

ÇİNGENE MASALLARI

Çingene Masalları

Maya Kitap: 203, Edebiyat: 13
1. Baskı, İstanbul Ağustos 2019

ISBN: 978-605-7605-14-6

Orijinal Adı: Gypsy Folk Tales

Copyright © Çingene Masalları. Türkçe yayın hakları Maya Kitap'a aittir. Telif hakları sahibinin izni olmaksızın, hiçbir yolla çoğaltılamaz, kopyalanamaz, dağıtılamaz.

Yayın Yönetmeni: Tahir Malkoç
Editör: Selin Saraçoğlu Bayraklı
Son Okuma: Alara Ergin
Mizanpaj: Mehmet Büyükturna
Kapak: Gülay Tunç

Maya Kitap * Sertifika: 14079

Gürsel Mah. Erzincan Sokak No: 36/B Kağıthane / İstanbul Tel: 0212 296 97 12
e-posta: info@mayayayinlari.com / www.mayayayinlari.com

Mutlu Basım Yayın - Bahri Mutlu * Sertifika: 18569

Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi C Blok No: 256 Topkapı / İstanbul
Tel: 0212 577 72 08

Çingene Masalları

Francis Hindes Groome

Çevirmen

Elif Nihan Akbaş

İçindekiler

Önsöz 7

Giriş 8

Çingenelerin Dağılımı 9

1. Bölüm TÜRK ÇİNGENE MASALLARI

Ölü Adamın Minneti 13

Dazlak 16

2. Bölüm ROMEN ÇİNGENE MASALLARI

Vampir 25

Tanrı'nın Vaftiz Oğlu 30

Kralın Damadı Olan Yılan 32

Kötü Anne 35

Üç Prenses ve Kirli Ruh 39

İki Hırsız 44

Çingene ve Papaz 49

Saatçi 51

Kızıl Kral ve Cadı 56

Gebelik Elmaları 61

3. Bölüm BUKOVİNA ÇİNGENE MASALLARI

Her Şey Aydınlandı 65

Kandırılan Ejderha 69

Çingene ve Ejderha	72
Kâhin	74
Elmas Yumurtlayan Tavuk	79
Kanatlı Kahraman	83
Tropsyn	87
Güzel Surat	91
Zengin Kardeş ile Fakir Kardeş	95
Üç Erkek Kardeş	98
Büyülü Şehir	101
Kıskanç Koca	104
Şeytana Dönüştürmek	108
Yalancının Masalı	112

4. Bölüm *TRANSİLVANYA ÇİNGENE MASALLARI*

Kemanın İcadı	117
Güneş-Kral'ın Üç Altın Saçı	119
Köpek ve Genç Kız	124

5. Bölüm *SLOVAKYA, MORAVYA VE BOHEMYA ÇİNGENE MASALLARI*

Ejderha	129
Üç Ejderha	131

6. Bölüm *POLONYA ÇİNGENE MASALLARI*

Ahmak Erkek Kardeş ile Harika Bir Çalının Hikâyesi	137
Haydutlar ve Değirmencinin Kızı	143
Bilge Genç Yahudi'nin ve Altın Tavuğun Hikâyesi	150
Altın Kuş ve İyi Tavşan	156

7. Bölüm *İNGİLİZ ÇİNGENE MASALLARI*

Bobby Rag	165
-----------	-----

Küçük Tilki **168**
Küçük Boğa Yavrusu **172**

8. Bölüm *GALLER ÇİNGENE MASALLARI*

Jack ve Altın Enfiye Kutusu **177**
Beş Meslek **186**
Ashypelt **187**
Sudan Ucuz **195**
İhtiyar Demirci **199**
İhtiyar Asker **202**
Ejderha **205**
Noman Topraklarının Yeşil Adamı **207**
On Tavşan **209**
Üç Dilek **210**
Peri Gelin **211**
Külkedisi **212**
Kış **213**
Vahşi Ormanın Siyah Köpeği **214**

9. Bölüm *İSKOÇ ÇİNGENE MASALLARI*

Yeşil Vadinin Kahverengi Ayısı **221**
Askerin Hikâyesi **226**
Tilki **231**
Sihirli Gömlek **236**

Önsöz

Yayımlayacağımız kitapları seçerken göz önüne aldığımız pek çok ölçüt var: Söz konusu kitabın yayın ilkelerimize ve çizgimize uygunluğu, daha önce dilimize çevrilmemiş olması, yayın dünyasında bir boşluğu dolduracak olması ve elbette ki bizi heyecanlandırması.

2018 yılı için yayın programımızı şekillendirirken bir Japon masalları seçkisiyle karşılaştığımızda ölçütlerimizin hepsine ziyadesiyle uyduğunu fark ettik ve hemen bir masal dizisi çalışmalarına başladık.

Dizi için öncelikle Japonya, Hindistan ve Rusya'yı seçmiştik. Sonrasında diziye nasıl yön vereceğimiz ve hangi kültürlerle devam edeceğimizi uzun uzun tartıştık ve kendi ülkemizle devam etmeye karar verdik. Türk Masalları'nın ardından Kızılderili Masalları, Amerikan Masalları, Çin Masalları, Norveç Masalları ve Kore Masalları'nı okurlarımızla buluşturduk. Sırada Çingene Masalları var.

Yayımlayacağımız versiyonu bulmaya çalışırken pek çok masal seçkisini inceledik ve en sonunda içimize en çok sinen, okurken en çok keyif aldığımız ve okuyuculara ulaştırmayı en çok istediklerimizi belirledik. Bolca araştırma içeren çeviri ve düzelti sürecinin ardından bu kez "Bu masalları en iyi yansıtan kapak nasıl olmalı?" sorusunun peşine düştük. Bu kültürlerin en önemli figürlerinin kapakta bulunmasını istedik. Uzun bir hazırlık süreci ve pek çok denemenin ardından hayalimizdeki kapaklara ulaştık.

Masal, sözlü anonim halk edebiyatıdır. Anlatı yoluyla nesilden nesle ulaşmış, nihayetinde de bir yazar tarafından yazıya dökülerek kalıcı hâle gelmiştir. Her ne kadar masal kahramanları ve yaratıkları doğüstü, masallardaki olaylar ise gerçektışı olsa da, masalların o toplumun bir yansıması olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Öyle ki her ülkenin masalları tıpkı kültürleri gibi diğerlerinden tamamen farklıdır. Bizim seçkimizdeki ülkelerde olduğu gibi. Kimisinin ana teması dostlukken diğerininki korku ve ölüm olabiliyor. Fakat bir zamanlar hiçbir teknolojik ürünün olmadığını düşünürsek, masalların toplumların sosyal hayatlarında ne kadar önemli bir boşluğu doldurduğunu tahmin etmek zor değil.

Giriş

Francis Hinde Groome, kendini Roman (Çingene) yaşamına adanmış az sayıdaki 19. yüzyıl halkbilimcilerinden biridir. O dönem, folklor çalışmaları açısından destansı bir dönemdir. Fedakâr bilim insanları, tırnaklarıyla kazıyarak bu alanı oluşturmuştur. Ancak daha o zaman bile kıtaları ve kültürleri kapsayan evrensel hikâyeye motiflerinin varlığı açıkça görülebiliyordu. Groome, ortak bir hikâyeye yapısının geniş Avrasya coğrafyasına yayılmasında göçebe çingenelerin birincil kaynak olduğu hipotezini ortaya atmıştı. Bugün, bahsi geçen temaların yalnızca Avrasya’da değil, Avrupa’dan okyanuslarla ayrılan Afrika, Polonezya, Avustralya ve Yeni Dünya halkları arasında da yaygın olduğunu biliyoruz. Basit bir kökenden gelen kahramanın büyülü bir değişim yolculuğuna çıktığı, hayvanlardan yardım gördüğü, hilekârlarla karşılaşmış ve kötü üvey akrabalarla ilişki içinde olduğu masal anlatıları bütün dünyada mevcut. Yani yayılma, o kadar da çekici bir hipotez değil. Bu hikâyeler bilincimizin derinlerine işlemiş görünüyor.

Bu kitap, klasik “Çingenoloji”nin hazine sandığı ve Çingene halkı ve kültürüyle ilgilenen herkes için ilgi çekici bir okuma. Bunlar yumuşatılmış “masallar” değil, daha ziyade “yetişkinlere özgü durumlar” da içeren karmaşık ve dünyevi hikâyeler. Groome, 19. yüzyıldaki sansürlenmiş folklor kitaplarının aksine elindeki malzemeyi basitçe düzenlemiş ve hikâyedeki boşlukları ya da tutarsızlıkları düzeltme çabasına girmemiş. Anlatıcının, büyü-sünü üzerimize saçmasına izin vermiş.

Çingenelerin Dağılımı

Dünya yüzünde Çingenelerden daha geniş bir alana yayılmış başka bir ırk yoktur. Finlandiya'dan Sicilya'ya, Boğaz kıyılarından Atlantik şeridine kadar Avrupa'da nereye giderseniz gidin, muhakkak Çingenelere rastlarsınız. Avrupa'daki muhtemel sayıları bir milyona yakın. Macaristan'da 275.000, Romanya'da 200.000, Sırbistan'da 38.000 ve Bulgaristan'da 52.000 kadar olduklarına inanılıyor. Britanya'da kaç Çingene olduğuna dair en ufak bir fikrim yok, zira değerlendirebileceğimiz hiçbir istatistik bulunmuyor.* Ancak hayatımın herhangi bir döneminde, er ya da geç göçebe ya da yerleşik Çingenelerin ışıklarıyla aydınlanmayan hiçbir yer görmedim ki İngiltere ve İskoçya'nın pek çok yerinde yaşamışlığım vardır. Londra ve Londra çevresi, Oxford'a dek uzanan Thames vadisi, Black Country, Bristol, Manchester, Liverpool ve Yarmouth... Buralar, yerleşik Çingeneleri en çok aramam gereken yerler. Kilise kayıtlarına, yerel tarihe ve kendi bilgilerime dayanarak, son dört yüz yıldır Land's End ile John o'Groats arasında, Çingenelerin herhangi bir zaman diliminde kamp kurmadıkları bir cemaat bölgesi olduğundan şüpheliyim.

Asya'nın Anadolu, Suriye, Ermenistan, İran, Türkistan ve Sibirya bölgelerinde, hatta belki Hindistan ve Çin'de bile sayıları bilinmeyen göçebe Çingeneler var. Amerika kıtasında da Kanada'nın Pictou kasabasından Brezilya'nın Rio kentine dek uzanıyorlar. Yeni Zelanda ve Avusturalya'da izole gruplar içinde yaşamaya devam ediyorlar.

Günümüzde yerleşik Çingenelerin sayısı göçebeleri geçmiş olmalı. Macaristan'da toplam nüfuslarının üçte biri, yani yalnızca 9000'i "daimi hareket halinde" görülmektedir. Yine de bu ırk, genel anlamda göçebe bir ırktır. Geniş bir alana yayılmış olmaları, geçmişteki göçlerden kaynaklanır. Bizim için önemli bir bilgi, on beşinci yüzyılın ilk yarısında, hareketlilikleri merhum M. Paul Bataillard tarafından "Dé l'Apparition et de la Dispersion des Bohémiens en Europe" (1844), "Nouvelles Recherches" (1849)

* *Spectator*'a göre (24 Aralık 1897), 1896-97'de Surrey'de on bin Çingene kışlamıştı!

ve “Immigration of the Gypsies into Western Europe in the Fifteenth Century” (Gypsy Lore Journal, Nisan 1889 - Ocak 1890) gibi kaynaklarda, büyük bir aşk ve emekle kayda geçirilmiştir.*

* Yalnızca 150 kopyası bulunduğu ve bunların çoğu kesinlikle yok olduğundan, zaman içinde *libri rarissimi* sayılacak olan Gypsy Lore Journal’a (1888-92 arasını kapsayan üç cilt) sık sık referans vereceğim.

Birinci Bölüm

TÜRK ÇİNGENE MASALLARI

Smyrne

Bohémiens autour de leur tente

*Ölü Adamın Minneti**

Bir kralın üç oğlu varmış. Kral en küçük oğluna yüz bin kuruş vermiş. En büyük oğluyla ortanca oğluna da aynı miktarda para vermiş. En küçük oğlu parayı aldığı gibi yola koyulmuş. Nerede bir fakir görse para vere vere bütün parasını bitirmiş. En büyük kardeş para kazanmak için gemiler inşa ettirmiş. Ortanca ise gidip dükkânlar yaptırmış. Bir süre sonra babalarının yanına dönmüşler.

“Neler yaptınız?” diye sormuş Kral.

En büyükleri, “Bir sürü gemi yaptırdım,” demiş.

Kral en küçük oğluna dönüp “Peki sen ne yaptın?” diye sormuş.

“Ben mi?” demiş küçük oğlu. “Parayı yolda gördüğüm fakirlere dağıttım. Fakir kızların düğün masraflarını karşıladım.”

Kral, “En küçük oğlum fakirlere kol kanat gelecek demek ki,” demiş. “Ona yüz bin kuruş daha verin.”

Delikanlı parayla birlikte babasının yanından ayrılmış. Parasını on iki kuruşu kalana dek harcamış. Cebinde on iki kuruşla yürümeye devam ederken buldukları bir cesedi hırpalayan birkaç adamla karşılaşmış.

“Ne istiyorsunuz ölüden? Neden dövüyorsunuz?” diye sormuş.

“Ondan on iki kuruş istiyoruz.”

“Eğer ölüyü rahat bırakırsanız size istediğiniz parayı veririm.”

Prens parayı verip ölü adamı ellerinden kurtarmış. Sonra yeniden yola koyulmuş. Delikanlı ilerlerken ölü adam da peşine düşmüş. “Nereye gidiyorsun?” diye sormuş ölü adam.

“Öylesine yürüyorum.”

“Ben de geleyim. Birlikte yürüyelim. Yol arkadaşı olalım.”

“Hadi, öyle olsun.”

* Edirne’de yerleşik yaşam süren ihtiyar bir Çingene kadın tarafından anlatılmıştır.

“O halde gel, seni bir yere götüreceğim.”

Ölü adam, Prens’i bir köye götürmüş. Bu köyde yaşayan genç bir kız varmış ve kiminle evlense, ertesi gün şafak sökerken kocasını yatağında ölü bulurmuş.

Ölü adam, “Seni bir yere saklayacağım. Sana bir kız getireceğim ve biz hep arkadaş olacağız,” demiş.

Sonra da gidip kızı bulmuş. (Kızın ağzından ejderhalar çıkıyormuş.)

“Bu gece yatağa girdiğinde ben de orada olacağım,” demiş.

Kılıcını alıp delikanlıyla genç kızın yanına gitmiş. Delikanlı, “Kesinlikle olmaz,” demiş. “Madem istiyorsun, kızı sen al.”

“Biz arkadaş değil miyiz?” diye sormuş ölü adam. “Sen onunla uyuyacaksın. Ben de burada.”

Gece yarısı olduğunda ölü adam kızın ağzından çıkan ejderhayı görmüş. Kılıcını çektiği gibi ejderhanın üç başını da kesmiş, göğsünün üzerine koymuş. Sonra da yatıp uyumuş. Genç kız ertesi sabah uyandığında kocasının yanında uyuduğunu görmüş. Hemen kızın babasına haber göndermişler: “Kızınız bu sabaha kocasıyla birlikte uyandı.”

Baba, “Bu delikanlı benim damadım işte,” demiş.

Prens ise karısını alarak babasının yanına gitmeye niyetlenmiş.

Ölü adam, onun karşısına dikilip, “Parayı bölüşelim,” demiş. Bölüşmüşler.

“Parayı böldük, şimdi karını da bölüşeceğiz,” demiş ölü adam.

Delikanlı, “Onu nasıl böleceğiz? İstiyorsan sen al,” demiş.

“Hayır, bölüşeceğiz.”

“İyi de nasıl böleceğiz?” diye sormuş delikanlı.

Ölü adam, “Ben hallederim,” demiş.

Genç kıza uzanarak dizlerini bağlamış. “Sen bir ayağını tut, ben de diğerinden tutacağım,” demiş delikanlıya.

Kızı kesmek için kılıcını havaya kaldırmış. Genç kız korkuyla ağzını açıp haykırınca ağzından bir ejderha düşmüş. Ölü adam bunun üzerine delikanlıya dönerek “Bana eş gerekmez. Para da gerekmez. Diğer adamları öldüren, şu gördüğün ejderha başlarıydı. Artık öldüremezler. Eşin de paran da senin olsun. Sen bana bir iyilik yapmıştın, ben de sana bir iyilik yaptım,” demiş.

“Ben sana ne iyilik yaptım ki?” diye sormuş delikanlı.

“Beni o adamların elinden kurtardın ya...”

Ölü adam mezarına dönerken, Prens de karısıyla birlikte babasına doğru yola çıkmış.

Dazlak

Bir zamanlar adamın biri bir kalyon inşa etmiş, içini tayfayla doldurmuş. Akdeniz'den Karadeniz'e doğru yola koyulmuş. Su almak için bir köyde durduğunda dört beş erkek çocuğunun oyun oynadığını görmüş. Çocuklardan biri dazlakmış. Adam çocuğa, "Su nerede?" diye seslenmiş. Dazlak çocuk, adamı suya götürmüş. Adam suyunu aldıktan sonra çocuğa sormuş:

"Benimle gelir misin?"

"Gelirim ama bir anam var."

"O zaman anana gidelim." Gitmişler.

"Oğlunu bana verir misin?"

"Veririm."

Kaptan bir aylık maaşını ödeyerek delikanlıyı yanına almış. Demir alıp yola çıkmışlar. Daha büyük bir köye vardıklarında su bulmak için karaya çıkmışlar.

Kralın oğlu yürüyüşe çıktığında bir dervişin bir kız portresi sattığını görmüş. Genç adam bu portreyi almış. Çok güzelmış. Kızın babası yedi yıldır o portre üzerinde çalışıyormuş. Kralın oğlu resmi çeşmenin başına koymuş ve, *su içmeye gelenlerden biri "ben bu kızı görmüştüm," diyecek,* diye düşünmüş. Kaptan kıyıya yanaşıp su almaya gitmiş. Gözlerini kaldırıncı portreyi görmüş. "Nasıl bir güzellik bu!" demiş. Yeniden tekneye dönerek tayfasına, "Orada bir güzel var. Daha önce hiç böyle bir güzellik görmemişim," demiş.

Dazlak, "Gidip bakayım," demiş.

Dazlak çeşmenin başına varıp da portreyi görür görmez kahkhalara boğulmuş. "Dervişin kızı bu. Onu nasıl bulmuşlar ki?"

Sözünü bitirmesine kalmadan yakalayıp saraya götürmüşler. Dazlak, yakalanır yakalanmaz aklını yitirmiş. İki gün sonra adamlar tekrar gelmiş. "O kızı tanıyor musun?"

"Tanımak mı? Biz birlikte büyüdük. Annesi öldü. Hem onu hem beni emzirmişti."

"Padişahın karşısına çıkacaksın, korkma."

Oğlanı, padişahın karşısına çıkarmışlar.

“Bu kızı tanıyor musun delikanlı?”

“Tanıyorum, birlikte büyüdük.”

“Onu buraya getirir misin?”

“Getiririm. Bana yaldızlı bir kalyon yapın. Yanıma yirmi müzisyen verin. Bırakın oğlunuz da benimle gelsin. Ne yaparsam yapayım kimse bana itiraz etmesin. O zaman giderim. Gidip dönmem yedi yıl sürer.”

Yanlarına yedi yıl yetecek azık ve su alıp yola koyulmuşlar. Genç kızın ülkesine varmışlar. Şafak sökerken Dazlak, kalyonu kızın evine yanaştırmış. Ev, denize çok yakınmış. Dazlak, “Ben çıkıp güverteye bir bakacağım. Sakın hiçbiriniz kendinizi göstermeyin,” demiş. Sonra yukarı çıkıp güvertayı arşınlamaya başlamış.

Dervişin kızı uykusundan uyanmış. Güneş artık hem kalyonu hem de evi aydınlatıyormuş. Kız dışarı çıkıp gözlerini ovuşturmuş. Bir aşağı bir yukarı yürüyen adamı görmüş. Başını biraz uzatınca bizim Dazlak’ı fark etmiş. Hemen tanımış.

“Ne arıyorsun burada?”

“Senin için geldim, seni görmeye. Çok uzun zaman oldu. Tekneye gelsene. Baban nereye gitti?”

“Babamın benim portremi yaptığını bilmiyor musun? Onu satmaya gitti. Birkaç gün içinde gelmesini bekliyorum.”

“Yanıma gel de biraz konuşalım.”

Kız üzerini değiştirmeye gidince Dazlak da tayfasıyla konuşmaya gitmiş. “İyice gizlenin. Kimse görünmesin. Ben kızı kamaraya götürünce ipleri çözün.”

Kız kamaraya girmiş. Oturup konuşmaya başlamışlar. Kalyon da yola çıkmış. Dazlak, kralın oğlunu gizlice içeri getirmiş.

“Bu da kim?” demiş kız. “Ben gidiyorum.”

“Delirdin mi kardeşim? Gel biraz şeker yiyelim.” Birkaç şeker vererek kızın kendinden geçmesini sağlamışlar.

“Biraz müzik çalalım sana,” demiş Dazlak.

Dışarı çıkıp müzisyenleri getirmiş. Çalmaya başlamışlar. Kız, “Kalkıp gitmeliyim, babam gelecek,” demiş.

“Biraz daha otur, bırak çalsınlar.” Müzisyenler çalmaya devam etmiş ve kız, kalyonun yola çıktığını fark etmemiş.

Daha sonra kız tekrar “Artık gidiyorum,” demiş.

Güverteye çıktığında bir bakmış ki evi uzaklarda... “Ah, kardeşim, ne yaptın sen bana?”

“Ne mi yaptım? Yanında oturan adam padişahın oğlu. Ben de onun adına seni almaya geldim.”

Kız ağlamaya başlamış. “Ne yapayım ben? Kendimi denize mi atayım?” Ama hayır, gidip şehzadenin yanına oturmuş. Müzik, yiyecek, içecek gırlaymış. Dazlak yukarıda bir başına oturuyormuş. Kaptanmış ne de olsa. Diğerleri yiyip içerken o görev yerinden dışarı bir adım bile atmamış.

Karaya yanaşmalarına iki ya da üç gün varmış. Bir sabah şafak sökerken üç kuş, kalyonun üzerine tünemiş. Oğlanın yanında kimse yokmuş. Kuşlar konuşmaya başlamış. “Kuş, ah sevgili kuş! O da ne öyle? Dervişin kızı, şehzadeyle birlikte yiyip içiyor. Başlarına gelecek felaketten haberi bile yok.”

“Ne olacak?” diye sormuş diğer kuşlar.

“Varır varmaz, onları almaya küçük bir tekne gelecek. Tekne alabora olacak ve dervişin kızıyla şehzade boğulacak. Bunu her kim duyar da başkasına anlatırsa, dizleri taş kesilecek.”

Dazlak konuşulanları dinlerken yalnızmış.

Ertesi sabah erkenden kuşlar yeniden gelmiş. Konuşmaya başlamışlar. “Ah kuş, sevgili kuş! O da ne öyle? Dervişin kızı, şehzadeyle birlikte yiyip içiyor. Başlarına gelecek felaketten haberleri yok. Kıyıya varıp da kapıdan geçtikleri anda kapı paramparça olacak. Üstlerine yıkılıp onları öldürecek. Bunu her kim duyar da başkasına anlatırsa, sırtı taşa dönecek.”

Şafak sökerken kuşlar tekrar gelmiş. “Ah kuş, sevgili kuş, o da ne öyle? Dervişin kızı şehzadeyle birlikte yiyip içiyor. Başına gelecek felaketten haberi bile yok.”

“Ne olacak?” diye sormuş diğer kuşlar.

“Evlendikleri gece yedi başlı ejderha çıkıp gelecek ve şehzadeyle dervişin kızını bir çırpıda yutacak. Bunu her kim duyar da başkasına söylerse, başı taşa dönecek.”

Dazlak kendi kendine, “Hiçbir teknenin yaklaşmasına izin

vermeyeceğim,” demiş. Ayağa kalkıp karşı tarafa bakınca, genç kızı almaya gelen birkaç tekne görmüş.

“Tekne istemem.” Hemen yelkenleri açmış. Kalyon hızlanarak ilerlemeye başlamış. Herkes onu izliyormuş. “Hey, kalyon karaya oturacak!”

“Dokunmayın,” demiş padişah. “Bırakın karaya otursun.”

Dazlak, gemiyi karaya oturtmuş.

Dazlak, “Kızı almaya giderken kimse yaptıklarına karışmasın dememiş miydin? Kimse karışmasın,” demiş.

Kızla şehzadeyi alıp kapıya doğru ilerlemiş. “Yıkın kapıyı.”

“Yıkılım mı? Neden?” diye sormuşlar.

“Kimse karışmasın demedim mi ben?”

Hazırlanıp kapıyı yıkmışlar. Hep birlikte yukarı çıkmışlar. Yiyip içmiş, gülüp eğlenmişler.

Dazlak oğlanın içini kemiren bir kurt varmış.

Gece çökmüş. Genç çiftin yatağını hazırlamışlar. Dazlak, “Siz nerede uyuyacaksınız ben de orada uyuyacağım,” demiş.

“Gelinle damadın yanında uyuyamazsın, olmaz.”

“Anlaşmamız nasıldı?”

“Sen bilirsin.”

Hep birlikte odaya girip uzanmışlar. Dazlak kılıcını sımsıkı tutmuş, başını yorganın altına saklamış. Gece yarısı ejderhanın geldiğini duymuş. Kılıcını çektiği gibi ejderhanın başlarını kesmiş. Hepsini yatağının altına saklamış. Şehzade uyanıp da Dazlak’ı elinde kılıçla görünce, “Dazlak bizi öldürecek!” diye haykırmış.

Babası gelip “Neden bağıırıyorsun oğlum?” diye sorunca, “Dazlak bizi öldürecek,” demiş şehzade.

Dazlak’ı yakalayıp kollarını bağlamışlar.

Şafak sökünce padişah, Dazlak’ı huzuruna çağırmış. “Neden öyle davrandın? Yedi yıl boyunca yolculuk ederek kızı getirdin, sonra da onları öldürmek istedin.”

“Ne yapabiliirdim ki?”

“Sen oğlumu öldürmeye kalktın, ben de seni öldüreceğim.”

“Sen bilirsin.”

Oğlanın ellerini bağlayıp başını vurdurmaya götürmüşler. Yolda giderken Dazlak kendi kendine, “Kafamı kesecekler,” demiş. “Ama anlatırsam da taş dönerim. Hey, beni padişaha götürün. Ona söyleyecek bir çift sözüm var.”

Genç adamı padişaha götürmüşler.

“Neden geri getirdiniz?”

“Size söyleyecek bir çift sözü varmış.”

“Söyle bakalım delikanlı.”

“Dervişin kızını almaya giderken kalyonda tek başıma otuyordum. Oğlunuz kızla birlikte yiyip içiyordu. Bir sabah üç kuş gelip konuşmaya başladı. ‘Ah kuş, sevgili kuş, o da ne öyle? Dervişin kızı şehzadeyle birlikte yiyip içiyor. Başına gelecek felaketten haberi bile yok. Bunu her kim duyup da bir başkasına söylerse dizleri taş keser,’ dediler. Orada yalnızca ben vardım ve duydum.”

Dazlak bunu söyler söylemez dizleri taş kesilmiş. Padişah, genç adamın taş kesildiğini görünce, “Rica ederim daha fazla devam etme delikanlı,” demiş.

“Ama anlatacağım,” diye cevaplamış Dazlak. Kapının hikâyesini anlatmış ve sırtı da taş kesilmiş.

“Kuşlar üçüncü kez gelip konuşmaya başladılar. Ben de onları duydum (zaten bu yüzden gelin ve damatla yatmak istedim). ‘Yedi başlı bir ejderha gelip onları yiyecek!’ dediler. İnanmazsanız yatağın altına bakın.”

Odaya gidip baktıklarında ejderhanın yedi başını görmüşler.

“Onu öldüren bendim. Oğlunuz kılıcı elimde görünce onları öldüreceğimi düşündü. Onlara gerçeği anlatamazdım.”

Bunları söyledikten sonra başı da taş kesmiş. Dazlak için bir mezar yaptırmışlar.

Şehzade birden ayaklanarak yollara düşmüş. “O benim için yedi yıl gezdi ben de onun için yedi yıl gezeceğim,” demiş.

Şehzade yürümüş durmuş. Bir yerde bir su görünce birkaç yudum içip dinlenmek için uzanmış. Dazlak rüyasına girmiş. “Buradan bir avuç toprak al, sonra mezarın üzerine serp.”

Şehzade bir süre daha uyumuş. Uyanır uyanmaz bir avuç

toprak alıp mezarın başına dönmüş. Toprağı mezara serptiği gibi Dazlak uyanmış. “Mışıl mışıl uyumuşum!” demiş.

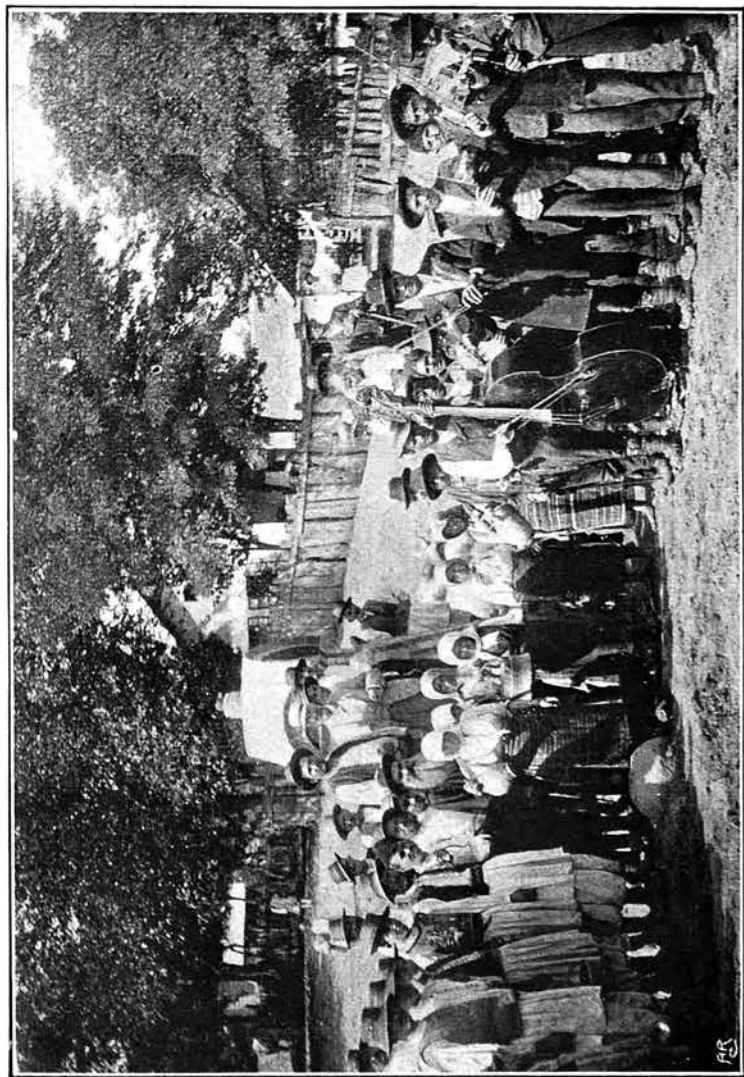
“Sen benim için yedi yıl dolaştın ben de senin için yedi yıl dolaştım,” demiş şehzade.

Dazlak’ı alıp saraya götürmüş ve ona rütbe vermiş.

İkinci Bölüm

ROMEN ÇİNGENE MASALLARI

Villagers and Gypsies in Miriavo (Serbia).

Vampir

Köyün birinde yaşayan ihtiyar bir kadın varmış. Bu köyde yetişkin kadınlar bir araya gelip çalışır, “yardımlaşmış”.* Genç delikanlılar gelip kızların yakasına yapışır, bir kenara çekip öperlermiş. Ancak kızlardan birinin onu tutup öpecek bir âşığı yokmuş. Zengin köylülerden birinin kızı olan bu genç kadın iri yarı biriymiş. Üç gün boyunca kimse yanına yanaşmamış. Kız kendinden büyük arkadaşlarına bakıp dururmuş. Kimsenin onu düşündüğü yokmuş. Fakat bu kız, eşine az rastlanır güzellikteymiş. Derken genç bir delikanlı ortaya çıkmış, kızı kollarına alıp öpmüş. Horozlar ötene kadar da onunla kalmış. Şafak söküp de horozlar ötmeye başlayınca delikanlı çekip gitmiş. İhtiyar kadın, delikanlının ayaklarının horoz ayağı olduğunu görmüş. İhtiyar, oğlanın ayaklarına bakmaya devam ederken, “Nita, kızım, sen tuhaf bir şey gördün mü?” diye sormuş.

“Görmedim.”

“O zaman o çocuğun ayaklarının horoz ayağı olduğunu da fark etmedin yani?”

“Hayır, görmedim.”

Kız evine gidip uyumuş. Uyanınca da diğer kadınların yanına yün eğirmeye gitmiş. Çok geçmeden delikanlılar da sevgililerinin yanına gelmiş. Kızları öpmüş, bir süre yanlarında kalmış, sonra evlerine gitmişler. Genç kızın yakışıklı delikanlısı da gelmiş. Kızı kollarına almış, öpmüş, dans etmiş ve gün doğumuna kadar onunla kalmış. Derken horozlar ötmeye başlamış. Delikanlı horozların sesini duyar duymaz kızın yanından ayrılmış. Kulübesindeki ihtiyar kadın, “Nita, oğlanın ayakları at toynağıydı, fark ettin mi?” diye sormuş.

“Eğer öyleyse de görmedim.”

* Kláka. “Claca,” der Grenville Murray, “Eflak bölgesinde son derece popüler olan bir tür toplantıyı ifade eder. Eğer bir ailenin, belirli bir durum özelinde yapılacak belirli bir işi varsa, komşularını gelip onlar için çalışmaya davet eder. İş tamamlandığında müthiş bir eğlence tertip edilir. Şarkı söylenir, dans edilir ve hikâyeler anlatılır.” – *Doine; or Songs and Legends of Roumania* (Lond. 1854), sf. 109.

Kız evine dönmüş. Uyuyup uyanmış, yapması gereken işleri yapmış. Gece çöktüğünde eğirme tekerini alıp kulübedeki ihtiyarın yanına gitmiş. Diğer kızlarla delikanlılar da gelmiş. Herkes sevdiğiyle birlikteymiş. Genç kız bir süre bekledikten sonra delikanlı çıkıp gelmiş. Kız ne yapmış dersiniz? Büyük bir dikkatle oğlanın sırtına bir iğne ve iplik geçirmiş. Horozlar ötüp de oğlan gittiğinde, kız onun nereye gittiğini bilmiyormuş. Sabah kalkar kalkmaz ipin ucunu tutup yol boyunca takip etmiş. Oğlanın bir mezarda oturduğunu görmüş. Kız titreyerek evine dönmüş. Gece mezardaki delikanlı ihtiyar kadının evine geldiğinde kızın orada olmadığını görmüş. İhtiyar kadına, “Nita nerede?” diye sormuş.

“Gelmedi.”

Bunun üzerine delikanlı Nita’nın evine gitmiş. “Nita, evde misin?” diye seslenmiş.

“Evdeyim,” diye yanıtlamış Nita.

“Kiliseye geldiğinde ne gördüğünü anlat bana. Anlatmazsan babanı öldürürüm.”

“Hiçbir şey görmedim.”

Delikanlı şöyle bir bakmış* ve kızın babasını öldürüp mezarına dönmüş.

Ertesi gece yeniden gelmiş. “Nita, bana ne gördüğünü anlat.”

“Hiçbir şey görmedim.”

“Anlat, yoksa babanı öldürdüğüm gibi anneni de öldürürüm. Ne gördüğünü anlat bana.”

“Hiçbir şey görmedim.”

Delikanlı kızın annesini de öldürmüş ve mezarına dönmüş. Kız ertesi sabah uyanmış. Kızın on iki hizmetkârı varmış. Onlara, “Ne çok param, öküzüm, koyunum var görüyorsunuz, değil mi? Onların hepsi sizin olacak, çünkü ben bu gece öleceğim. Eğer beni ormandaki bir elma ağacının dibine gömmezseniz, mirasım size lanet getirecek.”

Gece çökünce mezardaki delikanlı yeniden gelmiş ve “Nita, evde misin?” diye sormuş.

“Evdeyim.”

* Dr. Barbu Constantinescu, kötü nazarla büyü yapmanın uzun ve güzel bir formülünü verir.

“Anlat bana Nita, üç gün önce ne gördün? Yoksa aileni öldürdüğüm gibi seni de öldürürüm.”

“Sana anlatacak hiçbir şeyim yok.”

Delikanlı, Nita’yı da öldürmüş, sonra etrafa bir bakış atarak mezarına dönmüş.

Hizmetçiler ertesi sabah uyandıklarında Nita’yı ölü bulmuşlar. Bedenini alıp dikkatle dışarı çıkarmışlar. Sonra duvarda bir delik açıp Nita’yı delikten geçirmiş ve tıpkı kızın söylediği gibi ormandaki elma ağacının dibine gömmüşler.

Aradan yarım yıl geçmiş. Günlerden bir gün prensin biri tazıları ve köpekleriyle yabantavşanı avına çıkmış. Tazılar ormanda dolaşırken genç kızın mezarının yakınına gelmişler. Mezardan bir çiçek çıkmış. Öyle güzel bir çiçekmiş ki bu, bütün krallıkta bir eşi benzeri yokmuş.* Tazılar, genç kızın gömüldüğü yerde toplanıp havlamaya, mezarı kazmaya başlamışlar. Prens, boynuzunu çalarak köpekleri yanına çağırması ama köpekler gelmemiş. Prens, “Hemen oraya gidin,” demiş.

Dört avcı, hayvanların yanına gelince bir mum gibi yanan çiçeği görmüş. Prens yanına döndüklerinde Prens, “Ne var orada?” diye sormuş.

“Daha önce hiç görülmemiş bir çiçek.”

Delikanlı bunu duyunca genç kızın mezarına yaklaşmış. Çiçeği görür görmez koparmış. Eve döndüğünde annesiyle babasına göstermiş. Sonra da bir vazoya yerleştirip yatağının başucuna koymuş. Ancak çiçek vazodan çıkmış, bir takla atmış** ve yetişkin bir kadına dönüşmüş. Delikanlıyı tutup öpmüş, ısırılmış, sarılmış, onu kollarına almış, ellerini başının altına koymuş. Prens hiçbirinin farkında değilmiş. Şafak sökerken kız yeniden çiçek oluvermiş.

Delikanlı ertesi sabah hasta uyanmış. Annesiyle babasına, “Omzum ağrıyor, başım ağrıyor,” diye sızlanmış.

Annesi bir şifacı çağırıp delikanlıya baktırmış. Oğlan yiyecek içecek bir şeyler istemiş. Bir süre oyalanmış, sonra yapması ge-

* Ölen bir kızın çiçeğe dönüşmesi motifi, Hint masallarında çok yaygındır.

** Dá pes pe sherésti, kelimesi kelimesine, “kendini başının üzerinde döndürmek”. Çingene masallarında bu pek vakur olmayan hareket, neredeyse her dönüşümden önce görülür.

reken işleri yapmaya gitmiş. Akşam yeniden evine döndüğünde yiyip içmiş, kanepeye serilmiş. Bir süre sonra uyku onu ele geçirmiş. O sırada çiçek yeniden yükselip yetişkin bir kadına dönüşmüş. Genç adamı kollarına almış, onunla kol kola uyumuş. Prens gece boyunca uyumuş. Kız da sabah yeniden vazoya dönmüş. Oğlan uyandığında annesiyle babasına kemiklerinin ağrıdığını söylemiş. Babası karısına, “Çiçek geldikten sonra başladı. Önemli bir şey olmalı, çocuk çok hasta. Bu gece nöbet tutalım. Bir kenarda duralım da oğlumuzu ziyaret eden kimmiş görelim,” demiş.

Gece çöktüğünde prens yatağına girip uyumuş. Genç kadın vazodan çıkıp dönüşmüş. Dünyada ondan daha güzel bir şey yokmuş. Kraliçe ve kral, genç kızı görür görmez yakalamışlar. Prens de uykusundan uyanmış ve güzeller güzeli genç kadını görmüş. Onu kollarına alıp öpmüş, sonra yatağına yatıp sabaha kadar uyumuş.

Hemen evlenmişler. Halk, bütün ülkede eşi benzeri bulunmaz güzellikteki bu kadına büyülenmişçesine bakıyormuş. Prens ve karısı altı ay birlikte yaşamışlar ve kadın iki elinde iki elma taşıyan altın saçlı bir oğlan doğurmuş. * Prens halinden çok memnunmuş.

Derken kızın eski âşığı, yani onu kendine âşık eden ve öldüren vampir bunları duymuş. Kalkıp genç kıza gelmiş ve “Nita, beni ne yaparken gördüğünü anlat,” demiş.

“Hiçbir şey görmedim.”

“Bana doğruyu söyle, yoksa annenle babanı öldürdüğüm gibi yavrunu, küçük oğlunu da öldürürüm. Bana doğruyu söyle.”

“Sana söyleyecek hiçbir şeyim yok.”

Adam, Nita’nın oğlunu öldürmüş. Genç kadın oğlunun bedenini kiliseye götürüp gömmüş.

Gece vampir yeniden gelip “Anlat Nita, ne gördün?” diye sormuş.

“Hiçbir şey görmedim.”

“Anlat, yoksa evlendiğin adamı öldürürüm.”

Nita “Kocamı öldüremeyeceksin. Tanrı seni patlatsın!” demiş.

* Altın saçlı çocuk başka masallarda da karşımıza çıkar. İki elma, doğum izleri olabilir.

Vampir, Nita'nın sözlerini duyar duymaz patlamış. Evet, ölmüş ve paramparça olmuş. Nita sabah kalktığında yerde kan olduğunu görmüş. Kayınpederini çağırarak vampirin kalbini hemen sökmesini söylemiş. Kayınpederi, onun sözünü dinleyerek adamın göğsünü yarmış ve kalbini söküp Nita'nın ellerine vermiş. Nita oğlunun mezarına gitmiş. Mezarı kazıp kalbi bedene yerleştirdince oğlan uyanmış. Nita babasıyla annesinin mezarına da giderek onları kanla vaftiz etmiş. Onlar da uyanmış. Nita hepsini karşısına alarak neler yaşadığını, vampirin elinden neler çektiğini anlatmış.

Tanrı'nın Vaftiz Oğlu

Bir kraliçe varmış. Bu kraliçe yalnızca bir oğlan doğurmuş. O oğlan da tam bir kahramanmış. Doğar doğmaz babasına, “Baba, bir kılıcın ya da sopan yok mu?” diye sormuş.

“Yok oğlum, ama senin için bir tane yaptırılmasını emrederim.”

Oğlan, “Yaptırma baba,” demiş. “Ben tek başıma, silahsız da giderim.”

Oğlan çok geçmeden yola çıkmış. Uzun bir yolculuk yapmış ve devasa bir ormana gelene kadar hiç durmamış. Artık iyice yorulduğundan biraz dinlenmek için ormandaki bir ağacın altına uzanmış. Bir süre orada durmuş. O sırada yüce Tanrı ve Aziz Peter delikanlının yanına gelmiş. Çocuk henüz vaftiz edilmemiş. Yüce Tanrı, “Yolculuk nereye delikanlı?” diye sormuş.

“Kahramanlık peşindeyim ihtiyar.”

Yüce Tanrı düşünmüş, düşünmüş ve bir kilise yapmış. Sonra delikanlının uyumasını sağlayarak Aziz Peter’a oğlanı taşımasını söylemiş. O da onlarla birlikte kiliseye giderek oğlana Handak adını vermiş. Yüce Tanrı, “Vaftiz oğlum, senin gibi bir kahraman daha gelmeyecek bu dünyaya ve benim vaftiz kızım evlenecek-sin,” demiş.

Delikanlı kadar kahraman olan ve yine Tanrı tarafından vaftiz edilmiş bir genç kız varmış. O da Tanrı’nın vaftiz kızıymış ve Tanrı, vaftiz oğluna onunla evlenmesini söylemiş. Sonra oğlanın eline bir şans değneği ile bir kılıç vermiş. Ona güç bahşederek yere bırakmış. Vaftiz babası, Yüce Tanrı’nın ta kendisi olduğundan cennete gitmek üzere oğlanın yanından ayrılmış.

Handak, Tanrı’nın ona güç bahsettiğini anlayınca kahramanlık peşine düşmüş yine. Durup dinlenmeden upuzun bir yolculuk yapmış. Derken büyük bir ormana varmış. Bu ormanda üç yüz yaşında bir ejderha yaşarmış. Kirpiklerinin bir ucu yerde, bir ucu gökteymiş ve aynı saç gibiymiş. Delikanlı ona gidip “Selam olsun,” demiş.

“Hoş geldin.”

Kahraman (ejderha) sesini duyar duymaz onun Tanrı'nın vaftiz oğlu olduğunu anlamış.

Handak ejderhaya, "Tanrı'nın vaftiz kızı uzaklarda mı yaşıyor?" diye sormuş.

"Çok uzak sayılmaz, üç günlük yol."

Delikanlı yola koyulmuş ve genç kızın yanına varana kadar üç gün dinlenmeden yürümüş. Genç kız, Handak'ı görür görmez onun Tanrı'nın vaftiz oğlu olduğunu anlamış. Onu evine alarak yemek vermiş. "Burada ne arıyorsun Handak?" diye sormuş.

"Buraya seninle evlenmek için geldim," demiş Handak.

"Kiminle?"

"Seninle."

Kız, "Dövüşmeden seninle evlenmem," demiş.

Delikanlıysa, "O halde dövüşelim," diye yanıt vermiş.

Kavgaya tutuşmuşlar ve üç gün boyunca dövüşmüşler. Kazanan delikanlı olmuş. Sonra kızı alarak vaftiz babasına gitmiş. Vaftiz babası onları kutsayarak evlendirmiş. Bütün toprakların hükümdarı olmuşlar. Ben de geldim, hikâyelerini size anlatmaya.

Bu masal, hikâye açısından biraz zayıf olsa da oldukça ilginçtir. Alice Harikalar Diyarında'daki Tweedledum ve Tweedledee, "Dövüşmeden olmaz!" diye atılırlar. Ama bunun "Tanrı'nın Vaftiz Oğlu"ndan esinlendiğini ya da alındığını söyleyemem. Ancak Yüce Tanrı ile Aziz Peter'in, Barbu Constantinescu'nun başka bir Rumen-Çingene masalı olan "Hamilelik Elmaları"nda da ortaya çıkması, Miklosich'in Bukovina'dan alınmış bir Çingene masalı olan "Anne Dayağı"nda başka bir çocuğu vaftiz etmesi de kayda değerdir. Durup dinlenmeden kahramanlık peşinde koşan başka bir kahraman için de Rumen-Çingene masalı "Prens ve Büyücü"ye bakabilirsiniz.

Kralın Damadı Olan Yılan

İhtiyar bir adamla ihtiyar bir kadın varmış. Ne kadar uğraşırlarsa da çocukları olmamış. İhtiyar kadın, sürekli adama çatıp dururmuş. Ne yapabilirlermiş ki, artık çok ama çok ihtiyarlamışlar. İhtiyar kadın, “Daha da yaşlandığımızda bize kim bakacak?” demiş.

“Ben ne yapabilirim kadın?”

“Git de bize bir oğlan bul getir adam!”

İhtiyar adam böylece bir sabah kalkmış, eline baltasını almış ve yollara düşmüş. Öğlen vaktine kadar yürümüş, bir ormana varmış. Orada üç gün boyunca arayıp taramış ama hiçbir şey bulamamış. İhtiyar adam artık açlıktan ölmek üzereymiş. Eve dönmek üzere yola koyulmuş. Dönüş yolunda küçük bir yılan bulup bir mendile sarmış ve eve kadar taşımış. Yılanı tatlı sütle beslemiş. Bir hafta iki gün sonra yılan büyümüş. Adam onu bir çömleğin içine koymuş. Zaman geçtikçe yılan çömleğin boyuna gelmiş. Sonra da babasına, “Evlenme vaktim geldi,” demiş. “Kral’a git ve kızını bana iste.”

İhtiyar adam, yılanın kralın kızını istediğini duyunca dövünmeye başlamış. “Vay bana vaylar bana! Kral’ın karşısına nasıl çıkarayım? Beni oracıkta öldürür.”

Yılan ne dese beğenirsiniz? “Git baba, korkma. Senden ne isterse ona ben vereceğim.”

İhtiyar adam Kral’ın karşısına dikilmiş. “Selam olsun Kralım!”

“Teşekkürler ihtiyar.”

“Kralım, evlilik bağıyla bir ittifak oluşturmak için geldim.”

“Evlilik bağıyla ittifak mı?” demiş Kral. “Sen bir köylüsün, bense bir kral.”

“Hiç önemi yok Kralım. Eğer kızınızı bana verirseniz, ben de size ne isterseniz veririm.”

Kral ne demiş dersiniz? “Peki ihtiyar, öyle olsun. Şu büyük ormanı görüyor musun? Bütün ağaçları kes, orayı tarlaya dönüştür ve sür. Bütün toprağı ters yüz et. Sabah da darı hasatını topl.

Ha, şunu da unutma: bana tatlı sütle yapılmış bir kek getirmelisin. İşte o zaman kızı sana veririm.”

“Tamam Kralım,” demiş ihtiyar.

Ardından da ağlayarak yılanın yanına dönmüş. Yılan baba-sının ağladığını görünce, “Neden ağlıyorsun baba?” diye sormuş.

“Nasıl ağlamayayım canım? Kral’ın dediğine göre bu büyük ormanı kesip darı ekmem gerekiyormuş. Yarın sabaha kadar büyüüp hasat edilmeliymiş. Bir de tatlı süttten kek yapıp ona gö-türmeliymişim. Kızını ancak o zaman verirmiş bana.”

Yılan ne demiş dersiniz? “Korkma baba, söylediklerinin hep-sini ben yapacağım.”

İhtiyar adam, “Yapabilirsen yap canım,” demiş.

Sonra da yatmaya gitmiş.

Peki yılan ne yapmış? Kalkıp ormanı dümdüz etmiş, darı ekmiş. Sonra düşünmüş, düşünmüş, şafak sökerken darılar iyice büyümüş. İhtiyar adam uyandığında bir çuval darı bulmuş karşısında. Sonra tatlı süttten kek yapmış. Keki alıp Kral’a gitmiş.

“Buyrun Kralım, dediklerinizi yaptım.”

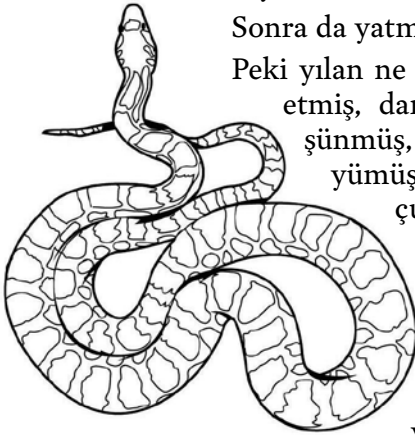
Kral hayrete düşmüş. “İhtiyar dostum, kulak ver bana. Yapmanı istediğim bir şey daha var. Benim sarayımla kendi evin arasına altından bir köprü kur. Köprü-nün iki yanına da altından elma ve armut ağaçları dik. O zaman kızımı veririm sana.”

İhtiyar adam bunu duyunca ağlayarak eve dönmüş.

Yılan ne demiş dersiniz? “Neden ağlıyorsun baba?”

İhtiyar, “Tanrı’nın başıma verdiği felaketlere ağlıyorum evladım. Kral, onun sarayından bizim eve uzanan altından bir köprü yapıp iki yanına elma ve armut ağaçları dikmemi istedi,” demiş.

Yılan, “Korkma baba,” demiş. “Kral’ın dediklerini ben yapacağım.” Sonra yılan düşünmüş, düşünmüş ve tam da Kral’ın anlattığı gibi altından bir köprü oluşuvermiş. Yılan bunu da gece

yapmış. Kral gece yarısı uyandığında güneşin tepede olduğunu sanmış. Sabah onu uyandırmadılar diye hizmetkârlarını fırçalamış.

Hizmetkârlar, “Kralım, daha gece. Sabah olmadı,” demişler. Durumu fark eden kral hayrete düşmüş.

Sabah ihtiyar adam gelmiş yine. “İyi günler dünür.”

“Teşekkür ederim dünür. Git de oğlunu getir, düğünü yapalım.”

İhtiyar eve dönünce, “Dinle beni, Kral ne dedi dersin? Saraya gidip karşısına çıkacaksın.”

Yılan ne demiş dersiniz? “Baba, eğer öyleyse arabayı getirip atları koş. Ben de arabaya binip Kral’a gideyim.”

Adam, yılanın sözünü ikiletmemiş. Yılan da arabaya binip yola çıkmış. Kral ve bütün adamları yılanı görünce ürpermiş. Diğerlerinden daha yaşlı olan bir adam, “Kaçmanız sizin için iyi olmaz Kralım. Köylü, sizin her dediğinizi yaptı. Şimdi siz sözünüzü tutmayacak mısınız? Hepimizi öldürür. Kızınızı ona verin ve söz verdiğiniz gibi düğün yapın.”

Kral ne demiş dersiniz? “İşte istediğin kızım. Al, götür.”

Kızına, kocasıyla birlikte oturacağı bir de ev vermiş. Gelin, yılanın karşısında tir tir titriyormuş.

Yılan, “Korkma karıcığım, ben senin gördüğün yılan değilim. Beni dikkatle seyret.”

Birden bir takla atarak zırh kuşanmış, sarışın bir gence dönüşmüş. Bir şeyi almak için onu istemesi yetiyormuş. Bunu gören kız, kocasına sarılıp onu öpmüş. “Çok uzun yıllar yaşa efendim. Bir an beni yiyeceksin sandım,” demiş.

Kral, kızının durumunu öğrenmek için bir adam göndermiş. Kral’ın hizmetkârı eve geldiğinde bir de ne görsün? Kız eskisinden de iyi, eskisinden de güzelmış. Kral’ın yanına dönmüş. “Kralım, kızınız güvende ve rahat,” demiş.

“Tanrı’nın onun için istediği gibi,” demiş Kral. Sonra bir sürü insan çağırarak düğün yapmış. Üç gün üç gece boyunca süren düğün mükemmelmış. Ben de oradan çıkıp bu hikâyeyi anlatmaya geldim.

Kötü Anne

Bir imparator varmış. On yıldır evli olmasına rağmen çocuğu yokmuş. Tanrı, imparatoriçenin hamile kalarak bir oğlan doğurmasını sağlamış. Bu oğlan artık bir efsaneymiş. Eşi benzeri bulunmazmış. Babası bir altı ay daha yaşadıktan sonra ölmüş. Peki, bu delikanlı şimdi ne yapacaktı? Evinden ayrılarak kahramanlık peşine düşmüş. Durup dinlenmeden upuzun bir yol gittikten sonra devasa bir ormana varmış. O ormanda bir ev, evde ise on iki ejderha varmış. Delikanlı doğruca oraya gitmiş. İçeride kimse olmadığını görünce kapıyı açıp içeri girmiş. Bir çiviye asılı bir kılıç görüp orada kalmış. Kapının arkasına gizlenip ejderhaların dönmesini beklemeye koyulmuş. Her biri içeri girdiğinde kafalarını tek tek kesip yere yuvarlamış. Delikanlı on bir ejderhayı da öldürmüş, geriye yalnızca en küçükleri kalmış. Genç adam onu karşılamak için dışarı çıkıp onunla savaşmış. Kavgaları yarım gün sürmüş. Delikanlı ejderhayı yenmiş. Sonra alıp bir kavanoza koymuş, ağzını da sıkıca kapamış.

Genç adam yürümeye devam etmiş. Az ileride bir eve daha rastlamış. İçeride yalnızca genç bir kız varmış. Delikanlı kızı görür görmez gönlü okşanmış. Kıza gelince, onun da delikanlıya kanı ısınmış. Üstelik bu kız, delikanlıdan daha kahramanmış. Birbirlerine âşık olmuşlar. Genç adam kıza on bir ejderhayı öldürdüğünü, birini canlı bırakıp bir kavanoza koyduğunu anlatmış.

“Öldürmemekle iyi etmemişsin,” demiş kız. “Ama şimdilik öyle olsun.”

Delikanlı kıza, “Gidip annemi getireceğim, evde yalnız,” demiş.

“Getir ama pişman olacaksın,” demiş kız. “Sen yine de getir, onunla yaşa.”

Bunun üzerine delikanlı annesini almak için yola çıkmış. Annesini alıp öldürdüğü ejderhaların evine getirmiş. “Hangi odaya girersen gir ama bu odaya girme,” demiş annesine.

“Girmem oğlum,” demiş annesi.

Delikanlı avlanmak için ormanın yolunu tutmuş.

Annesi, oğlanın girmemesini söylediği odaya girmiş. Kapıyı açar açmaz ejderha onu görmüş. “İmparatoriçem, bana biraz su verin, ben de size bir iyilik yaparım,” demiş.

Kadın ejderhaya su getirmiş. Ejderha ise, “Beni seviyorsan seni alayım, benim imparatoriçem ol,” demiş.

“Seni seviyorum,” diye yanıtlamış kadın.

Ejderha bunun üzerine, “Ne yap et, oğlundan kurtul. Baş başa kalalım. Kendini hasta et. Bir rüya gördüğünü, oğlunun sana diğer dünyadaki bir domuzun etini getirmesi gerektiğini söyle. Eğer o eti getirmezse öleceğini ama getirirse iyileşeceğini anlat,” demiş.

Kadın eve dönüp başını bağlamış ve hastalanmış gibi yapmış. Delikanlı eve dönüp annesini başı bağlı görünce, “Ne oldu anne?” diye sormuş.

“Hastayım oğlum, öleceğim. Ama bir rüya gördüm. Diğer dünyadaki bir domuzun etini yemem gerek,” demiş kadın.

Delikanlı bunu duyunca hasta annesi için ağlamaya başlamış. Hemen hazırlanıp yola çıkmış. Sevgilisine giderek durumu anlatmış. “Annem ölecek. Ama bir rüya görmüş. Diğer dünyadan ona domuz eti getirmem gerek.”

Kız, “Git ama dikkatli ol,” demiş. “Döner dönmez bana gel. On iki kanatlı atımı al. Domuzun seni ele geçirmemesine dikkat et. Yoksa hem seni hem de atı yer.”

Delikanlı ata binip yola çıkmış. Güneş yolunu yarılamış-ken oğlan gideceği yere varmış. Küçük domuzlardan birini kapıp kaçmış. Anne domuz sesleri duyunca delikanlıyı yemek için peşine düşmüş. Tam diğer dünyanın kıyısındaiken ve delikanlı sıçramışken, domuz atın kuyruğunun yarısını ısırılmış. Delikanlı kıza gitmiş. Kız küçük domuzu alıp saklamış ve yerine başka bir domuz koymuş. Oğlan annesine gidip domuzu vermiş. Kadın onu pişirip yemiş ve iyileştğini söylemiş.

Üç ya da dört gün sonra kadın, ejderhanın ona gösterdiği gibi bir kez daha hastalık numarası yapmış.

Delikanlı eve döndüğünde annesine, “Bu kez ne oldu anne?” diye sormuş.

“Yine hastalandım canım. Bir de rüya gördüm. Diğer dünyadaki altın elma ağacından bir elma getirmen gerek.”

Delikanlı yeniden hazırlanıp kıza gitmiş. Kız onu sıkıntıda görünce, “Ne oldu?” diye sormuş.

“Ne mi oldu? Annem yine hasta. Diğer dünyadaki elma ağacından ona bir elma getirdiğim bir rüya görmüş.”

Kız, annesinin oğlanın başına çorap öreceğini anlamış. Delikanlıya, “Benim atımı alıp git ama dikkat et, elma ağacı seni orada ele geçirmesin. Döner dönmez de bana gel,” demiş.

Delikanlı hazırlanıp yola çıkmış ve dünyanın sınırına gelmiş. Kendini sınırın ötesine bırakıp gün ortasında elma ağacına varmış. Bir elma alıp kaçmış. Yapraklar bunu fark edince çığlık atmaya başlamış. Elma ağacı da yakalayıp öldürmek için delikanlının peşine düşmüş. Delikanlı sınırdan çıkıp dünyamıza geçmiş ve doğruca genç kıza gitmiş. Kız elmayı adamdan alıp saklamış ve yerine başka bir elma koymuş. Delikanlı orada biraz daha kalıp annesinin yanına gitmiş. Annesi oğlanı görünce, “Getirdin mi tatlım?” diye sormuş.

“Getirdim anne.”

Kadın elmayı alıp yemiş ve artık bir sorunu kalmadığını söylemiş.

Bir hafta sonra ejderha, kadına yeniden hastalanmasını söylemiş. Bu kez oğlundan yüce dağlardan su getirmesini istemeliymiş. Kadın da yine hasta numarası yapmış.

Oğlan annesini hasta görünce ağlamaya başlamış. “Annem ölecek tanrım. Durmadan hastalanıyor.” Sonra yanına gidip kadına, “Ne oldu anne?” diye sormuş.

“Ölecek gibiyim tatlım. Ama eğer bana yüce dağlardan su getirirsen iyileşeceğim.”

Delikanlı hiç oyalanmadan genç kıza gidip, “Annem yine hastalandı. Yüce dağlardan su getirdiğimi görmüş rüyasında,” demiş.

Genç kız, “Git ama bulutların seni yakalamasından ve oradaki dağların seni öldürmesinden korkuyorum. Benim yirmi dört kanatlı atımı al. Oraya vardığında öğleye kadar bekle. Çünkü dağlar ve bulutlar tam öğle vakti kendilerine bir sofraya kurar ve yemek yerler. Sen de o zaman bir testiyle oraya gidip hemen su al ve uç.”

Delikanlı testisini alıp dağlara doğru yola çıkmış. Güneş en

tepeye çıkana kadar beklemiş. Daha sonra gidip su almış ve kaçmış. Bulutlar ve dağlar onu fark edince peşine düşmüşler ama yakalayamamışlar. Delikanlı kızın yanına gelmiş. Kız, genç adama fark ettirmeden testiye alıp başka bir testiyle değiştirmiş. Genç adam eve dönünce annesine su vermiş ve kadın iyileşmiş.

Delikanlı daha sonra avlanmak için ormana gitmiş. Annesi de ejderhaya gidip, “Oğlum bana suyu getirdi. Şimdi oğlana ne yaptıracağım?” diye sormuş.

“Ne mi yapacaksın? Neden oturup kart oynamıyorsun? Ona de ki, *babanla hep oynadığımız gibi bahis oynayalım.*”

Delikanlı eve döndüğünde annesini neşeli bulmuş. Bu duruma sevinmiş. Kadın masada yemeklerini yerken, “Canım, baban hayattayken ne yapardık biliyor musun? Yemeğimizi yiyip masadan kalktıktan sonra bahse girip kart oynardık.”

Delikanlı, “İstersen benimle oynayabilirsin anne,” demiş.

Oturup kart oynamaya başlamışlar. Annesi oğlanı yenmiş. İpekten bağlarla oğlanın elini öyle sıkı bağlamış ki ipler çocuğun elini kesmiş.

Delikanlı inlemeye başlamış ve annesine, “Anne, beni çöz yoksa öleceğim,” demiş.

Kadın, “Ben de onu istiyorum zaten,” demiş. Sonra ejderhaya seslenmiş. “Hadi gel de onu öldür ejderha.”

Ejderha ortaya çıkıp genç adamı yakalamış ve parçalara ayırarak heybelere doldurmuş. Sonra atının üzerine yerleştirerek ata, “Onu ölüyken de canlıyken olduğu gibi al götür,” demiş.

At hızla delikanlının sevgilisine doğru yol almaya başlamış. Genç kadın adamı görünce ağlamaya başlamış ve parçalarını alıp yan yana dizmiş. Eksik bir parçanın yerine domuzun etini kesip yerleştirmiş. Her bir parçayı yerli yerine koymuş. Ardından sakladığı suyu alıp adamın üzerine serpince delikanlının parçaları birleşmiş. Elmayı ağzına geçirerek ona can vermiş.

Delikanlı canlanınca annesinin evine giderek yere bir kazık saplamış ve hem annesini hem de ejderhayı bir saman yığınının üzerine yerleştirmiş. Ardından saman yığını ateşe vererek ikisini de yok etmiş. Sonra oradan ayrılp genç kadının yanına gitmiş. Üç ay boyunca gece gündüz süren bir düğün yapmışlar. Ben de o düğünden kalkıp bu hikâyeyi anlatmaya geldim.

Üç Prenses ve Kirli Ruh

Bir kral varmış. Gençliğinden ihtiyarlığına bir oğlu olmamış. İhtiyarlığında üç kızı olmuş. Doğdukları sabah da Kirli Ruh gelip bu üç kızı almış. Kral, Yılan-Kadın'ı yenmek için uğraşıp durmuş. Bu uğurda uğraşırken bıyığının ve saçlarının yarısı beyaza dönmüş.

Bir zaman sonra adam oturup düşünmüş. “Ne yapacağım, biliyor musun hanım? Üç yıllığına gideceğim ve döndüğümde bir oğlan doğurmuş olacaksın. Bir yıl içinde bir oğlan göremezsem seni öldüreceğim.”

Yola çıkmış ve bir yıl bir gün boyunca seyahat etmiş. Karısı düşünüp duruyormuş. Tam kadın düşünürken elma taşıyan bir adam geçmiş. O elmalardan her kim yerse hamile kalmış. Kadın gidip bir elma almış ve yemiş. Sonra da hamile kalmış. Zamanı gelince doğurmuş. Bir oğlu olmuş ve adını Cosmas koymuş. Kral o gece döndüğünde karısını sormak için bir ulak göndermiş.

Kadın, “İsteğin yerine getirildi,” demiş.

Bunun üzerine adam içeri girmiş ve oğlanı görünce kalbi sevinçle dolmuş.

Zaman gelip de oğlan büyüdüğünde babasının tıpkısı oluvermiş. Babası, zamanı gelince ölmüş. Oğlan o zaman dek kendini yetişkin bir adam gibi hisseder olmuş. Küçük parmağı ile sarayı kaldırmış. Bir gün avdan döndüğünde sarayın temelini kaldırmış ve annesine göğsünü oraya koymasını söylemiş. Annesi göğsünü temelin altına koyunca oğlan sarayı bırakmış. Kadın çığlıklar atmış.

Oğlan annesine, “Anne, söylesene babamın bıyığının yarısı neden beyazdı?” diye sormuş.

Annesi, “Ah canım, baban Yılan-Kadın'ı yenmek için dokuz yıl savaştı ama onu hiç yenemedi,” diye cevap vermiş.

Oğlan, “Peki bir erkek kardeşim yok mu?” diye sormuş.

“Hayır,” demiş kadın. “Ama üç kız kardeşin var. Kirli Ruh onları uzaklara götürdü.”

Oğlan, “Onları nereye götürdü?” diye sormuş.

Kadın da Kirli Ruh'un kızları Güneşin Battığı Diyar'a götürdüğünü söylemiş.

Oğlan babasının eyeri ile dizginlerini ve atını alıp kardeşlerini aramaya koyulmuş. Kız kardeşinin evine varmış ve güzrünü çıkarıp erik ağaçlarını ezivermiş.

Kız kardeşi dışarı çıkıp, "Erik ağaçlarını neden ezdin? Kirli Ruh gelip seni öldürecek," demiş.

Oğlan, "Benim hakkımda kötü düşünmeni istemem. Nazikçe gelip bana biraz şarapla bir parça ekmek ver," demiş.

Kız kardeş ekmekle şarap getirmiş. Adama uzatırken babasının atını görmüş ve tanımış. "Bu babamın atı olmalı," demiş.

"O zaman benim de onun oğlu olduğumu anla."

İki kardeş sarılmışlar.

Sonra kız kardeşi oğlana, "Kardeşim, Kirli Ruh On İkinci Bölge'den gelmek üzeredir. Gelince seni mahvedecek," demiş.

Kirli Ruh gelir gelmez güzrünü çıkarıp on iki kapıyı açmış ve güzrü kancasına asmış. Cosmas güzrü alarak on iki bölge öteye savurmuş. Kirli Ruh güzrü alıp eve dönmüş ve "Hanım, fani kokusu alıyorum," demiş.

(Bu arada kadın, kardeşini bir küpeye dönüştürerek kulağına takmış.)

Kadın da "Sürekli fanileri yiyorsun. Fani olduğum için beni de yemeye niyetleniyorsun," diye cevap vermiş.

Kirli Ruh, "Yalan söyleme, kayınbiraderim gelmiş," demiş.

"Peki kayınbiraderin gelmiş olsaydı onu yer miydin?"

Kirli Ruh, "Yemezdim," diye cevap vermiş.

"Onu yemeyeceğine kılıcın üzerine yemin et."

Daha sonra kardeşini kulağından çıkararak masaya oturtmuş. Oğlan masada Kirli Ruh'la birlikte yemek yemiş.

Delikanlı dışarı çıkıp* atının topuk eklemine doğru sürünerek saklanmış. Kirli Ruh uyandığında her yere bakmış ama onu görememiş. Borusunu ağzına götürüp üflemiş ve bütün kuşları atın üzerine toplamış. Kuşlar atın her bir kılını aramışlar. Tam oğlan saklandığı yerden çıkacakken horozlar ötmüş ve oğlan düşmüş.

* Bu noktada bahis ya da ona benzer bir şeyin atlandığı çok açık.

Cosmas ortaya çıkıp Kirli Ruh'a gitmiş. "İyi günler enişte." Kirli Ruh ona, "Neredeydin?" diye sormuş.

"Atın hemen önündeki samanların içindeydim."

Cosmas daha sonra onlardan ayrılıp diğer kız kardeşlerine gitmiş ve onlarla da aynı bu kardeşiyle olduğu gibi tanışmış.

En küçük ablası, "Nereye gidiyorsun kardeşim?" diye sormuş.

"Beyaz kısağa bakıp taylarından birini alacağım ve Yılan-Kadın'ı yeneceğim."

Ablası oğlana, "Git kardeşim," demiş. "Eğer tayı alırsan bana gel."

Oğlan gitmiş.

Bir grup köylü, öldürmek için bir kurtun peşindeymiş. Kurt, "Cosmas, beni terk etme. Köylüleri yanlış yere gönder, beni öldürmesinler. Kollarımdan birini al ve cebine koy. Beni düşündüğün an her neredeyse orada biteceğim."

Cosmas biraz daha ilerledikten sonra kanadı kırık bir kargayla karşılaşmış. Karga, "Yanımdan geçip gitme Cosmas. Kanadımı iyileştir. Ben de cebine koyman için sana bir tüyümü vereyim. Başın nerede derde girerse girsin yanında olacağım."

Biraz daha ilerleyen adam bir balıkla karşılaşmış. "Cosmas, yanımdan geçip gitme. Beni atının kuyruğuna bağlayıp suya götür. Ben de sana iyilik yaparım," demiş balık.

Cosmas balığın dediğini yapıp onu suya bırakmış.

Derken beyaz kısağın sahibi olan ihtiyar kadınla karşılaşmış. Kadın kapısının önünde oturuyormuş. Genç adam, kadına, "Beyaz kısağın taylarından birini bana verir misin ihtiyar?" demiş.

İhtiyar kadın, "Eğer üç günlük koşuda onu bulursan, taylarından biri senindir. Ama bulamazsan başını kesip şuradaki kazığa geçiririm," demiş.

"Bulurum," demiş adam.

Kadın beyaz kısağı oğlana vermiş. Adam kısırakla gidip onu bulmaya çalışmış. Kısırak koyunların arasında koşup kendini toprağa saklamış. Delikanlı uyanıp kısağı aramış ama bulamamış. Aklına kurt gelmiş ve onu düşünmüş.

Kurt gelip, "Sorun nedir delikanlı?" diye sormuş.

“Beyaz kısrığı bulamıyorum,” demiş delikanlı.

Kurt, “Şuradakini görüyor musun? Koyunların en büyüğü-nü. İşte o. Git de ona sopayı tattır,” demiş.

Delikanlı gidip ona seslenince kısarak yeniden ata dönüşmüş. Oğlan, kısarakla beraber ihtiyar kadına gitmiş.

İhtiyar kadın, “İki günün daha var,” demiş.

“Pekâlâ ihtiyar,” demiş delikanlı.

Ertesi gün oğlan kısarakla beraber yeniden yola koyulmuş ve onu bulmaya çalışmış. (İhtiyar kadın, kısrığı güzel saklanamadı da bulundu diye kırbaçlamış. Beyaz kısarak, “Affet ihtiyar. Bu sefer bulutlara saklanacağım, beni asla bulamayacak,” demiş.)

Delikanlı kısarakla beraber gidip onu aramaya başlamış. Kısarak bulutlara gitmiş. Delikanlı çalışmaya koyulmuş. Sabahdan öğlene kadar aramış durmuş. Sonra aklına karga gelmiş. Onu düşünür düşünmez karga gelip, “Sorun nedir delikanlı?” diye sormuş.

“Şey, beyaz kısrığı kaybettim, bulamıyorum.”

Karga, bütün kargaları çağırmış. Kısrığı bulana kadar her yeri aramışlar. Sonunda gagalarında taşıyarak kısrığı oğlana getirmişler. Delikanlı kısrığı alıp ihtiyar kadına götürmüştü.

“Bir günün daha var,” demiş ihtiyar kadın.

Sabah olduğunda delikanlı, kısrığı bir kez daha bulmak zorundaymış. (O gece ihtiyar kadın beyaz kısrığı öldüresiye kırbaçlamış. Kısarak da kadına, “Bu kez de beni bulursa çatlarım, doğruca denize gideceğim,” demiş.)

Delikanlı kısarakla birlikte gittikten sonra kısarak denize saklanmış. Delikanlı aramış taramış ama onu bulamamış. Aklına balık gelmiş. Balık hemen karşısında bitip, “Sorun nedir delikanlı?” diye sormuş.

“Beyaz kısrığın nereye gittiğini bilmiyorum.”

Balık gidip bütün balıkları çağırmış. Beyaz kısrığı, ardında taşıyla birlikte oğlana getirmişler. Delikanlı kısrığı alıp ihtiyar kadına gitmiş. Kadın, “Hangisini istersen al tatlım,” demiş.

Delikanlı en genç tayı seçmiş.

İhtiyar kadın, “Onu alma delikanlı, iyi bir at değil o,” demiş. “Daha güzelini al.”

Delikanlı da, “Öyle olsun,” demiş.

Delikanlı biraz daha ilerlediğinde tay bir takla atmış ve yirmi dört kanatlı altın bir ata dönüşmüş. Yılan’ın böyle bir atı yokmuş. Oğlan ablalarına gidip üçünü de almış. Sonra Yılan-Kadın’ı da alıp hepsini evine götürmüş. Ne Kirli Ruh ne de ejderha onu yakalayabilmiş. Oğlan eve dönmüş. Düğün yapmış, yiyip içmişler. Ben de onları orada bırakıp bu hikâyeyi sizlere anlatmaya geldim.

Değerli bir hikâye ama karmaşık ve noksan. Ejderhanın kim olduğu varsayımlara bırakılmış. Yılan-Kadın’dan -gerçekten yaşlı (iblis) biri olmalı- nadiren bahsediliyor. Hiçbir derlemede bu hikâyenin tam bir benzerini bulamadım.

İki Hırsız

Bir varmış bir yokmuş. İki hırsız varmış. Bunlardan biri köylerde, diğeri şehirlerde hırsızlık yaparmış. Bir gün ikisi karşılaşmış ve birbirlerine nereden geldiklerini, kim olduklarını sormuşlar.

Köylü hırsız, şehirli hırsıza demiş ki; “Karganın altından yumurta çalacak kadar becerikli bir hırsızsan, sana ancak o zaman hırsız derim.”

Diğeri, “İzle de nasıl çaldığımı gör,” demiş.

Sonra rahatça ağaca tırmanıp elini karganın altına uzatmış ve yumurtalarını çalmış. Karganın ruhu bile duymamış. O karganın yumurtalarını çalarken köylü hırsız da adamın pantolonunu çalmış ve şehirli hırsızın ruhu bile duymamış. Aşağı inip de çıplak olduğunu fark ettiğinde, “Kardeşim, pantolonumu çaldığını anlamadım bile. Gel kardeş olalım,” demiş.

Böylece kardeş olmuşlar.

Peki sonra ne yapmışlar dersiniz? Birlikte şehre gitmişler. Yanlarına bir de kadın almışlar. Şehirli hırsız, “Kardeşim, iki kardeşin tek bir eşi olması mümkün değil. Al senin olsun,” demiş.

“Benim olsun,” demiş diğeri.

“Hadi şimdi gel, seni para kazanacağımız bir yere götüreceğim.”

“Hadi kardeşim, sen bilirsin.”

Hazırlanıp yola düşmüşler. Kralın sarayına kadar gidip içeri nasıl girebileceklerini düşünmeye başlamışlar. Akıllarına ne gelmiş dersiniz?

Şehirli hırsız, “Hadi kardeşim, saraya gizlice girelim ve arka arkaya aşağı inelim,” demiş.

“Hadi.”

Böylece çatıya çıkıp bir yer açmışlar. Köylü hırsız aşağı inmiş, iki yüz kese dolusu parayı çalıp dışarı çıkmış. Eve dönmüşler.

Kral sabah uyanıp paralarına baktığında iki yüz kese paranın eksik olduğunu görmüş. Hemen kalkıp ihtiyar bir hırsızın yattı-

ğı hapishaneye gitmiş. Karşısına çıkınca, “İhtiyar hırsız,” demiş, “sarayıma kimin girip de benden iki yüz kese para çaldığını bilmiyorum. Nereden kaçtılar onu da bilmiyorum. Sarayın hiçbir yerinde bir gedik yok.”

İhtiyar hırsız, “Mutlaka bir gedik vardır majesteleri. Siz görmemişsinizdir. Şimdi gidip sarayda bir ateş yakın. Sonra dışarı çıkıp izleyin. Duman nereden çıkıyorsa, hırsızlar oradan girmiştir. Sonra o gediğe bir fiçı şekerkamışı bırakın. Çünkü paranızı çalan hırsız mutlaka tekrar gelecektir,” demiş.

Kral saraya gidip bir ateş yakmış ve dumanların sarayın çatısından çıktığını görmüş. Oraya gidip deliğe bir fiçı şekerkamışı koymuş. Hırsızlar gece olunca yeniden saraya gelmişler. Köylü hırsız yine gedikten aşağı inmiş. İnerken de şekerkamışı fiçısının içine düşmüş. Hemen kardeşine seslenmiş. “Kardeşim, benim işim bitti. Krala bu hazzı tattırmamak için gel de sen kes başımı. Nasılsa ölüyüm artık.”

Arkadaşı hemen aşağı inip diğerinin kafasını kesmiş ve bir ormana gömmüş.

Kral erkenden uyanıp çatıya çıkmış ve hırsızın düştüğü yeri görmüş. Fiçidaki hırsızın başı yokmuş. Ne yapacaktı şimdi? Yeniden ihtiyar hırsızın yanına gitmiş. “Dinle beni ihtiyar, hırsız yakaladım ama başı yok!” demiş.

İhtiyar hırsız bunun üzerine, “Hah!” demiş. “Kralım, çok kurnaz bir hırsız bu. Peki ne yapacaksınız? Cesedi alın ve şehrin kapısının dışına asın. Başını çalan hırsız, bedenini çalmaya da gelecektir. Orayı gözlesin diye askerlerinizi görevlendirin.”

Kral hemen gidip cesedi almış ve şehrin kapısına asmış. Askerlerini de izlemekle görevlendirmiş.

Hırsız ise beyaz bir kısrak ve bir at arabası almış. Yirmi testi de şarap almış yanına. Onları da arabaya koyduktan sonra doğruca arkadaşının cesedinin asılı olduğu yere gitmiş. Çok ihtiyar biri gibi davranmış ve arabası bozulmuş, arabada taşıdığı testi de düşmüş gibi yapmış. Ağlayıp saçını başını yolmaya başlamış. Dövüne dövüne ağlıyor, yoksul bir adam olduğunu, efendisinin onu öldüreceğini söyleyip duruyormuş. Cesedi koruyan askerler birbirlerine “Gidip şu ihtiyar adamın testisini arabaya koymasına yardım edelim,” demişler. “Ağlayışlarını duymak çok üzücü.”

Böylece yardım etmeye gitmişler. “Selam ihtiyar,” demişler. “Testini arabaya koyacağız. Sen de bize içecek bir şeyler verir misin?”

“Elbette veririm evladım.”

Askerler gidip testi arabaya yerleştirmiş. İhtiyar da onlara, “Testiden birer fırt alın, size verecek başka bir şeyim yok,” demiş.

Askerler tıka basa içmişler. İhtiyar o sırada, “Bu kim?” diye sormuş.

Askerler, “Hırsızın teki,” diye cevap vermiş.

Bunun üzerine ihtiyar adam, “Geceyi burada geçiremem, yoksa o hırsız kırsığımı çalar,” demiş.

Askerler, “Ne ahmaksın ihtiyar!” demişler. “Nasıl çalacakmış kırsığını?”

“Çalar elbet evladım. Hırsız değil mi?”

“Kapa çenenin ihtiyar. Kırsığını falan çalmayacak. Çalarsa parasını biz öderiz.”

“Ama çalacak, o bir hırsız.”

“Adam ölü. Eğer kırsığını çalarsa sana üç yüz groat* ödeyeceğimize dair yazılı belge vereceğiz.”

İhtiyar adam, “Peki evlat, öyle olsun,” demiş.

Böylece gece orada kalmış. Ateşin yakınına yerleşmiş. Sonra mayışıp uyuyakalmış gibi yapmış. Askerler şarap testisini boşaltmaya devam etmiş ve bütün şarabı içmişler. Hepsi sarhoş olmuş. Oldukları yerde uyuyakalmışlar. Uyuyakalmış gibi yapan ihtiyar adam, yani bizim hırsız kalkıp cesedi tahtalardan çıkarmış, kırsığına koymuş ve ormana götürüp gömmüş. Kırsığını da orada bırakarak ateşin başına dönmüş ve yine uyuyor gibi yapmış.

Askerler uyandığında cesedin ve ihtiyar adamın kırsığının yerinde yeller estiğini görüp şaşırılmışlar. “Hey, yoldaşlarım, ihtiyar adam hırsızın kırsığını çalacağını söylerken haklıymış. Ona verdiğimiz sözü yerine getirelim.”

İhtiyar adam uyanınca ona dört yüz groat verip bu konudan bahsetmemesi için yalvarmışlar.

Kral uyanıp da hırsızın yerinde olmadığını görünce zindandaki ihtiyar hırsıza gidip, “Hah! Hırsız tahtalardan çaldılar ihtiyar. Şimdi ne yapacağız?” diye sormuş.

* Dört peni değerindeki eski bir İngiliz gümüş parası. (ç.n.)

“Ben size bu hırsızın çok kurnaz olduğunu söylememiş miydim majesteleri? Şimdi gidip şehirdeki bütün et dükkânlarını satın alın. Fiyatını da kilosu bir duka altını yapın ki çok parası olan biri dışında kimse et alamasın. O hırsız üç gün dayanır ancak buna.”

Kral gidip bütün dükkânları satın almış ve sadece bir dükkânı açık bırakarak fiyatı da kilosu bir duka altını olacak şekilde artırmış. O gün kimse gelip et almamış. Ertesi gün hırsız daha fazla dayanamamış. Bir araba alıp atı koşmuş ve et pazarına gitmiş. Arabası bozulmuş gibi davranarak tamir edecek aletleri olmadığını söyleyerek ağlamış. Kasap yanına gelip, “Benim aletlerimi al da arabayı tamir et,” demiş. Aletler etlere çok yakınmış. Hırsız aletleri almak için ilerlerken koca bir parça et alıp paltosunun altına saklamış. Sonra aletleri kasaba geri verip evine dönmüş.

Kral aynı gün kasaplara gidip “Bugün kimseye et sattınız mı?” diye sormuş. “Satmadık,” demişler.

Kral etleri tarttığında on kilo eksik olduğunu görmüş. Yeniden zindandaki ihtiyar hırsıza gitmiş. “Adam on kilo et çalmış, kimse de onu görmemiş,” demiş.

“Ben size bu hırsızın çok kurnaz olduğunu söylememiş miydim?”

“Peki ben ne yapacağım ihtiyar hırsız?”

“Ne mi yapacaksınız? Hemen bir duyuru yapın ve tüm paranızı ona vereceğinizi, hatta sizin yerinize kral olacağını söyleyin. Kim olduğunu soylesin yeter deyin.”

Kral hemen gidip tıpkı ihtiyar hırsızın dediği gibi bir duyuru hazırlamış. Kapının hemen dışına asmış. Hırsız gelip de duyuru okuyunca nasıl davranması gerektiğini düşünmüş. En sonunda kralın karşısına çıkmış ve “Kralım, hırsız benim,” demiş.

“Sen misin?”

“Evet.”

Kral, “Eğer hırsız gerçekten sensen, sana inanmamın tek bir yolu var. Şu gelen köylüyü görüyor musun? Adamın elindeki öküzü fark ettirmeden çalacaksın,” demiş.

Hırsız, “Çalacağım majesteleri, izleyin beni,” demiş. Sonra köylünün karşısına çıkıp yüksek sesle, “Komedilerin komedisi!” diye bağırmaya başlamış.

Köylü, “Ah, Tanrım,” demiş. “Şehre kaç kez geldim ve Komedilerin Komedisini çok duydum ama neye benzediğini hiç görmedim.”

Arabasını bırakıp şehrin diğer ucuna gitmiş. Hırsız, köylü öküzden iyice uzaklaşana kadar bağırmaya devam etmiş. Sonra dönüp öküzü çalmış ve kuyruğunu kesip diğer öküzün ağzına tıkmış. İlk öküzle beraber Kral’ın yanına gelmiş. Kral gülmekten ölecekmiş neredeyse. Köylü geri döndüğünde ağlamaya başlamış. Kral onu yanına çağırıp, “Neden ağlıyorsun?” diye sormuş.

“Ah Kralım, ben oyunu izlemeye gitmiştim, öküzlerden biri diğerini yemiş o sırada.”

Kral bunu duyunca yine gülmekten ölecek gibi olmuş ve hizmetkârına, adama iki iyi öküz vermesini söylemiş. Kendi öküzünü de adama iade etmiş. “Öküzünü tanıdın mı?” diye sormuş ona.

“Tanıdım Kralım.”

“Peki, evine dön artık.”

Sonra hırsızın yanına gitmiş. “Evet, sevgili dostum, sana kızımı vereceğim ve benim yerime kral olacaksın. Tabii eğer kilise-deki papazı çalarsan.”

Hırsız bunun üzerine şehre gitmiş ve üç yüz yengeç, üç yüz de mum almış. Kiliseye gidip kaldırımın üzerinde durmuş. Papaz vaaz verirken hırsız yengeçleri birer birer serbest bırakmış. Her birinin kısı kacına bir mum bağlamış.

Papaz, “Ben Tanrı’nın gözünde öyle doğru bir adamım ki bana azizlerini gönderdi,” demiş.

Hırsız, kısı kaçlarına mum bağlanmış yengeçlerin hepsini saldıktan sonra, “Gel yüce papaz, çünkü Tanrı, bizzat gönderdiği ulaklarıyla seni çağırıyor. Çünkü sen erdemlisin,” demiş.

Papaz, “Peki nasıl gideceğim?” diye sormuş.

“Bu çuvala gir.”

Çuvalı açmış ve papaz da içine girmiş. Hırsız, papazı kaldırıp basamaklarda sürüklemiş. Papazın başı pat pat basamaklara çarpınca hırsız onu sırtına alıp Kral’a kadar taşımış ve yere bırakmış. Kral kahkahalara boğulmuş. Kızını hemen hırsıza vermiş ve adamı kendi yerine kral yapmış.

Çingene ve Papaz

Çok fakir bir çingene yaşarmış ve bu adamın bir sürü çocuğu varmış. Karısı şehre gidip birkaç patates ve biraz un için dilenmiş. Ama hiç yağı yokmuş.

“Tamam,” diye düşünmüş kadın. “Bir dakika. Papaz bir domuz öldürmüştü. Ona gidip bir parça yağ dileneceğim.”

Oraya gittiğinde papaz dışarı çıkmış, kamçısını kaldırıp kadını adamakıllı kırbaçlamış. Kadın eve döndüğünde kocasına, “Ah, Tanrım, az önce dayak yedim,” demiş.

Çingene iş üstündeymiş. Çekiç ellerinden düşüvermiş. “Bekle, bekle de ona bir tuzak kurup dersini vereyim.”

Çingene kiliseye gidip kapıya, kuleyi açan anahtara bakmış. Sonra evine dönmüş, örsünün başına oturup anahtar üzerine çalışmaya başlamış. Anahtarı bitirince geri dönüp kapıyı açmayı denemiş. Sanki oranın anahtarıymış gibi kolayca açılmış kapı.

“Dur bakalım,” diye düşünmüş. “Şimdi ne yapmam gerek?”

Doğruca dükkânın birine gidip kendine biraz kâğıtla papazların ayinde giydikleri kıyafetlerden almış. Daha sonra bir terziye gidip meleklerinkine benzer bir kıyafet yapmasını istemiş. Onları giyince tam bir papaz gibi olmuş. Eve döndüğünde oğluna (oğlu yirmi yaşındaymış), “Hark’ee, benimle gel ve kabı da getir. Yüz tane de yengeç yakala. Hah! Bu gece neler yapacağımı görsünler. O papaz hayatını kurtaramayacak,” demiş.

Gece yarısı gelip çatmış. Çingene kiliseye gidip içerideki bütün ışıkları yakmış. Aşçı bakmak için dışarı çıkmış. “Tanrım! Neler oluyor? Bütün kilise aydınlanmış.”

Gidip papazı uyandırmış. “Kalkın! Gelin de bakın neler oluyor. Bütün kilise ışıl ışıl. Ne oldu acaba?”

Papaz müthiş bir korkuya kapılmış. Cübbesini giyip kiliseye bakmaya gitmiş. Çingene, en büyük toplulukların gittiği ayinlerdeki bir papaz gibi ilahi söylüyormuş. “Ah!” diyormuş Çingene. “Ah, Tanrım, o günahkâr adam için geldim ben. Yanına öyle çok para almış ki onu cennete götüreceğim ve orada onu güzellikler bekliyor.”

Adam bunu duyunca hemen eve gidip bütün parasını toplamış.

Papaz kiliseye geri dönmüş. Çingene artık daha hızlı ilahi söylüyormuş çünkü er ya da geç her şey sona erermiş. Çingene hemen çuvalını açmış ve papaz içine girmiş. Çingene, papazın bütün parasını alıp cebine saklamış.

“Güzel! Artık benimsin.”

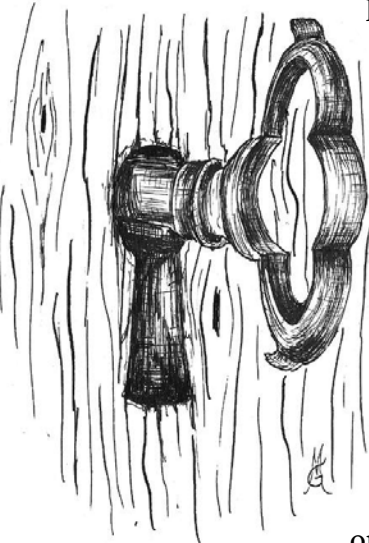
Çuvalı kapadığında papaz büyük bir korkuya kapılmış. “Tanrım! Başıma ne gelecek? O nasıl bir varlıktı öyle? Tanrı’nın kendisi mi yoksa bir melek mi anlayamadım.”

Çingene, papazı merdivenden aşağı sürüklemiş. Papaz canı yandıkça haykırıyor, ona daha nazik davranmasını, her yerinin kırıldığını söylüyormuş. Yarım saat daha böyle devam ederse ölmüş, çünkü kemikleri çoktan kırılmış bile.

Çingene onu kilisenin yüksek kısmı boyunca sürükleyip kapının önüne atıvermiş. Oraya da papazın tenine batacak bir sürü diken yerleştirmiş. Papazı dikenlerin üzerinde ileri geri sürükleyerek dikenlerin iyice batmasını sağlamış. Çingene, papazın ölmekten beter olduğunu görünce çuvalı açıp onu öylece bırakmış.

Çingene eve gidip üzerindeki kileri çıkarmış ve ateşe atmış ki kimse bu işi onun yaptığını anlamasın. Elinde sekiz yüz gümüşten fazlası varmış. Çingene, karısı ve çocukları bu kadar paraları olduğu için mutluymuş. Çingene, karısı ve çocuklarıyla birlikte ölmediyse, belki de hâlâ yaşıyordur.

Sabah zangoç çanı çalmaya geldiğinde kilisenin önündeki çuvalı görmüş. Papaz ölü gibiymiş. Çuvalı açıp da papazın halini görünce çok korkmuş. “Papazımızın orada ne işi var?” Hemen şehre koşarak böyle böyle oldu diye herkese anlatmış. Yoksul halk neler olduğunu görmek için gelmiş. Kilisedeki bütün mumlar yanıyormuş. Papazı güzelce gömmüşler. Çürümediyse hâlâ bütündür. Şeytanlar yesin onu. Ben de oradaydım ve olan her şeyi duydum.

Saatçi

Bir zamanlar fakir bir delikanlı varmış. Kendine bir usta bulabilmek için yollara düşmüş. Yolda bir papazla karşılaşmış. Papaz sormuş: “Nereye gidiyorsun delikanlı?”

“Kendime bir usta bulacağım.”

“Benim yerim tam sana göre delikanlı. Sana benzer bir genç daha var. Altı öküzüm ve bir de sabanım. Hizmetime girip bütün bu tarlayı sürersin.”

Delikanlı doğrulup sabanı ve öküzleri almış, tarlalara gitmiş. İki gün boyunca toprakları sürmüş. Baht* ve Dev çıkagelmiş. Dev, Baht’a “Sen git,” demiş. Baht gitmek istemeyince Dev gitmiş. Dev yanına yaklaştığında delikanlı sırtüstü yatıp çizmelerini çıkarmış ve düzlüğe doğru koşmaya başlamış.

Diğer delikanlı arkasından bağırarak: “Gitme kardeşim, gitme kardeşim!”

“Peh! Tanrı sabanının da senin de belanı versin.”

Bükreş büyüklüğünde bir şehre gitmiş. Bir saatçi dükkânına varmış. Dirseklerini tezgâha dayayarak çalışan çırakları izlemiş. Derken çıraklardan biri, “Neden orada boş boş oturuyorsun?” diye sormuş.

“Çünkü sizi çalışırken izlemeyi seviyorum,” demiş çocuk.

O sırada usta çıkıp, “Gel delikanlı,” demiş. “Seni üç yıllığına işe alıyorum. Bildiğim her şeyi göstereceğim sana. Bir yıl ve bir gün boyunca,” diye devam etmiş, “yalnızca odun kesip ateşi besleyecek, sonra da dirseklerini tezgâha dayayıp çırakların çalışmasını izleyeceksin.”

Saatçinin elinde de İmparator’un on beş yıllık saati varmış ve

* Romanya Çingenelerinin kullandığı bu sözcüğün hemen her Çingene lehçesinde benzer bir formu bulunur (bakht, bahi, bok, bachi vs.). Paspatis, Türk-Çingene sözcükleri listesinde (1870) şöyle der: “Bakht, i. Talih, cins, rastlantı... Les Grecs et le Turcs se servent très souvent du meme mot”; Miklosich de Modern Yunancadan *μπάκτι* (Ueber die Mundarten, vii. 14) sözcüğünü alıntılar. Modern Yunancada ve Türkçede bu Çingene sözcüğünün yer alması Çingenelerin Balkan yarımadasındaki derin etkisinin bir göstergesidir. Bakht, fortune, aynı zamanda Farsçada da yer alır.

tamir edebilecek kimse bulunamamış. Paris'ten, Viyana'dan saatçiler getirilmiş ama kimse başaramamış. Kral en sonunda saati tamir edene krallığının yarısını vereceğini söylemiş ama herkes başarısız olmuş. Saatin içinde yirmi dört ezgi varmış. Ezgiler çaldığında İmparator gençleşiyormuş. Paskalya pazarı gelip çatmış ve saatçi, çıraklarıyla birlikte kiliseye gitmiş. Yalnızca adamın ihtiyar karısı ile bizim delikanlı arkada kalmış. Delikanlı hızla odunları kesip çalışma tezgâhına dönmüş. Küçük saatlerin hiçbirine dokunmamış ama büyük saati alıp tezgâha yerleştirmiş. İçindeki çubukların ikisini çıkarmış, temizlemiş ve yerine yerleştirmiş. Yirmi dört ezgi çalmaya, saat işlemeye başlamış. Delikanlı korkudan gizlenmiş. Çalan ezgileri duyunca kilisedekilerin hepsi çıkıp gelmiş.

Saatçi de eve dönmüş. "Anne, bu iyiliği bana kim yaptı? Saati kim tamir etti?" diye sormuş.

Annesi, "Yalnızca şu delikanlı tezgâha yaklaştı canım," diye cevap vermiş.

Saatçi oğlanı aramaya başlamış. Ahırda otururken bulmuş. Onu kollarından tutup, "Oğlum, sen meğer ustaymışsın da ben hiç anlamamışım. Seni Paskalya günü odun kesmeye göndermişim," demiş. Sonra üç terzi çağırılmış, üç tane güzel takım diktirmiş. Ertesi sabah dört iyi atın çektiği bir araba çağırılmış. Saati kollarına alıp sarayın yolunu tutmuş. İmparator bunu duyunca tahtından inmiş, saati kucaklamış ve gençleşmiş. Sonra saatçiye dönüp, "Bana saati tamir edeni getir," demiş.

"Ben tamir ettim," demiş saatçi.

"Senin tamir ettiğini söyleme sakın. Git de kim tamir ettiyse onu getir."

Saatçi gidip delikanlıyı getirmiş.

İmparator, "Saatçiye üç kese duka altını verin. Ama delikanlı, sen daha fazlasını alamayacaksın, çünkü niyetim sana yılda on bin duka vermek. Yalnızca burada kalacak ve bozulduğu zaman saati tamir edeceksin," demiş.

Delikanlı on üç yıl boyunca orada yaşamış.

İmparator'un yetişkin bir kızı varmış ve ona bir koca bulmak istemiş. Kız bir mektup yazarak babasına vermiş. Peki, mektuba ne yazmış? Şunu yazmış: "Baba, dilsizmiş taklidi yapacağım. Kim beni konuşturmayı başarırsa ona varacağım."

İmparator bütün dünyaya bunu duyurmuş: “Her kim ki kızımı konuşturmayı başarır, ona kızımı vereceğim. Konuşturamayanları ise öldüreceğim.”

Bir sürü talip gelmiş ama hiçbiri kızı konuşturamamış. İmparator hepsini öldürünce yavaş yavaş gelenler azalmış ve kimse gelmez olmuş.

Saati tamir eden delikanlı İmparator’a gidip, “İmparatorum, ben de kızla görüşüp onu konuşturabilir miyim denemek istiyorum,” demiş.

“Duyuruyu görmedin mi? Onu konuşturamayanları öldürmeye yemin ettiğimi bilmiyor musun?”

“Eh, başaramazsam beni de öldürün İmparatorum.”

“O halde git de dene.”

Delikanlı güzelce giyinip kızın odasına gitmiş. Kız çerçevesiyle dikmiş yapıyormuş. Delikanlı içeri girerken, “İyi günler düzenbaz,” demiş.

“Teşekkürler saatçi. Gelmişsin, otur madem, biraz dinlen.”

“Tamam, öyle olsun düzenbaz.”

Yalnızca oğlan konuşuyormuş.* Fazla oyalanmadan kalkıp, “İyi geceler düzenbaz,” demiş.

“Hoşça kal saatçi.”

Ertesi akşam İmparator, öldürmek için delikanlıyı çağırmış. Delikanlı ise, “Bir gece daha denememe izin verin,” demiş. Böylece delikanlı bir kez daha gidip, “İyi akşamlar düzenbaz,” demiş.

“Hoş geldin saatçi. Madem geldin, lütfen masaya buyur kardeşim.”

* Bu kısım biraz kafa karıştırıcı ama prenses tarafından söylenmiş gibi görünen kısımların aslında saatçi tarafından söylendiğini, diyalogu saatçinin tek başına sürdürdüğünü kastediyor olmalı.

Sadece o konuşmuş ve sonunda, “İyi geceler düzenbaz,” demiş.

“Hoşça kal saatçi.”

Ertesi gece İmparator delikanlıyı çağırmış. “Artık seni öldürmeliyim, çünkü anlaştmanın sınırına ulaştın.”

Delikanlı, “Her insanın üç kez bağışlanma hakkı olduğunu bilmez misiniz İmparatorum?” demiş.

“Tamam, bir kez daha git.”

Delikanlı o gece yeniden gidip, “Nasıl gidiyor düzenbaz?” diye sormuş.

“Teşekkürler saatçi. Geldin madem, masaya buyur.”

“Öyle yapacağım düzenbaz. Elimdeki bıçağı görüyor musun? Soruma cevap vermezsen seni parçalara ayıracam.”

“Neden cevap vermeyeyim saatçi?”

“Pekâlâ düzenbaz, prensesi tanıyor musun?”

“Nasıl tanımayayım?”

“Peki üç prens, onları da tanıyor musun?”

“Tanıyorum saatçi.”

“Tanıyorsan ne âlâ. Üç erkek kardeş, prensesle birlikteymiş. Hiçbiri üçünün de onunla birlikte olduğunu bilmiyormuş. Peki prenses ne yapmış? O üç erkek kardeşi de tanıyormuş. En büyükleri gece çökerken gelmiş. Prensес onu masaya oturtup yedirmiş. Sonra onu bir odaya kilitlemiş. Ortanca, gece yarısı gelmiş. O da prensesle yatmış ve başka bir odaya kilitlenmiş. Aynı gece en küçükleri de gelip prensesle yatmış. Şafak sökerken prenses hepsini serbest bırakmış ve hepsi, üç kardeş, birbirlerini öldürmek için atılmışlar. Prensес, *Durun kardeşler, birbirinizi öldürmeyin. Evimize dönün ve her biriniz on bir duka alıp üç farklı şehre gidin. Her kim ki bana en güzel ustalık işini getirir, ben onun olurum*, demiş. En büyükleri Bükreş’e gitmiş ve orada güzel bir ayna bulmuş. Bakalım nasıl bir aynaymış bu. *Hey, tüccar bu aynanın fiyatı nedir*, diye sormuş. *On bin duka delikanlı*. Çok değil mi kardeşim? *Ama ne tür bir ayna olduğunu öğren. Aynaya baktığında içinde hem ölüleri hem yaşayanları görebilirsin*. Şimdi de ortanca kardeşe bakalım. O da başka bir şehre gidip bir elbise bulmuş. *Hey, tüccar, bu elbisenin fiyatı nedir? On bin duka evlat*.”

“Ne diyorsun sen saatçi? Bir elbise on bin duka mıymış?”*

“Ama gör bak bakalım bu nasıl bir elbiseymiş düzenbaz. İçine girdiğinde seni istediğin yere götürürmüş. Yani oğlanın *alıyorum* diye haykırdığını gözünde canlandırabilirsin. Bu arada en küçük kardeş de bir şehre varmış ve bir Yahudiden bir elma almış. Bu öyle bir elmaymış ki ondan bir ısırık alan ölü canlanıverirmiş. Elmayı alıp abilerinin yanına dönmüş. Hepsi bir araya geldiklerinde, sevdikleri kadının öldüğünü görmüşler. Elmayı yedirmişler ve kız canlanmış. Sonra kimi seçmiş dersin? En küçüklerini seçmiş. Ne diyorsun?”

Böylece imparatorun kızı konuşmuş ve saatçinin karısı olmuş. Hemen evlenmişler.

Bu hikâye, her ne kadar iyi anlatılmış olsa da son derece kusura. Elbette büyük kardeş aynasına bakıp prensesin öldüğünü ya da ölmek üzere olduğunu görür. Ardından ortanca kardeş elbiseyle birlikte üçünü onun yanına götürür ve en küçük kardeş ancak o zaman yaşam elmasını kullanabilir.

* Bu, prensesin ilk gerçek konuşmasıdır. Kadınca davranarak bir elbisenin fiyatı konusunda aptalca bir erkek yorumuna dayanamaz.

Kızıl Kral ve Cadı

O Kızıl Kral'mış ve on duka değerinde yiyecek almış. Yiyecekleri pişirip bir yüklüğe koymuş. Yüklüğü kilitledikten sonra her gece insanları bu erzakı korumaları için nöbete dikmiş.

Sabah kalkıp baktığında tabakları boş bulmuş. İçlerinde hiçbir şey yokmuş. Kral, "Yüklüğü koruyacak ve erzakın kaybolmamasını sağlayacak kişiye krallığımın yarısını vereceğim," demiş.

Kral'ın üç oğlu varmış. En büyükleri kendi kendine düşünmüş. "Tanrım! Krallığın yarısını bir yabancıya vermek mi? En iyisi nöbeti ben tutayım. Krallığın yarısı Tanrı'nın isteğiyle benim olsun."

Babasına gitmiş. "Selam olsun baba. Krallığın yarısını bir yabancıya vermek mi? En iyisi nöbeti ben tutayım."

Babası, “Tanrı’nın istediği gibi, yalnızca görebileceklerin seni korkutmasın,” demiş.

Oğlan saraya gidip uzanmış. Başını yastığa koymuş ve şafak sökene kadar da kaldırmamış. Ilık, tatlı bir rüzgâr onu uykuya sürüklemiş. Küçük kız kardeşi o sırada kalkıp bir takla atmış ve tırnakları baltaya, dişleri küreğe dönüşmüş. Dolabı açıp her şeyi yemiş. Sonra yeniden bir çocuğa dönüşüp beşiğine dönmüş. Ne de olsa daha memeden kesilmemiş bir bebekmiş. Delikanlı kalkmış ve babasına hiçbir şey görmediğini söylemiş. Babası dolaba baktığında tabakların boş olduğunu görmüş. Ne yiyecek varmış ne başka bir şey. Babası, “Senden daha iyisi de olabilirdi ama o da bir şey yapamayabilirdi,” demiş.

Ortanca oğlu da Kral’ın karşısına çıkmış. “Selam olsun baba. Bu gece ben nöbet tutacağım.”

“Peki evlat, erkek gibi davran yeter.”

“Tanrı’nın isteğine göre olsun.”

O da saraya gidip başını yastığa koymuş. Saat on gibi tatlı bir esinti gelmiş ve uyku, oğlanı kısıkrak yakalamış. Kız kardeşi kalkıp kundağından kurtulmuş, bir takla atmış ve dişleri küreğe, tırnakları baltaya dönüşmüş. Dolabı açmış ve tabaklarda ne bulduysa yemiş. Her şeyi yedikten sonra yeniden bir takla atıp beşikteki yerine dönmüş. Şafak sökerken delikanlı uyanmış. Babası neler olduğunu sormuş, sonra da, “Senden daha iyi bir adam olabilirdi ve o da senin kadar zavallı bir yaratıksa, benim için hiçbir şey yapmayabilirdi,” demiş.

En küçük oğlan ayaklanmış. “Selam olsun baba. Bu gece benim de dolap için nöbet tutmama izin ver.”

“Peki evlat, yalnızca göreceklelerin seni korkutmasın.”

“Tanrı’nın isteğine göre olsun,” demiş delikanlı.

Oğlan kalkıp dört iğne almış ve başını yastığa koymuş. Dört iğneyi de dört farklı yere yerleştirmiş. Uyku onu ele geçirdiğinde başını bir iğneye çarpmış ve böylece saat ona kadar uyanık kalmış. Kardeşinin beşiğinden kalktığını görmüş. Kız takla atarken oğlan da onu izliyormuş. Kızın dişleri küreğe, tırnakları baltaya dönüşmüş. Küçük kız dolaba gidip her şeyi yemiş. Tabakları bomboş bırakmış. Sonra yeniden takla atıp eskisi gibi küçülmüş ve beşiğine dönmüş. Delikanlı olanları görünce korkudan tir tir titremiş. Şa-

fağın sökmesine dek geçen zaman ona on yıl gibi gelmiş. Hemen kalkıp babasının yanına gitmiş. “Selam olsun baba.”

Babası hemen, “Bir şey gördün mü Peterkin?” diye sormuş.

“Ne gördüm, ne görmedim... Bana para ve at ver. Parayı taşıyabilecek kuvvette bir at olsun. Evlenmek için uzaklara gideceğim.”

Babası ona birkaç çuval duka vermiş. Oğlan hepsini ata yüklemiş. Gidip şehrin sınırında bir çukur kazmış. Taştan bir sandık yapıp tüm parayı içine koymuş ve sandığı gömmüş. Üzerine bir haç koyup gitmiş. Sekiz yıl boyunca seyahat ettikten sonra bütün uçan kuşların kraliçesine rastlamış.

Kuşların kraliçesi, “Nereye gidiyorsun Peterkin?” diye sormuş.

“Oraya, ölümün de yaşlılığın da olmadığı yere gidiyorum evlenmek için.”

Kraliçe, “Burada ölüm de yok yaşlılık da,” demiş.

Peterkin de ona, “Burada nasıl ölüm de yaşlılık da olmaz?” diye sormuş.

Kraliçe, “Ben bu ormandaki tüm ağaçları kestiğimde ölüm gelip beni ve yaşlılığı alacak,” diye cevap vermiş.

Peterkin, “Bir gün ve bir sabah ölüm ve yaşlılık gelip beni alacak,” demiş.

Sonra yeniden yola düşüp sekiz yıl daha seyahat etmiş. Sonunda bakırdan bir saraya varmış. Saraydan bir kız çıkmış, onu tutup öpmüş. “Uzun zamandır seni bekliyordum,” demiş sonra.

Atı alıp ahıra koymuş. Delikanlı geceyi orada geçirmiş. Sabah kalkıp eyerini atına yerleştirmiş.

Genç kız ağlamaya başlamış. “Nereye gidiyorsun Peterkin?” diye sormuş.

“Ölümün de yaşlılığın da olmadığı o yere.”

Genç kız ona, “Burada ölüm de yok yaşlılık da,” demiş.

Peterkin, “Nasıl oluyor da burada ölüm de yaşlılık da olmuyor?” diye sormuş.

“Bu dağlar ve ormanlar yerle bir olduğunda ölüm gelecek.”

“Burası bana göre bir yer değil,” demiş delikanlı ona. Sonra yeniden yollara düşmüş.

Peki atı ona ne demiş? “Efendi, beni dört kez, kendini iki kez kırbaçla. Çünkü Pişmanlık Ovası’na vardın. Pişmanlık seni ele geçirecek. Seni de atı da dümdüz edecek. O yüzden atı mahmuzla, kaç, sakın oyalanma.”

Genç oğlan bir kulübeye varmış. Kulübede on yaşında bir çocuğa rastlamış. Çocuk ona, “Burada ne arıyorsun Peterkin?” diye sormuş.

“Ölümün de yaşlılığın da olmadığı o yeri arıyorum.”

Çocuk, “Burada ölüm de yok yaşlılık da,” demiş. “Ben Rüzgârım.”

Peterkin bunun üzerine, “Buradan asla ama asla ayrılmayacağım,” demiş. Yüz yıl boyunca orada yaşamış ve hiç yaşlanmamış.

Delikanlı orada yaşarken Altın ve Gümüş dağlarına avlanmaya gidiyormuş ama av etlerini eve nadiren getirebiliyormuş.

Rüzgâr ona demiş ki: “Peterkin, Altın dağlarına git, Gümüş dağlarına git ama sakın Pişmanlık dağlarına ve Keder vadisine gitme.”

Peterkin ona kulak asmayarak Pişmanlık dağına ve Keder vadisine gitmiş. Keder onu ele geçirmiş. Delikanlı, gözlerinde yaş kalmayınca kadar ağlamış.

Ardından Rüzgâr’a gitmiş. “Ben babama döneceğim, burada daha fazla kalamam,” demiş.

“Gitme, baban öldü, abilerin bıraktığın evde değiller. Bir milyon yıl gelip geçti o zamandan beri. Babanın sarayının nerede olduğu bile bilinmiyor artık. Üzerine kavunlar ekmiş olmalılar. O taraftan geçeli bir saat oldu daha.”

Ama delikanlı oradan ayrılmış. Bakırdan sarayı olan kızın yanına varmış. Geride tek bir çubuk kalmış, kız onu kesip yaşlanmış. Oğlan kapıyı çalınca çubuk düşmüş ve kız ölmüş. Oğlan kızı gömüp yeniden yola düşmüş. Koca ormandaki kuşlar kraliçesinin yanına gitmiş. Tek bir dal kalmış geride ama kırılmış.

Kraliçe onu görünce, “Peterkin, hâlâ gençsin,” demiş.

Peterkin de ona, “Bana burada kalmamı söylediğini hatırlıyor musun?” diye sormuş.

Kuşlar kraliçesi dala basınca dal kırılmış. Kraliçe de düşüp ölmüş.

Peterkin babasının sarayının olduğu yere gelip etrafına bakınmış. Ortada ne saray varmış ne başka bir şey. Peterkin hayrete düşmüş. “Tanrım, sen ne kudretlisin!” Yalnızca babasının kuyusunu tanıyabilmiş. Yanına gitmiş. Cadı olan kız kardeşi onu görünce, “Uzun zamandır seni bekliyorum köpek,” demiş. Abisini yemek için üzerine saldırmış ama Peterkin istavroz çıkarınca yok olmuş.

Peterkin oradan da ayrılmış ve birden sakalı beline dek inen yaşlı bir adama rastlamış. “Kızıl Kral’ın sarayı nerede? Ben onun oğluyum.”

“Nasıl yani?” demiş ihtiyar adam. “Sen bana onun oğlu olduğunu mu söylüyorsun? Babamın babası Kızıl Kral’dan bahsederdi bana. Onun şehri artık yok. Ortada olmadığını görmüyor musun? Bir de gelmiş bana Kızıl Kral’ın oğlu olduğunu söylüyorsun.”

“Babamın yanından ayrılmamın üzerinden yirmi yıl bile geçmedi ihtiyar ama sen bana babamı tanımadığını söylüyorsun.” (Evinden ayrılalı bir milyon yıl olmuştu aslında.) “İnanmıyorsan düş peşime.”

Taştan sandığın olduğu yere gitmiş. Zeminin yalnızca bir karış altındaymış ama para dolu sandığa ulaşması iki gün sürmüştü. Sandığı dışarı çıkarıp açtığında bir köşede ölüm, diğer köşede yaşlılık inliyormuş.

Yaşlılık demiş ki: “Yakala şunu ölüm.”

“Kendin yakala.”

Yaşlılık onu önden tutmuş, ölüm de arkadan.

İhtiyar adam, Peterkin’i düzgünce gömmüş ve başına bir haç dikmiş. Sonra parayı ve atı kendine almış.

Gebelik Elmaları

Bir zamanlar bir kral ve bir kraliçe varmış. On altı yıldır çocukları olmuyormuş. Kral artık umudunu kesmeye başlamış. Çocukları olmadan ne yapacaklarını düşünerek ağlayıp sızlanıyormuş. Bir gün Kral Kraliçe'ye, "Kraliçem, seni bırakıp uzaklara gideceğim. Döndüğümde bir oğlan doğurmamış olursan bil ki seni ya ellerimle öldüreceğim ya da uzaklara göndereceğim ve bundan sonraki hayatımı sensiz yaşayacağım," demiş.

Bu sırada başka bir kral da ona gelip onunla savaşması için meydan okumuş. Eğer onunla savaşmaya gelmezse bizzat gelip onu tahtında öldüreceğini söylemiş. Kral Kraliçe'ye, "Savaşmam için meydan okundu. Eğer bir oğlum olsaydı o giderdi ben evde mi kalırdım?" demiş.

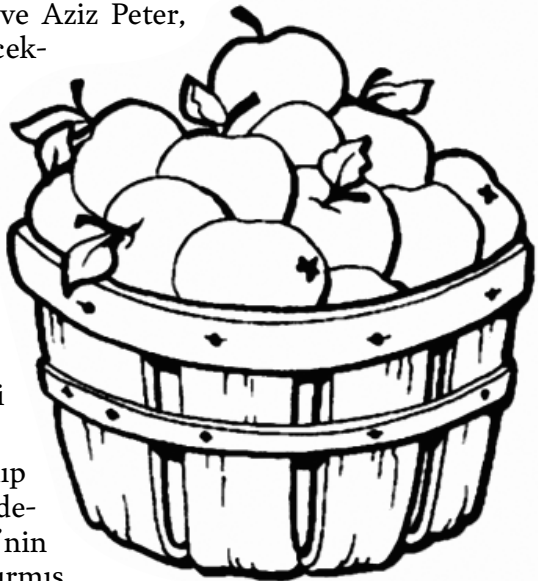
Kraliçe, "Ah, Kralım, Tanrı bize erkek evlat vermemeyi seçmişse ben ne yapabilirim? Elimden ne gelir?" demiş.

Kral, "Bana Tanrı'dan bahsetme," demiş. "Geldiğimde bir oğlan doğurmadığını görürsem seni öldüreceğim."

Kral yola koyulmuş.

O sırada yüce Tanrı ve Aziz Peter, Kraliçe için ne yapabileceklerini konuşuyorlarmış. Tanrı, Peter'a, "Al bakalım Peter. Bu elma ile aşağı in, Kraliçe'nin penceresinin önünden geçerken de *elmam var, kim ki bu elmadan yerse gebe kalır*, diye haykır. Seni duyacak. Kral'ın geri dönüp onu öldürmesi çok üzücü olur Peter."

Aziz Peter elmayı alıp aşağı inmiş ve Tanrı'nın dediklerini yapmış. Kraliçe'nin penceresi önünde bağırması.

Kadın onu duyup dışarı çıkmış, adamı yanına çağırmış ve “Bu elma için ne kadar istersin?” diye sormuş.

“Çok para isterim,” demiş Aziz Peter. “Bana bir kese para ver.”

Kraliçe para kesesini adama verip elmayı almış ve yemiş. Yer yemez de gebe kalmış. Aziz Peter para kesesini orada bırakmış. Zaman akıp gitmiş. Kraliçe’nin doğum yapacağı gün yaklaşmış. Derken tam da eşinin savaştan galip döndüğü gün bir oğlan doğurmuş. Kral eve gelip de Kraliçe’nin ona bir oğlan doğurduğunu görünce şarap dükkânına gidip sarhoş olana kadar içmiş. Oradan dönerken kapıda düşüp ölmüş. Oğlan bunu duyunca annesinin kollarından ayrılmış ve şarapçıyı bir darbeyle öldürüp evine dönmüş. Halk ve soylular onu dikkatle izleyip kahramanlığına hayran olmuş. Ama üzerinde kötü gözler de varmış. Üç gün hasta yattıktan sonra nazardan ölmüş.

Üçüncü Bölüm

BUKOVİNA ÇİNGENE MASALLARI

Her Sey Aydınlandı

Karınca yuvasındaki karıncalar kadar çok çocuğu olan bir adam varmış. Kızlarından üçü mısır toplamaya gitmiş. O sırada imparatorun oğlu oradan geçiyormuş. En büyük kız, “İmparator benimle evlenirse tek bir ip yumağından, tüm ordusuna yetecek kıyafet dikerdim,” demiş. Ortanca kız, “Ben tek bir somunla bütün ordusunu beslerdim,” demiş. En küçük kız ise, “Benimle evlenirse ona zeki ve güzel ikiz çocuklar doğururdum. Saçları altın, dişleri inci gibi olurdu,” demiş.

Prensin hizmetkârı onları duymuş ve hemen gidip efendisine anlatmaya başlamış: “En büyük kız dedi ki onunla evlenirseniz, tek bir ip yumağından bütün orduya yetecek kıyafet dikermiş. Ortanca kız, onunla evlenirseniz bütün orduyu tek bir somunla doyuracağını söyledi. Küçük kızsı onunla evlenirseniz size altın saçlı, güzel ve zeki ikiz çocuklar doğuracağını söyledi.”

“Geri dön!” diye haykırmış adam. “En küçük kızsı alıp arabaya getir.”

Adam kızsı eve götürmüş. Altı ay beraber yaşamışlar, sonra savaşmak için orduya çağırılmış. Savaşta bir yıl kadar kalmış. O sırada karısı iki oğlan doğurmuş. Hizmetçi onları alıp bir domuz ahırına atmış. Annenin yanına ise iki köpek yavrusu bırakmış.

Akşam domuzlar ahırlarına döndüklerinde büyük olanı, “Aha! Efendimizin oğulları burada. Çabuk onlara bir emzik ver ve ikisini de ısıt,” demiş.

Domuzlar yeniden tarlaya gitmiş. Hizmetkâr gelip oğlanların iyi olduğunu, ölmediklerini görmüş ve ikisini de alıp atların ahırına götürmüş. Akşam atlar döndüklerinde en büyük kısrağı, “Aha! Efendimizin oğulları, çabuk onlara bir emzik verin,” diye haykırmış.

Sabah atlar yeniden tarlaya gitmişler. Hizmetçi, çocukları alıp bir gübrelığın içine gömmüş. Çocukların gömüldüğü yerde altın rengi iki köknar büyümüş.

İmparator savaştan döndüğünde hizmetkârı onu karşılamış. “İmparatorum, İmparatoriçe iki köpek yavrusu doğurdu.”

İmparator, İmparatoriçe'yi kapının arkasına beline dek gömmüş ve iki köpek yavrusunu da onu emmeleri için orada bırakmış. Sonra hizmetkârıyla evlenmiş. Hizmetkâr İmparator'a, "Şu köknarları kes de bana bir yatak yap," demiş.

"Kesmem. Muhteşem bir güzellikleri var."

"Eğer kesmezsen öleceğim."

İmparator adamlarını işe koşmuş. Köknarlar kesilmiş, bütün kıymıkları toplanıp ateşte yakılmış. Kalanından iki kalaslı bir yatak yapmış ve yeni karısıyla o yatakta uyumuş.

Büyük kardeş, "Kardeşim, sen de bir ağırlık hissediyor musun?" diye sormuş.

"Hayır, ben ağırlık hissetmiyorum. Çünkü üzerimde babam yatıyor. Sen ağırlık mı hissediyorsun?"

"Evet, çünkü üzerimde üvey annem uyuyor."

Kadın konuşmaların hepsini duymuş. Sabah kalkınca, "İmparatorum, bu yatağı kesip ateşe at da yansın," demiş.

"Yakmam."

"Ama yakmalısın, yoksa öleceğim."

İmparator, yatağın ateşe atılmasını emretmiş. Kadın da bacanın tıkanmasını, dışarı tek bir kıvılcım bile kaçmasına engel olmalarını söylemiş. Ama iki kıvılcım kaçmış ve bir çift kuzunun üzerine düşmüş. Kuzular birden altına dönmüş. Kadın bunu görünce hizmetkârlarına kuzuları öldürmelerini emretmiş. Sonra hizmetkârlarına yıkamaları için hayvanların bağırsaklarını vermiş. Bütün bağırsaklar sayılıymış. Hizmetkârlar derede yıkarken iki parçası suya düşmüş. Hizmetkârlar iki parçayı ikiye bölerek sayıyı denkleştirmiş ve eve dönmüşler. Suya düşen o iki bağırsak parçası, iki güvercine dönüşmüş. Sonra bir takla atıp* birer insana dönüşmüşler. Hemen bir kadına gitmişler. Bu kadın dulmuş ve oğlanları içeri alıp yedi yıl boyunca onlara bakmış, güzelce giydirmiş.

İmparator bütün ülkeye, bir balo yapılacağını duyurmuş ve herkes davetliymiş. Bütün Bukovina toplanmış. Yiyip içmişler. İmparator, "Başıma neler geldi tahmin edin," demiş. Kimse bir tahminde bulunmamış. İki çocuk da balodaymış ve kapıda otu-

* Bu konuyla ilgili daha önce verdiğimiz nota bakınız.

ruyorlarmış. İmparator onları görmüş. “Şu iki çocuğu getirin,” demiş.

İnsanlar iki çocuğu İmparator’a götürmüşler. “Ne için geldiniz çocuklar?”

“Tahmin etmeye geldik.”

“Eh, tahmin edin o zaman.”

“Karınca yuvasındaki karıncalar kadar çok çocuğu olan bir adam varmış. Kızlarından üçü mısır toplamaya gittiğinde genç bir imparator oralardan geçmiş. En büyük kız, *bu delikanlı benimle evlenirse tek iplikten ordusuna kıyafet dikerim*, demiş. Ortanca kız, *benimle evlenirse tek bir somunla ordusunu doyururum*, demiş. En küçük kız, *eğer imparatorun oğlu benimle evlenirse ona zeki, güzel, altın saçlı, inci dişli ikizler doğururum*, demiş. Uşağı İmparator’a demiş ki *İmparatorum, en büyük kız onunla evlenirseniz tek iplikten ordunuza kıyafet dikeceğini, ortanca kız onunla evlenirseniz tek somunla ordunuzu doyuracağını, en küçük kızsaa onunla evlenirseniz size güzel, zeki, altın saçlı, inci dişli ikizler doğuracağımı söyledi*. Çık ortaya inci!* İmparator kızla altı ay yaşamış, sonra savaşa gitmiş, orada bir yıl kalmış. İmparatoriçe ona iki oğlan doğurmuş. Uşak onları alıp bir domuz ağılına atmış, kadının yanına iki köpek yavrusu koymuş. Akşam domuzlar gelince büyük olan, *aha, efendimizin oğulları*. Onlara *emzik vermelisin*, diye haykırmış. Sabah domuzlar tarlaya dönmüş. Uşak gelip çocukların iyi olduğunu görünce onları at ahırına fırlatmış. Akşam atlar gelince en büyük at, *aha, efendimizin çocukları*. Onlara *emzik vermelisin*, diye haykırmış. Sabah atlar tarlaya gitmiş. Kadın gelip çocukların iyi olduğunu görmüş. Onları atların gübreleri içine gömmüş. İki altın köknar büyümüş. İmparator savaştan dönmüş. Uşak onu karşılamaya gitmiş. *İmparatorum, İmparatoriçe iki köpek yavrusu doğurdu*, demiş. İmparator kadını kapının arkasına gömüp iki köpek yavrusunu da emmeleri için oraya koymuş. İmparator hizmetkârla evlenmiş. Yeni imparatoriçe, *köknarları kes, bir yatak yap*, demiş. *Kesmem, çok güzeller*. Kraliçe, *kesmesen öleceğim*, demiş. İmparator emir vermiş, ağaçlar kesilmiş. Bütün kıymıkları toplanıp yakılmış ve yatak yapılmış. İmparator,

* Bu üç sözcüğün anlamı belirsiz. Bunlar, Miklosich’e göre oğlanların kapının arkasındaki mezardan İmparatoriçe’yi çağırarak için kullandığı büyümlü sözcükler. Belki de oğlan tam burada inci dişlerini gösteriyordur.

yatakta hizmetkârla birlikte yatıyormuş. Büyük oğlan, *üzerinde bir ağırlık hissediyor musun kardeşim*, diye sormuş. *Hayır, ağırlık hissetmiyorum, çünkü üzerimde babam yatıyor, ama sen ağırlık mı hissediyorsun?* Büyük kardeş, *evet, benim üzerimde üvey annem yatıyor*, demiş. Kadın bu konuşmaları duymuş. Sabah kalkınca, *bu yatağı kesip ateşe at*, demiş. *Kesmeyeceğim, çünkü çok güzel*. Kadın, *yapmazsan öleceğim*, demiş. İmparatorun emriyle yatak kesilip ateşe verilmiş. Kadın bacayı da tıkamalarını istemiş. Ama iki kıvılcım kaçıp iki kuzunun üzerine düşmüş. Kuzular altına dönmüş. Kadın bunu görünce hizmetçilerine kuzuları öldürmelerini emretmiş ve bağırsakları yıkamaları için iki kıza vermiş. Ancak bağırsaklardan iki tanesi kaçmış. Kızlar da sayıyı tutturmak için iki bağırsağı kesmişler. O kaçan bağırsaklar iki güvercin olmuş, sonra takla atarak insana dönüşmüşler. Dul bir kadına gitmişler. Kadın onları içeri alıp yedi yıl bakmış. İmparator tüm Bukovina'yı bir baloda toplamış. Yemiş içmişler. İmparator onlara başına gelenleri tahmin etmelerini söylemiş. Kimse tahmin edememiş ama ben ediyorum. İnanın ya da inanmayın, biz sizin oğullarınız ve annemiz de kapının ardında gömülü.”

O sırada anneleri içeri girmiş. “İyi günler, evlatlarım.”

“İyi günler, anne.”

Hizmetkârı alıp yabani bir atın ardına bağlamışlar ve atı salmışlar. At, kadını parçalara ayırmış.

Kandırılan Ejderha

Bir sürü çocuğu olan ihtiyar bir adam varmış. Bir gün, “Bana ballı kek yap da gidip bir şeyler kazanayım,” demiş çocuklarına. Ormana gidip bir kuyu bulmuş. Kuyunun yanında bir masa varmış. Adam keki masanın üzerine bırakmış. Kargalar gelip keki yemiş. Adam o sırada kuyunun yanında uyuyormuş. Uyandığında sineklerin kırıntıları yediğini görmüş. Bir yumruk indirip yüz sineği öldürmüş. Masaya bir yumruğuyla yüz sinek öldürdüğünü yazmış. Sonra uzanıp uyumuş.

Bir ejderha, manda kılığında su içmeye gelmiş. Masada yazanları, adamın yüz ruhu öldürdüğünü görmüş. İhtiyar adamı görünce korkmuş. Adam uyanınca o da korkmuş.

Ejderha, “Gel kardeş olalım,” demiş.

Haç Kardeşi olacaklarına yemin etmişler.* Ejderha su çekmiş. “Benimle saraya gel kardeşim.”

Bir patikada ilerlemeye başlamışlar. İhtiyar adam öndeymiş. Ejderha soluk verdikçe adamı itiyor, soluk aldıkça geri çekiyormuş. “Kardeşim, neden bazen ileri koşup bazen geri geliyorsun?” diye sormuş.

“Seni öldürsem mi öldürmesem mi diye düşünüyorum.”

“Dur kardeşim, ben önden gideyim, sen arkadan gel, belki fikrin değişir.”

Bir kiraz ağacına yaklaşmışlar. “Gel kardeşim, biraz kiraz ye.”

Ejderha ağaca tırmanmış. İhtiyar adam da aşağıdan yiyormuş. Ejderha, “Yukarı gel, buradakiler daha iyi,” demiş.

İhtiyar adam, “Hayır, değiller, çünkü kuşlar onları bozmuş,” diye cevap vermiş.

“Şu dalı yakalasana.”

İhtiyar adam yakalamış. Ejderha dalı bırakınca ihtiyar adam sarsılmış ve bir tavşanın üzerine düşmüş. Tavşanı yakalamış.

Ejderha, “Ne oldu kardeşim? Dal senin için fazla mı ağırdı?”

* Romencesi trúshul olan haç, Sanskritçe trisula sözcüğünden gelir, Siva'nın üç uçlu mızrağı.

“Kendi isteğimle sıçrayıp bu tavşanı yakaladım. Koşmaya zamanım yoktu ben de sıçradım.”

Ejderha aşağı inmiş ve eve gitmişler. İhtiyar adam, “Bir hediye ister misin yenge?” diye sormuş. (Burada ejderhanın karısına tavşanı sunuyor olmalı.)

“Teşekkürler kayınbiraderim.”

Ejderha, karısını kenara çekip, “Ona tek laf etme, yoksa bizi öldürecek. Daha önce tek yumrukla yüz ruhu yok etmiş,” demiş. Sonra adamı su bulmaya göndermiş. “Suya git kardeşim.”

Adam, küreği ve manda kılığını arkasından sürükleyerek kuyuya gitmiş ve kuyunun etrafını kazmaya başlamış.

Ejderha yanına gitmiş. “Ne yapıyorsun kardeşim?”

“Eve taşımak için kuyuyu kazıyorum.”

“Pınarı yok etme, ben suyu kendim çekerim.”

Ejderha suyu çekmiş ve ihtiyar adamı elinden tutarak eve götürmüş. Sonra bir ağaç getirmesi için onu ormana göndermiş. Adam kabuğu soymuş, kendine bir ip yapmış ve ağaçları birbirine bağlamış.

Ejderha gelmiş. “Ne yapıyorsun kardeşim?”

“Bütün ormanı alıp eve taşıyacağım.”

“Ormanı yok etme kardeşim. Ben kendim taşırım.” Ejderha omzuna bir ağ atıp eve dönmüş.

Karısına, “Ne yapacağız hanım? Kızdırırsak bizi öldürür,” demiş.

Kadın, “Amcanın büyük sopasını alıp başına vur,” demiş.

İhtiyar adam bunu duymuş. Geceleri bir kanepede yatıyormuş. Bir böcek alıp kanepeye yerleştirmiş. Üzerine kendi ceketi ni giydirip şapkasını takmış. Kendisi de kanepenin altına uzanmış. Ejderha sopayı almış, şapkayı yoklamış ve sopayla vurmuş. İhtiyar adam kalkmış, böceği alıp yatağın altına koymuş ve kanepeye uzanmış. Sonra başını kaşımış. “Tanrı seni ve haneni cezalandıracak kardeşim. Kafamı bit ısırdı,” demiş.

“Bak işte, duydun mu hanım? Başına sopayla vurdum ama o kendisini bir bitin ısırdığını söylüyor. Onunla ne yapacağız?”

“Buradan gitmesi için ona bir çuval para ver.”

“Gitmek için ne istersin kardeşim? Sana bir çuval para vereyim mi?”

“Ver.”

Ejderha, parayı ona vermiş. “Al da git kardeşim.”

“Ben hediyemi kendim getirdim, sen de seninkini taşı.”

Ejderha çuvalı omzuna atıp taşımaya başlamış. Yeraltı mağarasına yaklaşmışlar. İhtiyar adam, “Burada bekle kardeşim. Ben de eve gidip köpekleri bağlayayım, yoksa seni çiğnemedен yutarlar.” İhtiyar adam eve, çocuklarının yanına dönmüş. Onlara tah-tadan bıçaklar yapmış. Sonra da ejderhayı gördüklerinde, “Anne, babam bir ejderha getiriyor, onu yiyeceğiz deyin,” demiş.

Ejderha onları duymuş. Çuvalı bıraktığı gibi kaçmaya başlamış. Bir tilkiyle karşılaşmış.

“Neden kaçırıyorsun ejderha?”

“İhtiyar adam beni öldürecek.”

“Korkma, benimle gel. Ben onu öldürürüm, o kadar zayıf ki.”

Çocuklar dışarı çıkıp, “Anne, tilki bize borcu olan ejderha derisini getiriyor. Mağarayı örtebiliriz,” diye haykırmışlar.

Ejderha birden havalanıp tilkiyi yakalamış ve yere çalmış. Tilki ölmüş. İhtiyar adam şehre inmiş, bir araba almış, parayı da içine koymuş. Sonra kendine şehirde evler yapıp öküz ve inekler almış.

Çingene ve Ejderha

Bir Çingene ve koyunlarına bakan bir çoban varmış. Her gece çobanın koyunlarından iki, hatta üç tanesi ortadan kaybolurmuş. Köylü bir gün Çingene'ye gitmiş. Çingene, "Selam! Ne oldu sana, neden üzgünsün?" diye sormuş.

Köylü, "Ah, nasıl üzgün olmayayım. Kim olduğunu bilmediğim biri bana zarar verip duruyor," demiş.

"Peki, sana yardımcı olacağım çünkü kim olduğunu bulmanın yolunu biliyorum. Karına söyle bu gece bana büyük, şu boyutta iki peynir yapsın. Akşam için de biraz hamur pişirsin. Bu gece gelip sizle yemek yiyeceğim. Sonra da gidip koyunlarına bakacağım."

Çingene gitmiş ve köylünün evinde güzel bir ziyafet çekmiş. Gece olunca da koyunlara bakmaya gitmiş. Peyniri cebine koymuş. Eline de üç yüz librelik demir bir çubuk almış. Kendine ahşaptan hafif bir sırık da yapmış. Sonra da ağıla gitmiş. İçeride çobanın adamından başka kimse yokmuş.

"Sen evine git delikanlı," demiş Çingene. "Burada ben duracağım."

Gece yarısı olmuş. Çingene kendine kocaman bir ateş yakmış. O sırada ejderha ateşin başındaki Çingene'nin yanına gelmiş.

Çingene'ye, "Dur biraz. Ne arıyorsun burada?" demiş.

"Sadece senin her gece üç koyun yiyecek kadar güçlü biri olup olmadığını görmek istedim."

Dehşet içindeymiş.

"Benimle ateşin başına otur da hangimiz daha güçlüyüz diye bakalım. Bu sopayı öyle yükseğe fırlat ki bir daha aşağı düşmesin, orada kalsın." (Üç yüz librelik sopaymış bu.)

Ejderha sopayı fırlatmış. O kadar yükseğe fırlatmış ki gökyüzünde bir yerlerde kalmış. "Şimdi," demiş ejderha, "sıra sende, sen fırlat."

Çingene de fırlatmış. Küçük ve hafif tahta sopaymış fırlattığı. Arkasında bir yerlere atmış ve ejderha nereye attığını görememiş ama kendininkini attığı yere attığını sanmış.

“Tamam, peki! Şimdi bakalım gerçekten zeki bir adam mısın? Bu taşı al ve öyle bir sık ki içinden su ve kan çıksın. Aynı böyle.” Çingene peyniri eline almış ve suyu çıkana kadar sıkmış. Sonra ejderhaya, “Şimdi sen al da sık,” demiş.

Ona bir taş uzatmış. Ejderha ellerinden kan akana kadar sık-maya devam etmiş. “Açıķça görüyorum ki,” demiş Çingene’ye, “sen benden daha iyisin.”

“O zaman şimdi beni sırtına alıp kör ananın yanına taşı.”

Birlikte ejderhanın kör anasının yanına varmışlar. Kadını bir korku sarmış, çünkü daha önce böylesi ne görölmüş ne duyulmuş.

“Şimdi ne istersem bana vereceksiniz.”

“Korkma. Sana taşıyabileceğin kadar para, istediğin kadar yiyecek ve içecek vereceğim. Yeter ki beni ve anamı rahat bırak. Bir daha da asla koyunların peşine düşmeyeceğim.”

“Çok iyi. İstesem seni de kör ananı da şimdi öldürebilirim. Şimdi bir daha o köylünün koyunlarını asla yemeyeceğine yemin et.”

Ejderha hemen yemin etmiş ve gerçekten de bir daha gitmemiş.

“Şimdi bana para ver. Hem altın hem gümüş olsun. Sonra da beni yine sırtına alıp eve götür.”

Ejderha ona parayı vermiş, sırtına bindirmiş ve Çingene’yle parayı eve taşımış. Çingene’nin karısı onları görmüş. “Tanrım! Neler oluyor?” Çocuklar -bir sürü çocukları varmış- koşarak dışarı çıkmışlar. Ejderha öyle korkmuş ki kaçmış. Ama Çingene’nin parasını yere atıp orada bırakmış. Çingene artık diğerlerinden çok daha zenginmiş. Tam bir centilmen gibiymiş. Eğer ölmediyse hâlâ karısı ve çocuklarıyla yaşıyordur.

Bunun bir Türk-Çingene versiyonu da olmalı, çünkü Paspati, genç bir adamın ejderha ile yarışı hikâyesinden bir alıntı yapıyor: “En yüksek dağın hangisi olduğunu bulmaya çalışıyorum ki seni yakalayayım ve oraya fırlatayım, tek bir kemiğin bile kalmasın.”

Kâhin

Derler ki bir zaman bir imparator yaşarmış ve bu imparatorun üç oğlu varmış. İmparator bir balo düzenlemiş. Bütün Bukovina bu baloya katılmış. Derken sis çökmüş, ejderhanın biri gelip imparatoriçeyi yakalamış ve dağdaki ormana götürerek yere indirmiş. Orada bir saray varmış. Balodan sonra herkes evine dönmüş.

En küçük oğlan bir kâhinmiş. Abileri onun deli olduğunu söylüyormuş. En küçükleri, “Annemizin peşine düşelim, bütün Bukovina’da onu arayalım,” demiş. Üçü birden yola düşmüşler ve yolun üçe ayrıldığı bir yere gelmişler. En küçük kardeş, “Abilerim, hangi yoldan gideceksiniz?” diye sormuş.

En büyük, “Ben düz devam edeceğim,” demiş.

Ortanca kardeş sağa, en küçük ise sola dönmüş. En büyükleri şehirlere, ortanca kardeş köylere, en küçük de ormanlara gitmiş. Çok az ilerledikten sonra en küçük kardeş arkasını dönüp, “Buraya gelin!” diye haykırmış. “Annemizi kimin bulduğunu nasıl anlayacağız? Üç trompet alalım. Annemizi bulan trompeti çalsın. Biz de bunu duyur, eve döneriz.”

En küçüğü ormanlara doğru gitmiş. Karnı açmış ve üzerinde elmalar olan bir elma ağacı görmüş. Bir elma yemiş, başında iki boynuz çıkmış. “Tanrı bana ne verdiyse taşıyacağım,” demiş. Yürümeye devam etmiş. Bir çaydan geçmiş. Üzerindeki etler dökülmeye başlamış. “Tanrı bana ne versiyse katlanacağım. Tanrı’ya şükürler olsun,” demeye devam etmiş. Bir süre daha ilerledikten sonra başka bir elma ağacı görmüş. “İki boynuzum daha çıkacak olsa da bir elma daha yiyeceğim,” demiş. Elmayı yediğinde boynuzları düşmüş. Biraz daha ilerledikten sonra yine bir çayla karşılaşmış. “Etlerim döküldü, şimdi de kemiklerim dökülecek ama yine de buradan geçeceğim,” demiş. Çayı geçince teni dolgunlaşmış, eskisinden güzel olmuş. Bir dağa tırmanmış. Ağaçların olmadığı bir noktada koca bir kaya varmış. Elini uzatıp kayayı kenara çektiğinde koca bir delik görmüş. Kayayı tekrar yerine yerleştirmiş ve geri dönüp trompetini çalmaya başlamış.

Abileri onu duyup gelmişler. “Annemizi buldun mu?”

“Buldum. Gelin benimle.”

Birlikte dağa, kayanın olduğu yere gitmişler.

“Şu kayayı yerinden oynatın.”

“Yapamıyoruz.”

“Çekilin, ben yaparım.”

Serçeparmağıyla kayayı kenara çekmiş. “Hah!” demiş. “İşte annemiz burada. Kim aşağı inecek?” Diğerleri, “Ben inmem,” demişler.

En küçükleri, “Benimle ormana gelin. Ağaç kabuklarını soyup ip yapacağız,” demiş.

Dediğini yapmışlar ve iplerden bir sepet örmüşler.

“Ben kendimi aşağı bırakacağım. İpi çektiğimde beni yukarı çekin.”

Böylece kendini aşağı bırakmış ve 1 numaralı eve varmış. Evde, ejderhanın kaçırıp esir tuttuğu bir imparator kızıyla karşılaşmış.

Kız, “Neden buradasın? Ejderha gelince seni öldürecek,” demiş.

Oğlan, “Ejderha buraya ihtiyar bir leydi getirdi mi?” diye sormuş.

Kız, “Bilmiyorum. 2 numaraya git, ortanca kardeşim orada,” demiş.

Oğlan ona gitmiş. O da, “Neden buradasın? Ejderha gelince seni öldürecek,” demiş.

Oğlan, “Buraya ihtiyar bir kadın getirmedi mi?” diye sormuş.

Kız, “Bilmiyorum. 3 numaraya git, en küçük kardeşim orada,” demiş.

En küçük kız kardeş de, “Neden buradasın? Ejderha gelince seni öldürecek,” demiş.

Oğlan, “Buraya ihtiyar bir kadın getirmedi mi?” diye sormuş. Kız, “Getirdi, 4 numarada,” demiş.

Oğlan annesine gitmiş. Annesi, “Neden buradasın? Ejderha gelince seni öldürecek,” demiş.

Oğlansa, “Korkma, benimle gel,” demiş. Annesini alıp sepete yerleştirmiş. Sonra, “Abilerime üç genç kızı da yukarı çekmeleri

gerektiğini söyle,” demiş ve ipi çekmiş. Abileri de annelerini yukarı çıkarmışlar. Daha sonra en büyük kızı sepete koymuş, onu da yukarı çekmişler. Ardından ortanca kızı sepete yerleştirip ipi çekmiş, onu da yukarı çıkarmışlar. Abileri diğerlerini çekerken en küçük oğlan da en küçük kıza, o gelene kadar evlenmeyeceğine söz verdirmiş. Kız, o gelene kadar evlenmeyeceğine söz verince oğlan onu da sepete yerleştirmiş, ipi çekmiş ve kızı yukarı çıkarmışlar.

Daha sonra oğlan bir taş bulmuş, sepete koymuş ve ipi çekmiş. “Eğer taşı çekerlerse beni de çekerler,” demiş. Abileri taşı yarı yola kadar çekmişken ip kopmuş ve abileri, en küçük kardeşlerini ölüme terk etmişler. Çünkü sepette onun olduğunu düşünüyorlarmış. Oğlan ağlamaya başlamış. Ejderhanın yaşadığı saraya gitmiş, bir kutu çıkarmış ve içinde paslı bir yüzük bulmuş. Oğlan yüzüğü temizlerken içinden bir lort çıkmış ve “Ne dilerseniz efendim?” diye sormuş.

“Beni dünyaya götür.”

Lort onu omuzlarına alıp yukarı çıkarmış. Oğlan biraz su alıp yüzünü yıkamış ve yüzü değişmiş. Sonra diğer suyla yıkanmış ve eski haline dönmüş.

Tekrar ilk suyla yıkanmış, yüzü değişmiş. Babasının şehrindeki bir terziye gitmiş. Terzi, babası için çalışıyormuş. Kendisini on iki aylığına çırac olarak işe aldirmiş. Başka bir odadaki bebeği izleyecekmiş yalnızca. Terzinin on iki çırağı varmış ve terzi onu da abilerini de tanıımıyormuş.

En büyük kardeş, en küçük kızla, yani kâhinin ejderhadan kurtardığı kızla evlenmek istemiş. Kız, “Hayır, ben kendi adım gelene kadar evlenmemeye yemin ettim,” demiş. Ortanca kardeş de evlenme teklif etmiş ama kız, “Olmaz, benimki gelene kadar olmaz,” demiş.

Böylece en büyük abi en büyük kızla, ortanca ise ortancayla evlenmiş ve terziye onlara düğün kıyafetleri dikmesini söyleyerek kumaş vermişler.

İmparatorun oğlu, “Bana ver, ben yapayım,” demiş.

“Hayır, olmaz, düzgün yapamazsın.”

“Bana ver, doğru dikemezsem zararı karşılarım.”

Terzi işi ona vermiş. Oğlan yüzüğü ovmuş. Küçük lort ortaya çıkıp, “Ne dilersiniz efendim?” diye sormuş.

“Bu kumaşı alıp büyük abime git, ölçülerini dikkatle al ki çok geniş ya da çok dar olmasın, tam üstüne otursun. Sonra da hiç ip görünmeyecek şekilde dik.”

Lort onu öyle bir dikmiş ki, kimse dikişin nerede olduğunu söyleyemezmiş. Sabah kıyafetleri terziye getirmiş.

“Sahiplerine götürün.”

Oğlanlar kıyafetleri görünce terziye, “Bu kıyafetleri kim yaptı? Daha önce hiç bu kadar güzelini yapmamıştın,” demişler.

“Yeni bir çırağım var, o yaptı.”

“En küçük kız bizimle evlenmediğine göre onu çırağına verelim de oğlan bizim için çalışsın.”

Düğünden sonra çırakla kızı çağırmış ve kıza onunla gitmesini söylemişler.

Kız, “Gitmem,” demiş, çünkü onu tanımamış.

İmparatorun en büyük oğlu kızı yakalayıp dövmüş.

Kız yine, “Ona gitmem,” demiş.

“Gitmek zorundasın.”

“İstersen boğazımı kes, gitmeyeceğim.”

En küçük oğlan, “Bir önerim var Prensım,” demiş. “İzin verin yan odaya geçip kızla konuşalım.”

Kızı yanına almış, diğer suyla yüzünü yıkamış ve yüzü eski haline gelmiş. Kız bu kez onu tanımış.

“Tamam, artık seninle evlenirim.”

Oğlan yüzünü yeniden ilk suyla yıkamış ve yüzü bir kez daha değişmiş. Yeniden imparatorun yanına gitmiş. İmparator ona, “Kızla evlenecek misin?” diye sormuş.

“Evleneceğim.”

“Düğün on iki gün içinde olacak.”

İhtiyar terziyi çağırıp, “On iki gün içinde düğün için hazır ol,” diye emir vermiş ve evlerine dönmüşler.

On gün geçmiş ve düğüne iki gün kalmış. Terzi damada, “Şimdi ne yapacağız? Düğün için hiçbir şey hazır değil,” demiş.

“Ah! Korkma, korkma. Tanrı yardımcı olacaktır.”

Yalnızca bir gün kalmışken damat gidip yüzüğü ovuşturmuş. Küçük lort ortaya çıkıp “Ne dilersiniz efendim?” diye sormuş.

“Bir gün içinde bana üç katlı bir saray yap. Güneşle birlikte dönsün, camdan bir çatısı olsun ve orada su ve balıklar olsun. Çatıda yüzüp dursunlar. Tavana bakanlar bu ihtişam karşısında hayrete düşsünler. Ayrıca içine bol bol erzak, altından tabaklar, gümüşten kaşıklar koy, bir bardak boşaldığında bir bardak dolsun.”

Günü geldiğinde saray hazırmış.

“Bana bir de altı atlı bir araba ile atlı yüz asker hazırla. İki yanda da iki yüzer asker olsun.”

Sabah düğün başlamış. Oğlan bir yerden, kız bir yerden gelmişler ve kiliseye gidip evlenmişler. Sonra evlerine dönmüşler. Oğlanın abileri, babası ve bir grup lort gelmiş. Hepsi yiyip içmiş, bütün akşam tavanı izlemişler.

İyice doyup da sarhoş olduklarında, oğlan lortlara, kardeşini öldürmek isteyenlere ne yapacaklarını sormuş.

Kardeşleri bunu duymuş. “Böyle biri ölümü hak eder.”

Oğlan diğer suyla yıkanmış ve yüzü eski halini almış. Kardeşleri onu hemen tanımış. Oğlan, “İyi günler dilerim abilerim,” demiş. “Öldüğümü sandınız ve şimdi kendi cezanıza kendiniz karar verdiniz. Şimdi benimle gelin ve kılıçlarınızı havaya atın. Eğer bana karşı adil davrandıysanız, kılıçlar önünüze düşecek ama adaletsiz davrandıysanız başınıza düşecekler.”

Üçü de kılıçlarını fırlatmış. En küçük oğlanın kılıcı önüne düşmüş ama diğerlerinininki başlarına düşmüş ve hepsi ölmüşler.

Elmas Yumurtlayan Tavuk

Üç oğlu olan fakir bir adam varmış. En küçükleri altı kreutzer* bulmuş ve “Baba, bu altı kreutzer’i al da şehre inip bir şeyler satın al,” demiş. İhtiyar adam şehre inip bir tavuk almış ve eve getirmiş. Tavuk elmas bir yumurta vermiş. Adam yumurtayı pencereye koymuş. Mum gibi parlıyormuş. Sabah olunca ihtiyar adam kalkmış ve “Hanım, ben bu yumurtayı alıp şehre gideceğim,” demiş. Şehirdeki bir tüccara gitmiş. “Bu yumurtayı satın al.”

“Ne kadar istiyorsun?”

“Bana yüz florin ver.”

Tüccar ona yüz florin vermiş. İhtiyar adam eve gitmiş, yiyecek bir şeyler almış ve çocuklarını okula götürmüş. Derken tavuk bir kez daha yumurtlamış. Adam yumurtayı tekrar tüccara götürmüş ve adam ona yüz florin daha vermiş. Adam eve dönmüş. Tavuk bir kez daha yumurtlamış. Adam onu tekrar tüccara götürmüş. Yumurtanın üzerinde, “Her kim tavuğun başını yerse imparator olur. Her kim kalbini yerse her gece başının altında bin külçe altın bulur. Her kim pençelerini yerse bir kâhin olur,” yazıyormuş.

Tüccar köye gelip ihtiyar adamı işe almış: “Benim işlerimi yapman için sana ne vereyim?”

“Yüz florin ver.”

Tüccar, adamı ve tavuğu altı aylığına işe almış. Ardından adamın karısına giderek, “Kocan öldü, param da onunla birlikte gitti ama seninle evlenmek istiyorum. Ben zenginim,” demiş.

“Evlenelim o zaman.”

“Güzel, evlenelim. Düğün için tavuğu kes. Düğünde kemançılar olmasın.”

Bir aşçı tutmuşlar. “Biz kiliseden dönene kadar tavuğu hazırla,” diye buyurmuşlar.

* Eskiden Almanya ve Avusturya’da kullanılan gümüş veya bakır ufak para. (ç.n.)

Oğlanlar okuldan dönmüş. “Bize yiyecek bir şeyler ver,” demişler.

“Size verecek bir şeyim yok, çünkü adam tavuğun hiçbir parçasını vermememi söyledi.”

Oğlanlar kadına yalvarmış. “Bir parça alalım, lütfen. O tavuğa biz baktık, bir parçasını yiyelim en azından. Ufacık bir parçasını.”

Kadın en büyük oğlana tavuğun başını, ortancaya kalbini, en küçüğe de pençelerini vermiş. Oğlanlar okula gitmiş.

Diğerleri düğünden dönüp masaya oturduğunda adam aşçıya, “Bize yiyecek bir şeyler ver,” demiş.

Kadın tavuğu onlara sunmuş. Adam hayvanın başını, kalbini ve pençelerini sormuş. Hiçbiri yokmuş!

Adam aşçıya, “Başı nerede?” diye sormuş.

Kadın, “Oğlanlar yedi,” demiş.

Tüccar, “Ben bu tavuğu istemiyorum. Bana başını, kalbini ve pençelerini ver. Sadece onları yiyeceğim,” demiş.

Aşçı, “Onları çocuklar yedi,” demiş.

Tüccar, “Hanım, çocuklara acı kahve yap da kussunlar,” demiş.

Oğlanlar okuldan dönmüş. En küçük oğlan, “Bu kahveyi içmeyin, sizi öldürecek,” demiş.

Eve vardıklarında anneleri onlara kahve vermiş. Oğlanlar kahveyi yere döküp yeniden okula gitmişler.

Tüccar gelip, “Hastalandılar mı?” diye sormuş.

Kadın, “Hayır,” demiş.

“Ben şehre gidip elma alacağım. Sen onları ikna edip kilere götür. Ben onların boğazlarını kesip başı, kalbi ve pençeleri çıkaracağım, sonra da yiyeceğim.”

En küçük kardeş, “Kendi dünyamıza gidelim,” demiş.

“Gitmek mi? Neden?”

“Çünkü üvey babamız bizi öldürmek istiyor.”

Kalkıp başka bir krallığa gitmişler. Oradaki imparator ölmüş ve tacını alıp kiliseye götürmüşler. Taç kimin başına düşerse o

* Bakın, şimdiden kâhin oldu bile.

imparator olacakmış. Her rütbeden adam kilisedeymiş. Üç kardeş de gelmiş. En büyükleri önden gidip kiliseye girmiş ve taç onun kafasına konmuş.

“Yeni bir imparatorumuz var!”

Oğlanı omuzlarına almışlar* ve kraliyet giysileriyle donatmışlar. Yeni bir imparator varmış artık. Ordu gelip yeni imparatoru selamlamış.

Ortanca kardeş, “Ben gidiyorum. Burada kalmayacağım. Ben de imparator olmak istiyorum,” demiş.

En küçüğü ise, “Ben kalacağım,” demiş.

Böylece ortanca oğlan başka bir imparatora gitmiş. Kızı olan bir imparatora. İmparator, “Kim para konusunda kızıma üstün gelirse, onunla evlenir,” demiş.

Ortanca oğlan kıza gitmiş. Oynamaya başlamışlar. Oğlan para konusunda kıza üstün gelmiş ve onunla evlenmiş. İmparator da düğüne katılmış ve oğlanı kral yapmış.

Kızın bir âşığı varmış. O âşık, kıza bir mektup göndermiş. “Ona parayı nereden bulduğunu sor,” yazıyormuş mektupta.

Kız, oğlana, “Kocacım, tüm bu parayı nereden buldun da beni yendin?” diye sormuş.

“Her gece yastığımın altında bin altın buluyorum.”

“Nasıl oluyor?”

“Çünkü tavuğun kalbini yedim.”

Kız bir mektup yazıp sevgilisine göndermiş: “Bir tavuğun kalbini yemiş, her gece yastığının altında bin altın buluyormuş.”

Adam, kıza yeni bir mektup göndermiş: “Ona acı bir kahve yap ki o kalbi kussun. Sonra kalbi alıp ye. O zaman seninle evlenirim.”

Kız, kocasına kahve yapmış. Oğlan kahveyi içmiş ve kalbi kusmuş. Kız kalbi aldığı gibi yemiş. Sonra babasına gitmiş. “Gel de gör nasıl kusuyor baba. Bana göre bir adam değil o.”

İmparator oğlanın nasıl kustuğunu görmüş. “Çek git buradan. Senin gibi birini istemiyorum.” Üzerindeki kıyafetleri çıkarıp sıradan kıyafetler vermiş. Oğlan oradan ayrılmış.

* Onu elleriyle kaldırmışlar.

Kanatlı Kahraman

Büyük bir zanaatkâr varmış. Zengin bir adammış. İçki içip kumar oynayarak zenginliğini tüketmiş, fakir kalmış. Öyle ki yiyecek hiçbir şeyi yokmuş. Kanat yapması gerektiğini söyleyen bir rüya görmüş. O da kendine kanat yapıp vidalamış ve Dokuzuncu Bölge'ye, imparatorun kalesine uçmuş. Yere indiğinde imparatorun oğlu gelip onu karşılamış. "Nereden geliyorsun?" diye sormuş.

"Uzaklardan geliyorum."

"Kanatlarını bana sat."

"Olur."

"Ne kadar istiyorsun?"

"Bin altın."

İmparatorun oğlu altınları vermiş, sonra da "Şimdi kanatlarla eve dön, bir ay sonra tekrar gel," demiş.

Adam evine uçmuş, bir ay sonra da tekrar gelmiş. Prens ona, "Kanatları bana tak," demiş.

Adam kanatları takmış ve uçmak için hangi çiviye, inmek için hangi çiviye çevireceğini bir kâğıda yazıp Prens'e vermiş. Prens biraz uçup yere inmiş ve adama bin günden daha vermiş. Bir de at vermiş ki evine dönebilsin. Prens kanatları takıp güneye doğru uçmuş. Güneyden bir rüzgâr esmiş, ağaçları devirmiş ve Prens'i kuzeye sürüklemiş. Kuzeyde başka bir rüzgâr çıkmış ve Prens'i Dokuzuncu Bölge'ye atmış. Şehirde bir alev parlıyormuş. Prens yere inmiş, kanatlarını çıkarmış ve katlayıp kenara koyarak bir eve girmiş. Burada ihtiyar bir kadın görüp ondan yemek istemiş. Kadın ona kuru ekmek kabuğu vermiş. Prens yememiş. Uzanıp uyumuş. Kadına bir mektupla para vermiş ve kadını bir yemek dükkânına göndermiş. Mektupta ona güzel yemekler verilmesi yazıyormuş. İhtiyar kadın eve dönüp yemekleri Prens'e vermiş. Prens yemekleri kadınla paylaşmış. Evden dışarı çıkınca imparatorun üç katı taştan dördüncü katı camdan sarayını görmüş. İhtiyar kadına, "O sarayda kim yaşıyor? Dördüncü katta yaşayan kim?" diye sormuş.

Bir ormana gitmiş. Acıkmış. Bir elma ağacı görmüş. Bir elma koparıp yiyince eşeğe dönüşmüş. Ağlaya ağlaya ilerlerken bir yaban elması bulmuş. Birini yiyince yeniden insana dönmüş. Geri dönüp ağaçtan iki elma koparmış. Yaban elmalarından da iki tane almış ve karısının yaşadığı şehre dönmüş. Yol kenarında durmuş. Yürüyüşe çıkan karısıyla karşılaşınca kadın sormuş:

“Elmaların satılık mı?”

“Evet, satılık.”

Adam, karısına bir elma satmış. Kadın elmadan bir ısırık alınca dişi eşeğe dönüşmüş. Adam onu yelesinden tutup başına bir dizgin geçirmiş. Sonra onu şehrin iç kısımlarına götürüp bir hana sokmuş. Sonra acı bir kahve isteyip eşeğin ağzından içeri dökmüş. Eşek kusmuş, kusmuş, kusmuş ve sonunda kalbi çıkarılmış. Adam kalbi alıp yutuvermiş. “Artık efendin benim,” demiş. Sonra kayınpederine gidip, “Adalet istiyorum, bu senin kızın,” demiş.

İmparator mahkemeyi toplamış ama adam, “Senin yargıç olmanı istemiyorum, benimle yeni imparatora gel,” demiş.

Böylece yeni imparatora gitmişler. İmparator arabasında ilerlerken adam da karısının üzerinde yolculuk etmiş.

En küçük kardeş, “Abim hüküm için size başvuracak, iyi bir yargılama olsun,” demiş.

İmparatorlar tanışıp selamlaşmış. Kayınpeder, “Bu adam için adalet sağla,” demiş.

“Sağlayacağım. Kadını eşek yapmışsın, yeniden kadına dönüştür.”

“Ama ileride kendi gibi davranacak.”

“Tamam,” demiş, “sen yeter ki eski haline getir.”

Adam, eşeğe yaban elmasını vermiş. Eşek onu yemiş ve yeniden kadın olmuş. İmparator tacını alıp adamın başına koymuş. “Tacımı al, imparator ol.”

“Orada imparatorun kızı yaşar. İmparator kızını dışarı bırakmaz. Yemeğini bile ip yardımıyla yukarı çeker.”

Hizmetçi kız ipi indirmiş, onlar da yiyecekleri ipe bağlamışlar. Hizmetçi ipi yukarı çekmiş. Hizmetçi kızın ayrı bir yatak odası varmış. Geceleri orada uyur, günün geri kalanını ise prensle birlikte geçirirmiş.

İmparatorun oğlu kanatlarını takıp cam eve doğru uçmuş ve parmaklıkların aralıklarına bakmış. Biraz genişletip içeri girmiş. Kız, yatağında hareketsiz yatıyormuş. Prens onu sarsmış ama kızıdan ses çıkmamış. Prens kızın baş ucundaki mumu alınca Prenses kalkıp ona sarılmış ve “Bana geldiğin için artık sen benimsin, ben de seninim,” demiş. Sabaha kadar orada kalmış Prens. Sabah olup da mumu kızın başucuna koyunca kız yine ölmüş. Prens ihtiyar kadının yanına uçmuş.

Altı ay boyunca kızı ziyaret etmiş. Prenses hamile kalmış. Hizmetçi kız, Prenses’in kilo aldığını, kıyafetlerinin üzerine olmadığını fark etmiş. İmparatora bir mektup yazmış. “Kızınız giderek genişliyor, ne olacak?” İmparator ona cevap yazmış: “Gece yere hamur bulaştır. Her kim geliyorsa zeminde iz bırakacaktır.” Hizmetçi mumu kızın başucuna koymuş ve Prenses yine ölmüş. Sonra yere hamur bulaştırıp odasına çekilmiş. İmparatorun oğlu gelmiş, içeri girmiş ve zemindeki hamuru fark etmemiş bile. Ayakkabılarının izi çıkmış ve ayakkabısına da hamur bulaşmış. Prens onları da fark etmemiş. İhtiyar kadının evine dönmüş, yatıp uyumuş. Hizmetçi, imparatorun kızına gittiğinde ayak izlerini görmüş ve tekrar bir mektup yazmış. Ayak izinin ölçüsünü alıp imparatora yollamış. İmparator iki uşağını çağırmış, onlara bir mektupla ölçüleri vermiş. “Kimin ayakkabısının ölçüsü uyarısa onu bana getirin,” demiş. Uşaklar bütün şehri dolaşmışlar ama hiçbir şey bulamamışlar.

Biri, “İhtiyar kadına da gidelim,” demiş.

Diğeri, “Yok, orada kimse yok ki,” demiş.

“Sen bekle, ben bir gideyim.”

Uşak, Prens’in uyuduğunu görüp ölçüyü ayakkabısına uygulamış. Tam olduğunu görünce, “İmparator seni istiyor,” demiş.

“Tamam.”

Prens kendine kocaman bir pelerin alıp üzerine atmış ki ka-

natları fark edilmesin. Sonra imparatora gitmiş. İmparator, “Kızına mı gidiyorsun?” diye sormuş.

“Evet.”

“Hangi amaçla?”

“Onunla evlenmek istiyorum.”

İmparator, “Peh!” demiş. “Onunla evlenemezsin. Yoksa ikini-
zi de çalı çırpıyla yakarım.”

İmparator uşaklarına emir vermiş. Üç koca yığın çalı çırpı toplayıp yakmışlar. Kızı da aşağı indirip ikisini birden ateşe atmışlar. İmparatorun oğlu, “Dua okumamıza müsaade et,” demiş. Sonra kıza dönmüş. “Ben dizlerimin üzerine çöktüğümde pelerinin altına girip boynuma sımsıkı sarıl, çünkü seni yukarı uçuracağım.”

Kız, Prens’in boynuna sarılmış. Prens hızla kanatlarını açıp göğe yükselmiş. Pelerin düşünce askerler pelerine ateş etmişler. Prens uçmaya devam etmiş. Kız, “Aşağı in, çocuğu doğuracağım,” demiş.

“Bekle,” demiş prens.

Biraz daha uçtuktan sonra bir dağın tepesindeki bir kayanın üzerine konmuş. Kız orada çocuğunu doğurmuş. “Bir ateş yak,” demiş. Prens, uzaklarda bir tarlanın yandığını görmüş. Kanatlarını açıp yangına doğru uçmuş, bir meşale alıp dönmüş. Bir kıvılcım kanadına sıçrayınca kanat alev almış. Tam dağın yama-cındayken kanat düşmüş. Diğer kanadı da kendi atmış. Dağın et-rafından dolanmış, yukarı çıkamamış.

Tanrı yanına gelip, “Neden ağlıyorsun?” diye sormuş.

“Ah! Nasıl ağlamayayım? Dağa çıkamıyorum. Karım orada doğum yaptı.”

“Seni yukarı taşırsam bana ne verirsin?”

“Ne istersen veririm.”

“En sevdiğini de verir misin?”

“Veririm.”

“O zaman bir anlaşma yapalım.”

Anlaşma yapmışlar. Tanrı Prens’i ve tabii Prenses’i de derin bir uykuya daldırıp ve Prens’in babasının evine, adamın kendi yatağına taşımış. Onları orada öylece bırakarak gitmiş. Çocuk

ağlamaya başlamış. Muhafızlar yatak odasında bir çocuğun ağladığını duymuşlar. Gidip kapıyı açınca imparatorun oğlunu tanımışlar. Hemen imparatora gidip, “Oğlunuz geldi majesteleri,” demişler.

“Çağırın onu bana.”

İmparatorun karşısına çıkmışlar. Başlarını eğerek selam vermişler. Orada bir yıl kadar kalmışlar. Oğlan büyümüş. Bir gün oyun oynuyormuş. İmparator ile imparatoriçe kilisedeymiş. Çocuğun bakıcısı da kiliseye girmiş. Tanrı, dilenci kılığında yaklaşmış. İmparatorun oğlu küçük oğlana, “Bir avuç para alıp dilenciye ver,” demiş.

Dilenci, “Para istemem,” demiş. “Para kötü. Babana söyle, bana vermeye yemin ettiğini versin.”

İmparatorun oğlu öfkelenmiş. Kılıcını eline aldığı gibi ihtiyar adamı öldürmek için yanına gitmiş. İhtiyar adam kılıcı kendi eline almış. “Bana vermeye yemin ettiğin şeyi ver. Biliyorsun, hani dağın yamacında ağlarken ettiğin yemin...”

“Sana para vereceğim, çocuğu vermem.”

Tanrı çocuğun başından tutmuş, baba ayaklarından tutmuş, çekiştirmeye başlamışlar. Sonunda Tanrı çocuğu ikiye ayırmış.

“Yarısı sana, yarısı bana.”

“Öldürdün onu, artık istemiyorum. Al, senin olsun.”

Tanrı çocuğu almış, dışarı çıkmış ve iki parçayı birleştirmiş. Çocuk iyileşmiş, yeniden yaşama dönmüş.

“Al şimdi.”

Tanrı onun günahlarını kesip atmış.

Tropsyn

Dört oğlu olan fakir bir adam varmış. Bu oğlanlar başkalarının hizmetinde çalışırlarmış. Buğday dövmek için bir centilmene gitmişler. Ödeme olarak da yüklü miktarda buğday alıp babalarına getirmişler. “Al baba, sen bunları ye. Biz yine işe gideceğiz.” Yine bir centilmene gitmişler. Adam yılın sonunda onlara birer at verecekmış. En küçük kardeşin adı Tropsyn’miş. Centilmen onu kendine seyis yapmış. Kısrağın biri bir yavru doğurmuş. Bu yavru, “Tropsyn, beni al, bir yıl doldu,” demiş.

Centilmen, “Atlarınızı seçin,” demiş.

Üç büyük kardeş üç iyi at seçerken Tropsyn, “Bana bu atı verin efendim,” demiş.

“Onunla ne yapacaksın? Çok küçük.”

“Olsun.”

Tropsyn atı alıp oradan ayrılmış. Yavru, “Beni bırak da gidip emeyim Tropsyn,” demiş.

Adam onu bırakmış. Yavru gidip emdikten sonra dünyayı dehşete düşürecek bir ata dönüşerek gelmiş.

“Şimdi üstüme bin.”

Tropsyn atın üstüne binmiş ve at uçmuş. Tropsyn abilerine yetiştiğinde abileri ona, “O atı nereden aldın?” diye sormuşlar.

“Bir centilmeni öldürüp atını aldım.”

“Hızlanıp kaçalım.”

Gece çöktüğünde bir çayırdan geçiyorlarmış. Çayırın ortasında bir alev görmüşler. Işığa doğru gitmişler. İhtiyar bir kadının ateşiymiş bu. Kadın cadıymış ve dört kızı varmış. Oğlanlar oraya gidip eve girmişler. Tropsyn, “İyi geceler,” demiş.

“Teşekkürler.”

“Bize bu gecelik kalacak yer verir misiniz?”

“Bilmiyorum, annem evde değil. Döndüğünde ona sor en iyisi.”

Anne eve dönmüş. “Ne istiyorsunuz gençler?”

“Kızlarınızla evlenmek istediğimiz için geldik.”

“İyi.”

Kadın onlara baş kısmı eşiğe gelecek şekilde bir yatak sermiş. Kızlarının yatağının başı da duvardaymış. İhtiyar kadın oğlanların başını kesmek için kılıcını keskinleştirmiş. Tropsyn de abilerinin şapkalarını alıp kızların başına takmış. İhtiyar kadın kalkmış ve şapkalara dokunup altındaki başları keserek kızlarını öldürmüş.

Tropsyn kalkmış ve abilerini dışarı çıkarmış. “Gelin, gidelim.” İhtiyar kadının kafesin içinde altından bir kuşu varmış. Tropsyn atına, “Kuştan bir tüy alacağım,” demiş.

At, “Alma,” demiş.

“Peh! Alacağım işte.” Tüyü almış ve cebine koymuş.

Dört kardeş atlarına binip uzaklaşmışlar. Bir şehre gitmişler. Orada büyük bir lort, bir kont varmış. Onlara, “Nereye gidiyorsunuz?” diye sormuş.

“Çalışmaya gidiyoruz.”

“Benimle çalışın o zaman.”

O lort hâlâ bekârmış. Oğlanlar ona gitmişler. Adam hepsine bir yer vermiş. Birini atların başına, birini öküzlerin başına, birini de domuzların başına koymuş. Tropsyn’i ise arabacı yapmış. Tropsyn bir gece tüyü duvara sıkıştırmış. Mum gibi parlıyormuş tüy. Abileri sinirlenip efendilerine gitmişler. “Efendi, Tropsyn’in bir tüyü var. Öyle bir tüy ki insan muma bile ihtiyaç duymaz. Altından.”

Efendileri, “Tropsyn, buraya gel, tüyü getir bana,” demiş.

Tropsyn tüyü götürüp efendisine vermiş. Efendisi onu öncekinden de çok sevmiş. Abileri tekrar efendiye gidip, “Efendi, Tropsyn o kuşu canlı getireceğini söyledi,” demişler.

Efendi, Tropsyn’i çağırmış. “Tropsyn, kuşu getir bana. Getirmezsen kafanı keserim.”

Tropsyn atına gitmiş. “Ben şimdi ne yapacağım at? Efendim benden kuşu getirmemi istedi.”

“Korkma, atla sırtına.”

Tropsyn atına atlamış ve ihtiyar kadının evine gitmiş. At ona, “Bir takla at, pireye dönüşeceksin. Sonra kadının göğsüne atla ve onu ısır. O elbisesini çıkaracak sen de o sırada gidip kuşu al.”

Tropsyn kuşu alıp efendisine götürmüş. Efendi onu uşağı yapmış.

Tuna'da bekâr bir leydi varmış ve pazar günü tekneyle suya açılacaktı. Tropsyn'in abileri efendilerine gidip, "Efendi, Tropsyn leydiyi Tuna'nın dibinden çıkarıp getirebileceğiyle böbürleniyor," demişler.

"Tropsyn, buraya gel. Neyle böbürleniyorsun sen? Leydiyi bana getireceğini mi söylüyorsun?"

"Hayır, söylemedim."

"Gidip getirmek zorundasın, yoksa kafanı keserim."

Tropsyn atına gitmiş. "Ne yapacağım ben at, onu nasıl getireceğim?"

At, "Korkma, ondan on iki post ve bir kavanoz katran iste* ve hepsini bana yükle. Sana küçük bir tekne yapmasını söyle. Büyük olmasın. İçine de çeşitli içkiler koysun. Sen de kapının arkasına saklan. Kadın gelecek, brendi içecek, sarhoş olacak ve uyuyakalacak. Sen de onu yakalayıp sırtına atacaksın ve eve döneceğiz."

At, hızla efendinin evine koşmuş ve Tropsyn kadını kaledeki efendisine vermiş. Kont kapıları kapatmış ve kadının kaçmasını önlemek için bir muhafız dikmiş. Çünkü kadın çok vahşiymiş. Kont onunla evlenmek istiyormuş ama kadın istemiyormuş.

"At sürümü getirsinler, o zaman seninle evlenirim. Seni bana getiren adam, atlarımı da getirsin."

Kont, "Tropsyn, atları getir," demiş.

Tropsyn, atına gitmiş. "Ne yapacağım at? Tuna'dan atları nasıl getireceğim?"

"Benimle gel, korkma."

Tuna'ya vardıklarında at nehre atlamış ve atların annesini yelesinden yakalayıp dışarı çıkarmış. Tropsyn onu yakalayıp üzerine binmiş ve dörtlüğe sürmüş. Sürünün tamamı dışarı çıkıp kontun sarayına kadar annelerinin peşinden koşmuş. Leydi, atlara, "Durun!" diye bağırarak.

Kont onunla evlenmek istemiş. Kadın, "O adam kırsığımı sağ-sın. Onların sütünde yıkan, o zaman seninle evlenirim," demiş.

* Bu malzemeler kullanılmadı. Acaba tekne mi bunlarla yapıldı?

Kont, “Tropsyn, kısırağı sağ,” diye bağır-mış.

Tropsyn atına gitmiş. “Ne yapacağım at? Kısırağı nasıl sağa-cağım?”

“Korkma, ben onu yelesinden yakalayacağım, sen de sağa-caksın. Korkma.”

Tropsyn bir kazan dolusu süt sağlamış.

Leydi, “Bir ateş yakıp sütü kaynat,” demiş.

Ateş yakıp sütü kaynatmışlar.

“Şimdi,” demiş leydi, “kısırağı sağan, sütte banyo yap-sın.”

Kont, “Tropsyn, gidip sütte banyo yap,” demiş.

Tropsyn, atına gitmiş. “Ne yapacağım at? Eğer o sütte yıka-nırsam ölürüm.”

At, “Korkma, beni kazana götür. Ben burnumdan nefes vere-ceğim ve nefesim soğuk olacak,” demiş.

Tropsyn atı götürmüş. At burun deliklerinden hava üfle-miş. Süt soğumuş. Tropsyn kazana atlamış. Önceden de hoşmuş ama daha da hoş olmuş. O çıkınca, at burun deliklerinden yine solu-muş ve kazanı ısıtmış. Süt yine kaynamış.

Leydi, Kont’a, “Sen de sütte yıkan, sonra burada seninle ya-şayacağım,” demiş.

Kont kazana gitmiş. “Tropsyn, bana atımı getir,” demiş.

Tropsyn ona atını getirmiş. At ürküp uzaklaşmış. Kont ka-zanın içine atlamış. Kazanın dibinde yalnızca kemikleri kalmış.

Leydi, “Gel buraya Tropsyn,” demiş. “Artık sen benim lor-dumsun ben de senin leydinim,” diye haykır-mış.

Güzel Surat

Dul bir kadının tek oğlu varmış. Yüzüğünü duvara sıkıştıran çocuk, “Anne, yüzükten kan aktığında bil ki öldüm,” demiş.

Çocuğa Güzel Surat Peter denirmiş.

Yola düşmüş ve altı başlı ejderhayla karşılaşmış. Kılıcını çekip onu öldürmüş. Parçalarından üç yığın yapmış, üstüne kırmızı bir bayrak dikmiş ve ilerlemeye devam etmiş. Karşısına on iki başlı ejderha çıkmış. Güzel Surat kılıcını çekip onu da öldürmüş ve parçalarından on iki yığın yapıp üzerine siyah bir bayrak dikerek yoluna devam etmiş. Karşısına yirmi dört başlı ejderha çıkmış. Onu da öldürüp yirmi dört yığın yapmış ve beyaz bir bayrak dikmiş.

Bakın şu işe! Ejderhalar -on iki ejderha varmış- bir imparatorun kızını kalelerine kapamışlar. Sabahtan öğlene kadar gidip savaşıyorlarmış. Herkesten güçlü olduğunu kanıtlayan kişi, kızla evlenecekmış.

Annesi, “Eğer gidersen bir kahraman tarafından değil bir sakat tarafından öldürülürsün,” demiş.

Oğlan kaleye gitmiş. Kızı camdan görmüş ve “Burada ne yapıyorsun?” diye sormuş.

“Ejderhalar beni alıp buraya kapadılar.”

“Onlar nereye gitti?”

“Benim için dövüşmeye gittiler.”

“Eve ne zaman dönecekler?”

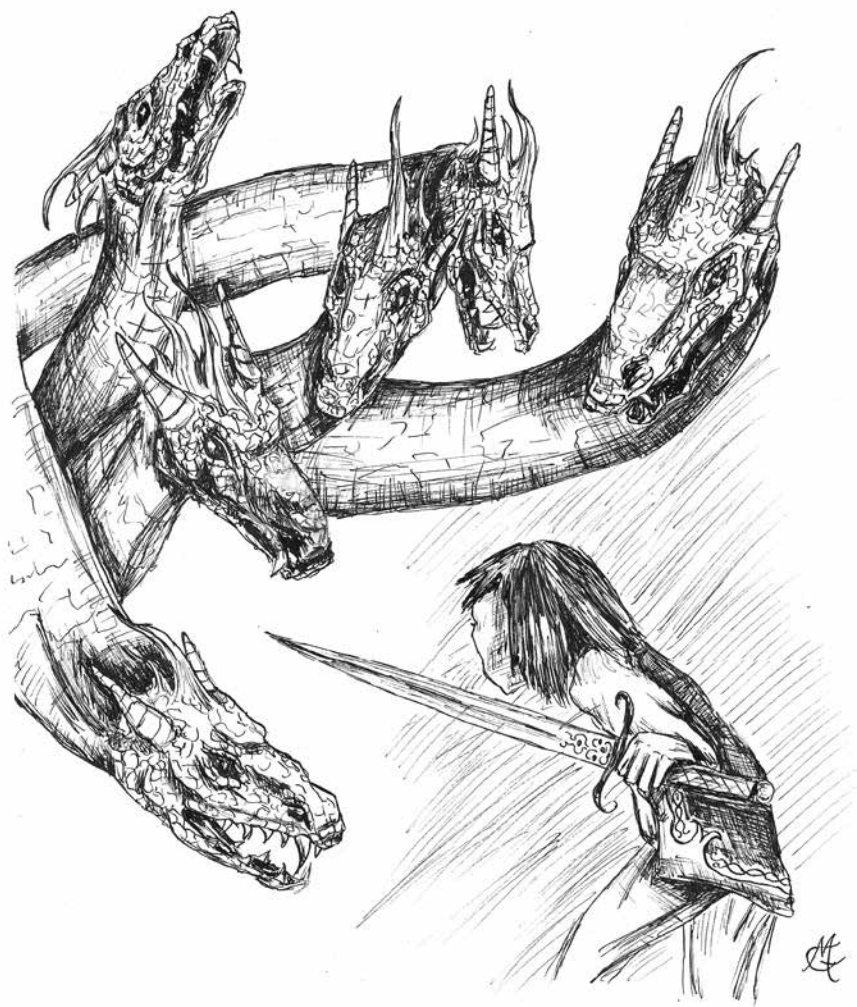
“Öğlen yemek yemeye gelirler. Sopalarını fırlatırlar. Sopa kapıya çarpar, ben de yemeği hazırlarım.”

Oğlan kapıyı açıp kızın yanına gitmiş. Ejderha sopayı fırlatmış. Sopa kapıya çarpmış. Oğlan da sopayı alıp geri fırlatmış ve hepsini öldürmüş.

“Artık korkma, öldüler.”

Oğlan, imparatorun kızıyla evlenmiş.

İmparator, kızını ejderhaların kaçırdığını öğrenince, “Onu ejderhalardan kim kurtarırsa, onunla evlenir,” demiş. Güzel Surat’ın kızıyla evlendiğini bilmiyormuş. Onu ejderhaların elinde sanıyormuş.

Elsiz Chutilla denen biri varmış. İmparatora gidip, “İmparatorum, ben kızınızı ejderhalardan kurtarırım,” demiş.

“Tamam, kurtarırsan kız senindir.”

Böylece Chutilla, Güzel Surat’a doğru yola çıkmış. Gece çöktüğünde uyuyacak hiçbir yeri yokmuş. Bir kümese girmiş. Güzel Surat sabah uyanıp yüzünü yıkamış. Sonra pencereden bakmış. Chutilla da kümeden çıkmış.

Güzel Surat onu görmüş. “Ölümüm onun elinden olacak,” demiş. Chutilla içeri gitmiş ve “Günaydın Güzel Surat,” demiş.

“Teşekkürler Chutilla.”

“Hadi Güzel Surat, imparatorun kızını bana ver.”

“Vermeyeceğim,” demiş Peter.

Chutilla onu boğazından yakalamış ve başını eşige yaslamış. “Kızı bana ver Güzel Surat, yoksa başını keserim.”

“Kes gitsin, onu sana vermeyeceğim.”

Chutilla, Peter’in kafasını kesmiş ve kızı alıp gitmiş.

Yüzükten kan akmaya başlamış. Güzel Surat’ın annesi bunu görmüş. “Oğlum öldü.” Onu aramak için yola çıkmış. Kırmızı bayrağı görmüş. “Oğlum bu taraftan gitti,” demiş. Biraz daha ilerlediğinde siyah bayrağı görmüş. “Oğlum bu taraftan gitti.” Biraz ilerideyse beyaz bayrağı görmüş. “Oğlum bu taraftan gitti.” Sonunda kaleye varmış ve oğlunun ölüsünü görmüş. İki yılın kanını içiyormuş. Yılanlardan birini öldürmüştü. Diğer yılan ağzında bir yaprak getirmiş ve ilk yılana yaklaşmış. Yılan canlanmış. Kadın bunu görünce yılanı tekrar öldürmüştü ve Peter’in başını tekrar gövdesine yerleştirmiş. Yaprığı oğluna değdirmiş. Peter yeniden kalkmış.

“Anne mışıl mışıl uyumuşum.”

“Ben gelmesem sonsuza kadar uyuyacaktın.”

“Anne, kadınıma gideceğim.”

“Gitme canım.”

“Hayır, gideceğim.”

“Madem gidiyorsun, Tanrı yardımcın olsun.”

Oğlan dosdoğru Chutilla’ya gidip onu yakalamış ve küçük parçalara ayırmış. Sonra da parçalarını köpeklerle vermiş. Köpek-

ler onu yalayıp yutmuşlar. İmparatorun kızını almış ve imparatora gitmiş.

Kız, “Baba, beni ejderhalardan kurtaran adam bu,” demiş.

İmparator onların düğünlerine katılmış ve Peter’ı kral yapmış. Belki hâlâ yaşıyorlardır.

Zengin Kardeş ile Fakir Kardeş

Biri zengin, biri fakir iki kardeş varmış. Zengin olan fakire, “Benimle babamıza gel kardeşim,” demiş. Zengin olan yanına bir ekmek almış, fakirinse hiçbir şeyi yokmuş.

Zengin kardeş ekmeğini yerken fakir, “Bana da bir parça ekme ver,” demiş.

“Sen bana bir gözünü verirsen ben de sana ekme veririm.”

“Vereceğim kardeşim.”

Fakir kardeş bir gözünü çıkarmış, diğeri de ona bir parça ekme vermiş.

Yürümeye devam etmişler. Fakir olan yine acıkmış. “Bana biraz daha ekme ver.”

“Bana bir gözünü daha ver.”

“Vereceğim kardeşim.”

Böylece fakir olan kardeş kör kalmış. Kardeşi onu elinden tutmuş ve asmaların altına götürüp bırakmış, sonra da çekip gitmiş. Gece çökünce iblisler gelip asmaların üzerine tünemiş.

En büyük iblis, “Dünyada ne yaptın? Nereye gittin?” demiş.

“Ben suyu durdurdum.”

“Ya sen? Sen ne yaptın?”

“Benim yüzümden imparatorun kızı ne ölü ne de canlı. İşkence çekiyor.”

“Peki sen ne yaptın?”

“Ben bir kardeşe, diğerkardeşin gözünü çıkarttırdım.”

“Keşke bilseydi. Buralarda bir çay var, o çaya girip yıkanırsa yeniden görebilir.”

“Şehir halkı dağa gidip de taşı yerinden oynatarak suyun yeniden akmasını sağlayabileceklerini bilse keşke.”

Üçüncü de, “Keşke imparatorun kızı yatağının altında bir kurbağa olduğunu ve onu çıkarıp hazırlattığı banyoda yıkarsa yeniden güçleneceğini bilseydi,” demiş.

Sonra horozlar ötmeye başlamış ve iblisler gitmiş.

Adam sürüklenerek çaya gitmiş. Elleriyle yoklaya yoklaya suyu bulup yüzünü yıkamış ve gözleri yerine gelmiş. Sonra suyu kesilen şehre gitmiş. “Suyu geri getirirsem bana ne verirsiniz?” diye sormuş.

“Ne istersen veririm.”

“Güzel, o zaman benimle dağa gelin. Demir manivelalarınızı da alın.”

Birlikte dağa gidip taşı kaldırmışlar ve su bollaşmış.

“Eee, suyu geri getirmen karşılığında ne istiyorsun?”

“Bana bir araba, iki at ve bir araba dolusu para verin.”

Şehir halkı istediklerini vermiş. Adam, imparatorun kızına gitmiş. “Kızını iyileştirirsem bana ne vereceksin?”

“Ne istersen veririm.”

“Ateşi yakıp suyu kaynatın.”

Gidip kurbağayı yatağın altından çıkarmış ve hazırlanan suya atmış. İmparatorun kızını yıkamışlar. Kız iyileşmiş ve eskisinden de güzel hale gelmiş.

“Kızımı iyileştirip güzelleştirmen karşılığında ne istiyorsun?”

“Bana iki at ve bir araba dolusu para ver. Bir de beni eve götürecek bir sürücü.”

Eve dönmüş ve ulağı kardeşine göndererek bir ölçek ödünç istemiş. Kardeşi, “Ölçekle ne yapacak?” diye sormuş.

“Para ölçülecek.”

Kardeşi adama ölçeği ödünç vermiş. Sonra yanına gitmiş. “Parayı nereden buldun? Peki atları?” diye sormuş.

“Beni bıraktığın yerden.”

“Beni oraya götür. Çok özür dilerim kardeşim.”

“Özür dileme, gitmen gerekiyordu. Hadi gel kardeşim.”

İkisi birlikte, zengin kardeşin fakirin gözlerini çıkarttığı yere gitmişler.

“Bana biraz ekmek ver kardeşim.”

“Bana bir gözünü ver.”

Adam gözünü çıkarmış, diğeri de ona ekmek vermiş.

Biraz daha ilerlemişler. “Bana biraz daha ekmek ver kardeşim.”

“Diğer gözünü de ver.”

“Vereceğim kardeşim.”

Böylece ona biraz daha ekmek vermiş ve elinden tutup asmaların altına götürmüş. Sonra onu orada bırakıp gitmiş. Gece çökünce iblisler gelip asmaların üzerine tünemiş. En büyük iblis, “Neler yaptınız? Dünyanın nerelerine gittiniz?” diye sormuş.

İçlerinden biri, “Anlatmayın,” demiş. “Geçenlerde asmaların altında kör bir adam vardı ve söylediklerimizi duydu. Gözlerini iyileştirdi, suyun akmasını sağladı ve imparatorun kızını iyileştirdi. Bekleyin, asmaların altına bir bakayım.”

Kör adamı orada bulmuşlar. “Burada kör bir adam var.” Onu parçalara ayırıp oradan ayrılmışlar. Adam ölmüş.

Bu masal, bir masalın olabileceği kadar iyi anlatılmış. Bir çingene versiyonu daha var. Bundan daha uzun ama yarısı kadar bile iyi değil. Macaristan Karpatlar’ından alınan masal, Micklosich’in Beiträge’sinde görülebilir.

Üç Erkek Kardeş

Bir varmış bir yokmuş. Üç oğlu olan bir lort varmış. En büyük oğlu babasına gidip, “Biz gidip geçimimizi başka yerde sağlayacağız,” demiş.

“Tamam, gidin oğullarım,” demiş babaları.

Gideceklerken babaları her birine, heybelerine koymaları için somun pişirmiş. Uzunca bir mesafe katettikten sonra elinde en çok ekmek kalan, en küçük kardeşmiş. Küçük kardeş, “Abilerim,” demiş. “Ben bu heybeyi taşıyamıyorum. Önce benim heybemdekileri yiyelim.”

Yemeklerini yemiş, sonra uzunca bir mesafe daha katetmişler. İki büyük kardeş yemek yerken üçüncüye vermemişler. Artık hiç yiyeceği olmayan en küçük kardeş, “Abilerim, bana neden yiyecek vermiyorsunuz? Siz benimkileri yediniz ama sizinkilerden bana vermiyorsunuz,” demiş.

“Eğer gözlerinden birini çıkarırsan sana yemek veririm,” demiş iki abisi. Sonra oğlanın gözünü çıkarıp ona yiyecek vermişler. Yemeklerini yedikten sonra yeniden yola düşmüşler. Yine iki kardeş yemeklerini yerken üçüncü, “Bana neden yemek vermiyorsunuz? Gözümü de çıkardınız ama yine de bana yiyecek vermiyorsunuz.”

“Diğer gözünü de çıkarırsan sana yiyecek veririm.”

En küçükleri, “Ne isterseniz yapın bana,” demiş.

Abileri, çocuğun diğer gözünü de çıkarıp ona yemek vermişler. Gözsüz kardeş, “Beni haçın altına götürün, belki birileri bir şeyler verir,” demiş.

Abileri onu haçın değil, asmaların altına götürmüşler. Orada ölü bir adam asılıymış. Derken üç karga gelmiş ve sohbet etmeye başlamışlar.

İçlerinden birine, “Ülkende neler oluyor?” diye sormuşlar. “Ne haberler var?”

“Benim ülkemde hiç su yok.”

“Peki senin ülkende neler var?”

“Küçük çiy tanecikleri var, kör bir adam gözlerini o çiylerle ovarsa görmeye başlar.”

“Peki üçüncü ülkede neler var?”

“Benim ülkemde hasta bir prenses var.”

Az sonra üç karga delikanlıya gidip asmaların altına ne işi olduğunu sormuşlar. “Beni buraya abilerim getirdi,” demiş çocuk.

Kargalar uçup gitmiş. Delikanlı çimlere elleriyle dokunup gözlerine sürmüş. Gözlerini nemlendirmiş ve az sonra görmeye başlamış. Delikanlı oradan ayrılıp krala gitmiş. Kralın hizmetkârı olmuş. Oradan da şehre gitmiş. Şehrin üst kısımlarına çıktığında devasa bir kaya görmüş. O kayayı bir sopayla yerinden oynamış ve altından su akmaya başlamış. Su hızla şehre ulaşmış. Hiç su yokken birden su gelmeye başlayınca halk çok sevinmiş. Delikanlı suyun her zaman akacağını haykırınca insanlar daha da sevinmiş.

Çocuk daha sonra başka bir şehre gitmiş. Bu şehirde hasta bir prenses varmış. Oğlan krala gidip, “Prensesin neyi var?” diye sormuş.

“Neyi mi var? Hasta.”

“Eğer beni onunla evlendirirseniz ona yardımcı olurum,” demiş delikanlı, krala.

“Sen ona yardım et, sonra sizi evlendirelim.”

Delikanlı, kızı iyileştirmiş ve kendine eş olarak almış. Düğünleri yedi koca sene sürmüş. Daha sonra oğlan kral olmuş.

Genç kral askerlerine, “Askerler, iki abimi bulun!” demiş.

Askerler, iki abinin peşine düşmüşler ve krala getirmişler. Genç kral, “Kaç kardeşsiniz?” diye sormuş.

“Sadece iki kardeşiz,” demiş abileri.

Kral, “Ya! Başka kardeşiniz yok muydu?” diye sormuş.

Bunun üzerine iki kardeş, “Üç kardeştik,” demişler.

“Peki üçüncüye ne yaptınız?”

“İşini bitirdik! Bizden yemek istedi, biz de gözlerini çıkardık.”

“İşte o benim!” demiş genç kral. “Şimdi size ne yapmalıyım?”

İki abisi, “Bizi hacın altına bırak,” demiş.

Genç kral onları tam da onu bıraktıkları yere bırakmış. Delikanlının onları bıraktığı yere, daha önceki üç karga gelmiş yine. Birbirlerine sorular sormuşlar. “Senin ülkende neler var?”

“Benim ülkemdeki prenses artık iyi.”

“Peki ikinci ülkede neler var?”

“Benim ülkemde artık bol bol su var.”

“Peki üçüncü ülkede neler var?”

“Artık gözlerin yıkanabileceği çiy taneleri yok.”

Üç karga daha sonra iki delikanlının yanına gitmiş. “Şu iki delikanlıyı parçalayacağız,” demişler. Sonra onları parçalara ayırıp yemişler. Üç karga gökyüzüne doğru uçup gitmiş.

Büyülü Şehir

Fakir bir delikanlı varmış ve yedi sene çalıştığı halde hiçbir şey kazanamamış. Yola çıkıp bir şehre gitmiş ve geceyi orada geçirmiş. Bir duvarın dibine uzanıp uyumuş. O duvarda bir delik varmış. Delikanlı uyanıp da delikten baktığında bir mum görmüş. Delikten geçerek bir saraya girmiş. İmparator da imparatoriçe de ölmüşler. İmparatorun bir kızı varmış ve orduya hükmediyor-muş. Şehir aforoz edilmiş ve insanlar taşa dönmüşler. Delikanlı imparatorun sarayına girdiğinde saraydaki her şeyin taştan olduğunu görmüş. Çok şaşır-mış. İnsanların hepsi insana benziyormuş ama hepsi taşa dönüşmüş.

Bir kedi gelip masaya yemek koymuş. Delikanlı masaya oturup yemeği yemiş. Gece kedi tekrar gelmiş ve ona yemek ve kart getirmiş. Sonra, “Bir lort gelip kart oynayalım diyecek, sen de oynayacaksın. Sonra yüzüne tükürecek, katlanacaksın. Saate bak. Tam on olduğunda ona tokat at,” demiş.

Sonra ot sapı kadar çok iblis gelmiş. Saat on ikiye kadar delikanlıyı dövüp ona işkence etmişler. Horozlar ötünce de gitmişler. Delikanlı yatağa uzanıp uyumuş. Sabah kedi ona yemek getirmiş, o da yemiş. Gece olunca kedi tekrar yemek getirip, “Bu akşam onunla oynaman için yine gelecek, saat ona kadar oyna, sonra ona tokat at. Ot sapı kadar kalabalık gelip seni dövecek ve işkence edecek, sen de on ikiye kadar katlanacaksın,” demiş.

Lort gelmiş. “Hadi kart oynayalım,” demiş.

Saat ona kadar oynamışlar. Sonra delikanlı lorda, şeytana tokat atmış. Ot sapı kadar kalabalık gelip saat on ikiye kadar delikanlıya dayak atmış, işkence yapmış, sonra da gitmişler. Delikanlı yatağa uzanıp uyumuş. Sabah insanların şehirde konuştuğunu duymuş. Kedi ona yemek ve kraliyet elbiseleri getirmiş. Delikanlı yemeği yiyip kıyafetleri giymiş ve on iki odaya girmiş. İmparatorun kızı yatağındaymış. Bir yarısı canlıymış ve “Sen benim imparatorumsun, ben de senin imparatoriçenim ama artık bana doğru gelme,” demiş.

Gece olunca kedi delikanlıya tekrar yemek getirmiş ve, “Lort akşam saat ona kadar kart oynamak için yine gelecek. Saat onda

ona tekrar tokat at. Diğerleri ot sapları kadar kalabalık gelip sana dayak atacak, işkence edecekler ama dayan,” demiş.

Lort gelmiş. “Hadi kart oynayalım.”

Saat ona kadar oynamışlar. Delikanlı lorda tokat atmış ve diğerleri ot sapı kadar kalabalık gelip ona dayak atmış, işkence etmişler. Delikanlı saat on ikiye kadar dayanmış. On ikide gitmişler. Delikanlı yatağa uzanıp uyumuş. Sabah bando çalmaya başlamış: “Çünkü yeni bir imparatorumuz var.” Delikanlıyı omuzlarına almışlar. “Yeni bir imparatorumuz var.”

Delikanlı aceleyle imparatoriçesine gitmek istemiş, “Burada kalın, hemen döneceğim,” demiş.

Kıza gitmiş. Kızın başı çatıya doğru uzanıyor ve ağzından buhar çıkıyormuş. Delikanlı kapıyı açtığı anda eliyle bir işaret yapmış ve tekrar yatağa düşüp beline kadar taş kesmiş. Sonra delikanlıyı yanına çağırmış. “Bırak beni, seni istemiyorum. Bana gelmek için neden günahlarım bağışlanana kadar beklemedin? Babamın atını ve kılıcını al, ne kadar para istersen al, tükenmez.”

Delikanlı hazırlanıp yola düşmüş ve başka bir krallığa gitmiş. Orada iki imparator kavgalıymış, çünkü biri, kızını diğerinin oğluna vermiyormuş. “Kızını vermedin, o zaman benimle savaşmaya hazır ol.” Yedi yıl boyunca savaşmışlar. Delikanlı o şehre varmış. Bir hana, bir Ermeni’nin yanına gitmiş. Müthiş bir kıtlık varmış, askerler açlıktan ölüyormuş. Delikanlı, “Neler oluyor?” diye sormuş.

“Durum pek de iyi değil. Bir kız uğruna yedi yıldır büyük bir savaşın içindeler ve askerler açlıktan ölüyor.”

Delikanlı, “Git onları bana çağır,” demiş.

Askerler gelmiş. Delikanlı ekmek ve brendi almış. Hepsini yiyip içmişler. Delikanlı, Ermeni’ye, “İstesem bu orduyu parçalara ayırırdım,” demiş.

Ermeni, imparatora gitmiş. “İmparatorum, bir kralın oğlu geldi ve orduyu tek başına parçalara ayıracağını söyleyerek böbürlendi.”

“Çağır onu bana.”

“Nedir bu böbürlenme? Orduyu parçalara mı ayıracaksın?”

* Avusturya-Macaristan Çingenelerinin orduya hizmet ettiği hatırlanmalı.

“Ayracağım.”

“Eğer başarırsan kızımı ve krallığımın yarısını sana veririm.”

Delikanlı cepheye gitmiş, sağ elini sallayınca ordunun yarısını, sol elini sallayınca diğer yarısını devirmiş. Geri döndüğünde imparator ona kızını vermiş ve düğünlerini yapmış.

“Ona gücünün nereden geldiğini sor. Böyle büyük bir orduyu nasıl yendi?”*

Delikanlı, “Kılıcımın gücü,” demiş.

Kız bir mektup göndermiş. “Bu kılıç sadece öldürüyor. Bana başka bir kılıç gönder, ben de sana bunu göndereyim.”

Delikanlıya kılıcı göndermiş. Delikanlı, “Benimle savaşmaya hazır ol,” demiş.

Umutla ilerlemiş ama imparator onu yakalayıp parçalara ayırmış. Sonra o parçaları çuvallara doldurup atının üzerine yerleştirmiş. “Canlıyken onu nasıl taşıdıysan, ölüyken de taşı,” demiş.

Atı onu eve, taştan leydinin bulunduğu yere götürmüş. Kız, “Onu bana getirin,” diye bağırarak parçaları masaya serip birleştirmiş. Üzerine ölüm suyu serpince parçalar birleşmiş. Yaşam suyu serpince delikanlı canlanmış.

“Geri git. Bu çantayı al. Dilemen yeter, içi para dolacak. O Ermeni’ye gidip ne istiyorsa ver ve kendini bir ata dönüştüreceğini söyle. Benim kuyruğumdan bir parça al** ve kuşak gibi etrafına sar, sonra bir takla at.”

Delikanlı kendini ata dönüştürmüş. Ermeni onu alıp şehre götürmüş. İmparator atı satın alıp üstüne binmiş. At da onu yere düşürmüş. İmparator ölmüş. At, kılıcı ağzına alıp Ermeni’ye gitmiş. Ermeni kolları gevşetince at yeniden adama dönüşmüş. Delikanlı Ermeni’yi kral yaparak ilk sevgilisinin yanına dönmüş ve onunla evlenip imparator olmuş.

* Kahramanın gücünün sırrı usulen imparator tarafından değil, eski bir sevgili tarafından sorgulanmalıydı.

** Bu ifade, kedi ile prensesin aslında aynı kişi olduğunu ima ediyor.

Kıskanç Koca

Çok zengin, çok itibarlı bir tüccarın güzel bir karısı varmış. Adam karısının dışarı çıkmasına izin vermiyormuş. Adam, başka bir tüccarla birlikte bir alışveriş için gemiyle Tuna'ya açılmış. Eve dönüyorlarmış. Geceyi geçirmek için gemilerini bir kıyıya yanaştırıp demir atmışlar. Orada bir tartışmaya girmişler. Biri, "Karının evde bir âşığı var mı?" diye sormuş.

Diğeri, "Karımın âşığı yok," demiş.

"Onun sevgilisi olursam bana ne verirsin?"

"Eğer başarırısan sana tüm malımı mülkümü, her şeyimi veririm."

"Onun âşığı olduğumu nasıl anlayacaksın?"

"Eğer bana onun doğum lekesini söylersen ve parmağındaki altın yüzüğü getirirsen anlarım. Ama ona böyle bir imada bulunduğun anda karım seni dövecektir. Karım dışarı çıkıyor mu çıkmıyor mu diye kontrol etmek için yanına bir hizmetçi bıraktım."

"Yine de başaracağım."

"Git de dene. Gemiye ben getiririm."

Adam eve gitmiş. Ne yapacakmış şimdi? Kadının yanına bile yanaşamıyormuş. İhtiyar bir kadın bulmuş. "İhtiyar, o hanımefendiden yüzüğü almak için ne yapmam gerek?"

"Eğer sana o yüzüğü getirirsem bana ne verirsin?"

"Sana yüz florin veririm."

"Büyük bir sandık yaptır, içine de pencere yaptır. Sonra o sandığın içine gir ve içeriden kilitle. Seni ona taşıyacağım."

İhtiyar kadın, adamı sandığın içinde evin duvarına kadar taşımış, sonra hanımefendiye gitmiş. "Yalvarırım sandıktaki kıyafetlerimi içeri alın, çalınmasınlar."

"Salona taşı."

Hizmetçiyi çağırmışlar, ihtiyarın sandıktaki adamı salona taşımasına yardımcı olmuş.

"Evinizin içinde dursun hanımefendi, lütfen. Sabah gelip alacağım."

“Tamam, bir köşeye bırak.”

İhtiyar kadın evden ayrılmış. Hanımefendi gece banyo yapmış ve yüzüğü masanın üzerine bırakıp öyle yıkanmış. Adam sandıktaki küçük camdan bakarken kadının sağ göğsünün altında bir leke görmüş. Hanımefendi bütün gece yatağında uyumuş. Yüzüğü masada unutmuş ve mumu söndürmüş. Adam sandıktan çıkmış, yüzüğü masadan almış, sandığa geri girip kendini kilitlemiş. Ertesi sabah şafak sökerken ihtiyar kadın gelip sandığı dışarı taşımış. Adam sandığı açıp dışarı çıkmış. Sandığı alıp oradan ayrılmış. Kadının kocasına doğru giderken yolda karşılaşmışlar.

“Karımla yattın mı?”

“Evet.”

“Doğum lekesini söyle.”

“Sağ göğsünün altında leke var. Bana inanmıyorsan yüzük de burada.”

“Tamam, gemiyi ve içindeki her şeyi al. Benimle eve gel, sana evi de vereceğim.”

Eve gitmişler. Adam karısına hiçbir şey söylememiş. Küçük bir tekne yaptırıp karısını tekneyle Tuna’ya bırakmış. “Bana bunu yaptın madem, Tuna boyunca git.” Bütün mülkünü diğer tüccara vermiş, fakir kalmış ve Yahudilere su taşımaya başlamış.

Kadın koca bir yıl boyunca Tuna’da dolaşmış. Bir yıl, bir gün kadar hızlı geçmiş. İhtiyar bir adam, kadını yakalayıp kıyıya çekmiş. Onu tekneden çıkarmış ve kendi evine götürmüş. Kadın üç yıl boyunca adama katlanmış, ip eğirip para biriktirmiş. Sonra kendine şatafatlı erkek kıyafetleri almış, üstüne giymiş, saçlarını kestirmiş ve kocasına gitmiş. Bir ıhlamur ağacının altından geçerken uyuyakalmış. O şehrin imparatoru körmüş. Kadın bir rüya görmüş. İhlamur ağacında bir delik varmış, o delikte de bir su. İmparator yüzüne o sudan sürerse gözleri açılacaktı. Sabah kalkıp etrafa göz gezdirmiş ve deliği bulmuş. Küçük bir su kabı varmış, içine su doldurup cebine saklamış. Sonra şehirdeki bir hana gitmiş. Üç kreutzer’lik brendi içmiş. Yahudi’ye, “Ne var ne yok?” diye sormuş.

“İmparatorumuzun gözleri görmüyor. Yeniden görmesini sağlayacak kişiye krallığını verecek.”

“Ben sağlarım o halde.”

Yahudi, imparatora gitmiş. İmparator, “Hemen git getir bana onu,” demiş.

İmparatorun karşısına çıkarmışlar. “Gözlerimi mi açacaksın? Açarsan sana kızımı veririm.”

Kadın suyu çıkarıp imparatorun gözlerine sürmüş ve imparatorun gözleri açılmış. İmparator tacını kadının başına koymuş. “İmparator sensin artık. Senin yanında kalmaktan başka isteğim yok.” İmparator soyluları ve ordusunu çağıran davullar çaldır-mış. Yeni bir imparator olduğunu ilan etmiş.

Kadın, kocasının Yahudiler için su taşıdığını görmüş. “Gel buraya. Sen hep fakir miydin?”

“Hayır, bir zamanlar fakir değil, zengindim. Bir evim vardı ve büyük bir tüccardım.”

“Mülkünü nasıl kaybettin?”

“Bir iddiada. Karım bir başkasıyla birlikte oldu. Ben de her şeyimi kaybettim, karımı da Tuna’ya bıraktım.”

Kadın hemen diğerini çağırtmış. Adamı getirmişler. “Sen bu adamın mülkünü nasıl aldın?”

“Bir iddiada.”

“İddia neydi?”

“Karısıyla yatacağımı söylemiştim.”

“Yattın mı?”

“Evet.”

“Peki kadının doğum lekesi nerede?”

“Sağ göğsünün altında bir leke var.”

“O lekeyi yine görsen tanır mısın?”

“Tanırım.”

Bunun üzerine kadın göğsünü açmış. “Benimle yattın mı?”

“Yatmadım.”

“Peki neden yalan söylüyorsun? Bu adamı alın ve parçalara ayırın.”

Kadın gözlerini kocasına dikmiş. “Neden o zaman bana bir şey sormadın?”

“Aptalın tekiydim ve çok öfkeliydim.”

“Bu adamı dışarı çıkarın ve ona bir yirmi beşlik verin ki derisini alsın.”

Üzerindeki kıyafetleri çıkarıp adama giydirmiş. “Bundan sonra sen imparatorsun, ben de imparatoriçe.”

Bir ressam olsam, şöyle bir resim çizerdim: Arden Ormanı, çadırlar, köpekler, eşekler ve çocuklarla dolu bir Çingene kampı, Çingene bir masalcı ve Shakespeare. Ama tabii herkes bilir ki Shakespeare, Cymbeline’in malzemesini Boccaccio’nun romanından almıştır. Tüm benzerliğine rağmen Westward for Smelts’in ikinci hikâyesinden değil. Böyle olduğunu kabul edersek, ortaya yeni bir soru çıkıyor: Boccaccio malzemeyi nereden aldı? Kendi mi uydurdu? Eğer öyleyse bu Çingene masalı Boccaccio’dan mı alındı? Sadece bu da değil, Campbell’in West Highland masalı “The Chest”, Lanninie’nin “Servant of Poverty” masalı ve Köhler’in aktardığı en az iki masal daha. Biri Wolf’un German Hausmärchen masalı ve diğeri de Romanya’dan Ausland. Campbell’in masalı her hâlükârda hem Cymbeline’in hem de Venedik Taciri’nin özünü içeren Boccaccio’dan alınmış olamaz. Zira onun kahramanı, bir yıl, bir gün içinde ödemezse başından ayağına kadar kesilecek olan derisini kaybetme şartıyla £50 borç alır. “Evet,” der kadın kahraman. “Ama deri yüzülürken bir damla bile kan akmamalı.” Bu soruya tam manasıyla girersek sayfalar sürer. Kendimi sınırlamalıyım.

Şeytana Dönüştürmek

Zengin bir adam günün birinde ormana gitmiş ve arabası bataklığa saplanmış. Adamın karısı bir oğlan doğurmuş ama adamın haberi olmamış. Şeytan gelip, “Seni buradan çıkartırsam ne verirsin?” diye sormuş.

“Ne istersen veririm.”

“Evindekileri isterim.”

“Atlarım, öküzlerim var.”

“Bana görmediklerini ver.”

“Veririm.”

“Benimle bir anlaşma yap.”

Adam, şeytanla bir anlaşma yapmış ve şeytan onu çamurun içinden çıkarmış. Adam evine gitmiş, gider gitmez de anlaşmayı unutmuş.

Oğlan yirmi yaşına gelmiş. “Anne, bana bir kek yap. Babamın beni vaat ettiği yere gideceğim.” Çocuk dağları aşip şeytanın evine varmış. Evde ihtiyar bir kadın varmış, bir de şeytanın kızı. Kadın, “Nereye gidiyorsun delikanlı?” diye sormuş.

“Buradaki beyefendiye hizmet etmeye geldim.”

Kız, çocuğu görmüş ve ondan hoşlanmış. “Sana babamın nerede olduğunu söyleyeyim. Babam, kendini bir ata dönüştürecek ve üzerine binip dünyayı gezmeni söyleyecek sana. Sen de kendine demir bir sopa ve demirden bir kaşağı yap. Sopayla ona vur, çünkü eğilmeyecektir. Sırtına bin ve giderken başına vurmaya devam et.”

Delikanlı dünyayı dolaşip eve dönmüş, atı ahıra bırakmış ve kızı gitmiş.

“Babam seni üstünden atmadı mı?”

“Hayır, çünkü başına durmadan vurdum.”

Şeytan gelmiş, bir kavanoz afyon tohumu alıp çimlere serpmiş ve delikanlıya hepsini toplayıp kavanoza doldurmasını söylemiş. “Toplayamazsan başını keserim.”

Delikanlı kızı gidip ağlamaya başlamış.

“Neden ağlıyorsun?”

“Baban bana kavanozu afyon tohumlarıyla doldurmamı, beceremezsem başımı keseceğini söyledi.”

Kız, “Korkma,” demiş. Dışarı çıkıp bir ısıklık çalınca otlar ve yapraklar kadar çok fare gelmiş.

“Ne istersiniz efendimiz?” diye sormuşlar.

“Afyon tohumlarını toplayıp kavanoza doldurun.”

Fareler tohumları tek tek toplayıp kavanozu doldurmuşlar.

Şeytan bunu görmüş. “Sen zeki bir adamsın. Al sana bir görev daha: bataklığı kurutup toprağını sür, tohum ek ve yarına kadar bana olgun darıları getir. Getiremezsen başını keserim.”

Delikanlı kıza gidip ağlamış. “Baban bana bataklığı kurutmamı ve yarın sabah ona olgunlaşmış darıları götürmemi söyledi.”

“Korkma.”

Kız dışarı çıkıp kırbacını şaklatmış ve bir zamanlar bataklık olan yere vurmuş. Bataklık anında kurumuş. Kırbacın ikinci vuruşunda toprak sürülmüş, üçüncü vuruşta ekilmiş ve dördüncü vuruşta darılar olgunlaşmış. Sabah olunca delikanlı darıları şeytana götürmüştü.

Kız, delikanlıya, “Biz üç kıızı. Babam hepimizi birbirimize benzetecek ve seni çağırıp hangimizin en büyük, hangimizin ortanca, hangimizin en küçük olduğunu tahmin etmeni isteyecek. Tahmin edemezsin, çünkü tıpatıp birbirimize benziyor olacağız. Ben en yukarıda olacağım. Ayağıma dikkat et. Bir ayağımı diğerine sürüp duracağım. Ortanca, tam ortadaki olacak. En büyüğümüz de karşında duracak. Böylece bileceksin.”

Şeytan, delikanlıya, “Sana bir görev daha vereceğim. Bütün ormanı kesip yarına kadar istifle,” demiş.

Delikanlı kıza gitmiş. Kız ona, “Annen baban var mı?” diye sormuş.

“Var.”

“Ah! Hemen kaçalım, yoksa babam seni öldürecek. Biley taşıyla tırağı al. Benim de havlum var.”

Hazırlanıp yola düşmüşler. Şeytan uyanıp da ormanın yerinde olduğunu görünce, “Gidip getirin onu bana,” demiş.

Ne delikanlı ne de kız varmış ortalıkta.

“Çabuk peşlerine düşün.”

Peşlerine düşmüşler. İki genç, onları fark etmiş. Kız, çocuğa, “Ben kendimi bir buğday tarlasına çevireceğim. Sen de buğdayları biçiyormuş gibi yap. Sana gelip buradan bir delikanlıyla bir kız geçti mi diye soracaklar. Ben buğdayları biçerken geçtiler de.”

“Geri dönelim, onları yakalayamayacağız.”

Geri dönmüşler. “Onları yakalayamadık.”

“Yolda bir şey gördünüz mü?”

“Bir buğday tarlasıyla bir köylü gördük.”

“Hemen geri dönün. Çünkü buğday tarlası kızdı, oğlan da köylü.”

İki genci tekrar görmüşler. Kız, “Ben takla atıp kendimi eski bir kiliseye çevireceğim. Sen de takla atıp ihtiyar bir keşiş ol. Sana buradan bir delikanlıyla bir genç kız geçti mi diye soracaklar. Ben kiliseyi yapmaya başladığımda geçtiler de.”

“Ah! Geri dönelim, onları yakalayamayız. Adam kiliseyi yapmaya başladığında geçmişler. Kilise çok eski.”

“Yolda bir şey gördünüz mü?”

“Bir kilise ile keşiş gördük.”

“Kilise kızdı, keşiş de oğlan. Ben kendim gideceğim.”

İki genç, şeytanı görmüş. “Babam geliyor. Bu kez kaçamayız. Tarağı fırlat.”

Delikanlı tarağı fırlatmış. Birden yerden göğe dek uzanan bir ormana dönüşmüş tarak. Şeytan ormanın içinde debelenirken iki genç epey uzaklaşmış. Şeytan tam onlara yetişirken kız, “Biley taşını fırlat!” diye bağırması.

Delikanlı biley taşını fırlatmış. Taş, yerden göğe dek uzanan koca bir kayaya dönüşmüş. Şeytan kayada koca bir delik açmaya çalışırken iki genç epey uzaklaşmış. Şeytan yine onlara yetişmiş. “Babam yaklaşıyor.” Genç kız havluyu fırlatmış. Havlu birden koca bir akarsuya ve değirmene dönüşmüş. İki genç kıyıda durmuş.

Şeytan, “Harlot, suyu nasıl geçtin?” diye seslenmiş.

“Değirmen taşını boynuna bağlayıp suya atla.”

Şeytan değirmen taşını boynuna bağlayıp suya atlamış ve boğulmuş.

Kız, “Korkma, babam boğuldu,” demiş.

Delikanlı, kızla birlikte kendi babasına gitmiş. Baba çok sevinmiş ama kız, delikanlıya, “Ben babamın günahlarının kefareti-
netini çekeceğim, çünkü onu boğdum. Üç yıllığına gidiyorum,”
demiş.

Yüzüğünü çıkarıp ikiye ayırmış, bir yarısını oğlana vermiş.
“Bunu sakla, sakın kaybetme,” demiş. Sonra üç yıllığına gitmiş.

Delikanlı kızı unutup düğün hazırlıklarına başlamış. Düğünü
sırasında kız çıkıp gelmiş ve delikanlı onu tanımamış.

“Bir kadeh brendi iç.”

Kız, oğlanın bardağından içmiş ve yüzüğün yarısını kadehin
içine atıp oğlana vermiş. Oğlan içkisini yudumlardan yüzük ağzı-
na gelmiş. Oğlan yüzüğü eline alıp bakmış. Sonra kendi yarımını
çıkarmış. İkisi birbirine uymuş. “İşte, benim karım! Beni ölüm-
den kurtardı,” demiş.

Düğünü hemen bozmuş ve ilk karısıyla evlenip onunla yaşa-
mış.

Yalancının Masalı

Ben doğmadan önce annemin canı kızarmış sığircık çekti. Gidecek kimsesi olmadığından bir başıma ben gittim ormana. Bir ağaç kovuğunda kızarmış sığircıkları buldum. Elimi soktum ama çıkaramadım. Geri çekildiğimde delik kapandı. Vaftiz babamdan balta almaya gittim.

Vaftiz babam, “Baltayı alan uşak evde değil,” dedi. “Ama sana küçük baltayı vereceğim. Küçük balta, daha küçük baltalara gebe.”

“Korkma vaftiz baba.”

Bana küçük baltayı verdi, ben de ağacı kesmek için yola düştüm. Küçük baltayı fırlattım. Tam düşerken kuşun biri üstüne yuva kurdu, içine yumurtladı. Kuluçkaya yatıp dört yavru çıkardı. Balta yere düştüğünde on iki küçük balta doğurdu. Hepsini çantama koyup vaftiz babama götürdüm, vaftiz babam mutlu oldu. Yavru baltalardan birini bana verdi. Onu kuşağımın arkasına sıkıştırıp eve doğru yola koyuldum. Susayınca bir kuyuya vardım. Kuyu derindi. Kafatasımı çıkarıp ondan su içtim. Sonra kafamı kuyuda bırakıp eve döndüm. Başımı bir şeylerin ısırdığını hissettim. Elimi başıma götürünce kurtçukları gördüm. Kafatasımın yanına döndüm. Yabanördeğinin biri kafatasıma yumurtlamıştı. Kuluçkaya yatıp yavrularını çıkardı. Küçük baltayı alıp fırlattım. Yabanördeğini öldürdü ama yavruları kaçıştı. Kuyunun ardında bir ateş vardı, yavru balta ateşin içine düştü. Baltayı aradım, sapını buldum. Bıçağı yanmıştı. Sapından tutup kuşağıma yerleştirdim ve eve döndüm. Kısrağımızı bulup üstüne bindim. Baltanın sapı kısrağı ikiye böldü. Ben ön ayakları üzerine giderken iki arka ayağı otluyordu. Geri dönüp bodur bir söğüdü kestim. Güzelce işletip kısrağı birleştirdim. Kısraktan göge doğru bir söğüt yükseldi. Tanrı’nın bana bir ağaç dolusu yumurtayla bir kova ekşi süt borçlandığını hatırladım. Söğüde tırmanıp Tanrı’nın katına çıktım. Yulafları döven on iki adam vardı.

“Nereye gidiyorsun?”

“Tanrı’ya gidiyorum.”

“Gitme, Tanrı evde değil.”

Demirciler söğüdü kestiler. Ben de bir yulaf sapı alıp bir halat yaptım ve kendimi aşağı bıraktım. Halat çok kısıydı. Yukarıdan kesip aşağıya bağladım. Sonra atlayıp diğer dünyaya düştüm. Eve gittim, bir kürek alıp kendimi (diğer ya da alt dünyadan) çıkardım. Eve gidip sığırcıkları anneme verdim. Onları yedi ve beni güvenle doğurdu. Şimdi yaşıyorum işte dünyada.

Dördüncü Bölüm

TRANSİLVANYA ÇİNGENE MASALLARI

Kemanın İcadı

Güzel bir dağda bir kulübe varmış. Bu kulübede dört erkek kardeşi, babası ve annesiyle bir kız yaşarmış. Kız, yakışıklı ve zengin avcıya âşık olmuş. Avcı sık sık ormana gelir ama güzel kızla hiç konuşmazmış. Mara, yakışıklı adam ona yaklaşmıyor diye gece gündüz ağlarmış. Avcıyla sık sık konuşurmuş ama adam ona cevap vermez, yoluna devam edermiş. Kız bir şarkı söylermiş:

Uzak ülkelerden gelen güzel adam

Elini ver elime;

Kollarına al, sar beni sımsıkı

Sevgiyle öpeceğim seni.

Kız sürekli bu şarkıyı söylermiş ama adam kulak asmazmış. Kız, ona başka kimsenin yardım edemeyeceğini bildiğinden şeytanı çağırmış. “Ah, şeytan, yardım et bana.” Şeytan elinde bir aynayla çıkagelmiş ve ne istediğini sormuş. Mara ona hikâyesini anlatıp derdinden yakınmış. “Bu kadarsa sana yardımcı olabilirim,” demiş şeytan. “Sana bunu vereceğim. Sevdğin adama bunu göster, böylece gönlünü çelebilirsin.” Avcı ormana bir kez daha geldiğinde Mara aynayı eline alıp adamı görmeye gitmiş. Avcı aynada kendini görünce birden, “Ah! Şeytan bu! Şeytanın işi bu! Kendimi görüyorum!” diye haykırmış. Sonra kaçmış ve bir daha ormana gelmemiş.

Mara, yakışıklı adam yakınına gelmediği için yine gece gündüz ağlamaya başlamış. Derdine başka kimsenin çare olamayacağını bildiğinden yeniden şeytanı çağırmış. “Ah, şeytan, yardım et bana.” Şeytan gelip ne istediğini sormuş. Mara ona avcının aynada kendini görünce kaçtığını söylemiş. Şeytan düşünmüş. “Bırak kaçsın, ben onu yakalarım. Tıpkı senin gibi o da bana ait. Çünkü ikiniz de aynaya baktınız. O aynaya her kim bakarsa, benimdir. Şimdi sana yardım edeceğim ama dört abini bana vermelisin, yoksa yardım etmem.” Şeytan gitmiş, gece olunca tekrar gelmiş. Mara’nın dört abisi uyuyormuş. Onlardan dört sıra tel yapmış. Keman telleri. Bir kalın, bir tane daha ince, bir tane daha ince ve en ince olan dördüncüsü. Sonra şeytan, “Babanı da ver,” demiş.

Mara, “Sana babamı veririm ama bana yardım edeceksin,” demiş. Şeytan, babadan bir kutu yapmış. O da kemanın gövdesiymiş. Sonra, “Anneni de ver,” demiş. Mara, “Veririm ama bana yardım edeceksin,” diye cevaplamış. Şeytan gülümsemiş. Anneden bir çubuk, saçlarından at kılı yapmış. Bu da kemanın yayıymış. Şeytan kemanı çalmaya başlayınca Mara neşelenmiş. Şeytan çalmaya devam edince ağlamaya başlamış. Şimdi gülen şeytanmış. Mara’ya, “Sevdiğin adam gelince bunu çal, gönlünü çeceksin,” demiş. Mara kemanı çalmaya başlamış. Avcı sesleri duyunca ona gelmiş. Dokuz gün sonra şeytan yeniden ortaya çıkmış. “Bana tapının, ben sizin efendinizim,” demiş. İkisi de ona tapınmayınca şeytan onları yok etmiş. Keman ormanın ortasında öylece kalmış. Fakir bir Çingene geçerken kemanı görmüş ve çalmaya başlamış. Çingene kasabalarda ve şehirlerde kemanı çaldıkça, insanlar kâh güler kâh ağlarmış.

Güneş-Kral'ın Üç Altın Saçı

Zengin ve kudretli bir kral, bir gün ava gitmiş. Koca bir ormanın içinde dolaşıyormuş. Akşama doğru bir kulübeye denk gelmiş. İçeride fakir bir kömürcü yaşıyormuş. Kral, fakir adama şehre nasıl döneceğini sormuş.

Kömürcü, “Efendim, şehrin yolunu tek başınıza bulamazsınız. Bugün de ben sizinle gelemem, çünkü karım hasta ve bu gece dünyaya bir çocuk getirecek. Yan odada dinlenin, yarın sizi şehre götüreyim,” demiş.

Kral bu teklifi kabul etmiş ve yan odaya geçmiş. Ama kömürcünün karısının inlemelerinden gözünü bile kırpamış. Gece yarısına doğru kadın çok güzel bir erkek bebek dünyaya getirmiş ve kulübenin içi artık sessizmiş. Kral yine de uyuyamamış. Kalkıp kapının yanına gelmiş ve bir çatlaktan kadının yattığı odaya bakmış. Kadının yatağında uyuduğunu, kocasının da ocağın yanında uyuyakaldığını görmüş. Yeni doğmuş bebek ise beşiğindeymiş ve yanında beyazlar içinde üç kadın duruyormuş.

Kral, kadınlardan birinin, “Ben bu çocuk için bir felaket diliyorum,” dediğini duymuş. İkincisi, “Ben de ona bu talihsizliği güzel bir şeye dönüştürecek olan araçları veriyorum,” demiş.

Üçüncü ise, “Ben de şu an yan odada bulunan kralın kızıyla evlenmesini sağlayacağım. Tam şu anda karısı dünyaya emsalsiz güzellikte bir kız çocuğu getiriyor,” demiş.

Kadınlar bunları söyledikten sonra oradan ayrılmışlar. Kral, bu çocuğu yok etmenin yollarını düşünüp durmuş. Ertesi sabah kömürcü, erkenden Kral'ın yanına gelmiş ve ağlayarak, “Zavallı karım öldü. Ben küçücük çocukla ne yaparım?” demiş.

Kral sevinçle cevap vermiş. “Ben kralım ve çocuğuna bakarım. Sen sadece bana şehre giden yolu göster. Sonra hizmetçilerimden birini yollayıp çocuğu aldıracağım.”

Öyle de olmuş. Kömürcü, Kral'ı şehre kadar götürmüş ve cömertçe ödüllendirilmiş. Kral da bir hizmetçi göndermiş ve gizlice çocuğu nehre atıp boğmasını söylemiş. Hizmetçi ormanda çocukla birlikte ilerlerken çocuğu sepetle birlikte nehre atmış

ve Kral'a, "Yüce Kralım, bana emrettiğiniz şeyi yaptım," demiş. Kral onu ödüllendirmiş ve bir gece önce emsalsiz güzellikte bir kız çocuğu doğuran karısının yanına gitmiş.

Erkek bebeğin bulunduğu sepet uzunca bir süre suyun üzerinde yüzmüş ve en sonunda bir balıkçı onu görüp kurtarmış. Çocuğu hemen eve, karısına götürmüş. İkisi de bu güzel çocuğu görünce çok sevinmişler. Çocukları olmadığından bebeği alıp yetiştirmişler.

Aradan yirmi yıl geçmiş. Ailesinin "İsimsiz" diye çağırdığı oğlan büyümüş, yakışıklı bir delikanlı olmuş. Bir gün Kral, balıkçının kulübesinin yakınlarından geçerken bu sarışın delikanlıyı görmüş. Kulübeye girip balıkçıya, "Bu yakışıklı genç sizin oğlunuz mu?" diye sormuş.

"Hayır," demiş balıkçı. "Yirmi yıl önce onu nehirde balık avlarken buldum."

Kral dehşete kapılmış. Sonra, "Kraliçe'ye bir mektup yazacağım. Bu delikanlı mektubu ona götürecektir," demiş.

Oturup mektubunu yazmış: "Sevgili karıcığım, bu mektubu getiren delikanlıyı hemen öldür, yoksa o hepimizi öldürecek."

İsimsiz, Kraliçe'ye yazılan mektupla birlikte yola koyulmuş ama şehre giderken ormanın içinde yolunu kaybetmiş. Orada beyazlar içinde bir kadınla karşılaşmış. "Kaybolmuşsun. Kulübeme gel de biraz dinlen, sonra seni Kraliçe'ye götürürüm," demiş.

İsimsiz'i kulübesine götürmüş. Delikanlı orada uyuyakalmış. İhtiyar kadın, delikanlının cebindeki mektubu alıp yakmış ve yerine başka bir mektup koymuş. Delikanlı uyandığında tuhaf bir şekilde kendini Kral'ın evinin kapısında bulmuş. Kraliçe'ye giderek mektubu vermiş. Kâğıtta şöyle yazıyormuş: "Sevgili karıcığım, hemen papazı çağır ve bu delikanlıyla kızımızı evlendirmesini sağla. Bu gencin kızımın evlenmesini istiyorum, yoksa başımıza büyük bir felaket gelecek."

Kraliçe kocasının isteğini yerine getirmiş. Papazı çağırtmış ve İsimsiz ile kralın güzel kızı karı koca olmuşlar. Kral eve döndüğünde bu evliliği öğrenmiş. Mektubu istetmiş, bakmış ki kendi el yazısı. Sonra damadına nerelerden geçtiğini, kimlerle konuştuğunu sormuş. İsimsiz ona beyazlı kadından bahsedince Kral, delikanlıya perinin yardım ettiğini anlamış. İsimsiz, onun iste-

diği damat değilmiş. Bu yüzden Kral onu uzaklaştırmak istemiş. “Dünyayı dolaş ve bana Güneş-Kral'ın başından üç altın tel getir. Sonra benimle birlikte kral olacaksın,” demiş.

İsimsiz kederle yola koyulmuş, çünkü genç karısını çok sevmiş. Karısı da onu seviyormuş. Dolaşırken kocaman, kara bir gölün kıyısına gelmiş. Suyun üzerinde beyaz bir tekne yüzyormuş. Teknedeki ihtiyara bağırarak, “Tekneci, hey! Gelip beni taşırmısın?”

İhtiyar adam, “Bana bu teknedeki kurtulmanın yolunu öğreneceğine söz verersen seni karşıya geçiririm. Çünkü ancak o zaman ölebilirim,” demiş.

İsimsiz söz vermiş ve ihtiyar adam onu siyah suların üzerinden geçirmiş. İsimsiz çok geçmeden büyük bir şehre varmış. İhtiyar bir adam, “Nereye?” diye sormuş ona.

“Güneş-Kral'a,” demiş İsimsiz.

“Ne tesadüf. Gel, seni kralımıza götüreyim, sana söyleyecekleri var.”

İsimsiz karşısına çıkınca kral, “Yirmi yıl önce şehrimizde bir pınar vardı. Suyundan içen gençleşirdi. O pınar kurudu ve neden kurduğunu yalnızca Güneş-Kral biliyor. Madem ona gidiyorsun, pınarı da sor, bize bir haber getir,” demiş.

İsimsiz, dönüşte ona haber getireceğine söz vererek oradan ayrılmış. Birkaç gün sonra başka bir şehre varmış. Orada da bir başka ihtiyarla karşılaşmış. Adam, “Nereye?” diye sormuş.

“Güneş-Kral'a,” diye yanıtlamış İsimsiz.

“Harika. Gel, seni kralımıza götüreyim, sana söyleyecekleri var.”

Kralın huzuruna vardıklarında kral, “Yirmi yıl önce bu şehirde altın elmaları olan bir ağaç vardı. O elmalardan yiyenler şifa bulur, güçlenirdi ve hiç ölmezdi. Ama bu ağaç yirmi yıldır hiç meyve vermiyor. Sebebini de yalnızca Güneş-Kral biliyor. Yanına gittiğinde ona ağacı sor, bize haber getir,” demiş.

İsimsiz, dönüşte ona haber getireceğine söz vererek oradan ayrılmış. Birkaç gün sonra yüce bir dağa varmış ve orada, güzel bir evin önünde oturan ihtiyar bir kadınla karşılaşmış. Kadın, “Nereye?” diye sormuş.

“Güneş-Kral’ı arıyorum,” demiş İsimsiz.

“İçeri gel o halde,” demiş ihtiyar kadın. “Ben Güneş-Kral’ın annesiyim. Güneş-Kral her gün küçük bir çocuk olarak bu evden çıkar, gün ortasında yetişkin bir adam olur ve akşamları eve sakalı ağarmış döner.”

Kadın, İsimsiz’i içeri almış ve ona hikâyesini anlattırmış. İsimsiz aynı zamanda sorulardan da bahsetmiş.

İhtiyar kadın, “Oğluma hepsini soracağım. Ama önce izin ver, seni saklayayım. Zira oğlum seni burada bulursa yakıp kül eder,” demiş.

İsimsiz’i koca bir su testisinin içine saklamış ve sessiz olmasını söylemiş. Akşam Güneş-Kral eve dönmüş. Altın başlı, çelimsiz bir ihtiyar gibiymiş. Annesinden yiyecek içecek bir şeyler almış. Yemeğini yedikten sonra altın başını annesinin kucağına koymuş ve uyuyakalmış. İhtiyar kadın altın saçlardan bir tel koparmış. Güneş-Kral, “Anne, bırak da uyuyayım,” diye bağırılmış.

İhtiyar kadın cevap vermiş: “Rüyamda bir şehirde altın elmalar veren bir ağaç gördüm. O elmaları yiyenler iyileşip güçleniyor ve ölmüyordu. Ama ağaç yirmi yıldır meyve vermiyor ve insanlar ne yapması gerektiğini bilmiyordu.”

Güneş-Kral, “Ağacın kökünü kemiren yılanı öldürmeliler,” demiş.

Sonra tekrar uyumuş. Bir süre sonra annesi ikinci bir tel koparmış saçlarından. Güneş-Kral, “Anne, ne oluyor? Neden uyumama izin vermiyorsun?” demiş.

İhtiyar kadın, “Sevgili oğlum, bir rüya gördüm. Suyundan içenlerin gençleştiği bir pınar vardı bir şehirde. Ama pınar yirmi yıl önce kurumuş. İnsanlar ne yapmaları gerektiğini bilmiyordu,” demiş.

Güneş-Kral, “Pınarın kaynağını kapatan koca bir kurbağa var. O kurbağayı öldürmeliler ki pınar eskisi gibi aksın,” demiş.

Güneş-Kral tekrar uykuya dalmış ve annesi az sonra üçüncü saç telini koparmış. Güneş-Kral, “Anne, bırak uyuyayım!” diye bağırılmış.

İhtiyar kadın, “Rüyamda kocaman, kara bir göl gördüm. İçinde bir tekne vardı, ihtiyar adamın biri kürek çekiyordu ve o

tekmeden nasıl çıkacağını bilmiyordu. Oradan çıkmadan ölemezmiş,” demiş.

Güneş-Kral, “Bir dahaki sefer tekneye birini aldığında kürekleri ona verip kendisi kıyıya atlasın. O zaman diğeri teknede kalır, ihtiyar adam da ölebilir,” demiş.

Sonra tekrar uyumuş.

Ertesi sabah erkenden sevimli bir çocuk olarak uyanan Güneş-Kral, pencereden süzülüp gitmiş. İhtiyar kadın İsimsiz'e üç saç telini vermiş ve “Şimdi karına dön ve Kral'a bu üç saç telini ver. Doğumunda kız kardeşlerime verdiğim sözü tuttum. Hoşça kal,” demiş.

İsimsiz'i öpmüş ve dışarı çıkarmış. Delikanlı eve doğru yola koyulmuş. Pınarın kuruduğu şehre vardığında insanlara kaynağı tıkayan kurbağayı öldürmelerini söylemiş. Arayıp tarayıp kurbağayı bulmuş ve öldürmüşler. Pınar yeniden akmaya başlamış ve kral, İsimsiz'i cömertçe ödüllendirmiş. İsimsiz, ağacın yirmi yıldır altın elma vermediği şehre vardığında insanlara ağacın köklerini kemiren yılanı öldürmelerini söylemiş. İnsanlar ağacın etrafını kazıp yılanı bulmuş ve öldürmüşler. Ağaç yeniden altın elmalar vermeye başlamış ve kral, İsimsiz'i cömertçe ödüllendirmiş. İsimsiz, kara gölün kıyısına vardığında ihtiyar adam onu karşıya geçirmek istememiş. Ama İsimsiz, eğer onu karşıya geçirirse sırrı ona vereceğini söylemiş. İhtiyar adam onu karşıya geçirmiş. İsimsiz, tekmeden indikten sonra ihtiyara, kürekleri bir sonraki yolcusunun eline vermesini ve kıyıya atlamasını söylemiş. Böylece özgür kalacak ve sonunda ölebilecekmış. Diğeri ise gölde kürek çekmeye devam edecekmış.

İsimsiz çok geçmeden eve dönmüş ve Kral'a altın saç tellerini vermiş. Karısı, İsimsiz'in dönmesine çok sevinmiş ama hemen yanındaki babası öfkeliymiş. İsimsiz ona pınardan ve altın elmalardan bahsedince Kral keyifle, “Ben de o pınardan su içmeli, o altın elmalardan yemeliyim,” demiş. Hemen yola koyulmuş. Kral göle vardığında ihtiyar adam kürekleri ona verip kıyıya atlamış. Kral o tekmeden ayrılamamış ve suyun üzerinde kalakalmış. Evine hiç dönemediği için de İsimsiz ülkenin kralı olmuş ve güzel karısıyla birlikte bolluk ve huzur içinde yaşamış.

Köpek ve Genç Kız

Bir zamanlar çok güzel bir kızı olan fakir bir Çingene varmış. Baba, kızını gözünün bebeği gibi korurmuş, çünkü çeribaşıyla* evlenmesini istermiş. O yüzden de delikanlılar ve genç kızlar akşamları ateşin başında toplanıp hikâyeler anlatırken ya da oyunlar oynayıp dans ederek zaman geçirirken kızını çadırdan çıkarmazmış. Bu zavallı kızcağızın tek yoldaşı bir köpekmiş. Kimse köpeğin kime ait olduğunu ya da nereden geldiğini bilmiyormuş. Bir gün gelip gruba katılmış ve o günden sonra da zavallı, güzel kızın sadık yoldaşı olmuş.

Bir gün, kızın babası katırtırnaklarını, sepetlerini, kaşıklarını ve oluklarını satmak için uzak bir şehre gitmek zorunda kalmış. Kızını ormandaki çadırlarda yaşayan diğer kadınların yanına bırakmış ve erkeklerle birlikte şehre doğru yola çıkmış. Bu durum zavallı kızın canını çok sıkmış, çünkü kimse onunla konuşmuyormuş. Bütün kadınlar onun güzelliğini kıskanıyor, onu görmezlikten geliyorlarmış. Kısacası hepsi onu görmekten nefret ediyormuş. Yalnızca köpek ona sadık kalmış. Bir gün kız çadırın önünde kederle otururken köpek, “Gel, ormanın dışına çıkalım. Orada sana gerçek kimliğimi söyleyeceğim,” demiş. Kız çok korkmuş, çünkü daha önce insan gibi konuşan bir köpek görmemiş hiç. Ancak köpek isteğini tekrarlayınca kız ayağa kalkmış ve onunla birlikte ormanın dışına çıkmış. Köpek orada, “Beni öpersen insana dönüşürüm,” demiş. Kız, köpeği öpmüş. O da nesi? Karşısında muhteşem güzellikte bir adam duruyormuş artık. Genç adam çimlerin üzerine, kızın yanına oturmuş ve bir perinin, altın elmalarını çalmaya çalışırken onu köpeğe dönüştürdüğünü anlatmış. Yılda yalnızca bir gece insana dönüşüyormuş ve bunun için de önce bir kızın onu öpmesi gerekiyormuş. İkili daha pek çok şey konuşmuş ve gece boyunca çimlerin üzerinde eğlenmişler. Şafak sökerken kız, köpekle birlikte yeniden çadırına girmiş ve ikisi o günden sonra birbirlerinin en yakın dostu olmuşlar.

Fakir Çingene şehirden ormana döndüğünde neşeliymiş, çünkü epey para kazanmış. Katırtırnaklarını ve kaşıklarını sat-

* Çingene topluluklarının başı (ç.n.)

mak için yeniden şehre gitmesi gerektiğinde kız, köpeklerle birlikte kampta kalmış. Kız, bir akşam küçük, beyaz bir köpek yavrusu doğurmuş. Dehşet ve acı içinde büyük nehre doğru koşup suya atlamış. İnsanlar onu sudan çıkarmak için arayıp taramışlar ama cesedini bulamamışlar. Fakir Çingene de kendini nehre atacakmış ama o sırada yakışıklı bir yabancı yanına yaklaşmış ve “Çok geçmeden cesedi bulacağım,” demiş. Bir parça ekmek alıp öpmüş ve suya atmış. Ölü kız hemen suyun yüzüne çıkmış. İnsanlar cesedi kıyıya çekmişler ve çadırların yanına taşımışlar. Üç gün içinde gömeceklermiş. Ancak yabancı adam, “Ben sevgilimi hayata döndüreceğim,” demiş. Küçük, beyaz köpek yavrusunu, yani ölü kızın oğlunu almış ve cesedin göğsüne yatırmış. Köpek emmeye başlamış. Bittiğinde ise ölü kız uyanmış. Yakışıklı adamı görünce doğrulup kendini onun kollarına atmış. Çünkü o adam, beyaz bir köpek şeklinde onunla yaşayan sevgilisiymiş.

Bu muazzam hikâyeyi duyanlar çok sevinmiş ve güzel Çingene kızının oğlunu, yani beyaz köpeği bir an için unutmuşlar. Birden bir bebek ağlaması duymuşlar. Dönüp baktıklarında çimlerin üzerinde küçük bir çocuğun uzandığını görmüşler. Sevinçleri ikiye katlanmış. Küçük köpek, insan şeklini almış. Düğünü ve vaftiz törenini birlikte yapmışlar ve hayatlarının sonuna dek bolluk ve bereket içinde yaşamışlar.

Bir ekmeği suya atarak boğulmuş bir cesedi bulmak, yakın zamanda İngiltere’de, Çingene olmayanlar tarafından deneyimlendi. Çingeneler bu yöntemi kıtadan getirmiş olabilir.

Beşinci Bölüm

SLOVAKYA, MORAVYA VE BOHEMYA ÇİNGENE MASALLARI

Ejderha

Büyük bir şehir varmış. O şehirde derin bir yas sürmekteymiş. Her gün siyah-kırmızı bir kumaş asılıyormuş. Bir mağarada kocaman bir ejderha varmış ve bu ejderha yirmi dört başlıymış. Her gün bir kadın yemesi gerekiyormuş. Ah! Tanrım! Böyle bir durumda ne yapılabilir ki? Ejderhaya yemek bulmak günden güne zorlaşıyormuş. Geride yalnızca bir kız kalmış. Bu kızın babası çok zengin bir adammış. O şehre bir gezgin gelmiş ve şehirde ne haberler olduğunu sormuş.

“Büyük yastayız,” demişler ona.

“Neden? Biri mi öldü?”

“Her gün yirmi dört başlı ejderhayı beslemek zorundayız. Eğer onu doyuramazsak bütün şehri ayağının altına alıp un ufak eder.”

“Bundan kurtulmanıza yardım edeceğim. Saat tam on iki. Oraya yalnızca köpeğimle birlikte gideceğim.”

Adamın kocaman bir köpeği varmış. İnsan aklından ne geçirirse geçirsin, köpek anında anlarmış. Şeytanın ta kendisiyle savaşırmış. Gezgin mağaraya geldiğinde bağırmaya başlamış: “Ejderha, kör ananı da al buraya gel. Yeterince ekmek ve insan yedin, daha fazlasını yemeyeceksin. İşe yarayıp yaramadığına bakacağım.”

Ejderha onu mağarasına çağırmış ve gezgin ona, “Şimdi bana yemek ve içmek için ne istersem ver ve şehrin insanlarına huzur vereceğine, insan yemeyeceğine, hiç kimseyi yemeyeceğine söz ver. Eğer birinden böyle bir şey yaptığını duyarsam geri gelip boğazını keserim,” demiş.

“Güzel adam, korkma. Sana yemin ediyorum. Görüyorum ki sen düzgün bir adamsın. Eğer öyle olmasaydın çoktan çıkıp seni de köpeğini de yerdim. Söyle bakalım benden ne istiyorsun?”

“Bana en iyi şarabını ve hiçbir insanoglunun o güne dek yemediği bir et getir. Eğer getirmezsen sana ait olan her şeyi yerle bir eder, seni buraya kaparım. Bir daha asla bu mağaradan çıkmazsın.”

“Peki, sana bir sepet et getirip hemen pişireceğim.”

Hemen gidip kimsenin o güne dek yemediği bir et getirmiş. Gezgin yemeğini yiyip içkisini içmiş. Sonra Ejderha ona açlıktan ölse de kimseyi yemeyeceğine yemin etmiş.

“Güzel, o zaman biz gidelim.”

Gezgin geri dönmüş, şehre huzur gelmiş. Ejderha o saatten sonra kimseyi yememiş. Ölmedilerse hâlâ yaşıyorlardır.

Üç Ejderha

Üç kızı olan bir centilmen varmış. Bir gün yıkanmak için göle gitmişler. Bir ejderha gelip kızları kaçırmış, kayalık bir mağaraya götürmüş. On iki yıl boyunca orada kalmışlar. Babaları bu süre içinde ne kızlarını görmüş ne de nerede olduklarını biliyormuş. Bruntslikos denen kurnaz bir adam varmış. Kızların babasına gitmiş ve kızları bulmak için elinden geleni yapacağını söylemiş. Baba da onları bulursa kızlarından birini Bruntslikos'la evlendireceğine söz vermiş. Bruntslikos yola düşmüş ve yedi yıl dolaşmış. Sonra kızın babasından bir at istemiş. Ata binmiş ve bir yıl boyunca ormanın içinde ilerlemiş. Sonunda bir hana gelmiş. İki adam ona nereye gittiğini sormuşlar. Bruntslikos onlara üç genç kızı aradığını söylemiş. Adamlar da onunla gitmeyi teklif etmiş. “Güzel,” diye düşünmüş Bruntslikos, “üçümüz daha iyi ilerleriz.”

Ormanın içinde ilerlerken at, ayağını ejderhanın mağarasının girişine vurmuş ve toprağı eşelemiş. Bruntslikos, aradığının orada olduğunu anlamış. Kayada kocaman bir oyuk varmış. İki arkadaşını oyuk kenarında bırakmış. Kızlardan birini yakalamak için onu bir iple aşağı indirmelerini istemiş. Her ne pahasına olursa olsun kızı alması gerektiğini söylemiş. Adam aşağı indiğinden kız tek başına oturuyormuş. Ejderha tavşan avlamaya gitmiş.

Adam yanına gidince kız, “Buraya nasıl geldin canım? Burada hayatını kaybedersin,” demiş.

“Korkum yok,” diye yanıtlamış adam.

“Buraya kuşlar bile gelmez,” demiş kız. “Ama sen geldin.”

“Bakalım,” diye düşünmüş sonra, “nasıl bir kahraman bu adam.” Adamdan kılıç savurmasını istemiş ama adam kılıcı yerden bile güçlkle kaldırmış. Orada biraz şarap varmış. Kız, adama şarabı içirmiş. Adam kendini birden daha güçlü hissetmiş. Kız ona kılıcı bir de şimdi kaldırmasını söylemiş. Adam kılıcı havada öyle bir sallayıp savurmuş ki artık ejderhadan korkmaz olmuş.

“Artık güçlüyüm,” demiş. “Seni birazdan buradan kurtaracağım.”

“Tanrı sana güç versin,” demiş kız, “o zaman senin gelinin olurum.”

Kız, altın bir yüzüğü ikiye bölüp yarısını adama vermiş. Bir yarısını da kendine saklamış.

O sırada ejderha eve dönmüş. Eve daha yirmi kilometre uzaktayken neredeyse yedi yüz kilo ağırlığında bir çekiç fırlatmış. Sonra gelip karısına, “İnsan eti kokusu alıyorum,” demiş.

Kız, “Sevgili kocacığım, nasıl olur? İnsan buraya nasıl girer? Buraya kuşlar bile gelmiyor, insan eti nasıl gelsin?” demiş.

“Ama duyuyorum,” demiş ejderha, “burada bir insan var. Saçmalama.” Biraz daha yaklaştıktan sonra, “Kayınbiraderim!” diye seslenmiş.

Bruntslikos, bir oluğun altında gizleniyormuş. Ejderha onu üç kez çağırınca birden fırlayıp karşısına çıkmış ve “Ne yapacaksın bana? Senden korkmuyorum,” diye haykırmış.

Ejderha, “Benden korkmadığını söylemene ne gerek var? Birazdan gücünü sınayacağım,” demiş.

Ejderhaya akşam yemeği olarak kurşundan börekler sunulmuş. Ejderha, Bruntslikos’u da sofraya davet etmiş. “Böyle börekler umurumda değil,” demiş Bruntslikos. “Bana şarap ver, adamın olayım.”

Testilerini içtikten sonra ejderha, Bruntslikos’a onunla görüşmesi için meydan okumuş. Bruntslikos, hemen ejderhanın karşısına çıkmış. Ejderha onu belinden tutup toprağa sokmuş, sonra geri çıkarmış. İkinci müsabakada Bruntslikos, ejderhayı boynundan toprağa sokmuş, sonra kılıcı alıp başlarını kesmiş (on iki başı varmış). Bruntslikos hepsini kesmiş, sadece ortadakini koparamamış. Sonra kıza, “Bir sert darbeyle hemen ölür,” demiş. Böylece onu öldürmüş ve ejderha bir anda zifte dönüşmüş. Bruntslikos başların her birindeki dilleri alıp cebine koymuş. Sonra etraftaki paraları toplamış. Gelinini ve kendini sepete yerleştirmiş. İki arkadaşı onu yukarıda bekliyormuş. Bruntslikos seslenince gelinini yukarı çekmişler. Kendisi yukarı çıktığında, iki arkadaşı kız için kavga ediyormuş. Kız o kadar güzelmış ki ikisi de onu kendine eş almak istiyormuş.

Ama Bruntslikos, “İki kız daha var, onlar arasından seçim yapabilirsiniz,” demiş.

“Ben,” demiş kız da, “Bruntslikos’u asla terk etmem. Benim kocam o olacak. Biz sonsuza dek sözlendik, çünkü o benim hayatımı kurtardı.”

Bunun üzerine diğerleri mağarada diğer ejderhayı* aramaya gitmişler. Onun on beş başı varmış ve ilkinden üç kat daha güçlüymüş. Bu ejderhanın kaçırdığı kız, Bruntslikos’a ilkinin iki katı ağırlığında bir kılıç göstermiş. Adam kılıcı sadece kırırdatabilmiş ama yerden kaldıramamış. Ama kız ona içmesi için şarap verince adam güçlenmiş. Kız da geldiğinde Bruntslikos’u, “Buraya nasıl geldin canım? Burada hayatını kaybedeceksin, çünkü kocam seni öldürecek,” sözleriyle karşılaşmış.

Ama Bruntslikos, “Seni kurtarmaya geldim. Kardeşin çoktan kurtuldu ve seni de buradan çıkarmalıyım,” demiş.

“Tanrı sana güç versin,” demiş kız. “Beni kurtarırsan gelinin olurum.”

“Benim bir gelinim var zaten,” demiş adam. “Kız kardeşin. Ama seni buradan çıkarmaya hazırım.”

Derken ejderha gelmiş. Seksen kilometre uzaktan, iki ton ağırlığında bir çekiç fırlatmış. Geldiğinde, “Burada insan kokusu alıyorum,” demiş.

“Ama canım kocacığım, nasıl insan kokusu alabilirsin ki? Buraya kuşlar bile gelmiyor. Hem sen de faniler gibi kokuyorsun.”

“Saçmalama,” demiş ejderha. Sonra, “Kayınbiraderim! Neden dışarı çıkmıyorsun? Benden ne istiyorsun? Senden korkmuyorum,” diye haykırmış.

Ejderha ona üç kez seslenmiş ama adam cevap vermemiş. Ama en sonunda, “Senden korkmuyorum. Seni öldürmeliyim,” demiş.

“Madem o kadar güçlüsün, gel de öldür beni,” diye yanıtlamış ejderha. “Gel güreşelim.”

Güreşmişler ve ejderha onu belinden tutup yere atmış. Ejderha onu kaldırıncaya yeniden yerlerini almışlar. Bu sefer adam ejderhayı yakalayıp yere savurmuş. Kılıcı almış ve on beş başını birden kesmiş, sadece ortadaki o kadar sertmiş ki onu koparamamış.

* İlk kez şimdi bahsi geçiyor. Bütün hikâye karışıyor.

Ama prenses ona, “Tam kafasına bir darbe daha vur, hemen ölecek,” demiş.

Adam ejderhayı öldürdükten sonra dillerinin hepsini kesmiş ve kendini de kızı da yukarı çıkarmış. Artık iki kız kardeş yukarıdaymış. Üçüncü için tekrar inmiş. Üçüncü ejderhanın yirmi dört başı varmış. Bruntslikos ona da diğer ikisine yaptıklarını yapmış ve üçüncü kızı da kurtarmış. Üç kız da yukarıya çıktığında iki arkadaş Bruntslikos’u kuyuya atmışlar, çünkü bu başarıyı kendilerine mal etmek istiyorlarmış. Ejderhaları kendilerinin öldürdüklerini söyleyerek övüneceklermiş.

Bruntslikos geliniyle sözleşmiş, sekiz yıl içinde gelmezse başkasıyla evlenmesini söylemiş. Sekiz yıl geçip gitmiş ve kız başka bir adam seçmiş. Düğün yapıyormuş. O sırada Bruntslikos dilenci kılığında gelmiş. Kız onu tanımamış ve yaptıklarından utanmamış. Ama Bruntslikos ondan şarap istemiş. Kız şarabı verince de adam yarım yüzüğü bardağa atıp kıza geri vermiş. Kız şarabı içerken yüzük dudağına değmiş. Kız bunu fark edince kendisindeki yarım yüzüğü de bardağa atmış ve iki parça hemen birleşmiş. Kız hemen Bruntslikos’u öpmeye başlamış, çünkü sevgilisini tanımış. Düğünü derhal iptal etmiş ve Bruntslikos’la sözlenmiş. Bruntslikos ejderhaların dillerini masaya fırlatınca bütün centilmenler “Oley! İşte bu! Gerçek bu!” diyerek dilleri izlemişler.

Ölmedilerse hâlâ birlikte yaşıyorlardır.

Altıncı Bölüm

POLONYA ÇİNGENE MASALLARI

Ahmak Erkek Kardeş ile Harika Bir Çalının Hikâyesi

Bir zamanlar üç oğlu olan fakir bir köylü varmış. Çocuklarının ikisi akıllı, biri ahmakmış. Günün birinde kral bir ziyafet vermiş ve zengin fakir kim varsa davet etmiş. İki akıllı kardeş de diğerleri gibi ziyafete gitmek üzere yola çıkmış, fakiri ise evde, ocağın başında bırakmışlar. Ahmak kardeş, annesinden abilerinin peşinden gitmek için izin istemiş. Ama annesi, “Sen ahmak-sın,” demiş. “Abilerin oraya hikâyeler anlatmaya gidiyorlar ama sen hiçbir şey bilmiyorsun. Ne anlatacaksın?” Ahmak annesine yalvarmaya devam etmiş ama annesi ısrarla reddetmiş. “Pekil! Madem oraya gitmeme izin vermiyorsun, Tanrı’nın izniyle ben ne yapacağımı bilirim.”

Kral günün birinde bir kule yaptırmış. Sonra da kızını kule-nin ikinci katına yerleştirip oradan her kim kızını öpmeyi başa-rırsa, onunla evlenebileceğini söylemiş. Pek çok prens ve soylu oraya koşmuş ama hiçbiri kıza erişememiş. Kral, köylülerin de gelmesini buyurmuş. Bu buyruk, ikisi akıllı biri ahmak üç oğlu olan köylünün evine de ulaşmış. İki oğlan kalkıp yola koyulmuş-lar. Ahmak da su almaya gidiyor gibi yapmış ama bir çalıya gidip sopayla üç kez vurmuş. Çalının içinden birden bir peri çıkmış. “Ne dilersin?” diye sormuş. “Gümüşten bir at, gümüş elbiseler ve biraz para dilerim.”

Ahmak oğlan tüm bunları aldıktan sonra yola koyulmuş. Yolda iki akıllı kardeşine yetişmiş.

“Nereye gidiyorsunuz?” diye sormuş onlara.

“Kralın sarayına gidiyoruz. Bir kule yaptıırıp ikinci katına kı-zını yerleştirdi ve onu her kim öperse kocası olacağını söyledi.”

Ahmak oğlan atından inmiş, kendine bir sopa kesmiş ve baş-lamış iki kardeşini dövmeye. Sonunda da ikisine de üç duka ver-miş. İki kardeş onu tanımamış, böylece ahmak oğlan tek başına, bilinmeden yoluna devam etmiş. Kralın sarayına vardığında tüm büyük lortlar, gümüş bir atın üzerinde oturan gümüş kıyafetler içindeki bu prene hayranlıkla bakmışlar. Müthiş bir sıçramayla

prensese doğru atılmış ve onu neredeyse öpecek gibi olmuş. Sonra geri düşmüş ve Tanrı'nın yardımıyla oradan ayrılmış. Soylular birbirlerine bakıp, "Ne demek şimdi bu?" diye sormuşlar. "Daha az önce geldi ama kraliçeyi az daha öpecekti."

Ahmak oğlan evine dönüp çalığa gitmiş ve sopayla üç kere vurmuş. Peri tekrar ortaya çıkıp, "Dileğin nedir?" diye sormuş. Ahmak oğlan ondan atını ve kıyafetlerini saklamasını istemiş. Suyla dolu iki kova almış ve eve geri dönmüş.

Annesi, "Neredeydin?" diye sormuş.

"Anne, dışarıdaydım. Soyundum ve (bunu söylediğim için beni affet) gömleğimde bit buldum."

"Tamam," demiş annesi. Sonra ona biraz yemek vermiş. İki akıllı kardeş döndüğünde anneleri onlara neler gördüklerini sormuş.

"Anne, gümüş bir ata binmiş, gümüşten kıyafetler giymiş bir prens gördük. Yolda bizi yakaladı ve nereye gittiğimizi sordu. Ona bir kule yaptıran ve ikinci katına kızını yerleştiren, kızını her kim öperse onunla evlendirecek olan kralın sarayına gittiğimizi söyledik. Prens atından indi, bir sopa kesti ve bizi dövdü. Sonra ikimize de üçer duka verdi."

Bu para anneyi çok mutlu etmiş çünkü çok fakirmiş ve şimdi kendine yiyecek bir şeyler alabilecekmiş.

Ertesi gün iki kardeş yeniden yola koyulmuş. Anne, ahmak oğluna, "Git de bana biraz su getir," diye seslenmiş. Oğlan su almaya çıkmış. Kovaları kuyunun yanına bırakmış ve çalığa gitmiş. Çalıya üç kez vurunca peri ortaya çıkmış. "Dileğin nedir?"

"Altından bir at ve altından kıyafetler dilerim."

Peri ona altından bir at, altından kıyafetler ve bir miktar para vermiş. Ahmak oğlan yola koyulmuş. Yolda yine kardeşlerine yetmişmiş. Bu kez atından inmemiş. Elindeki sopayla kardeşlerine uzanıp çok fena dövmüş. Sonra ikisine de onar duka vermiş. Ardından krala gitmiş. Soylular hayranlıkla onu izlemiş. Altından atının üzerinde altından kıyafetleriyle oturuyormuş. Tek sıçrayışta ikinci kata ulaşmış ve prensesi öpmüş. Onu alıkoymak istemişler ama ahmak oğlan ellerinden kurtulmuş ve yüce Tanrı'nın yardımıyla rüzgâr gibi kaçmış. Tekrar çalılarına gitmiş. Peri ortaya çıkıp "Dileğin nedir?" diye sormuş.

“Atımı ve kıyafetlerimi sakla.”

Üzerine hırpalanmış kıyafetlerini giyip evine dönmüş.

“Neredeydin?” diye sormuş annesi.

“Güneşin altında oturuyordum ve (bunu söylediğim için beni bağışla) gömleğimde bit buldum.”

Kadın cevap vermemiş. Oğlana yiyecek bir şeyler hazırlamış. Oğlan gidip ocağın arkasına aptalca çökmüş. İki akıllı kardeşi dönmüşler. Anneleri onları dayaktan perişan halde görünce, “Sizi bu hale kim getirdi?” diye sormuş.

“Prensti anne.”

“Neden krala gidip şikâyet etmediniz?”

“Ama bize onar duka verdi.”

“Artık sizi krala göndermeyeceğim,” demiş anneleri onlara.

“Anne, şehrin her yerine prensi tutuklamak için nöbetçiler diktiler, çünkü kralın kızını öptü ve sonra uçar gibi kaçtı. Prens yakalayacağımıza eminiz.”

Ahmak oğlan onlara, “Nasıl yakalayacaksınız peki?” diye sormuş. “Belli ki adam birkaç numara biliyor.”

“Sen ahmaksın,” demiş iki kardeşi ona. “Biz onu yakalamak zorundayız.”

“Yüce Tanrı’nın yardımıyla yakalayın,” diye yanıtlamış ahmak.

Üç gün sonra iki akıllı kardeş, ahmağı ocağın başında çömelmiş halde bırakıp yola düşmüş.

Annesi, “Git de biraz odun getir,” demiş ahmağa.

Oğlan kalkmış ve yüce Tanrı’yla birlikte yola düşmüş. Çalıya gidip üç kez dürtmüş. Peri birden belirip, “Dileğin nedir?” diye sormuş.

“Elmasta bir at, elmas kıyafetler ve biraz para dilerim.”

Hazırlanıp yola çıkmış. İki kardeşine yetişmiş ama bu kez onları dövmemiş, sadece yirmişer duka vermiş. Ardından kralın şehrine varmış. Bütün soylular onu yakalamaya çalışmış. Ama ahmak oğlan ikinci kata zıplayarak prensesi ikinci kez öpmüş. Prens de ona altın yüzüğünü vermiş. Diğerleri onu yakalamak istemiş ama ahmak oğlan, “Dünyadaki bütün akla sahip olsanız

da beni yakalayamazsınız,” demiş. Diğerleri onu yakalamaya kararlıymış. Oğlan rüzgâr gibi uçmuş. Çalıya gelmiş, üç kez vurmuş. Peri belirip atını ve kıyafetlerini almış. Oğlan biraz odun toplayıp eve dönmüş. Annesi bu duruma sevinmiş ve “İşte böyle! Her zaman böyle davranmalısın,” demiş. Ona yiyecek bir şeyler vermiş. Oğlan gidip ocağın başına çömelmiş. İki kardeşi eve dönünce anneleri neler olduğunu sormuş.

“Anne,” diye yanıtlamışlar, “Prens yakalanamadı.”

“Peki sizi dövmedi mi?”

“Hayır anne. Aksine bize yirmişer duka daha verdi.”

“Yarın,” demiş anneleri, “oraya gitmeyeceksiniz.” İki kardeş, “Hayır, bir daha gitmeyeceğiz,” demiş.

Ah! Çok daha iyi.

Kral başka bir ziyafet vermiş ve “Bütün prensler, ne kadar prens varsa hepsi saraya gelsin ki kızım içlerinden kocasını bulsun,” buyurmuş. Şölen dört gün sürmüş ama prensesin kocası orada değilmiş. Kral ne yapacakmış şimdi? Dilenciler ve fakir köylüler için üçüncü bir ziyafet düzenlemiş ve “Kör total herkes gelecek, kimse utanmasın, gelsinler,” buyurmuş. Bu şölen de bir hafta sürmüş ama prensesin kocası ortada yokmuş. Kral da ne yapsın? Uşaklarını ev ev gezip prensesin yüzüğünü taşıyan adamı bulmaya göndermiş. “İster kör, ister total olsun. Onu bana getirin,” demiş kral.

Uşaklar bir hafta boyunca ev ev gezmişler ve evlerde her kim varsa aranmaları için bir araya toplamışlar. En nihayet bizim ahmağın yaşadığı eve gelmişler. Ahmak onları görür görmez gidip ocağın önüne uzanmış. Kralın uşakları içeri girip herkesi bir araya toplamışlar. Ahmak oğlana, “Ne yapıyorsun orada?” diye sormuşlar.

“Size ne?” diye cevaplamış ahmak.

Annesi de, “Efendiler, o ahmaktır,” demiş.

“Fark etmez,” demiş uşaklar. “Ahmak ya da kör, gördüğümüz herkesi arayacağız, çünkü kral öyle emretti.”

Ahmağı olduğu yerden kaldırmışlar. Altın yüzüğü parmağında görmüşler.

“Ah, demek sen fazlasıyla zekisin.”

“Bendim.”

Ahmak oğlan hazırlanıp onlarla birlikte yola düşmüş. Üzerinde sefil bir gömlek ve yırtık bir pelerinden başka bir şey yokmuş. Kralın huzuruna çıktığında uşaklar, “Efendim, size onu getirdik,” demişler.

“Gerçekten o mu?”

“Ta kendisi.”

Yüzüğü göstermişler.

“Evet, bu o.”

Kral, ahmak için bir an önce şatafatlı kıyafetler hazırlanmasını istemiş. Bu kıyafetler içinde çok güzel görünmüş ahmak. Kral çok memnunmuş; düğün yapılmış ve Tanrı’nın yardımıyla mutluluk içinde yaşamışlar.

Bir zaman sonra başka bir kral, bizimkine savaş açmış: “Sen kızını oğluma vermedin, ben de sana savaş açıyorum.” Ama ahmağın kayınpederi olan kralın iki oğlu varmış. Ahmak da hazırlıklarını yapıp savaşa gitmiş. İki kayınbiraderi önden gidiyormuş, ahmak da hemen arkalarındaymış. Kestirmeden giderek onların geçeceği yolun ilerisinde bir göletin kıyısına oturmuş ve kurbağa avlayarak vakit geçirmiş. İki kayınbiraderi çıkıp gelmişler.

Ahmağın ne yaptığına bakmışlar. Savaşı düşünmüyor, kurbağa avlayarak vakit geçiriyormuş.

İki kardeş yollarına devam etmiş. Ahmak da atına binip çalışına gitmiş. Çalışa üç kez vurunca peri karşısında belirmiş.

“Dileğın nedir?”

“Görkemli bir at ve bütün orduyu yok edebileceğim bir kılıç, bir de en güzel kıyafetleri dilerim.”

Hızla giyinmiş, kılıcını kuşanmış ve atına binip Tanrı’nın yardımıyla yola koyulmuş. Yolda iki kayınbiraderine yetişip “Nereye gidiyorsunuz?” diye sormuş.

“Savaşa gidiyoruz.”

“Ben de öyle. Hadi beraber gidelim.”

Savaş alanına ulaşmışlar. Ahmak oğlan bütün düşmanlarını parçalara ayırmış. Biri bile kaçamamış.

Ahmak atı ve diğer şeyleriyle eve dönmüş, atını, kılıcını ve kıyafetlerini saklamış. Hiç kimse hiçbirini görmemiş. İki kardeş,

ahmaktan sonra dönmüşler. Kral onlara, “Savaşta mıydınız çocuklarım?” diye sormuş.

“Evet baba, oradaydık ama damadın orada değildi.”

“Peki o neredeydi?”

“O mu? Kurbağa avlıyordu. Ama bir prens gelip bütün orduyu parçalara ayırdı. Biri bile kaçamadı.”

Kral kızına dönmüş. “Ne yani, sen kurbağa avlayarak vakit geçiren bir adamla evlenmeye razı mısın?”

“Benim suçum mu baba? Onu bana Tanrı layık gördü, o yüzden onunla yaşamaya devam edeceğim.”

Ertesi gün kralın iki oğlu savaşa gitmemiş. Kral ve damadı oradaymış. Ahmak hemen atına binip önden yola düşmüş, kral arkadan gelmiş. Damadının nereye gittiğini bilmiyormuş. Kral savaş alanına geldiğinde damadının düşman ordusunu çoktan paramparça ettiğini görmüş. Diğer kral da bundan sonra ona savaş açmayacağını söylemiş. İki kral el sıkışmışlar. Ahmağın ayak başparmağı yaralıymış. Kayınpederi bunu fark etmiş. Mendilini yırtıp yaralı ayağı sarmış. Bu mendilin üzerinde kralın adı işliymiş. Ahmak hızla, kayınpederinden önce eve dönmüş, çizmelerini çıkarmış ve uykuya dalmış, çünkü ayağı çok acıyormuş. Kral eve döndüğünde oğulları ona, “Baba, eniştemiz savaşta mıydı?” diye sormuşlar.

“Hayır, hiç görmedim, orada değildi. Ama bütün orduyu paramparça eden prens oradaydı. Diğer kralla bir daha asla savaşmamak üzere el sıkıştık.”

Bunun üzerine kızı, “Kocamın ayağında babamın mendili sarılı,” demiş.

Kral birden fırlayıp mendile bakmış. Onun mendiliymiş. Üzerinde ismi varmış.

“Demek o akıllı sendin...”

“Evet baba, bendim.”

Kral çok mutluymuş. Oğulları, kraliçesi ve ahmağın karısı olan kızı da... Hepsi neşeyle dolmuş. Bir kez daha düğün yapmış ve güzel, yüce Tanrı'nın yardımıyla birlikte yaşamışlar.

Haydutlar ve Değirmencinin Kızı

Bir zamanlar güzel bir kızı olan bir değirmenci varmış. Soylu beyefendiler kızın gözünün içine baksa da kız onlara yüz vermezmiş. Yüksek rütbeli memurlar kur yaparmış ama kız kulaklarını tıkarmış. Bir gün soylu adamlar gibi giyinmiş üç haydut, değirmencinin evine gelmiş. Yiyecek ve içecek bir şeyler istemişler. Değirmenci bayıla bayıla içmiş ama kızı, adamları küçük gördüğünden hiçbir şey yiyip içmemiş. Üç haydut, liderlerine dönüp, “Kızı ne yapacağız? Kimseyi umursamıyor. Bir şey de yiyip içmiyor,” demiş.

Derken on ikisi, değirmeciye doğru yola koyulmuş. Günlerden pazarmış. Değirmenci evde değilmiş, vaftiz törenine gitmiş. Kızı evde bir başınaymış. Haydutlar gelmiş. Kilerden bir delik açarak içeri girmişler. Adamlar girerken seslerini duyan kız bir kılıç alıp haydutların açtığı deliğin yanına yerleşmiş. Ama çok korkuyormuş. Haydutlardan biri delikten başını uzatmış. Kız kılıcı kaldırıp haydutun başını kesmiş ve bedenini kilere çekmiş. Diğer bir haydut da içeri girmeye çalışmış. Kız onun da kafasını kesip bedenini içeri çekmiş. Diğer on haydut, iki arkadaşlarına ne durumda olduklarını sormuşlar.

“Parayı taşımama yardım ediyorlar, tek başıma kaldırıyorum.”*

Bunun üzerine üçüncü bir haydut delikten gitmiş. Kız onun da başını kesip içeri çekmiş. Dördüncüsü gelmiş, onun da kafası kesilip bedeni içeri çekilmiş. Beşinci haydut içeri girmeye yeltendiğinde kız onu da aynı şekilde öldürmüş. Başını kesip bedenini içeri çekmiş.

Dışarıda kalan yedi haydut, “Hepiniz ne yapıyorsunuz orada?” diye sormuş.

Kız, “Pastırmayı taşımama yardım ediyorlar. O kadar çok var ki tek başıma taşıyamıyorum. İnanmazsanız alın da tadına bakın,” diye cevap vermiş.

Haydutlar pastırmayı yemişler ve çok beğenmişler.

* Bu cevap, içeride en az üç haydut olmasını gerektiriyor.

Altıncı haydut içeri girmeye çalışmış, kız onu da öldürmüş. Başını kesip bedenini içeri çekmiş. Onu yedinci takip etmiş ve aynı şekilde ölmüş. Kız başını kesip bedenini içeri çekmiş. Sekizinci gitmiş, kız onu da aynı şekilde öldürmüş. İçeri çekip başını kesmiş. Dokuzuncu harekete geçmiş, kız aynı yolla onu da öldürmüş. İçeri çekip başını kesmiş. Onuncusu denemiş, kız onu da öldürmüş. İçeri çekip başını kesmiş. Kalan iki haydut şaşkınmış. Birbirlerine, “Hey, içeride on kişiler ama hâlâ parayı taşıyamıyorlar.” On birincisi içeri girmeye çalışmış, o da öldürülmüş. Kız onu içeri çekip başını kesmiş. On ikinci haydut tereddüt etmiş. “Neler oluyor orada?” Başını birazcık uzatmış ve kız yalnızca ufak bir deri parçası kesebilmiş.

“Ah, çok zekisin öyle değil mi? Demek kardeşlerimi öldürdün.”

Son haydut evine dönmüş.

Bu haydutu bir kenara bırakarak ölenlere dönelim.

Değirmencinin kızı yatağa gitmiş. Babası ertesi sabah erkenden kalkmış. Kız, babasına, “Baba, on iki haydut geldi. Beni kaçırmak istediler ama senin kılıcını aldım ve on ikisini* de öldürdüm,” demiş.

Değirmenci ona inanmamış.

“Bana inanmıyorsan göstereyim baba.”

“Peki, göster bakalım.”

Kız, babasını kilere götürmüş. Değirmenci içeride bir yığın başı kesik haydut görmüş. Şehre inip köylülere ve büyük beylere olanları anlatmış. “Kızım on iki haydut öldürdü. İnanmıyorsanız benimle gelin.”

Hep birlikte değirmencinin peşine takılmışlar. Değirmenci onları kilere götürmüş. Soylu adamlar bir yığın başsız cesedi görünce değirmenciye, “Doğruyu söyle, onları kim öldürdü?” diye sormuşlar.

“Kızım,” diye yanıtlamış adam.

“Haydutları öldüren sen miydin?” diye sormuşlar kıza.

“Bendim.”

“Peki neden öldürdün?”

* Aslında bir tanesini öldürememişti.

“Çünkü beni kaçırmak istediler.”

“Neyle öldürdün?”

“Babamın kılıcıyla.”

“Harika.”

Kıza üç ölçek dolusu duka vermişler. Haydutlar gömülmüş.

On yıl geçip gitmiş. Bir gün, soylular gibi giyinmiş on iki haydut bu değirmencinin evine gelmiş. Değirmenci onları tanımamış.

İçlerinden biri, “Kızını evlenmek için bana verir misin?” diye sormuş.

“Neden olmasın?” diye yanıtlamış adam. “Seve seve veririz, çünkü o da büyük bir lort istiyor.”

Bu, kızın öldüremediği, bir parça derisini kestiği haydutun ta kendisiymiş. Ama değirmencinin kızı onu tanımamış ve evlenmeye razı olmuş. Kız babasından ona üç ölçek yulaf vermesini istemiş. Sonra bu soylularla arabaya binerek gitmiş. Evden daha bir fersah bile uzaklaşmamışlar ki kız bir avuç buğday alıp yola serpmeye başlamış. Böylece yolunu işaretleyecek, sonradan geri dönerken hangi yoldan geçtiğini bilecekmiş. Haydutların yaşadığı ormana gelene kadar yulafları saçmaya devam etmiş. Bütün yulaflarını saçmış.

Eve varınca haydutlar kızı arabadan indirmişler. Onunla birlikte bir odaya girmişler. Kız oturmuş. İçeride ihtiyar bir köylü kadından başka kimse yokmuş.

“Beni tanıdın mı?” diye sormuş haydut ona.

“Hayır,” demiş kız. “Tanımadım.”

Adam, kıza başındaki kesigi göstermiş. Kız, adamı ancak o zaman tanımış. Bu haydutu soylu biri kılığında görünce çok tedirgin olmuş.

“Sakin ol,” demiş adam. “Sırtından birkaç parça keseceğiz.”

“Tamam,” diye yanıtlamış kız. “Bunu hak ettiysem beni küçük parçalara ayır.”

Adam kızı bir odaya götürmüş. Kız, odanın para dolu olduğunu görmüş. Başka bir odaya geçmişler. Burası da keten elbiselerle doluymuş. Üçüncü bir odaya girdiklerinde kız orada bir kütük ve duvardaki askılardan sarkan çok sayıda köylü görmüş.

Gördükleri, kalbinin zayıflamasına neden olmuş, sanki öbür dünyaya geçiyormuş. Haydut kızı geri getirip ihtiyar kadına teslim etmiş. Kadına da, “Göz kulak ol, hiçbir yere gitmesin. Ben ava çıkacağım,” demiş. “Gece çökmeden dönmeyiz. Sonra da kızın sırtından birkaç deri parçası alacağız.”

“Tamam,” demiş ihtiyar kadın.

Bu ihtiyar kadın, kıza ağıt yakmaya başlamış. “Buraya neden geldin?” diye sormuş. “Sırtından deri parçaları alacaklar ve beni de izlemeye zorlayacaklar. Beni dinle şimdi. Gidip su çek, kıya-fetlerini çıkarıp kuyunun üzerine bırak. Kovayı da orada bırak ve kaç.”

Kız dışarı çıkıp kaçmış. Koca bir ormana gelmiş. Evin köpekleri kızın kokusunu alarak onu aramaya başlamışlar. İhtiyar kadın köpeklerle çıkışarak bağırmış. “Kız su almaya giderken neredeydiniz?”

Köpekler kapıdan çıkınca kızın kuyunun yanında olduğunu görüp güvenle eve dönmüşler.

Ama şimdi köpekleri bir kenara bırakıp kıza dönelim.

Kız yol boyunca, yere saçtığı yulafları takip ederek yedi fersah ilerlemiş. Akşama doğru haydutlar eve döndüklerinde ihtiyar kadına kızın nerede olduğunu, nereye gittiğini sormuşlar.

Haydut ona, “Neden dönmüyorsun?” diye seslenmiş.

Kız cevap vermemiş.

Haydut kılıcını kuşanmış ve ayakta dikildiğini sandığı kıza yaklaşıp kuyunun demir direğine bir darbe indirmiş. Sonra hemen eve dönüp arkadaşlarına neler olduğunu anlatmış. Hepsi kızı aramaya çıkmış hemen.

Kız o sırada bu haydutların onun izlerini takip edebileceklerini anlamış. Neyse ki bir araba dolusu samanla oradan geçen bir köylü varmış. Köylüye, “Tanrı aşkına beni o saman yığınlarının altına sakla, sana bir yığın para veririm,” demiş.

“Seve seve saklardım,” demiş köylü. “Ama bu haydutların bana zarar vermesinden korkuyorum.”

“Korkma, beni sakla sadece.”

Adam, kızı geniş bir destenin içine saklamış, desteyi arabaya yerleştirmiş ve sürmeye başlamış.

Haydutlar gelip köylüye, “Ne taşıyorsun?” diye sormuşlar.
“Bir yığın saman beyler.”

Haydutlar samanları aramışlar ama köylünün üzerinde oturduğu büyük desteye bakmamışlar. Sonra da geri dönüp gitmişler.

Köylü, değirmencinin, yani kızın babasının evine gelmiş.
“Sana kızını geri getirdim,” demiş.

Değirmenci, kızının çıplak olduğunu görünce bayılmış.

Kız hemen giyinin babasına, “Telaşlanma baba. Dinle beni, o adamlar soylu beyler değil, bir grup hayduttu. Nerede yaşadıklarını biliyorum,” demiş.

Değirmenci askerlerle jandarmaları almış. Kız da onlarla birlikte yola düşmüş.

“Nerede yaşadıklarını biliyor musun?”

“Evet, biliyorum.”

“Bize nerede olduğunu gösterecek misin?”

“Evet, göstereceğim.”

Hep birlikte büyük ormana dalmışlar. Orada güzel mi güzel, taştan bir saray görmüşler. İçlerinden üçü içeri girmiş ve içeride yüz tane haydut olduğunu görmüşler.

“Şimdi bu haydutlarla ne yapacağız?”

“Onları öldüreceğiz,” diye yanıtlamış askerler.

Hepsini vurmuşlar. İhtiyar köylü kadın dışında kimse canlı kalmamış. Onu da öldüreceklermiş ama değirmencinin kızı yalvarıp yakarmış. “Onu öldürmeyin, benim hayatımı kurtaran odur,” demiş.

Odalardan birine girdiklerinde odanın parayla dolu olduğunu görmüşler. Başka bir odaya geçmişler, orası da keten elbiselerle doluymuş. Üçüncü odaya girdiklerinde duvarlardaki askılıklardan sarkan çok sayıda köylü görmüşler. Ne buldularsa taşımışlar: altın, gümüş, çok miktarda para. Sonra sarayı ateşe vermişler. Eve dönmüşler. Değirmencinin kızı ihtiyar kadını yanına almış ve ölene kadar bakmış, çünkü kadın onun hayatını kurtarmış.

Bir gece rüyasında onu samanların içinde saklayan köylüye bu yardımının karşılığını vermediği hatırlatılmış kıza. Ertesi sabah kız bu köylüyü getirmesi için bir çocuk göndermiş. Çocuk, köylünün evine gidip, “Değirmencinin kızına gel, seni soruyor,” demiş.

Köylü giyinip değirmencinin evine gitmiş. İçeri girmeden önce eşikte durup yüce Tanrı'yı selamlamış.*

“Beni samanların içinde sakladığını hatırlıyor musun iyi adam?”

“Evet, hatırlıyorum.”

“Sana hiçbir şey vermedim,” demiş kız adama.

Adama gümüş paralar vermiş. Bu fakir köylü çok sevinerek parayı kabul etmiş ve ellerine almış. Değirmencinin kızı ona yiyecek içecek bir şeyler vermiş. Adam da yüce Tanrı'nın izniyle oradan çıkıp evine dönmüş.

*Bu hikâyenin iki Çingene versiyonu daha var. Biri Macaristan'dan (Dr. Friedrich Müller), diğeriye Kuzey Galler'den (Matthew Wood, “Laula”). Macar versiyonu şöyle başlar: “Bir varmış, bir yokmuş.** Macaristan'daki bir köyde yetmiş yedi arazi varmış.” Sonrası da şöyle özetlenebilir: “Bu üç kızdan ikisi evlenmiş. Üçüncüsünün de bir sevgilisi varmış ve hep gece yarısından sonra kıza gelirmiş. Bir keresinde kız, ormandaki bir mağaraya kadar oğlanı takip etmiş. Bu mağaradan on iki hırsız çıkmış. Kız içeri girince cesetleri görmüş ve bir fiçinin arkasına saklanmış. İçeri bir kadın getirilmiş. Elleri kesilmiş. Kız ellerden birini alıp eve kaçmış. Evlilik kararı alınmış. Kız durumu askerlere anlatmış ama babasına bir şey söylememiş. Düğünde bir rüya anlatmış: ‘Ve sen beyefendi, orada olduğumu sanma, çünkü sadece bir rüyaydı.’ Askerler, tam kız eli sinesinden çıkarıp masaya koyarken gelmiş.” Hikâye buradan sonra Romanya-Çingene masalı “Vampir”in bir versiyonuna dönüşür.*

“Laula”nın aşağıdaki açılışı Bay Sampson'dan: Üç genç kız bir kalede yaşarmış. Bir beyefendi her gün onları ziyarete gelirmiş. Adamın kim olduğunu ya da nerede yaşadığını bilmiyorlarmış. Adam bir gün en küçük kıza ona eve kadar eşlik etmesini önermiş. Kız onunla gitmiş, yiyip içip geri dönmüş. Arabacıya efendisinin adını sormuş: “Laula”. Kız, bunun güzel bir isim olduğunu dü-

* Polonya'daki dindar insanlar arasında yaygın bir gelenektir. Bir eve girerken ya da bir başkasıyla buluşurken “İsa Mesih'e şükürler olsun,” diye selam verirler. Karşılığı ise “Nesilden nesile”dir.

** Arnavut halk masalları da benzer bir ifadeyle açılır.

şünmüş. Kızın ablası kötü bulmuş. Kız ertesi akşam tekrar gitmiş. Yiyip içip kart oynamışlar. Adam odadan çıkmış ve döndüğünde elinde kanla dolu küçük bir şişe varmış. "Senin kanın da bu kadar kırmızı mı?" Kız, adamın şaka yaptığını sanmış ama adam kızın parmağını kesmiş, pencereyi açmış ve parmağı büyük bir köpeğe atmış. Sonra da kızı öldürmüştü.

Bilge Genç Yahudi'nin ve Altın Tavuğun Hikâyesi

Bir zamanlar karısıyla yaşayan ve on yıl boyunca çocuğu olmayan zengin bir soylu varmış. Bir seferinde rüyasında savaşçı bir oğlu olduğunu görmüş. Başka bir seferse karısıyla aynı anda loğusa yatağında olan Yahudi bir kadın görmüş. (Bu doğru!) Ertesi sabah bu adam uyanıp karısına, “Hanım, rüyamda bir çocuğumuz olacağını gördüm,” demiş.

“Gerçekten de olabilir,” diye yanıtlamış kadın.

Adam, ona Yahudi kadından da bahsetmiş. Karısıyla aynı anda loğusa yatağına getirileceğini söylemiş.

Yüce Tanrı öyle istemiş ve kadın bir çocuk doğurmuş. Yüce Tanrı onlara bir oğlan vermiş. Çocuğun babası çok mutluymuş. Tabii annesi ve onunla aynı anda yatağa getirilen Yahudi kadın da.

Soylu adam karısına, “Karıcığım, bu Yahudi’yi bulmalıyız ki çocuğumuz onunkilerle birlikte büyüsün.”

“Peki kocacığım.”

Yahudi’yi oraya getirmişler ve hemen soylu ailenin bitişiğinde bir ev inşa etmişler.

Soylu adamın oğlu büyümeye başlamış. Oldukça akıllıymış ama Yahudi’nin oğlu daha da akıllıymış. Çocuk artık on yaşına gelmiş ve okula gitmek istiyormuş. Orada her şeyi tastamam öğrenmiş. Annesiyle babası mutluluktan uçuyormuş.

Bir gün Yahudi çocuk, soylu adamın oğluna, “Bak şimdi,” demiş, “babana gidip arazinize birkaç güzel hamam yaptırtmasını isteyelim, olmaz mı?”

Soylu adamın oğlu babasına yaklaşmış, hem annesinin hem babasının ellerini öpmüş. “Baba,” demiş çocuk, “senden arazimize birkaç güzel hamam yaptırtmanı rica ediyorum.”

Bu işi kim almış peki? İki ihtiyar uşak. Bir zaman önce bir şehirde güzeller güzeli bir prenses görmüşler. Bu iki uşak ne yap-sın, kimlere gitsin? Bu prensesin portresini hamamın duvarına

yaptırmışlar. Sonra beylerine gidip, “Bizden istenen her şeyi yaptık,” demişler.

“Çok güzel. Peki şimdi bu iş için ne kadar istiyorsunuz?”

“Bize sunacağınız herhangi bir cömertlik tatmin edici olacaktır.”

Soylu adam onlara dört bin florin vermiş. Efendilerine teşekkür etmişler. Derken Yahudi çocuk, soylu adamın oğlunu çağırmış. “Hamamlar yapıldı madem, gidip içeride ne olduğuna bakalım,” demiş.

İçeri girmişler ama Yahudi, soylu adamın oğlundan daha akıllıymış. İlk salona girdiklerinde duvarlara çeşit çeşit kuşların, kurtların resmedildiğini görmüşler. Hepsi soylu adamın oğlunu keyiflendirmiş. Sonra bu çocuk tek başına diğer odaya girmiş ki ne görsün? Duvarlardan birinde o güzeller güzeli prensesin portresi varmış. Prensese tasvirine bakmış, bakmış, öyle büyülenmiş ki düşüp bayılmış. Genç Yahudi bayıldığını görmüş. Sirkeyle onu ayılttıktan sonra, “Neyin var?” diye sormuş.

“Ah, kardeşim, bu prensesi eş olarak alamazsam canıma kıyarım.”

“Tanrı aşkına sus,” diye yanıtlamış genç Yahudi. “Bu kadar yüksek sesle ağlama. Prensesle gerçekten evlenebilirsin ama istediğin kadar hızlı olmayabilir.”

Soylu adamın oğlu eve döndüğünde perişanmış.

Babası, “Onu nasıl iyi ederiz?” diye sormuş ama genç Yahudi olanları anlatmaya utanmış. Derhal hekimler çağırılmış. Çeşitli tedaviler denenmiş ama hiçbirisi sonuç vermemiş. Zira oğlan sağlıklıymış. Sadece prensesin aşkıyla yanıp tutuşuyormuş.

“Ne yapmalı?” diye sormuş soylu adam kendi kendine. Annesini, oğlanla konuşmaya göndermiş. Belki ona neler olduğunu anlatırmış.

Anne, oğlunun yanına gitmiş. “Ne oldu yavrum? Utanma, her şeyi anlat bana.”

“Ah, anne,” diye yanıtlamış çocuk, “Sana her şeyi anlatsam bile bana bir tavsiye veremezsin.”

“Tam tersine oğlum, sana çok güzel tavsiye vereceğim.”

Bunun üzerine oğlan, annesine, “Anne, şu hamamlarda güzel

mi güzel bir prensesin suretini gördüm. Onunla evlenmezsem canıma kıyarım,” demiş.

Annesi duyduklarına sevinmiş. “Tamam oğlum. Peki bu kızı nerede bulurum?”

Yahudi delikanlı da soylu adama, “Efendim, ben onunla gidip prensesi ararım. Kendimi ondan sorumlu hissediyorum. Ona bir zarar gelirse beni cezalandırın,” demiş.

“Tamam o halde. Hazırlanın ve Tanrı’nın yardımıyla yola çıkın.”

Yola koyulmuşlar. Büyük bir şehrin kıyısında genç Yahudi, yol kenarında güzel bir sopa ve sopanın yanında güzel bir anahtar görmüş.

“İnip şu sopayı alacağım,” demiş.

Ama soylu adamın oğlu, “O sopa ne işine yarayacak? Herhangi bir şehirden iyi bir kılıç alabilirsin,” demiş.

Ama Yahudi, “Ben kılıç istemiyorum, o sopayı almak istiyorum,” diye yanıtlamış.

Atından inmiş, sopayla küçük anahtarı almış. Yeniden eyerine oturmuş ve Tanrı’nın yardımıyla yola devam etmişler. Büyük bir ormana vardıklarında onları gece karşılamış. Ormanın içinde parlayan bir ışık görmüşler.

“Bak,” demiş soylu adamın oğlu. “Şurada bir ışık yanıyor.”

Işığa doğru ilerlemişler, odanın içine girmişler. Kimse yokmuş. İçeride güzel bir yatak varmış ama üzerinde kimse yatmıyormuş. Onlar için yemek hazırlanmış olduğunu görmüşler. Soylu adamın oğlunun tarafında altın bir kadeh varmış. Genç Yahudi’nin tarafındaysa gümüş bir kadeh. Soylu adamın oğlu, gümüş kadehin yanına oturmuş ama genç Yahudi ona, “Beni dinle kardeşim,” demiş. “Sen zengin bir beyin oğlusun, bense fakir bir adamın. O nedenle senin yerin altın kadehin yanındır. Gümüş kadehin yanına da ben oturacağım.”

Daha sonra onu ustalıkla soymuş ve yatağa yatırmış.

“Yatağa gel kardeşim,” demiş soylu adamın oğlu. Yahudi, “Uykum yok,” diye yanıtlamış.

“Ben ne olursa olsun uyuyacağım.”

Genç Yahudi masanın yanına oturmuş ve uyuyakalmış gibi

yapmış. İki kadın genç Yahudi'ye yaklaşmış ama bunlar aslında kadın değil periymiş.* Kadınlar birbirleriyle konuşmaya başlamış. “Ah, bu genç Yahudi ve soylu adamın oğlu bir başkente gidiyorlar ve kralın kızının başını döndürmek istiyorlar. Ama,” demişler, “genç Yahudi o anahtarlı sopayı almakla iyi yaptı. Çünkü karşısına demirden bir kapı çıkacak ve kapıyı ancak o anahtarla açabilir.”

Bu kadınlar, Tanrı'nın yardımıyla yok olmuşlar. Genç Yahudi soyunup yatağa girmiş. Ertesi sabah uyanmışlar ve bahsedilen demir kapıya varmışlar. Genç Yahudi atından inip kapıyı açmış. Prensesin yaşadığı başkentte bulmuşlar kendilerini. Şehre girmişler ve yoldan geçen bir centilmen görmüşler. Genç Yahudi adama, “Buradaki en iyi han nerededir?” diye sormuş. Centilmen onlara bir handan bahsetmiş ve oraya götürmüş. Zahmeti için ona para vermişler. Karınları doyana kadar yemişler. Soylu adamın oğlu handa kalmış, genç Yahudi ise şehirde dolaşmış. Yoldan geçen bir centilmen görmüş.

“Bir dakika beyefendi, size bir şey sormam gerek.”

Centilmen durmuş ve genç Yahudi ona, “Bu şehirdeki en iyi kuyumcu nerede?” diye sormuş.

Adam ona tarif etmiş ve genç Yahudi bu kuyumcuya gitmiş.

“Altından ihtiyar bir tavuk ve onun yavrularını yapar mısın? Tavuğun gözleri elmastan olmalı. Yavrularının da.”

“Tamam.”

“Ama tavuğun canlı olması gerek.”

Müthiş bir sihirbaz olan kuyumcu, “Elbette efendim. Parasını verirsiniz yaparım,” demiş.

“Sana on bin vereceğim.”

Üç gün sonra siparişini almak için geri dönmüş. Kuyumcuya gitmiş, altın tavuğu ve yavrularını almış. Sonraki pazar günü genç Yahudi kilisenin yakınlarına gitmiş. Oraya bir masa açmış ve altından tavukla yavrularını sergilemiş. O taraftan geçen hiç kimse kiliseye gitmek dışında bir şey düşünmüyormuş ama hepsi bu altından tavuk ve yavrularına bakmak için durmuşlar. Derken şehrin her yanından gelen kalabalık bir grup bu tavuğu ve yavrularını görmek için toplanmış. Papaz bile kiliseye gitmeyip tavuk

* Çingene dilindeki *rashani* sözcüğü aslında “rahibe” anlamına gelir.

ve yavrularının başında durmuş. Onlara öyle bir aç gözlülükle bakıyormuş ki gözleri yuvalarından fırlayacakmış neredeyse. En sonunda kralın kızı kiliseye gelmiş. Orada neler olduğuna bakmış. Kalabalık bir grup bir araya toplanmış. Kızın yanında dört uşak varmış.

“Git de,” demiş içlerinden birine, “orada neler olduğuna bak.” Adam gitmiş ama dönmemiş.

Prenses ikinci uşağı göndermiş, o da geri dönmemiş. Öyle büyülenmişler ki... Kız üçüncü uşağını göndermiş ama o da dönmemiş, meftun olmuş. Dördüncü uşak gönderilmiş ama o da diğerleri gibi büyülenerek geri dönmemiş.

“Ne oluyor orada?” diye sormuş prenses kendi kendine. “Biri mi öldürüldü?”

Hizmetçisini göndermiş. Hizmetçi kız kalabalığın arasında kendine güçlülükle yer açarak gitmiş ama o da geri dönmemiş. Başka biri gönderilmiş. O da kalabalıkta kendine bir yer açmış ve büyülendiği için geri dönmemiş. Prenses üçüncü nedimesini göndermiş ama o da kalabalığı yarıp geçtikten sonra büyüye kapılmış ve geri dönmemiş. Prenses sonunda dördüncü nedimesine, “Seni orada neler olduğuna bakman için gönderiyorum. Eğer geri dönüp bana anlatmazsan seni öldürürüm,” demiş.

Son nedime de gitmiş. Kalabalığın arasında zorlukla ilerlemiş ama o da geri dönmemiş. Altın tavuk onu öyle büyülemiş ki...

Prenses kendi kendine, “Orada neler oluyor? Sekiz kişi gönderdim ama biri bile bana neler olduğunu anlatmak için geri dönmedi,” demiş.

Bunun üzerine neler olduğunu anlamak için kendi gitmiş. Köylüler ve centilmenler ona yol açmışlar. Prenses yaklaşınca altından tavuğu ve yavrularını görmüş.

Yahudi delikanlı onu görünce, “Bu size keyif verdi mi ekse-lansları?” diye sormuş.

Prenses, “Büyük bir keyif verdi,” demiş. “Onu bana vermez misin?”

Yahudi genci tavuğu almış ve prensese hediye etmiş. Daha sonra Tanrı'nın yardımıyla oradan uzaklaşmış. Ama prenses arkasından seslenerek onu babasıyla yemeğe davet etmiş. Genç Yahudi hana dönmüş. Soylu adamın oğlu orada uyumaktaymış.

Genç Yahudi'nin yaptıklarından haberi bile yokmuş. Kral, genç Yahudi'yi alması için çok güzel bir araba göndermiş. Delikanlı arabaya binip gitmiş. Prenses de tavuk ve altından küçük yavrularıyla eğleniyormuş. Kral, delikanlıya kızıyla birlikte yaşamasını teklif etmiş.

“Pekâlâ,” demiş genç Yahudi. “Onunla yaşayacağım.”

Yiyip içmişler ve gece olurken genç Yahudi, soylu adamın oğlunu getirmesi için birilerini yollamış. Çocuk gelince üçü birlikte bahçede yürüyüşe çıkmışlar. Genç Yahudi, prensese, “Bizimle buralardan uzaklara gelir misin?” diye sormuş.

“Evet, gelirim,” diye yanıtlamış prenses.

Hazırlanıp Tanrı'nın yardımıyla hızla oradan uzaklaşmışlar. Prensesin babası kızının nereye gittiğini bilmiyormuş. Genç Yahudi'nin nerede olduğundan ve soylu adamın oğlunun geldiğinden de haberi yokmuş. Soylu adamın oğlu babasının evine varmış. Annesi ve babası oğullarının prensesi eve getirmesiyle mutlu olmuşlar.

“Artık onunla evlenmelisin oğlum,” demiş babası, oğlana.

Böylece oğlan kızla evlenmiş ve Tanrı'nın yardımıyla birlikte yaşamışlar. Genç Yahudi de biriyle evlenmiş ve Tanrı'nın yardımıyla o da mutlu olmuş.

Kusurlu bir hikâye olduğu açık; çünkü Yahudi'nin güzel sopası hiç kullanılmıyor, anahtar bir kere geçiyor.

Altın Kuş ve İyi Tavşan

Bir zamanlar üç oğlu olan bir kral varmış. Bu çocuklardan ikisi akıllı, biri ahmakmış. Kralın, altın elmalar veren bir elma ağacı varmış ama bir gece birileri bu ağacın elmalarını çalmış. Kral, uşaklarına sert cezalar vermiş.

Bir gün en büyük oğlu, “Baba, ben altın elma ağacı için nöbet tutacağım. Eğer hırsızı yakalayamazsam beni öldür,” demiş.

“Pekâlâ, tut bakalım.”

Oğlan nöbete başlamış ama gece çökünce altın bir kuş gelip ağaçtan altın bir elma çalmış.

Kral ertesi sabah kalkıp oğluna, “Hırsızı yakaladın mı?” diye sormuş. Ağaçtaki elmaları saymış. Biri kayıpmış. “Tamam,” demiş oğluna, “ölümle cezalandırılacaksın.”

Krallığın ileri gelenleri ve halk, kralın prensi affetmesi için yalvarmış. Kral da onu affetmiş.

Derken diğer kardeş gelmiş. “Baba, ben de gidip nöbet tutacağım. Belki ben hırsızı yakalarım.”

“Tamam, tut bakalım.”

Oğlan hazırlıklarını yapıp nöbete durmuş. Altın kuş bir kez daha gelip ağaçtan bir elma çalmış.

Ertesi gün kral kalkmış ve oğluna, “Hırsızı yakaladın mı?” diye sormuş.

“Hayır baba, yakalayamadım. Kaçtı.”

“Onu gördün yani?”

“Evet, gördüm.”

“Peki elinden nasıl kaçırdın? Öldürüleceksin.”

Kraliçe ve soylular araya girmiş, Kral diğer oğlunu da affetmiş.

Kral evine dönmüş.

O sırada üçüncü kardeş, ahmak olan gelip ona da altın elma ağacının başını beklemesi için izin versin diye yalvarmış. “Baba,” demiş, “bu hırsızı ben yakalayacağım.”

“Git bakalım o zaman. Ama sen ahmaksın,” diye yanıtlamış Kral. “İki akıllı abin nöbet tuttu ama hırsız yakalayamadı, sen nasıl yakalayacaksın?”

“Önemli değil baba. Abilerim akıllı olabilir ama hırsız nasıl yakalayacaklarını bilmiyorlar. Ben ahmak olduğum için onu nasıl yakalayacağımı daha iyi biliyorum.”

“Peki, git bakalım. Ama eğer hırsız yakalayamazsan ölümle cezalandırılacaksın.”

“Tamam baba, beni öldürmeni kabul ediyorum. Ama eğer hırsız yakalarsam ben seni öldüreceğim.”

“Peki, kendimi kurtarmak için bahane aramayacağım.”

Oğlan hazırlıklarını yapmış ve nöbete durmuş. Ağaca tırmanıp orada beklemeye başlamış. Bir dala bir iğne geçirip çenesini ona yaslamış.

“Uykum geldiğinde,” demiş kendi kendine, “iğne batacak ve uyanacağım.”

Safak sökerken altın kuş gelip elmalardan birini çalmaya niyetlenmiş. Oğlan bunu görünce kuşa ateş ederek üç altın tüyünü koparmış. Tüyleri alıp elinde saklamış.

Ertesi sabah uyanıp babasına gitmiş. Babası, “Hırsız yakaladın mı? Ondan ne aldın?” diye sormuş.

“Saçma atarak gömleğinin bir parçasını kopardım.”

Kral ona, “Şimdi beni öldürebilirsin,” demiş.

“Baba, hayatını bağışlıyorum.”

Oğlan babasına üç altın tüyü göstermiş. Babasının gözleri parıltıdan öyle kamaşmış ki kör olmuş.

“Şimdi ne yapacağız, ne kadar talihsiziz?”

En büyük oğlan, “Ben gidip bu kuşu araştıracağım,” demiş.

“Git oğlum, işimi hallet.”

Oğlan yanına bir dolu para ve güzel bir at almış. Kuşun peşine düşmüş. Dünyanın öbür ucuna gitmiş. Bir gün güzel bir han görmüş. İçeri girmiş. Yiyecek içecek bir şeyler sipariş etmiş. Kralın oğlu yan odada bir kavgı sesi duymuş. Anahtar deliğinden bakınca on iki genç hanımın kart oynadığını görmüş. Kapıyı usulca açmış. Kadınlar onu çağırmış. “Gel, bizimle kart oyna beyefendi.”

Prens içeri girmiş ve oyunda bütün parasını kaybetmiş. Atını satmış, onun parasını da kaybetmiş. Kıyafetlerini satmış, onların parasını da kaybetmiş. Son olarak bu kadınlardan ona yüz florin borç vermelerini istemiş. Kadınlar ona borç vermiş, prens o yüz florini de kaybetmiş.

“Ne yapacağım şimdi? Tamamen fakirim.”

Kadınlar Prens'i yakalayıp zindana koymuşlar. Altı ay boyunca kimseyi görmemiş.

Derken ortanca kardeşi hazırlıklarını yapmış, sonra babasından altın kuşun peşine düşmek için izin istemiş.

Babası ona, “Tek tek gidiyorsunuz ama kimse geri dönmüyor. Peki, git bakalım,” demiş.

Abisinin aldığından daha çok para ve daha iyi bir at almış yanına. Yola düşmüş ve aynı hana gelmiş. Yiyecek içecek bir şeyler istemiş. Yan odada tartışan insanları duymuş. Kapıyı aralamış ve on iki kadının kart oynadığını görmüş.

“Gel beyefendi, bizimle oyna.”

Oturmuş ve tüm parasını kaybetmiş. Atını yüklü bir paraya satmış, onu da kaybetmiş. Kıyafetlerini satmış, yine kaybetmiş. Sonunda kadınlardan yüz florin borç almış, o parayı da kaybetmiş.

“Ne yapacağım şimdi? Tamamen fakirim.”

Kadınlar onu yakalayıp zindana atmışlar.

Kral, “Bak, iki oğlum da yola çıkalı altı ay oldu ama ikisi de dönmedi,” demiş.

Derken ahmak olan en küçük kardeş de kuşun peşine düşmek istemiş. Babasından kuşun peşine düşmek için izin almış.

“Git bakalım oğlum. Gerçi ahmaksın ama belki bu kuşu yola çıkıp dönmeyen kardeşlerinden daha önce getirebilirsin.”

Ahmak oğlan da hazırlıklarını yapmış. Yanına para almamış. Yalnızca iki şişe şarap ve Tanrı'nın yardımıyla yola çıkmış. Uzun bir yolculuktan sonra küçük bir koruya varmış. Bu koruda topal bir tavşanla karşılaşmış. Tavşan ondan kaçmış. Oğlan tavşanı öldürecekmiş ama hayvan dile gelmiş. “Tanrı'dan kork, beni öldürme. Nereye gittiğini biliyorum ve sana söyleyeceğim.”

“Pekâlâ,” diye yanıtlamış ahmak ve atından inmiş. Cebinden

güzel bir somun çıkarıp yemesi için tavşana vermiş. Kendisi de biraz şarap içmiş. Tavşana, “Sana da şarap versem içmezsin değil mi?” diye sormuş.

“Neden içmeyeyim efendim?” diye yanıtlamış tavşan. “Bana biraz vermen yeter.”

Prens, tavşana biraz şarap vermiş. Tavşan şarabı içmiş ve nazikçe teşekkür etmiş. Daha sonra ahmak ona, “Az önce ne demiştin?” diye sormuş.

“Sana altın kuşun peşinde olduğunu söyleyecektim. Hani üç tüyünü saçmayla döktüğün kuş. Tüyleri babana gösterdin de kör oldu.”

“Evet, aynen öyle.”

“Dinle beni: Çok çeşitli kuşlar var. Elmastan kafesi olan, altından kafesi olan, gümüşten kafesi olan ve tahtadan kafesi olan. İlk kafeste elmastan bir kuş var, ikincisinde altından bir kuş, üçüncüde gümüşten bir kuş ve dördüncüde de sefil, sıradan bir kuş var. Güzel kafesi olanlardan birini almaktan kaçın, yoksa sana uğursuzluk getirir. Şimdi bin sırtıma da atın ormanda otlasın.”

Prens tavşanın sırtına binmiş ve kuşların olduğu yere gelince inmiş. Tavşan yeniden konuşmaya başlamış. “Tanrı aşkına güzel kafesli kuşlara dokunma, sıradan kafesteki kuşu al.”

Prens içeri girdiğinde üç berbat kafes görmüş. “Neden,” demiş, “güzel kafesli bir kuş almak varken bunlardan birini alayım ki?” Sonra gözüne elmas kafes içindeki elmastan kuş ilişmiş. Ona yaklaşmış. Tam alacakmış ki çirkin kuşlar korkunç bir çığlık koparmış. Bekçi koşarak gelmiş ve Prens’i yakalamış. Kral ertesi gün ona, “Buraya neden geldin?” diye sormuş.

“Benim altın elmalarımı çalan kuşu almaya geldim.”

“Dinle o halde. Benim için bir şey yaparsan o kuşu alabilirsin. Gümüşten bir atı olan bir kral var. O atı kraldan çalıp bana getir, ben de sana kuşu vereyim.”

“Tamam.”

Ahmak Prens tavşanın yanına dönüp sızlanmaya başlamış. Tavşan, “Ben sana güzel kafesli kuşa dokunma, sıradan kafesteki kuşu al demedim mi? Tamam, sessiz ol. Üzerime binmeden benimle gel. İyi dinle: Altından ve gümüşten güzel atlar olacak.

Sakin onlara dokunma. Kapının yanındaki çirkin atı al,” demiş.

Oğlan içeri girmiş. Biri altından, biri gümüşten güzel atları görmüş. Onlara bakmış ve kendi kendine, “Neden altın olanı almak varken çirkin atı alayım ki?” Altından atın sırtına binmeye çalışmış ama birden hepsi korkunç sesler çıkarmaya başlamışlar ve Prens yakalanmış.

Sabah kral uyanmış ve Prens’e, “Burada ne arıyorsun?” diye sormuş.

“Sizin gümüş atınızı çalmaya geldim, çünkü diğer kral eğer ona sizin gümüş atınızı götürürsem bana altın kuşunu vereceğini söyledi.”

“Tamam, eğer benim için bir şey yaparsan gümüş atı sana kendim veririm. Üçüncü bir kralın altından bukleleri olan bir kızı var. Eğer onu kaçırıp bana getirirsen ben de gümüş atı sana veririm.”

“Tamam.”

Prens yeniden tavşanın yanına dönmüş. “Neden sana söylediklerimi yapmadın?” demiş tavşan ona. Sonra onu dövmüş. “Benimle gel ama sırtıma binme. Bu prensesin yaşadığı yere gideceğiz. Onunla yiyip içeceksin. Gece ben gelip ikinizi de kaçıracağım.”

Prens, prensesin yaşadığı yere gelmiş. Yiyip içmiş. Tavşan gece içeri gelip ikisini de kaçırmış. Gün doğduğunda epey bir yol katetmişler.

“Neredeyim?” diye sormuş Prens.

“Bu prensin eşi olacaksın,” demiş tavşan ona. Prens böyle genç ve yakışıklı bir kocası olduğu için gayet memnun olmuş.

Ahmak Prens, “Altın bukleli prensesi aldık ama gümüş atla altın kuşu çalmayı nasıl başaracağız?” demiş.

“Ah!” diye yanıtlamış tavşan. “Bu benim işim ve cevabını vereceğim.”

Onlar orada kalmışlar ve tavşan tek başına yola çıkmış. Kralın yaşadığı yere gitmiş ve kapının yanındaki çirkin atı çalmış. Üzerine binip Prens’in yanına dönmüş. Prens, güzeller güzeli gümüş bir at görüyormuş. Tavşanın atı çalmayı başardığına çok sevinmiş. Prens’i bu ata bindirmiş ve Tanrı’nın yardımıyla yollarına

devam etmişler. Altın kuşu olan üçüncü kralın evine varmışlar. Tavşan, çirkin kafesteki sıradan kuşu çalmış. Tavşan, Prens'in yanına dönmüş. Prens, altından kafesin içindeki altın kuşu görünce çok sevinmiş. Tanrı'nın yardımıyla yollarına devam etmişler ve atlarını bıraktıkları ormana gelmişler. Prens atına binmiş.

Yola çıkmadan önce tavşan ona, "İki abini para verip ölümden kurtarmanı yasaklıyorum," demiş. Prens kurtarmayacağına söz vermiş. Prens ve Penses, onları taşıyan iyi tavşana teşekkür etmişler. Yola koyulup Prens'in babasının evine gelmişler. Prens altın kuşu babasına vermiş ve babasının gözleri açılmış. Oğlunun kendisine altın bukleli bir gelin ve gümüş bir at getirmesine çok sevinmiş. Prens kızla evlenmiş ve beş yıl onunla yaşamış.

Bir gün bu ahmak iki abisini araması gerektiğini düşünmüş.

"Gitme oğlum," demiş babası. "Bırak Tanrı onları cezalandırsın."

"İzin ver baba, gidip onları arayayım."

Babası itiraz etmiş ama oğlan durmadan yalvarmış. Sonunda Kral ona izin vermiş. Oğlan büyük bir şehre varmış. Orada ne görmüş dersiniz? İki abisi. Ölüm cezasına çarptırılmak üzerelermiş. Ahmak Prens hemen oraya gidip onları ölümden kurtarmak için kefalet vermiş ama soylular kabul etmemiş. Oğlan büyük miktarda para teklif etmiş ama kabul etmemişler.

"Madem öyle, ben de eve dönerim."

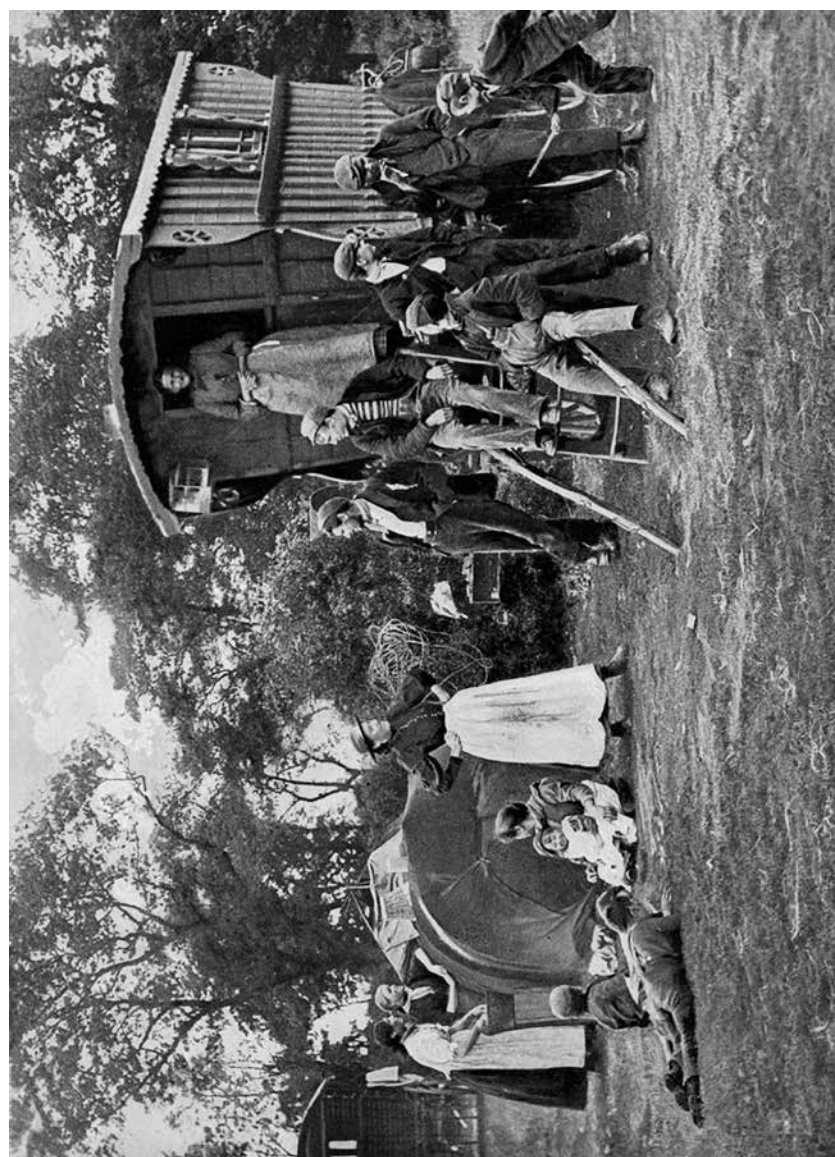
Eve dönmüş ve babasına, "Ne yazık ki abilerim öldü baba," demiş.

"Çünkü bana itaat etmediler," diye yanıtlamış babası. "Tanrı onları cezalandırdı."

Bu genç prens karısıyla birlikte, Tanrı'nın yardımıyla, Altın Tanrı'nın yardımıyla mutlu mesut yaşamış.

Yedinci Bölüm

İNGİLİZ ÇİNGENE MASALLARI

Bobby Rag

Yıllar yıllar önce, yaşlı bir meşe ağacının dibinde oynayan genç, tatlı bir Çingene kızı varmış. Kız oynarken bir toprak beyi gelmiş ve kıza âşık olmuş. Evine gelip onunla evlenir mi diye sormuş kıza. Kız da, “Hayır efendim, siz benim gibi bir Çingene kızını istemezsiniz,” demiş. Ama adam kararlıymış ve kıızı kaçırıp onunla evlenmiş.

Adam kıızı eve götürdüğünde annesi, oğlunun bir Çingene kıızı ile evlenecek kadar düşmesini kabul etmemiş. “Onu Yüz Mil Ormanı’na götürüp anadan üryan soyman sonra da kıyafetlerini ve kalbini söküp buraya getirmen gerek,” demiş.

Adam atını almış ve kız da arkasına atlamış, ormana gitmişler. Eski ormanlardan biriymiş bu. Ayılar, kartallar, yılanlar ve kurtlarla doluymuş. Adam kıızı ormana götürünce, “Şimdi seni öldürüp anadan üryan soymam, sonra da kıyafetlerini ve söktüğüm kalbini alıp yanımda götürmem gerek ki anneme göstereyim,” demiş.

Kız canını kurtarmak için yalvarmış ve “O ormanda bir kartal var, onun kalbi de aynı. Bir Hristiyan gibi onu koparıp eve götür, annene göster. Ben de sana kıyafetlerimi veririm,” demiş.

Kız kıyafetlerini çıkarmış. Adam da kartalı öldürüp kalbini çıkarmış ve annesine gösterip kıızı öldürdüğünü söylemiş.

Kız adamın uzaklaştığını duyunca yürümüş, yürümüş, yürümüş, sonra ellerinin ve dizlerinin üstünde sürünmüş de sürünmüş ve büyük ormanın içinde bir yol bulmuş. Kendine bir yol bulmak için çok uğraşmış. Epey zaman sonra yol kenarında bir çalıya varmış. Biri geçse duymuş.

Bir zaman at sırtında genç bir beyefendi gelmiş ve atından katiyetle inmemiş. Kız da çalının arkasına saklanmış çünkü belki diğer adam onu öldürmek için geri dönmüştür diye korkmuş. Bir de anlarsınız, çıplak olmaktan utanmış.

Adam, “Eğer hayaletsen defol git ama eğer canlı bir Hristiyanı konuş benimle,” diye seslenmiş.

Kız hemen cevap vermiş. “Ben de senin kadar iyi bir Hristiyanım ama kıssam* yok.”

Adam kızı görünce güzel paltosunu çıkarıp vermiş ve “Atla arkama,” demiş. Kız, adamın arkasına atlamış ve adam kızı büyük evine götürmüş. Eve gidene kadar konuşmamışlar. Adam kızı öldürmek istediklerini biliyormuş ve safkan atıyla dörtlü evine gitmiş. Kızı içeri aldığı anda herkes çıplak bir kadın gördüğüne şaşırılmış. Kızın güzel siyah saçları uzun bukleler halinde arkasına dökülüymüş. Kıza başına neler geldiğini sormuşlar, kız da onlara anlatmış da anlatmış. Tahmin edersiniz hemen kıza kıyafet vermişler. Kız giyinmiş. Civarda ondan daha güzel bir kız yokmuş. Adamın ev halkı kıza sevgiyle bakıyormuş.

“Şimdi,” demişler, “herkesin katılabileceği bir yemek vereceğiz.”

Bu, parayla girilebilecek bir yemek değilmiş. Hikâyeler anlatmalı ya da şarkılar söylemelilermiş. Her kim şarkı söylemiyorsa bir hikâye anlatmak zorundaymış. Birileri atlanır korkusuyla bütün kapılar kilitlenmiş. Şarkı söyleme sırası bu kıza gelmiş. Onu bulan beyefendi de “Şimdi benim güzel Çingene kızım bir hikâye anlat,” demiş.

Kızın kocası olan adam onu tanımış ve hikâye anlatmasını istememiş. “Şarkı söyle güzel Çingene kızı,” demiş.

Kızsa, “Şarkı söylemeyeceğim, hikâye anlatacağım,” demiş ve başlamış:

“Bobby rag! Bobby rag!

Meşe ağacının yakınında...”

“Peh! Peh!” demiş kocası. “O hikâye olmaz.” (İhtiyar annesi de, oğlan da kızın neler söyleyeceğini anlamışlar.)

“Devam et güzel Çingene kızı,” demiş diğer beyefendi. “Çok güzel bir hikâye.”

Kız devam etmiş:

“Bobby rag! Bobby rag!

Bir meşe ağacının yakınında

Çingene olarak doğdum

Bir kadın oldum;

* Kıyafet.

Daha ölmemişken
Tabuta kondum.
O hainler onlardı.”

Kız partide bütün hikâyeyi anlatmış. Adamın onu nasıl öldürüp kalbini çıkartmak ve eve götürmek istediğini söylemiş. Oradakiler hem adamı hem de annesini canlı canlı yakalayıp asmışlar. Diğer genç beyefendi kızla evlenmiş ve onu bir ömür hanımefendi yapmış. Ah, kızın adını ve hangi soydan olduğunu da bilsek ne güzel olurdu. Ama hikâye bunu söylemiyor.

Küçük Tilki

Eski zamanlarda, krallar ve kraliçelerin yaşadığı günlerde tek bir kızları olan bir kralla kraliçe varmış. Kızlarına gözleri gibi bakıyor, rüzgâr değmesine bile izin vermiyorlarmış. Devasa bir parkın içinde yaşıyorlarmış ve parkın bir ucunda bir müstemilat, diğer ucundaysa kocaman, su dolu bir hendek varmış. Kız çok güzel bir kızmış. Onu görünce kraliçenin kızı olduğunu anlar mışsınız.

Müstemilatta yaşlı bir kadın yaşarmış. O günlerde cadılık da varmış. İhtiyar kral kadından sarayda çalışmasını istemiş ve kadın kendini ve adamı birlikte hayal etmiş. Bir gün ihtiyar centilmen, ihtiyar kadınla konuşurken kız biraz kıskanmış. İhtiyar kadın, kızın öfkelenişini fark edince uzun zaman eve gelmemiş.

İhtiyar cadı, genç kıza dikiş dikmeyi öğretiyormuş. Kahvaltıdan önce kızı müstemilata çağırmış. Kız oraya gittiği ilk gün bir buğday çekirdeği alıp yemiş.

Cadı ona, “Kahvaltı ettin mi?” diye sormuş.

Kız da “Hayır,” demiş.

“Hiçbir şey yemedin mi?” diye sormuş.

“Hayır,” demiş kız. “Sadece bir buğday çekirdeği.”

İki sabah aynı şekilde oraya gitmiş ve her sabah bir buğday çekirdeği yemiş. Böylece cadının onun üzerinde hiçbir gücü olmamış. Tanrı’nın tahılı, anlarsınız efendim. Ama üçüncü sabah yalnızca bir parça portakal kabuğu yemiş ve bu ihtiyar kadın onu efsunlamış. Sonra da hiç çağırmamış. Genç kız giderek büyüyor-muş. Cadı memnunmuş, krala gidip “Kızınız bu şekilde. Biliyormusunuz, yok edilmesi gerek,” demiş.

“Ne?! Benim güzeller güzeli kızım ne hale gelmiş! Ah! Hayır, hayır, hayır, olamaz!”

“Olabilir ve oldu,” demiş ihtiyar cadı.

İhtiyar kral durumun öyle olduğunu görmüş ve hemen delirmiş. O günlerde genç bir kadın talihsizliğe uğradığında yakılır-mış. Kral, adamın birine gidip demirden bir sandalye ve bir araba dolusu çalı çırpı getirmesini söylemiş. Kız bu demir san-

dalyeye oturtulmuş ve etrafına da çalı çırpı dizilmiş ve yakılmış. Kız sandalyede otururken ve diğerleri onu yakarken ihtiyar bir centilmen çıkıp gelmiş. Bu benim ihtiyar Dubel'miş*. "Soylu kullarım onu yakmayın, onun canını yakmayın, onu yok etmeyin. O parkın ucunda eski bir kuyu var. Kızı oraya koyun ve bırakın Tanrı nereye götürürse oraya gitsin," demiş.

Onlar da dediklerini yapmış, kızı bir daha düşünmemişler.

Bu arada genç kız küçük bir tilki doğurmuş. Tilki doğar doğmaz, "Anne, beni doğurduğuna göre çok zayıf ve düşkün biri olmalısın. Bir şey de yiyip içmiyorsun. Bir yerlere gidip sana bir şeyler getirmeliyim," demiş.

"Ah, küçük tilkim, beni bırakma. Sensiz ne yaparım ben? Kalbim kırık ölüyorum."

"Sanırım büyükbabama gideceğim," demiş tilki.

"Canım, gitmemelisin, köpekler peşine düşer."

"Ah, köpekler bana zarar veremez anne."

Tilki koşa koşa büyükbabasına gitmiş. Büyük kapıların önüne geldiğinde kapıların kapalı olduğunu görmüş. İki ya da üç köpek bağlıymış. İçeri girerken köpekler ona hiç bakmamış. Salon-
dan bir kadın çıkmış. İhtiyar cadıdan başkası değilmiş bu!

"Köpeklerinizi içeri çağırın hanımefendi ve beni ısırmalarına izin vermeyin. Bu evin sahibini görmek istiyorum," demiş tilki.

"Neden görmek istiyorsun?"

"Anneme yiyecek içecek bir şeyler vermesi için görüşeceğim, annem perişan halde."

"Annen kimmiş senin?"

"Soylu adamı dışarı gönder, ona söylerim."

Soylu adam dışarı çıkmış ve "Ne istiyorsun küçük tilki?" demiş.

Tilki elini başına götürmüş (böyle tavırları varmış): "Annem için yiyecek içecek bir şeyler istiyorum, perişan halde."

Soylu adam aşçıya bir sepete şarap ve yiyecek koymasını söylemiş. Aşçı söyleneni yapmış ve sepeti getirmiş.

Soylu adam, "Küçük tilki, sen bunu taşıyamazsın. Sepeti ta-

* Tanrı.

şması için birini göndereceğim,” demiş.

Ama tilki, “Hayır, teşekkürler soylu bey,” demiş ve sepeti küçük sırtına vurup koş a koş a annesine gitmiş.

Annesinin yanına varınca genç kadın, “Ah, benim küçük tilkim, senin için çok endişelendim. Köpekler seni yedi sandım,” demiş.

“Hayır anne, başlarını diğ er yana çevirdiler.”

Annesi uzanıp tilkiyi sevinçle öpmüş.

“Şimdi bir şeyler yiyip içmelisin anne,” demiş küçük tilki. “Bunları dediğim gibi büyükbabamdan aldım.”

Tilki üç kez böyle gidip gelmiş. İkinci gidişinde yaşlı cadı pis kokular almaya başlamış ve uşaklara, “O küçük tilkiyi bir daha içeri sokmayın, adam kaygılanacak,” demiş.

Ama tilki, “Soylu adamı görmek istiyorum,” demiş.

“Ah, sen soylu adamı rahatsız ediyorsun küçük tilki.”

“Ah, hayır! Etmiyorum,” demiş tilki.

Son gelişinde annesi ona tığ işinden güzel bir elbise giydirmiş. Soylu adam tekrar tilkinin karşısına çıktığında, “Annen kim küçük tilki?” diye sormuş.

“Söylesem de tanımazsınız belki.”

“O elbiseyi sana kim yaptı küçük tilki?”

“Emin olun annem yaptı! Başka kim yapacak?”

İhtiyar kral tilkinin üzerindeki elbiseyi görünce birden kederle ağlamaya başlamış, çünkü sevgili çocuğunun ölmüş olduğunu düşünmüş.

“Sizinle biraz konuşabilir miyim soylu adam?” demiş küçük tilki. “Bu öğleden sonra evinizde bir parti verir misiniz?”

“Neden küçük tilki?” diye sormuş kral.

“Eğ er bir parti vererseniz bu elbisenin kimin olduğunu açık larım. Ama annemi de çağ ırmalısınız.”

“Hayır, hayır küçük tilki. Anneni çağ ıramam.”

Eh, ihtiyar kral sonunda kabul etmiş ve küçük tilki de ona, “Hikâyeler anlatılmalı, şarkılar söylenmeli ve şarkı söylemeyen herkes bir hikây e anlatmalı,” demiş. “Yemekten sonra bahçede yürüyüş e çıkarız. Ama bu partiye çok sayıda hanımefendi ve

beyefendi çağırılmalısın. Müştemilatta yaşayan ihtiyar hanım da orada olmalı.”

Yemek duyurulmuş ve herkes tıkabasa yemiş. Yemek bitince soylu adam ortada durup bir şarkı ya da hikâye istemiş. Herkes şarkılar söylemiş, hikâyeler anlatmış. Sonra sıra genç hanıma gelmiş. Kadın, “Ben şarkı söyleyemem, hikâye de anlatamam ama küçük tilkim anlatabilir,” demiş.

“Pooydorda!” demiş ihtiyar cadı. “Küçük tilkiyi geçin, pis kokuyor.”

Ama insanlar küçük tilkiyi istemiş ve o da kalkıp “Bir varmış bir yokmuş,” diye başlamış. “Bir zamanlar ihtiyar olmayan bir kral ve kraliçe birlikte yaşarmış ve tek bir kızları varmış. Kızlarına gözleri gibi bakar, rüzgârın değmesine bile izin vermezlermiş.”

“Pooydorda!” demiş ihtiyar cadı. “Küçük tilkiyi geçin, pis kokuyor.”

Ama bütün kadınlar ve erkekler alkışlayarak, “Anlat küçük tilki!”, “Güzel hikâye küçük tilki!” ve “Gerçekten çok iyi küçük tilki!” demiş.

Bunun üzerine küçük tilki devam etmiş ve onlara ihtiyar cadıyı, kralın kızını nasıl yok etmek istediğini anlatmış ve sonra da “Bu ihtiyar kadın anneme bir yumurta, bir dilim de pastırma vermiş ve hepsini yedirmiş. Annem de kötü bir hayvanla kötü bir yola girmiş ama yalnızca yarısını yemiş. Sonra bana hamile kalmış. Bütün bunları o ihtiyar cadı yaptı,” demiş insanlara patisiyle cadıyı göstererek.

Daha sonra hep birlikte bahçede yürümüşler ve küçük tilki, “Anneciğim, senin için elimden geleni yaptım, artık senden ayrılacağım,” demiş. Küçük derisini üzerinden çıkarıp atmış ve altından görüp görebileceğiniz en güzel beyaz melek çıkmış.

İhtiyar cadı, genç kadın için yaptırılan sandalyede yakılmış.

Küçük Boğa Yavrusu

Çok uzun yıllar önce, bütün ülke kırlık çayırılık bir yerken, fakir* bir evde yaşayan küçük bir oğlan varmış. Bu oğlanın babası ona küçük bir boğa yavrusu vermiş.

Babası öldükten sonra çocuğun annesi yeniden evlenmiş. Üvey baba o kadar kötüymüş ki bu küçük çocuğa hiç tahammülü yokmuş. Sonunda çocuk boğa yavrusunu tekrar eve getirirse onu öldüreceğini söylemiş.

Her gün arpa ekmeğiyle dışarıdaki boğa yavrusuna bakmaya gidermiş. Daha sonra ihtiyar bir adam yanına gelmiş ve hepimiz kim bu diye düşünmeye başlamışız, değil mi? Adam doğruca küçük çocuğa gitmiş, “Boğa yavrunu da alıp talihinin peşine düşsen iyi olur,” demiş.

Çocuk da başlamış yürümeye, gitmiş, gitmiş, gitmiş, ne kadar gittiğini anlatsam yarın geceye kadar sürer. Sonunda bir çiftliğe varmış ve bir parça ekmek istemiş. Geri döndüğünde ekmeği ikiye bölüp yarısını bu küçük boğaya vermiş.

Sonra başka bir eve gidip biraz peynir istemiş, geri dönünce de yarısını küçük boğaya vermiş.

“Hayır,” demiş küçük boğa yavrusu. “Ben bu araziden geçerek yabani ormanlara, ıssız diyarlara gideceğim. Orada kaplanlar, cüzzamlılar, kurtlar, maymunlar ve ateş saçan bir ejderha olacak. Ateş saçan ejderha hariç hepsini öldürecek, ejderha da beni öldürecek.”(Tanrı o günlerde hayvanları konuşturuyormuş. Ağaçlar da konuşabiliyormuş. Kutsal Efendimiz bir çalının içine saklanmış ve çalı onunla konuşmamış. Tanrı da ona “Hep batacaksın,” demiş, öyle de olmuş. Ama sarmaşık onu sakladığı için, yazın da kışın da yeşil olacaksın demiş.)

Sonra bizim küçük oğlan ağlamaya başlamış ve demiş ki, “Ah, benim küçük yavru boğam, umarım seni öldürmez.”

“Öldürecek,” demiş küçük boğa yavrusu. “Sen de şu ağaca tırman, yanına maymunlardan başka kimse gelemesin. Onlar gel-

* “Poverty” sözcüğü muhtemelen İngiliz Çingeneleri arasında oldukça yaygın olan “küçük” anlamındaki Paltry sözcüğü ile karıştırılmış.

diğinde de peynir parçaları seni korur. Beni öldürünce ejderha biraz uzaklaşır. Sen de aşağı inip derimi yüzersin, en uzun bağırsağımı çıkarırsın ve savurursun. Bağırsagım onunla vurduğın her şeyi öldürür. Ateş saçan ejderha geldiğinde ona benim bağırsagımla vur, sonra da dilini kes.” (O günlerde ateş saçan ejderhalar olduğunu biliyoruz. Tıpkı İncil’deki George ve ejderhası gibi. Ama hey, artık dünya değişti. Dünyanın altı üstüne geldi, kürekle bellemişsin gibi.)

Bu sırada çocuk, boğa yavrusunun ona dediğini yapmış ve ağaca tırmanmış. Maymunlar da ağaca çıkmış. Çocuk peyniri elinde ufalamış ve “Sizin kalbinizi de bu çakmak taşı gibi ezerim,” demiş.

Maymun gözlerini açarak, “Eğer çakmak taşıyı sıkıp suyunu çıkarabiliyorsan beni de sıkabilirsin,” demiş. Çocuk hiç konuşmamış, çünkü maymun kurnazmış* ve aşağı inmiş.

Küçük boğa yavrusu yerde tüm o vahşi şeylerle savaşıyor-muş. Çocuk da ağacın üzerinden el çırparak, “Hadi benim küçük boğam! Müthişsin, benim küçük boğam!” deyip duruyormuş. Boğa yavrusu, ateş saçan ejderha dışında hepsini yenmiş. Ateş saçan ejderha, küçük boğa yavrusunu öldürmüş.

Daha sonra gitmiş, genç bir kız görmüş. Bir kralın kızıymış. Kız saçlarından bağılıymış. (O günlerde krallar kızlarına karşı çok sertmiş, kızları yaramazlık yaparsa ateş saçan ejderhalar yok etsin diye ölüme terk ederlermiş.)

Oğlan birkaç saat orada kızla oturmuş. Daha sonra kız, “Şimdi benim sıram geldi küçük çocuk. Endişelenmem gerek, gitsen iyi olur,” demiş.

Oğlansa, “Hayır,” demiş. “Ben onu yenebilirim, gitmeyeceğim.”

Kız oğlanı uzaklaştırmak için yalvarıp yakarmış ama çocuk gitmemiş. Ejderhanın uzaklardan kükreyerek geldiğini duyabiliyormuş. Ejderha ateşler saçarak ve dilini koca bir mızrak gibi uzatarak gelmiş. Kükremesi millerce öteden bile duyuluyormuş. Kralın kızının bağlandığı yer de ejderhanın hep geldiği bir yermiş. Ejderha gelince oğlan elindeki bağırsağı ejderhanın yüzüne vurmuş ve ejderhanın öldüğünü söylemiş. Ama ateş saçan ejderha onun parmağını yemiş. Bunun üzerine küçük oğlan ejderha-

* “Maymun kadar kurnazca”, Çingene bir dostumun en sevdiği deyimdir.

nın dilini kesmiş ve genç kıza, “Elimden gelen her şeyi yaptım, artık senden ayrılmalıyım,” demiş. Tabii oğlan gitmek için hareketlenince kız çok üzülmüş ve elmas yüzüğünü çocuğun saçına bağlayarak ona veda etmiş.

Derken ihtiyar kral, kızının saçlarından bağlandığı yere gelmiş. Kızının bir parçasını bile bulmayı beklemiyormuş ama bıraktığı yerde bulmuş. Çok şaşırılmış. Kızına, “Nasıl kurtuldun?” diye sormuş.

“Küçük bir oğlan buraya gelip beni kurtardı baba.”

Kral kızını çözmüş ve sarayına götürmüştü. Mutluymuş tabii, aklı başına gelmiş. Her yere kızını kimin kurtardığını öğrenmek için kâğıtlar dağıtmış. Doğru adam geldiğinde kızını onunla evlendirip krallığını ona verecekti. İngiltere’nin her köşesinden bir parmağı kesilmiş adamlar gelmiş. Hepsinin elinde türlü türlü dil varmış: yabancı diller, canavar dilleri ve vahşi hayvanların dilleri. Bir sürü dil kesmişler, bir şeyleri vurmaya gitmişler ama hiçbirini vuracak bir ejderha bulamamış. Her gün dillerle ve elmas yüzüklerle gelen bir adam varmış ama dilleri gösterdiğinde doğru dil olmadığını görüp onu geri gönderiyorlarmış.

Yırtık pırtık elbiseler içindeki küçük oğlan bir iki kez gelip köşede durmuş ve kız onu görmüş. Babasının çok kızdığını söyleyip çocuğu geri çevirmiş.

“Baba,” demiş. “O çocuğu tanıyorum ben.”

Bir sürü prens gelip çıkınlarını gösteriyormuş. Birkaç gün sonra küçük çocuk daha iyi bir kıyafetle tekrar gelmiş.

İhtiyar kral, “Bu çocuğa baktığımı gördüm. Eğer oysa, o olsun,” demiş.

Diğer centilmenlerin hepsi onu öldürmeye hazırmış ama “Hey! Hey! O çocuğu geri gönderin, o olamaz,” demişler.

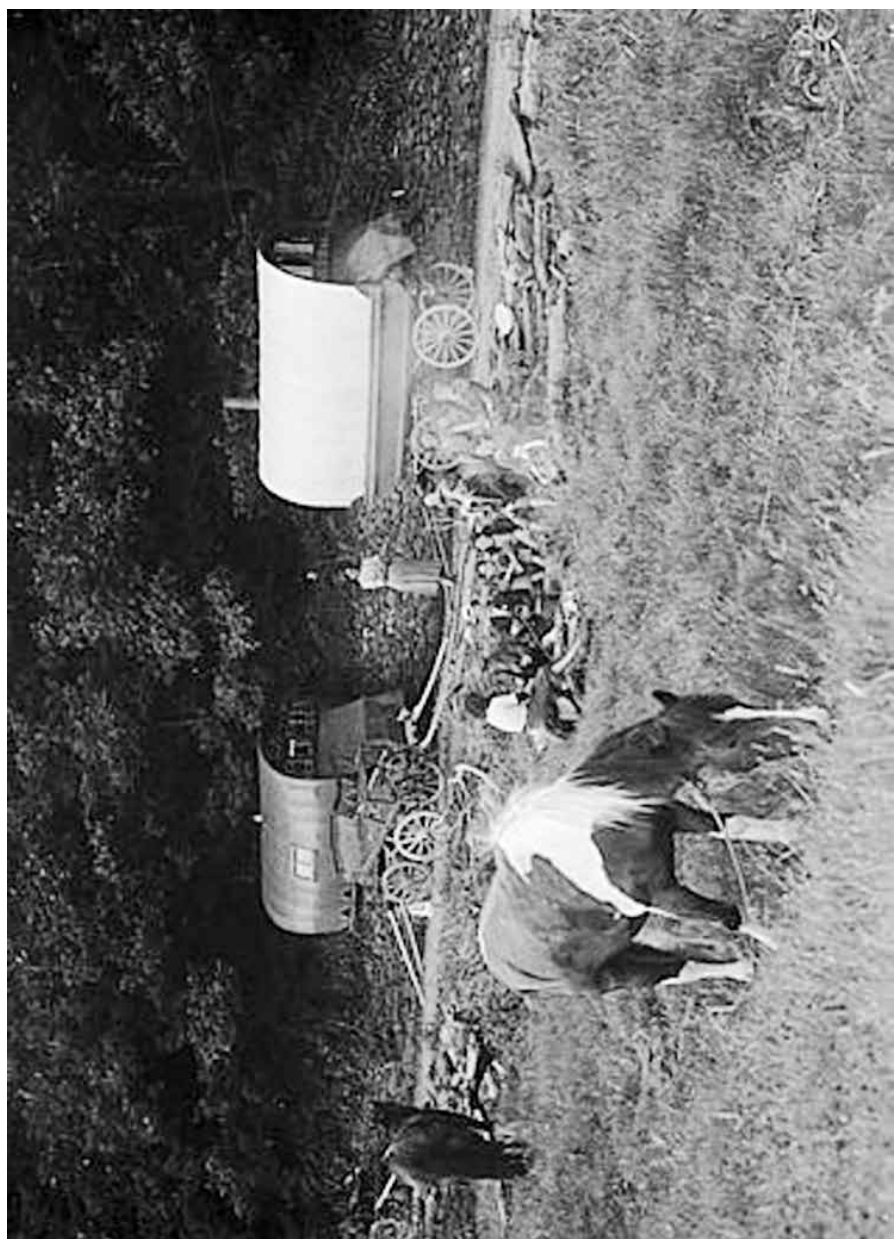
Ama ihtiyar kral, “Gel de neyin var göster oğlum,” demiş.

Oğlan üzerinde kızın adının yazdığı elmas yüzüğü ve ateş saçan ejderhanın dilini göstermiş. Ah! Diğer centilmenler, oğlan elindekileri gösterdiğinde çok şaşırılmışlar. Kral da ona, “Krallığımla alacak ve kızım ile evleneceksin,” demiş.

Oğlan, o kızla evlenmiş ve ihtiyar kralın ülkesini almış. Üvey babası gelip ona sahip çıkmak istemiş ama genç kral öyle bir adam tanımıyormuş.

Sekizinci Bölüm

GALLER ÇİNGENE MASALLARI

Jack ve Altın Enfiye Kutusu

Bir zamanlar ihtiyar bir kadın ve ihtiyar bir adamın tek bir oğulları varmış ve büyük bir ormanda yaşarlarmış. Oğulları hayatı boyunca başka hiçbir insan görmemiş ama annesiyle babasından başka insanlar ve başka şeyler de olduğunu biliyormuş dünyada. Çünkü bir sürü kitabı varmış ve her gün onları okurmuş. Günün birinde genç, güzel kadınlarla ilgili bir şeyler okumuş ve onlardan birini görmek için delirir olmuş. Bir gün babası odun kesmeye gittiğinde oğlan annesine uzaklara gidip başka bir ülkede yaşamak istediğini, ikisi dışında başka insanlar görmek istediğini söylemiş. “Burada etrafımı saran koca ağaçlardan başka bir şey görmüyorum. Eğer burada kalırsam, hiçbir şey görmeden delireceğim,” demiş.

Genç adam, zavallı, ihtiyar annesiyle konuşurken babası dışarıdaymış.

İhtiyar kadın, oğluna gitmeden önce, “Peki, peki, benim zavallı oğlum, eğer gitmek istiyorsan gitmelisin. Tanrı seninle olsun,” demiş. (İhtiyar kadın bunu söylerken en güzelini düşünüyormuş.) “Ama gitmeden biraz bekle. Senin için ne yapmamı istersin? Küçük bir kek yapıp seni kutsayayım mı yoksa büyük bir kek yapıp seni lanetleyeyim mi?”

“Canım annem! Canım!” demiş çocuk. “Bana büyük bir kek yap. Belki yolda acıkırım.”

İhtiyar kadın büyük keki yapmış, sonra evin tepesine çıkmış ve görebildiği kadarıyla onu lanetlemiş.

Oğlan daha sonra babasıyla karşılaşmış. İhtiyar adam, “Nereye gidiyorsun zavallı oğlum?” demiş. Oğlan babasına da annesine anlattıklarını aktarmış. “Peki,” demiş babası. “Gittiğin için üzülüyorum ama madem kararlısın, en iyisi gitmen.”

Zavallı delikanlı çok da uzaklaşmadan babası onu geri çağırmış. Cebinden altın bir enfiye kutusu çıkarmış ve oğluna, “Gel bakalım, al şu kutuyu da cebine koy,” demiş. “Ölümün kıyısına gelmeden de sakın açma.”

Zavallı Jack yeniden yola koyulmuş ve yorulup acıkana ka-

dar yürümüş. Yolda bütün keki yiyip bitirmiş. Derken gece çökmüş. Oğlan önündeki yolu bile göremez olmuş. Biraz ileride bir ışık fark edince ona doğru ilerlemiş. Arka kapıyı bulup tıkladı. Hizmetçilerden biri gelip Jack'e ne istediğini sormuş. Delikanlı gece olduğunu ve uyuyacak bir yer istediğini söylemiş. Hizmetçi onu içeri, ateşin başına davet etmiş ve bol bol güzel et, ekmek ve bira vermiş. Delikanlı ateşin kenarında yemeğini yerken ona bakmak için genç bir kadın gelmiş. Kadın ona, o da kadına âşık olmuş. Genç kadın babasıyla konuşmak için koşmuş ve mutfakta çok yakışıklı bir genç olduğunu söylemiş. Centilmen hemen delikanlının yanına gidip onu sorgulamış ve elinden ne iş geldiğini sormuş. Bizim şapşal da her şeyi yapabileceğini söylemiş. (Jack aslında bütün aptalca işleri, evle ilgili istenen her şeyi yapabileceğini söylemek istemiş.)

"Pekâlâ," demiş centilmen ona. "Sabah sekizde evimin önünde koca bir göl ve en büyük savaş teknelerinden birkaç tane olması gerek. En büyük teknelerden biri kraliyet selamı için top ateşlemeli ve son atış genç kızımın uyuduğu yatağın ayağını kırmalı. Tüm bunları yapamazsan senin canını alırım."

"Tamam," demiş Jack. Sonra yatağına gitmiş ve sessizce duasını ederek sabahın sekizine kadar uyumuş. Uyandığında ne yapacağını düşünecek zamanı yokmuş. Birden babasının ona verdiği altın enfiye kutusunu hatırlamış. Kendi kendine, "Tamam, tamam, ölüme hiç şimdiki kadar yaklaşmamıştım," demiş. Sonra cebine uzanıp küçük kutuyu çıkarmış.

Kutuyu açtığında içinden üç küçük, kırmızı adam fırlamış ve Jack'e, "Bizden ne dilersin?" diye sormuşlar.

"Şey," demiş Jack. "Bu konağın önüne koca bir göl istiyorum. Dünyadaki en büyük savaş tekneleri içinde olsun ve en büyüklelerinden biri de kraliyet selamı versin. Son atış, şu genç hanımın uyuduğu yatağın ayaklarından birini kırsın."

"Peki," demiş küçük adamlar. "Uykuna dön."

Jack tüm bunları küçük adamlara anlatmayı kıl payı yetiştirmiş. Saat sekiz olmuş ve en büyük savaş teknelerinden biri dan dan atış yapmaya başlamış. Jack yatağından fırlayarak pencereden dışarı bakmış. Sizi temin ederim ki, anne ve babasıyla ormanda o kadar uzun zaman yaşamış biri için muhteşem bir manzara varmış karşısında.

Jack o sırada giyinmiş, duasını etmiş ve gülerek aşağı inmiş, çünkü gururluymuş, ona verilen iş halledilmiş. Centilmen ona gelip, “Evet genç adam,” demiş. “İtiraf etmeliyim ki gerçekten çok zekisin. Gel de kahvaltını et. Yapman gereken iki şey daha var. Sonra kızımla evlenebilirsin.” Jack kahvaltısını etmiş ve genç kadına bakmış. Kadın da ona bakmış.

(Küçük hikâyeme devam etmeliyim.)

Centilmenin Jack’ten istediği diğer şey ise sabah sekize kadar bir mil boyunca etrafta yer alan bütün ağaçları kesmesiymiş. Kısa keselim, iş bitmiş ve centilmen memnun olmuş. Centilmen, “Yapman gereken diğer şeyse,” demiş (bu son görevmiş), “on iki altın sütunun üzerinde duran büyük bir kale getirmelisin bana. Alay alay asker olmalı ve talimden geçmeliler. Sabah sekizde komutanları, *omuz yukarı*, demeli.”

“Tamam,” demiş Jack. Üçüncü ve son sabah geldiğinde, üç büyük görev de tamamlanmış ve Jack genç kızla evlenmiş.

Ah, ama daha en kötüsü gelmedi.

Centilmen bu kez büyük bir av partisi veriyormuş ve civardaki tüm centilmenleri davet etmiş. Kaleyi de gösterecekmış. O sıra Jack’in de onlara katılabileceği güzel bir atı ve kıvrık bir kıyafeti varmış. O sabah uşağı, Jack’in kıyafetlerini giydirip onu ava hazırlarken elini Jack’in yelek ceplerinden birine sokmuş ve altın enfiye kutusunu çıkarmış. Zavallı Jack onu yanlışlıkla orada unutmuş. Adam küçük kutuyu açmış ve içeriden üç kırmızı adam fırlayıp ne istediğini sormuşlar. “Eh,” demiş uşak onlara, “bu kalenin buradan çok uzaklara, denizin ötesine taşınmasını istiyorum.” Küçük kırmızı adamlar, “Tamam,” demişler. “Sen de onunla gitmek ister misin?” Uşak, “Evet,” demiş. “Peki, hazırlan o halde,” demişler ve çok çok uzaklara, büyük denizin ötesine gitmişler.

Büyük av ekibi geri döndüğünde on iki altın sütun üzerindeki kalenin ortada olmadığını görmüşler. Kaleyi göremeyen centilmenler büyük bir hayal kırıklığı içindeymiş. O zavallı, ahmak Jack, genç eşinin elinden alınmasıyla tehdit edilmiş. Ama centilmen onunla bir anlaşma yapmış. Kaleyi bulmak için Jack’in on iki ay ve bir günü varmış. O güzel atıyla ve cebinde parayla yola düşmüş.

Zavallı Jack, kayıp kalenin peşinde dağları, tepeleri, vadileri,

ormanları aşmış, sisli korulardan ve patikalardan geçmiş. Bıraksanız bütün gece konuşsam ne kadar yol gittiğini anlatamam. En sonunda dünyadaki bütün küçük farelerin kralının yaşadığı yere varmış. Saraya açılan ön kapıda küçük bir fare nöbet tutuyormuş. Jack'in içeri girmesini engellemeye çalışmış. Jack, küçük fareye, "Kral nerede yaşar? Onu görmek isterim," demiş. Nöbetçi fare, ona mekânı göstermek için bir başkasını göndermiş ve Kral, Jack'i görünce onu içeri davet etmiş. Nereden gelip nereye gittiğini sormuş ona. Jack bütün gerçekleri anlatmış. Büyük kaleyi kaybettiğini ve onu aradığını, bulmak için yalnızca on iki ay ve bir günü olduğunu söylemiş. Sonra kaleyle ilgili bir şey bilip bilmediğini sormuş. Kral, "Hayır," demiş. "Ama ben dünyadaki bütün küçük farelerin kralıyım. Sabah hepsini çağıracağım. Belki biri bir şey görmüştür."

Jack güzelce karnını doyurup yatmış. Sabah kralla birlikte araziye gitmişler. Kral bütün fareleri toplamış ve onlara altından sütunlar üzerinde duran büyük, güzel bir kale görüp görmediklerini sormuş. Farelerin tümü hayır demiş. Onu gören yokmuş. İhtiyar kral, Jack'e iki abisi olduğunu söylemiş. "Biri bütün kurbağaların kralıdır, diğeri, yani büyük olansa dünyadaki bütün kuşların kralıdır. Oraya gidersen belki o konuda (kayıp kale hakkında) bir şeyler biliyorlardır." Kral, devam etmiş, "Atını burada benimle bırak, dönene kadar kalsın. Benim en iyi atımı al ve abime bu keki ver. O, kimden aldığını anlayacaktır. Benim iyi olduğumu ve onu özlediğimi söyle."

Kral ve Jack el sıkışmışlar. Jack kapıdan geçerken küçük fare ona kiminle gideceğini sormuş. Jack, "Krala tek başıma gideceğim," demiş.

Küçük fare, "Benimle gitsen daha iyi olur. Belki sen bilmeden sana bir iyilik yaparım," demiş.

"Atla o zaman."

Küçük fare atın bacağından yukarı tırmanırken atın dans etmesine neden olmuş. Jack, fareyi cebine koymuş. Kral'a iyi günler dileyip nöbetteki fareyi cebine koyduktan sonra yola koyulmuş. Önünde çok uzun bir yol varmış ve daha ilk günündeymiş. Sonunda gideceği yere varmış. Nöbette, omzunda silah taşıyan bir kurbağa varmış ve içeri girmemesi için Jack'i engellemeye çalışmış. Jack ona kralı görmek istediğini söyleyince geçmesine

izin vermiş. Jack kapıdan geçmiş. Kral gelip ona ne işi olduğunu sormuş. Jack de baştan sona ne olduysa anlatmış.

“Peki, peki, içeri gel.”

Jack o akşam bir güzel eğlenmiş. Sabah, Kral garip sesler çıkararak dünyadaki bütün kurbağaları toplamış ve onlara on iki altından sütun üzerinde duran bir kale görüp görmediklerini sormuş. Hepsi tuhaf bir “vrak-vrak-vrak” sesi çıkarmış ve “Hayır,” demiş.

Jack başka bir at ve diğer iki kralın abisi olan krala verilmek üzere yeni bir kek almak zorunda kalmış. Gideceği son kral, bütün kuşların kralıymış. Jack kapıdan çıkarken, nöbetteki küçük kurbağa, onunla gitmek istediğini söylemiş. Jack başta onu reddetmiş ama sonunda atlamasını söylemiş ve onu da diğer cebine koymuş. Yeniden uzun bir yolculuğa çıkmış. Bu kez ilk günkünden üç kat daha uzun bir yol tepmiş ama sonunda mekânı bulmuş. Nöbet tutan bir kuş varmış. Jack yanından geçerken nöbetçi kuş hiçbir şey söylememiş. Jack, Kral’la konuşup ona her şeyi, kalenin başına gelenleri anlatmış.

“Peki,” demiş Kral. “Sabah kuşlarıma bir şey bilip bilmediklerini sorarız.”

Jack atını ahıra bırakıp bir şeyler yedikten sonra uyumuş. Sabah uyandığında Kral’la birlikte dışarı çıkmış. Kral dışarıda komik bir ses çıkarmış ve dünyadaki bütün kuşlar toplanmış. Kral onlara güzel bir kale görüp görmediklerini sormuş ve bütün kuşlar görmediklerini söylemiş.

“Peki,” demiş Kral, “büyük kuş nerede?”

Bir süre kartalın görünmesini beklemişler. Bir süre sonra, Kral ona acele etmesini söylemeleri için iki küçük kuşu gökyüzüne gönderdikten sonra kartal ter içinde gelmiş. Kral, büyük kuşa kaleyi görüp görmediğini sormuş.

Kuş, “Gördüm, oradan geliyorum,” demiş.

“Güzel,” demiş Kral. “Bu genç centilmen o kaleyi kaybetti. Onu kaleye geri götürmelisin. Ama önce dur da bir şeyler ye.”

Bir hırsız öldürüp en güzel parçalarıyla kartalı beslemiş ve denizaşırı yolculuğuna hazırlamışlar. Jack’i de sırtında taşıyacakmış. Biraz sonra kale görünür olunca, altın enfiye kutusunu almak için ne yapmaları gerektiğini bulamamışlar. Küçük fare on-

lara, “Beni aşağı bırakın, küçük kutuyu sizin için alayım,” demiş. Böylece fare gizlice kaleye girmiş, kutuyu almış ve merdivenlerden inerken kutuyu düşürmüştü. Neredeyse yakalanıyormuştu. Sonunda kutuyu alıp koşarak diğerlerinin yanına gelmişti.

Jack, “Aldın mı?” diye sormuştu.

“Evet,” demiş fare. Yeniden yola koyulup büyük kaleyi arkalarında bırakmışlar. Hep birlikte (Jack, fare, kurbağa ve kartal) büyük denizin üzerinden geçerken küçük kutuyu hangisinin tutacağı konusunda tartışmışlar ve kutu suya düşmüştü.

“Tamam, tamam,” demiş kurbağa. “Bir işe yarayacağımı biliyordum. Beni suya bıraksanız iyi olur.”

Kurbağayı bırakmışlar. Üç gün üç gece aşağıda kalmıştı. Yeniden yükselip küçük burnunu ve ağzını suyun üzerine çıkarmıştı sonra. Hep birden, “Buldun mu?” diye sormuşlar. “Hayır,” demiş kurbağa.

“O zaman orada ne yapıyorsun?”

“Hiç,” demiş kurbağa. “Nefes almak istedim.” Daha sonra zavallı kurbağa ikinci kez suyun altına dalmış ve bir gün bir gece aşağıda kalmıştı. Sonunda kutuyu yukarı çıkarmıştı.

Dört gün dört gece orada kaldıktan sonra denizleri, dağları aşan uzun bir yolculuk yaparak ihtiyar kralın, dünyadaki bütün kuşların efendisinin sarayına varmışlar. Kral onları görünce çok gururlanmış ve içtenlikle karşılamıştı. Onlarla uzun uzun konuşmuştu. Jack kutuyu açmış ve küçük adamlara geri gidip kaleyi oraya getirmelerini söylemişti. “Olabilirdiğince çabuk dönün,” demişti.

Üç küçük adam gitmişti. Kalenin yanına vardıklarında ona yaklaşmaya korkmuşlar. Ta ki beyefendiler ve hanımefendiler ve bütün hizmetçiler biraz dans etmek için dışarı çıkana kadar. Orada aşçı ve bir hizmetçiden başka kimse kalmamıştı. Bir de zavallı bir Çingene kadını gelmişti. Ailenin evden gittiğini bildiğinden kaleye giderek aşçıdan yiyecek bir şeyler istediği için o sırada oradaymıştı. Küçük kırmızı adamlar ona gitmeyi mi kalmayı mı tercih ettiğini sormuşlar.

Kadın, “Sizinle geleceğim,” demişti.

Adamlar, kadına hemen yukarı çıkmasını söylemişler. Kadın yukarı çıkar çıkmaz misafir odalarından birinden beyefendileri, hanımefendileri ve hizmetçileri görmüş ama artık çok geçmişti.

Son hız hareket etmeye başlamışlar. Çingene kadın camdan onlara gülüyor, durmalarını işaret ediyormuş ama nafile. Yolculukları dokuz gün sürmüştü. Kutsal pazar gününü kutlamak istemişler ve küçük adamlardan biri rahip, öbürü papaz olmuş, üçüncü de orgun başına geçmişti. Üç kadın şarkıcı olmuş (aşçı, hizmetçi ve Çingene kadın). Kalede zaten büyük bir şapel varmış. Müzikte göze çarpan bir uyumsuzluk varmış. Küçük adamlardan biri kötü sesin nereden geldiğini görmek için orga koşmuş ve sesin sadece üç kadının, küçük kırmızı adamın küçük bacaklarını bas tuşlara doğru tamamen uzatışına güldükleri için çıktığını anlamış. Küçük adam aynı anda iki kolunu da kullanıyormuş ve başında da takmayı hiç unutmadığı küçük kırmızı takkesi varmış. Daha önce hiç böyle bir şeye tanık olmadıklarından neşelerinin yüzlerine vurmasını engelleyemiyorlarmış. Zavallılar! İşler başladığı gibi gitmemiş ve bir tehlikenin kıyısına gelmişler. Kale, denizin ortasında neredeyse batacakmış.

Uzun, neşeli bir yolculuğun ardından yeniden Jack'in ve Kral'ın yanına gelmişler. Kral kalenin görüntüsü karşısında şaşırmış. Altın merdivenleri tırmanarak içeriye görmek istemiş ve dikkatini ilk çeken zavallı Çingene kadını olmuş. "Nasılsın kardeşim?" diye sormuş ona.

Kadın, "Çok iyiyim. Sen nasılsın?" diye sormuş.

Kral, "Gayet iyiyim," demiş. "Benim evime gel. Seninle konuşmak, kim olduğunu öğrenmek, halkını tanımak isterim."

İhtiyar Çingene kadını ona halkından, Lovell'lerden, Stanley'lerden, Lee'lerden ve bilmediği bir sürü isimden bahsetmiş. Kral ve Jack, Çingene kadının sohbetinden çok hoşlanmışlar ama zavallı Jack'in on iki ay ve bir günlük zamanı bitmek üzereymiş. Evine, genç karısına dönmek istiyormuş. Üç küçük adama ertesi sabah sekizde hazırlanıp onu diğer kardeşe götürmelerini emretmiş. Orada da bir gece kalacaklarmış. Oradan da son ve en küçük kardeşe, dünyadaki bütün farelerin efendisine uğrayacaklarmış. Öyle bir yerde kale, çağırılana kadar onun gözetiminde kalmalıymış. Jack, Kral'la vedalaşmış, konukseverliği için ona teşekkür etmiş ve başka bir ülkede yeniden karşılaşmanın onu şaşırtmayacağına söylemiş.

Jack ve kalesi yeniden yola düşmüş, bir gece diğer yerde konaklamış. Oradan üçüncü krala gitmiş ve kaleyi korumaya bı-

rakmış. Jack kalesini ardında bırakmak zorunda kalınca kendi atını almış. Hani ilk geldiğinde orada bıraktığı, yola ilk çıktığında üzerinde olduğu at. Kral da Çingene kadını sevmiş ve orada onunla kalmak isteyip istemediğini sormuş. Çingene kadın, Jack çağırana kadar kalacağını söylemiş.

Zavallı Jack, kalesini ardında bırakarak eve doğru yürümüş ve üç kardeşle de her gece eğlendiğinden atın üzerinde uykusu gelmiş. Küçük adamlar ona rehberlik etmese yolu şaşırırmış. Sonunda yorgun argın evine varmış. Çalınan kaleyi bulmadığı için onu nazik karşılamamışlar. Daha da kötüsü Jack genç karısının onu karşılamaya gelmediğini görmüş. Ailesi kızı engellemiş. Ama bu durum çok sürmemiş. Jack tüm gücünü toplamış. Küçük adamları kaleyi getirmeye göndermiş. Küçük adamlar çok geçmeden oraya varmış. Dışarıda ilk gördükleri, yakmak için çalı çırpı toplayan Çingene kadın olmuş. Ona ısıklık çalmışlar.* Kadın doğruca onlara dönmüş ve “Dordi! Dordi!** Nasılsınız yoldaşlar? Nereden gelip nereye gidiyorsunuz?” demiş.

“Şey, doğruyu söylemek gerekirse kaleyi buradan almak için gönderildik. Burada kalmak mı istersin, bizimle gelmek mi?”

“Burada kalmaktansa sizinle gelsem daha iyi.”

“Gel o zaman kardeş.”

Jack, Kral’la el sıkışmış ve krallara has nezaketi için ona teşekkür etmiş. Kral birden çok düşkün olduğu ve çok sevdiği Çingene kadını görünce onu içeriden çıkarana kadar kaleyi alıkoymak istemiş. Ama Jack onun niyetini anlamış ve Çingene kadının, kendisine hemşirelik yapmasını istediğinden küçük adamlara hemen hazırlanıp hızla harekete geçmelerini söylemiş. Böylece yola çıkmışlar. Çok geçmeden yolculukları sona ermiş. Genç karısı Jack’i karşılamaya kucağında küçük bir oğlan çocuğuyla gelmiş.

Uzun lafın kisası, Jack işini tamamladıktan sonra, kalbi kırık Çingene kadının işini halletmek için kayınpederinin demirlenmiş haldeki en büyük savaş gemilerinden birini ödünç almış ve üç küçük adamı, Çingene’nin akrabalarını bulmaya göndermiş. Akrabalarını bulurlarsa yanına getireceklermiş. Uzun bir arayış-

* Çingenelerin farklı ısıklık türleri vardır, her biri bir aileye hastır ve böylece uzaktan ya da karanlıkta birbirlerini tanıyabilirler.

** Dordi = Bak hele,’ Yaygın bir Çingene seslenişi.

tan sonra akrabalar bulunup getirilmiş. Kadın çok sevinmiş ve Jack'in karısının akrabaları da mutluymuş. Bir süre sonra birbirlerini çok sevmişler. Çingene'nin akrabaları gemiden inince, Jack'in akrabaları onların kendi topraklarında, güzel bir nehrin kıyısında kamp kurmasına izin vermiş. Beyefendiler ve hanımefendiler her gün gidip onları görürmüş. Jack ve karısının bir sürü çocukları olmuş ve Çingene kızlarının bazıları onlara bakıcılık yapmış. Küçük çocuklar neredeyse yarı Çingene'ymiş, çünkü bakıcı kızlar onlara sürekli dilimizi öğretiyormuş. Beyefendiler ve hanımefendiler onlarla olmaktan çok keyif alıyormuş. Oraya son gittiğimde, onlar için arp çaldım ve yine gideceğim.

Beş Meslek

Bir zamanlar bir denizci ve dört başka adam varmış. Bunlardan biri demirci, biri asker, biri terzi ve diğeri de hancıymış. Denizci, demirciden denize gelmesini istemiş. Demirci, “Olmaz, gidip çalışmam gerek,” demiş. “İşin nedir?” “Demiri ısıtmak,” demiş demirci. “Ve atlara nal yapmak.” Denizci diğeri üçüne gemisine gelmelerini söylemiş. Asker gidip dönüş ve yürüyüş çalışması gerektiğini söylemiş. Terzi, “Gidip seni sıcak tutacak giysiler yapmalıyım,” demiş. Hancıysa, “Ben de gidip sizi sarhoş edecek biraları yapmalıyım, böylece hepiniz şeytana gidebilirsiniz,” demiş. Hepsi bu kadar.

Bu küçük ahlaki hikâye, hissesi olan nadir Çingene masallarından biridir.

Ashypelt

Bir zamanlar o'Dean Ormanı'nda yaşayan ihtiyar bir adam ve kadın varmış. Bunların on iki oğlu varmış ve birinin adı Ashypelt'miş. En küçük çocukları oymuş ve sürekli ateşin yanında oturup durduğu için Ashypelt'i pek düşünmezlermiş. Abileri ona tükürür, dalga geçip gülerlermiş. Ashypelt hiç konuşmaz, hiçbir şeyi duymazmış. Bu on bir kardeş her gün odun keser ve cumartesi günleri de haftalıklarını alırlarmış. Düzenleri hep böyleymiş ve ihtiyar kadınla ihtiyar adama çok para getirirlermiş.

İhtiyar kadın bir gün, "John, diyorum ki artık tüm yaşamımızı sürdürecektik kadar paramız var," demiş. "Bu akşam haftalıklarıyla eve döndüklerinde -günlerden cumartesiymiş- onlara asker toplama bölüğünün geldiğini, on bir sağlıklı oğlumuz olduğundan haberdar olduklarını ve onları asker yapmak istediklerini söyleyelim. Akşam eve geldiklerinde onlarla konuşurum ve 'Canım oğullarım, siz gittikten sonra asker toplama bölüğü geldi. Hepinizin askere gitmesini istiyorlar,' derim," demiş ve bu sırada hüngür hüngür ağlıyormuş. "'Yapabileceğiniz en iyi şey gidip ahırda yatmak,' derim. Sonra onları ahıra koyar, yanlarına bir haftalık yiyecek veririz, (her zaman aldıkları şeyler)," demiş. "Ashypelt'i de yola göndeririz." (Ashypelt başından beri onları dinliyor, ihtiyar kadının söylediği her şeyi duyuyormuş.) "On bir oğlumuzu gönderdiğimiz ahır da saat on iki gibi ateşe verir ve çocuklarımızı yakarız. Onlardan kurtulmanın en iyi yolu bu. Onları yakacağız," demiş kadın.

Zavallı Ashypelt, ocağın yanından kalkmış. Saat on bir gibiymiş. Ahır ateşe vermek için on ikiye kadar ayakta kalacaklarmış. Ashypelt ahıra gidip abilerine bir bir olacakları anlatmış, onları öldürüp yiyecekleri yok edeceklerini söylemiş.

"Sen kimsin?" demiş abileri.

"Ben sizin kardeşiniz Ashypelt," demiş. "Ben kardeşiniz Ashypelt."

Bir abisi, sonra diğeri ona dikkatle bakıp tanıyıp tanımadıklarını anlamaya çalışmışlar. Sonra onları rahatsız ettiği için zavallı Ashypelt'i öldürmeye kalkmışlar.

“Annemle babam sizi ateşe verecekler, hepinizi. O yüzden sizi ahıra gönderdiler. Benimle şu kenara gelin, ahırın nasıl ateşe verileceğini göreceksiniz,” demiş Ashypelt.

Saat on ikiye gelirken hepsi yüksek bir çalının üzerine oturmuş izliyorlarmış. İhtiyar kadınla ihtiyar adamın ellerinde bir fenerle gelip içi samanla dolu ahır ateşe verdiğini görmüşler. Ashypelt’e onların hayatını kurtardığı için teşekkür etmişler ama babalarına da annelerine de bir zarar vermemişler. Hep birlikte yola koyulmuşlar. On iki yolun kesiştiği bir noktaya gelmişler. Daha önce ocağın yanından hiç ayrılmamış olan zavallı Ashypelt’in, bütün gece dışarıda olduğu için uykusu gelmiş.

Kardeşler birbirlerine, “Hepimiz bir yol seçeceğiz. Her birimiz başka bir yoldan gideceğiz ve on iki ay ve bir gün sonra burada tekrar buluşacağız,” demişler.

Zavallı Ashypelt’in güneşten ve daha önce ocağın başından hiç ayrılmamış olmaktan yorgun düştüğü için uykusu gelmiş ve uyuyakalmış. Bütün kardeşler gittikleri yola işaret koymuşlar ve Ashypelt’e de bir yol kalmış. Zavallı Ashypelt uyandığında gözlerini ovuşturarak etrafa bakınmış. Ona kalan oldukça eski, kötü bir patikaymış. Dizlerine kadar çamura batarmış o yola giren insan. Zavallı Ashypelt çok zayıf olduğundan başlarda hızlı gitse de bir süre sonra çamurda tökezlemeye başlamış ve gördüğü çalıların boyu giderek uzamış. Vadilerden, yüce dağlardan geçmiş, kuş uçmaz kervan geçmez yerlere varmış. O kadar çok gitmiş ki sabaha kadar anlatsam bitmez ama o kadar uzatmayacağım. Zavallı Ashypelt o eski yolda karanlıkta kalmış. Hemen uyumuş ve yaz olduğundan güneş erkenden doğunca kalkmış ve yola devam etmiş. Gide gide bir kaleye ve içinde bir adamın yaşadığı yeni bir eve varmış. Adamdan ona iş vermesini istemiş.

Adam, “Tamam Ashypelt, sana iş vereceğim,” demiş. “Ne iş gelir elinden?”

Ashypelt, “Denememi istediğiniz her şeyi yapabilirim,” demiş. “Tamam Ashypelt,” demiş adam. “Bütün geceyi o kalede geçirirsen sana elli pound ve güzel bir takım elbise veririm.”

“Aa, tamam,” demiş Ashypelt. “Orada uyurum.”

Adam, Ashypelt’e, “Yanında bir torba ceviz, bir sürü tütün ve ısınman için bir ateş olmalı,” demiş. İçmek için bira almasına izin vermemiş, sadece su vermiş ki susamasın. Saat gece on bir olunca

adam, “Şimdi benimle birlikte gelmelisin Ashypelt,” demiş.

Ashypelt’i saat on birde kaleye götürmüş. Kapıyı açmış ve “Haydi bakalım, geç otur,” demiş. “Ceviz ve tütün dolu heyben de burada.”

Ashypelt içeride oturmuş ve saat on ikiye gelirken odada bir sürü gürültü duymaya başlamış. Arkasındaki kapıya baktığında çıplak bir adam görmüş.

“Ateşin yanına gel de ısın,” demiş Ashypelt. “Çok üşümüş görünüyorsun.”

Gördüğü bir hayaletmiş. Ateşin yanına gelmeyince Ashypelt onu almaya gitmiş. “Tütün içer misin?” diye sormuş. Sonra ona yeni bir çubuk doldurmuş. “Biraz ceviz kırar mısın?”

Hayalet zavallı Ashypelt’in bütün tütününü içip bütün cevizlerini kırmış ve zavallı Ashypelt’e hiçbir şey kalmamış. “Epey obur biriymişsin,” demiş Ashypelt. “Adamın biri ısınman için seni ateşin başına getiriyor ve sen onun her şeyini alıyorsun.”

Saat ikiye gelirken bu adam ondan uzaklaşmış. Ashypelt de ateşin başında kendi kendine, halinden memnun oturmaya devam etmiş.

Ertesi sabah saat altıda efendisi ona, “Hayatta mısın Ashypelt?” diye seslenmiş.

“Ah, evet,” demiş Ashypelt ona. “Hayattayım efendim. Dün gece çok kaba bir adam geldi. Bütün tütünümlü alıp cevizlerimi kırdı. Oysa nezaketen ikram etmiştim. Adam çıplaktı, ben de ona ısınmak için ateşe yaklaşmasını söyledim.”

“Eh,” demiş adam, Ashypelt’e. “Gel de kahvaltı et Ashypelt.” Sonra onu kaleden alıp yeni eve götürmüş ve kahvaltı vermiş. “Bir gece daha kalmak ister misin Ashypelt?” diye sormuş. “Sana bir elli pound daha veririm.”

“Ah, evet!” demiş Ashypelt. “Daha önce hiçbir şey görmedim, ruhların ve tayfların ne olduğunu hiç bilmiyorum. Hem ocağın başındaydım.”

Ashypelt bütün gün bahçede gezinerek bahçeyi nasıl kazacağını ve başka işleri öğrenmiş. Sonra saat yine gece on bir olmuş.

“Gel bakalım Ashypelt, oğlum,” demiş adam. “Yine odana gitme zamanı geldi.”

Ertesi akşam adam ona yarım kilo tütün ve daha büyük bir ceviz torbası vermiş. Saat on iki gibi Ashypelt yine kapıya doğru dönmüş ve ona doğru gelen beş altı hayalet görmüş. Köşede duran bir iskelet varmış. Diğer beşi ise odada paldır küldür koşuyorlarmış.

“Ateşe gelin,” demiş Ashypelt. “Isının. Öyle çıplak çıplak koşarken üşümüş gibisiniz. Biraz tütün ve çubuk var. Biraz tütürün.”

Zavallı köşede kalmış.

“Gel buraya,” demiş Ashypelt. “Çok üşümüş görünüyorsun, sadece kemiklerin kalmış.”

Ama iskelet Ashypelt’e cevap vermemiş. Ashypelt de ona yaklaşıp iskeleti ateşe doğru çekiştirmiş ve boynunun ön kısmına, çenesinin altında bir yerlere dokunmuş. Sanırım iskelet de o yüzden onunla gelmiş. Bu arkadaş birden parçalara ayrılmış. Ashypelt ona çarpınca bir santimlik küçücük parçalara ayrılmış.

“Hadi bakalım Ashypelt,” demiş içlerinden biri. “Eğer o arkadaşşı yeniden bir araya getirmezsene seni canlı canlı parçalarız.”

Zavallı Ashypelt bir kemiği diğerinin üzerine koya koya bir şeyler yapmaya çalışmış ama tam tamamlamak üzereyken hepsi yeniden dökülüyormuş. Saat bire gelene kadar uğraşmış da uğraşmış ve en sonunda hepsini bir araya getirmeyi başarmış. Böylece bütün hayaletler saat iki gibi gidip onu yalnız bırakmış. Ashypelt gidip tütüne baktığında bir parça bile kalmadığını görmüş ve bir fırt bile tütürememiş.

“Eh,” demiş, “epey obur arkadaşlarmış. Bana bu gece yine bir şey bırakmadılar.” Sonra gidip yine ateşin başına oturmuş.

Ertesi sabah saat altıda efendisi geri gelmiş. “Hayatta mısın Ashypelt?” demiş.

“Ah, evet!” demiş Ashypelt. “Hayattayım.”

“Dün akşam bir şey duydun mu?” diye sormuş adam.

“Evet,” demiş Ashypelt. “Buraya bir sürü obur arkadaş geldi. Tütünümlün hepsini içip cevizlerimin hepsini kırdılar.”

Adam da bunun üzerine, “Gel de kahvaltını et Ashypelt,” demiş. Onu alıp yeni eve götürmüş ve kahvaltı vermiş. Kahvaltıdan sonra da, “Evet Ashypelt,” demiş. “Orada bir gece daha kalırsan sana elli pound daha vereceğim.”

Hiç parası olmayan zavallı Ashypelt, “Olur,” demiş. Orada kalacakmış. Adam her zamanki gibi onu bahçeye götürmüş, akşam on bire kadar orada dolaşıp durmuşlar.

“Şimdi Ashypelt oğlum, seni odana götürmemin vakti geldi,” demiş adam. “Bu gece sana fazladan bütün vereceğim. Tam bir kilo. Yanına da daha çok ceviz koyacağım.”

Ashypelt tütününü tütürmeye başlamış. Derken hayatında duyduğu en korkunç seslerden birini duymuş. Birileri vahşice öldürülüyormuş gibi bir ses ama hiçbir şey görememiş. Saat tam on ikide olmuş bu. Kapılardan biri açılmış, içeri boğazı kesilmiş bir adam girmiş. Ashypelt adama gelip tütün içmesini ve ısınmasını söylemiş. Zavallı Ashypelt hiçbir şey görmediğinden hiç korkmamış.

Adam ona, “Ashypelt, oğlum, görüyorum ki korkmadın. Benimle gel de sana nerede yattığımı göstereyim. Beni kardeşim öldürdü. Sana burada durman için para veren kardeşim. Benimle alt kata gel Ashypelt,” demiş.

Delikanlıyı merdivenlerden indirmiş, indirmiş, indirmiş. Ashypelt ona daha ne kadar gideceklerini sormuş. Merdivenler giderek daha karanlık oluyormuş. Ashypelt önünü göremiyormuş ama en alta indiğinde ışık çok iyiymiş.

“Evet Ashypelt,” demiş adam. “Benimle gel. Ben odada tüm parçalarını birleştirdiğin adamım. Eğer benim için bir şey yaparsan seni ömür boyu centilmen yapacağım. Gel benimle,” demiş Ashypelt’e. Sonra, “O bayrağı kaldır,” diye devam etmiş.

“Olmaz efendim,” demiş Ashypelt. “Yukarı kaldıramam ama size veririm.”

“Elini götür ve kaldırmayı dene,” demiş adam.

Ashypelt adamın dediğini yapmış ve elini uzatıp bayrağı kaldırmayı denemiş, başarmış. Bayrağın altında kocaman, içi kürek kürek guinea ile dolu altın bir kap varmış.

Adam, “Benimle gel Ashypelt,” demiş. “Devam et. O bayrağı kaldır Ashypelt.”

Ashypelt bayrağı kaldırmış, adam, “Diğerini de kaldır Ashypelt, yanındakini de kaldır,” demiş.

Ashypelt diğerini de kaldırmış. Onun altında bir tabutun içinde yatan bir iskelet görmüş. Gömüldüğü yer orasıymış. Kar-

deşi onu tabutla oraya gömmüş. Canlı olanın ölü olana yaptıklarını anlatan büyük kardeşmiş. Kaleyi kimin alacağı konusunda anlaşmazlığa düşmüşler, sonra da küçük kardeş, büyük kardeşi öldürüp oraya gömmüş.

“Şimdi,” demiş boğazı kesilmiş olan adam, “Ashypelt, senden bana bir iyilik yapmanı istiyorum,” demiş. “Ondan sonra bir daha kimse seni rahatsız etmeyecek. Hayatın boyunca o odada yatabilirsin,” demiş. “Artık seni hiçbir şey rahatsız etmeyecek. Şimdi, sabah olunca,” demiş, “kardeşim seni almaya gelince geceyi nasıl geçirdiğini soracak. Sen de yine bütün tütünümü içip bütün cevizlerimi kırdılar diyeceksin. Sonra buradan ayrılıp şehre gidince Ashypelt, onun kendi kardeşini öldürdüğünü bildireceksin. Tanıkları sorduklarında ben kesik boğazımla orada olacağım. Sonra sen geri gelip kaleyi alacaksın, çünkü kaleyi kardeşimden ve benden başka kimse alamaz.”

Ashypelt en yakındaki şehre gitmiş ve hâkime durumu anlatmış. Hâkim, onunla birlikte bir polisi bu beyefendiyi çağırma-ya göndermiş. Ashypelt onlarla gitmiş.

“Merhaba,” demiş adam Ashypelt’e. “Neden geri geldin?”

Polis adama yaklaşmış. “Senin için,” demiş ve adamı yakalamış. “Abini öldürdüğün için seni almaya geldiler.” Adamı tekrar şehre götürmüşler. Ashypelt de gitmiş. Adamı yargılamaya başlamışlar. Yargılama sürerken saat tam on ikide hâkim tanıkları çağır-mış ve boğazı kesik bir adam içeri girmiş. Kardeşi canlan-mış. Canlandıktan kısa bir süre sonra da ölmüş. Kalbi kırılmış.

Ashypelt kaleye dönüp orada yaşamış ve kaleye bir iki de uşak almış. Günün birinde kendi kendine kardeşleriyle buluşacağı yere gitmesi gerektiğini düşünmüş. Bir çift at ve bir araba hazırlatmış, zavallı kardeşlerini düşünerek on bir takım elbise almış. On iki yolun kesiştiği yere varana kadar gitmiş. On iki ay ve bir gün sonra kardeşleriyle buluşacağı yermiş burası. Oraya vardığında hepsinin uzanmış olduğunu görmüş.

“Merhaba beyler,” demiş. “Neden hepiniz yerde yatıyorsunuz?” (Ashypelt yeni kıyafetleriyle bir beyefendi gibi göründüğünden onu tanımamışlar.)

“Ashypelt adındaki kardeşimizi bekliyoruz,” demişler.

“Görseniz tanır mısınız?” diye sormuş Ashypelt.

“Ah, elbette tanırız. On iki ay bir gün sonra burada buluşacaktık.”

Ashypelt onlara bakmış ve sonra içlerinden birine, “Ben kardeşiniz Ashypelt’im,” demiş.

Hepsi dikkatle ona bakmışlar.

“Kardeşimiz Ashypelt’sen bize kolunu göster. Kolunda bir iz var, seni oradan tanırız.”

Hepsi bu ize bakmış.

“Ah! Bu kardeşimiz Ashypelt,” demişler mutlulukla ve onu öpmüş, sıkı sıkı sarılmışlar.

Ashypelt hepsine yanında getirdiği on bir kıyafeti vermiş.

“Şimdi,” demiş Ashypelt, “gidip ihtiyar kadınla ihtiyar adamı görelim, bakalım nasıllarmış,” demiş kardeşlerine. “Oraya vardığımızda siz hepimiz geride kalın. Ben küçük çiftliğe girip ihtiyar kadına on bir oğlunun başına ne geldiğini sorayım.”

Zavallı Ashypelt eve doğru ilerlemiş.

“Merhaba ihtiyar hanım,” demiş. “On bir oğlunun başına ne geldi?”

“Ah,” demiş kadın, “hepsi askere gittiler.”

Ashypelt on bir kardeşini çağırmış ve “On bir kardeşimi o ahırda yakmaya çalışmadın mı?” demiş. “Sen ahır ateşe verdin ve onlara asker toplama memurlarının onları aradığını söyledin.”

Kadın, “Hayır, doğru, hayır,” demiş.

Ben söyleyeyim efendim, size o yalanı söylemem için bana bir şilin verdiler.

Ashypelt adı (İskoçça Ashypet, İrlandaca Ashiepelt vs.; bkz Engl. Dialect Dict., sf. 80, 8i) Cermen kökenli olmalı. Eski Almancadaki Aschenbrödel (Külkedisi) ile akrabalığı var. Norveçcedeki Askefot’u (Boots) andırıyor. Ona en yakın formu, benim de en önce öğrendiğim: Mistik Johann Tauler (c. 1300-61) Medulla Animæ’de “Ben seyid ve zavallı Aschenbaltz,” der. Conelius Price tarafından aktarılan bir başka masalda, Vahşi Ormanın Kara Köpeği’nde kahraman, ihtiyar bir cadı tarafından ateşin altındaki kül oyuğunda saklanır. Polonya-Çingene masalı “Ahmak Erkek Kardeş ile Hari-

ka Bir Çalının Hikâyesi”nde kardeşlerden biri ocağın yanına çömelir; Dasent’in Tales from Norse kitabında, Boots hayatı boyunca küllerin içinde oturmuştu; Ralston’un “Ivan Popyalof” masalında, Chernigof hükümetinden üçüncü kardeş aptalın tekidir, “on iki yıl boyunca ocağın yanındaki küllerin arasında yatmış ama sonra kalkmış, silkelenmiş, üzerinden altı kova kül dökülmüş”; Leger’in Bohemya masalı “La Montre Enchantée”de aptal olan üçüncü kardeş, ocağın yanındaki küllerle kendini pisletmekten başka bir şey yapmaz. Fikir, Cermen bölgesinin de ötelere uzanıyor yani. Peki Ashypelt ismi nasıl oluyor da Güney Galler’e dek gidiyor, bilemiyorum.

Sudan Ucuz

Üç erkek kardeş varmış. Bunlar iş aramak için yola koyulmuşlar. Akşam olmuş. Kalmak için nereye gideceklerini bilmiyorlarmış, derken gece olmuş. Bir ormanın içinden geçen eski bir yolda yürüyorlarmış. Küçük bir ışık görmüşler ve bir kulübe çıkmış karşılına. Aç ve yorgunlarmış. Kapı açılmış. Üzeri yemekle dolu bir masa görmüşler.

En büyük kardeş, “İçeri girin,” demiş.

“Ben girmem, kendin gir.”

“Ben hiç girmem.”

“Siz ikiniz aptalsınız,” demiş Jack ve içeri girmiş, masaya oturup karnını doyurmuş. Diğer ikisi onu izlemiş. Eve girmeye korkuyorlarmış. En sonunda onlar da içeri girip masaya oturmuş ve yemek yemişler.

Sonra küçük, ihtiyar bir kadın çıkmış. “Yıllardır burada hiç insan görmedim,” demiş. “Nereden geliyorsunuz?”

“İş arıyorum.”

“Ben yarın size iş bulurum.”

Yatmaya gitmişler. Sabah kalkmışlar. Ateşin üzerinde kocaman bir kazan yulaf lapası ve süt varmış. Yedikleri yemek oymuş. İhtiyar kadın en büyük kardeşe ahıra gidip aletleri getirmesini ve ormana gidip ağaçları kesmesini söylemiş. Genç adam ceke-tini çıkarmış, çalışmaya başlamış. O sırada ihtiyar bir cüce gelip ormanı kesmesini kimin söylediğini sormuş. Adam o kadar küçükmüş ki en büyük kardeş onu göremiyormuş. Ayağının altına bakmış, onu anızların arasında bulmuş. İhtiyar cüce ona vurmuş, kanayana kadar dövmüş, sonra da orada öylece bırakmış. O sırada genç bir kız, delikanlıya yemeğini getirmiş. Eve döndüğünde diğer iki kardeşe gelip abilerini eve taşımalarını ve yatağa yatırmalarını söylemiş.

Ertesi sabah ikinci kardeş ormana gitmiş. Abisi, onu dövenin küçük bir adam olduğunu söyleyince ortanca kardeş gülmüş. Sonra da ormana doğru yola koyulmuş. Orada ağaçları kesmesi için onu kimin tuttuğunu sormuş biri. Delikanlı etrafına bakın-

miş ama bir şey görememiş. Sonunda anızların arasında görmüş onu. “Çekil oradan,” demiş. Küçük yabancı, ortanca kardeşi de dövmüş. Genç kadın yemekle birlikte yanına gelmiş, sonra eve dönüp diğer iki kardeşe onu eve taşımalarını söylemiş. İki kardeş gidip ortanca kardeşlerini eve getirmişler.

Jack onlara gülümüş. “Sabah kendim gideceğim.”

Sabah olunca ormana gitmiş. Ağaçları kesiyormuş. Bir şeyler duymuş. Ayağının altına bakmış. Anızların arasında küçük adamı görmüş. Jack onu tekmelemiş.

“Çeneni kapasan iyi olur,” demiş küçük adam.

Cüce ona vurmuş. Jack yere düşünce cüce onu bayıltana kadar dövmüş. Zavallı Jack orada öylece yatıyormuş. Yemekle birlikte genç kız gelmiş. Kız yine eve gidip diğer iki kardeşe Jack'i eve taşımalarını söylemiş.

“Hayır,” demiş Jack. “Beni burada bırakıp gidin.”

İki kardeş eve dönmüş. Jack onu izlerken küçük adam büyük bir taşın altına girmiş. Jack doğrulup eve dönmüş ve iki kardeşine ahıra gidip dört at almalarını söylemiş. Güçlü bir ip almışlar ve atlarla birlikte yola düşüp ipi taşa bağlamışlar. Sonra atları hareket ettirip taşı oynatmışlar ve altında bir kuyu bulmuşlar.

“Aşağı sen in,” demiş biri.

“Ben inmem,” demiş öbürü. “İnmeyeceğim.”

Jack, “Ben inerim,” demiş. “Şu ipi bağlayıp beni aşağı bırakın. Çekin dediğimi duyunca da yukarı çekin. Bırakın dersem de bırakın.”

İki kardeş ipi Jack'e bağlayıp kardeşlerini aşağı bırakmışlar. Daha birkaç adım inmişken küçük adam ona vurmuş. “Çekin beni.” Yine aşağı inmiş. Sözleri unutmuş: “Bırakın beni.” Güzel mi güzel bir ülkeye varmış. İhtiyar cüce de oradaymış. Cüce onunla konuşmuş. “Madem bu ülkeye geldin Jack, sana bir şey söyleyeceğim.” İhtiyar adam Jack'e ne yapacağını anlatmış. “Üç kale bulacaksın. İlkinde iki başlı bir dev yaşar,” demiş ihtiyar cüce. “Onunla savaşmalısın. Eski, paslı kılıcı al. Ben de orada seninle olacağım.”

“Ondan korkuyorum.”

“Devam et ve korkma. Yanında olacağım.”

Jack kaleye varmış. Kapıyı çalmış.

Hizmetçi kız kapıyı açınca Jack, kızın efendisini çağırmış.

“Evde. Onu görmek ister misin?”

“Evet,” demiş Jack. “Onunla dövüşmek istiyorum.”

Hizmetçi gidip efendisini çağırmış.

“Yiyecek bir şeyler ister misin?”

“Hayır,” demiş Jack. “Dışarı çık, seninle dövüşeceğim.”

“Gel de kılıcını seç.” (Jack eski, paslı kılıcı seçmiş.) “Neden o eski, paslı kılıcı seçtin? Parlak bir kılıç al.”

“Hayır, bu işimi görür.”

Kapının önünde iki baştan biri gitmiş. Tek bir baş kalmış. “Hayatımı bağışla Jack. Sana tüm paramı veririm.”

“Hayır.”

Diğer başı da kesmiş ve devi öldürmüştü. (Burası Bakır Kale’ymiş, öyle deniyormuş.)

Jack bir sonrakine, Gümüş Kale’ye gitmiş. Orada üç başlı bir dev yaşıyormuş. Jack paslı kılıcı seçmiş ve devin iki başını kesivermiş.

“Beni öldürme Jack, bırak yaşayayım. Sana kalemin anahtarlarını veririm.”

“Olmaz,” demiş Jack ve kalan son başı da kesmiş.

Ardından bir sonrakine, Altın Kale’ye gitmiş. Orada da dört başlı bir dev yaşıyormuş.

“Buraya benimle dövüşmeye mi geldin?”

“Evet,” demiş Jack.

Dev ona bir kılıç seçmesini söylemiş. Jack, paslı kılıcı seçmiş. Dışarı çıkmışlar. Jack, devin üç başını kesmiş.

“Beni öldürme Jack. Sana anahtarlarımı veririm.”

“Öldüreceğim,” demiş Jack ve diğer başını da kesmiş.

Şimdi tüm kaleler, bütün para ve üç kaledeki üç peri kızı onunmuş. Jack ve peri kızı birlikte yola çıkmışlar. Gümüş Kale’ye dönüp oradaki peri kızını da almışlar. Oradan Bakır Kale’ye geçerek oradaki peri kızını da yanlarına katmışlar. Dördü birlikte yola devam ederek Jack’in indiği ilk noktaya varmışlar. İhtiyar cüce, Jack’i bekliyormuş. Jack üç kızı yukarı, abilerinin yanına

göndermiş. O sırada ihtiyar cüce et istemiş. Jack kaleye geri dönmüş ve ona et pişirmiş. İhtiyar cüce bir süre Jack'i taşımış. Sonra durmuş. Et istemiş. Jack ona et vermiş. Biraz daha yukarı çıktıktan sonra yine durmuş. Et istemiş. Jack ona et vermiş. Biraz daha yukarı çıkmışlar. Cüce et istemiş. Jack'in eti kalmamış. Yüze ulaşmasına da çok az varmış. Ne yapacağını bilemiyormuş. Cebinden bıçağını çıkarmış ve bacağından bir parça et keserek ihtiyar cüceye vermiş. Jack yukarı çıkmış.

Kızlardan ikisi ve Jack'in iki abisi gitmişler. Büyük kardeş en güzel kızı almış. Ortanca kardeş de diğer kızı. Çirkin kızı ise Jack'e bırakmışlar. Jack, abilerinin nereye gittiğini sormuş. Kız ona söylemiş. Jack hızla peşlerine düşmüş. Kilisede yakalamış onları. Evlenmek üzerelermiş. En güzel kız arkasına bakıp Jack'i görmüş.

"O benim," demiş Jack.

Jack, kızla evlenmiş. Diğer kızı ise büyük abisine bırakmış. Geriye yalnızca ortanca kardeş kalmış, o da çirkin kızı almış. Üç erkek kardeş ve üç kız varmış.

Aşağı inip üç kaleyi görmek istemişler. Jack, cüceye onları aşağı indirmesini söylemiş.

"Sizi taşıyım ama inerken bana yemek vermen gerek."

"Tamam," demiş Jack. "Sana bir sürü yemek vereceğim."

"Ben de sizi aşağı indireceğim."

Cüce hepsini aşağı taşımış. İhtiyar cüce Jack'in yanında kalmış. Jack abilerinden birini ve karısını Bakır Kale'ye, diğerini ise Gümüş Kale'ye yerleştirmiş. Jack, Altın Kale'ye gitmiş. İhtiyar cüceyi hep yanında tutmuş. İhtiyar cüce ölmüş ve sonunda Jack de yaşlanmış.

İşte! Benimle işiniz bitti.

*İhtiyar Demirci**

İhtiyar bir demirci, bir tepenin üzerinde karısı ve kaynanasıyla birlikte yaşarmış. Tek yapabildiği saban demiriymiş. Çocuğun biri gelip atının nallanmasını istemiş. Demirci yapamamış. Çocuk atın bacaklarını kesmiş, kanamayı durdurmuş ve bacakları ateşe verip örsün üzerinde döverek yeniden ata takmış. Demirciye guinea vererek uzaklaşmış. Demirci aynısını kaynanasının atıyla yapmayı denemiş ama yüzüne gözüne bulaştırmış. At kan kaybından ölmüş ve bacakları küle dönmüş. Çocuk iki ihtiyar kadınla birlikte tekrar gelmiş. “Bu kadınları gençleştirmeni istiyorum,” demiş. Demirci yapamamış. Oğlan kadınları ateşe vermiş, örsün üzerinde dövmüş ve gençleştirmiş. Demirci aynısını karısı ve kaynanasıyla denemiş ama kadınlar kül olmuş. Demirci dükkânını ardında bırakıp karda kışta yola düşmüş. Çıplak ayaklı çocuk da peşinden gitmiş. Demirci onu göndermek istemiş. Çocuk ona komşu şehirdeki hasta kraldan bahsetmiş. Onu iyileştireceklermiş ve çocuk da demircinin uşağı gibi davranacaktı. Kâhya onları içeri almış ve bir dolu yiyecek içecek ikram etmiş. Demirci hasta kralla ilgili her şeyi unutmuş ama çocuk ona hatırlatmış. Üst kata çıkmışlar. Çocuk bıçak, demlik, su ve kaşık istemiş. Kralın başını kesmiş, kanamayı durdurmak için de eline tükürmüştü. Kralın başını demliğe koymuş, kaynatmış, altın kaşıkla içinden çıkarıp yeniden kralın bedenine yerleştirmiş ve kral iyileşmiş. Onlara bir çuval altın vermiş.

Yeniden yola düşmüşler.

“Tek isteğim,” demiş çıplak ayaklı çocuk, “bir çift ayakkabı.”

“Benimki ancak bana yeter,” demiş demirci.

Çocuk onun yanından ayrılmış ve demirci yola tek başına devam etmiş. Başka bir hasta kral olduğunu duyunca onu iyileştirmeye gitmiş. Ama çok fazla içip kralın başını fazla kaynatmış ve kral kanamadan ölmüş. Kapı çalınmış. Korkan demirci kapıyı açmamış.

* Sonraki Galler-Çingene masalları, Matthew Wood tarafından Roman dilinde Bay Sampson’a anlatılmıştır ve buradaki İngilizce özetleri Bay Sampson’dan alınmıştır.

“Çıplak Ayak’a kapıyı açmayacak mısın?”

Çocuk içeri girmiş ve büyük zorluklarla kralın başını yerine koymuş. Kral iyileşmiş ve onlara iki çuval altın vermiş. Çocuk tekrar ayakkabı istemiş ve bu kez almış. Çocuk, demirciye büyücüsü olan bir centilmenden bahsetmiş. Onu kimse alt edemezmiş. “Oraya gidelim. Onu hangimiz yenersek, üç çuval altın onun olsun.” İçeri girmişler. İçeriden feryatlar duyuluyormuş. Büyücü yarım deniz büyüklüğünde bir şey çıkarmış ortaya. Oğlan, büyücünün bütün suyunu içen bir balık yaratmış. Büyücü yağmur yağarken mısır çıkartmış; çocuk o mısırları yiyecek kuşlar çağırmış. Büyücü yüzlerce tavşan çıkarmış ortaya; oğlan tavşanları yakalayacak tazılar getirmiş. Böylece üç çuval altın kazanmışlar. Demirci bu kadar parayla ne yapacağını bilmiyormuş. Bir köy ve üç meyhane inşa ederek etrafta dolanmaya başlamış. İhtiyar bir kadın gelip bir gece kalmak için yalvarmış. Adam ona izin vermiş. Kadın, demirciye üç dilek hakkı vermiş. Adam, çekicini eline alının bir daha bırakamamasını, sandalyesine oturanın bir daha kalkamamasını ve cebine girenin bir daha çıkamamasını dilemiş. Bir gün, parası iyice suyunu çekmişken adamın biri demirciye gelip kendini satar mı diye sormuş. Demirci bir heybe altına kendini köle olarak satmış. Beş yıl sonra süresi dolacakmış. Beş yıl sonra adam döndüğünde demirci çekicini tutması için adama vermiş ve meyhanesine gitmiş. Adam onu han han aramış ve üçüncüsünde bulmuş. Adam ona beş yıl daha özgürlük vermiş. Sandalyede de aynısı olmuş ve demirci, ihtiyar adamdan (Artık adı Beng, şeytan) beş yıl daha almış. Üçüncü gelişinde şeytan, demirciyi meyhanelerden birinde bulmuş. Demirci ona içkileri kendisinin ısmarladığını söylemiş ve şeytandan kendisini onun cebinde bir altına dönüştürmesini istemiş. Şeytan, demircinin isteğini yerine getirmiş. Demirci eve dönüp yatağına gitmiş. Gece, pantolonunun cebinde büyük bir gürültü kopmuş. Kalkmış, pantolonu örsün üzerine koymuş ve çekiçe dövmüş. Şeytan, onu serbest bırakırsa bir daha demirciye bulaşmayacağına söz vermiş. Demirci onu bırakmış. Demirci öldükten sonra şeytanın kapısını tıklatmış. İblislerinden biri açmış kapıyı. “Babana söyle, demirci geldi.”

Küçük iblis gidip babasına bunu söylemiş.

“İçeri alırsak hepimizi öldürür,” demiş şeytan. “Şu saman demetini al da onu üst kata, Tanrı’ya götür.”

Küçük iblis, babasının dediğini yapmış. Demirci cennete gitmiş. Orada oturup arp çalıyormuş. Yanlışlıkla cehenneme gitmezsek, hepimiz bir gün onu göreceğiz.

M. Paul Battaillard'ın 1869'da Paris yakınlarında kamp kuran Katalan Çingenelerinden derlediği ve Crane tarafından özetlenen Cento Novelle Antiche'lerden birini (Italian Popular Tales, sf. 360) fazlasıyla andıran bir masalla daha karşılaştıralım:

Aziz Peter, uşağı olduğu İsa ile seyahat etmektedir. Geçimlerini sağlamakta sık sık zorluk çekerler. İsa, Aziz Peter'ı bir koyun bulmaya gönderir ve ondan koyunu pişirmesini ister, hasta bir insanı iyileştirmeye gider ve o insan tarafından cömertçe ödüllendirilir. Peter koyunun ciğerini ve böbreklerini yer. İsa ise geri döndüğünde ciğerin ve böbreklerin nerede olduğunu sorar. "Çünkü İsa, Tanrı olduğundan her şeyi bilir." Peter, koyunda ciğer ve böbrek olmadığını söyler. Yemeklerinin sonunda İsa, iyileştirdiği çiftçiden aldığı yüklü parayı üç yığına ayırır. Peter, "Bu üç yığın kimin için?" diye sorar. "İlk ikisi bizim için," diye yanıtlar İsa. "Üçüncü ise ciğeri ve böbrekleri yiyen için." Peter, "Onları ben yedim," der. "Çok güzel," diye yanıtlar İsa. "Benim payımı da al. Ben kendime döneceğim." İşte İsa çarmıha o zaman gider vs. "Görüyorsunuz," diye bitiriyor anlatıcı, "Dünya kurulurken insan zümrelerini -para karşılığı iyileştirdiği için ilk doktorları- bulan ve Çingenelere dilenip çıplak ayakla yürümeyi öğreten Tanrı İsa iken, kendi türlerini kandırmayı öğreten de Aziz Peter'dır."

Bir diğer Katalan-Çingene masalında İsa, Aziz Peter'ı omlet ya da yağda yumurta alması için bir çiftliğe gönderir ve Peter omleti şapkasının içinde saklayarak döner, tamamını kendine ayırmak istemektedir. İsa'nın Aziz Peter'la seyahat ettiği diğer iki sözde Hıristiyan efsanesi de Alsaslı bir Çingene tarafından M. Battaillard'a anlatılmıştır ama o, bu hikâyeleri unuttu (22 Nisan 1872 tarihli mektup). Ralston'un da Aziz George aracılığıyla Tanrı'dan "işinin aldatmak ve lanet okumak" olduğunu öğrenen bir Çingene efsanesi vardır. İşte, azizin altın üzengilerini çalarak başlar.

İhtiyar Asker

Çok ihtiyar bir asker varmış, on iki yıl orduda bulunmuş. Bir gün albay ona, “Sevgili askerim, burada bunca yıl bana hizmet etmenin karşılığında ne istersin?” diye sormuş. “Ne istersen sana vereceğim çünkü bunca yıldır bana çok iyi hizmet ettin. Sana güzel, beyaz bir at, üç büyük tütün çubuğu vereceğim. Böylece bir centilmen gibi tütün içebileceksin. Yolculuğun için de üç rulo vereceğim. Daha önce kimse bana senin gibi hizmet etmedi. Her şeyi sana bırakıyorum, her karakolda bulundun.”

“Eğer izin için eve gidiyorsam kederden ağlarım. Sizi nasıl bırakabilirim benim güzel komutanlarım? Şimdi eve gideceğim ve sizi göremeyeceğim. Tanrı’dan ve iyi komutanlarımdan başka kimim var benim? Ben iyi bir askerdim, bütün bölüğe çavuşluk yaptım. Binbaşı bana güzel, beyaz bir at verdi eve gitmem için. Ah, Tanrım. Gidiyorum. Ama çok param yok. Birazcık var.”

Adam büyük ormana girdiğinde yanına bir dilenci yaklaşip para istemiş. Asker, dilenciye, “Ah, Tanrım! Sana ne verebilirim ki? Görüyorsun, ben fakir bir askerim ve yolum çok uzun ama kalbim ağır değil. Ah, dur, sana bir rulo vereceğim,” demiş ve sonra onunla vedalaşmış.

Daha sonra aynı dilenci tekrar askerin yanına gelip dilenmiş. “Ah, güzel asker, bana bir şeyler ver, bana bir hediye ver.”

“Sana nasıl bir hediye vereyim? Şimdiden dört dilenciye bir şeyler verdim. Ama bekle biraz, sana birkaç kreutzer vereyim, brendi içersin yanında.”

Biraz daha ilerlediğinde yanında üçüncü bir dilenci çıkmış ve dilenmiş. “Tanrım,” demiş asker ona. “Ben fakir bir askerim. Tanrı’dan ve kendimden başka kimsem yok. Param da yok, kendime ait bir şeyim de. Sana her şeyi veriyorum. Tanrım, ne yapacağım ben? İhtiyar bir asker, fakir bir adamım. Bu kadar fakirken nereden bir şeyler alacağım? Ben size her şeyi verdim; ekmek, para ve beyaz atımı verdim. Şimdi ihtiyar bacaklarımla yürümek zorundayım. Artık kimse bir zamanlar asker olduğumu öğrenemeyecek. Ama yüce Tanrı seninle olsun, hoşça kal.”

Derken dilenci, askere, “İhtiyar asker, sana ne istersen dileme hakkı veriyorum, çünkü ben Tanrı’yım,” demiş.

Asker, “Sadece vur dediğimde herkese vuracak ve kimseyi korkutmayacak bir sopa istiyorum,” demiş.

Tanrı sopayı ona vermiş. “Söyle bakalım, yanına ne istersin.”

“Bana bir çuval ver. Birine içine gir dediğimde hemen içinde bitsin.”

“Tamam, ama hâlâ üçüncü bir dilek hakkın var. İyi düşün, böylece zor günlerinde Tanrı yardımına koşar.”

“Sadece sallandığında içinden para dökülecek bir çuval isterim.”

Tanrı o çuvalı da askere verip gözden kaybolmuş. İhtiyar asker ilerlemeye devam etmiş. Bir şehre varmış, bir hana girmiş. İçeride yerli halktan ve başka yerlerden bir sürü insan varmış. Asker bir masaya oturmuş ve yiyecek içecek sipariş etmiş. Oradaki beyefendi ona hemen yiyecek bir şeyler getirmiş. Adam yiyip içtikten sonra hancı para istemiş. Asker çuvalı çıkarmış, sallamış ve altın parçaları dökülmeye başlamış. Asker hepsini hancıya verip çıkmış. Hancı, adamın tüm parayı ona vermesine çok sevinmiş.

Asker biraz daha ilerlemiş ve geniş bir ormana varmış. Ormanda yirmi dört hırsız varmış. Orada bir han işletiyor ve insanlara ihtiyaç duydukları şeyleri satıyorlarmış. İhtiyar asker hana girmiş, yiyecek bir şeyler ve brendi siparişi vermiş. Adama demir gibi sert bir brendi getirmişler. Asker onu içince sarhoş olmuş. “Parayı öde.” Asker çuvalını çıkarıp sallamış ve düşen altınları adamlara vermiş. Hırsızların ödemesini yapmış ama onların hırsız olduklarını bilmiyormuş. Adamın çuvalı o şekilde sallaması ve içinden para dökülmesi karşısında hırsızlar hayrete düşmüş. Adamı yakalamış, çuvalı almış ve başka bir odaya girmişler. Dördü adamı tutarken ikisi çuvalı sallıyormuş. Çuvaldan istedikleri kadar para akıyormuş. Şeflerine askeri yakalayıp öldürmeleri, onu parça parça kesmeleri gerektiğini söylemişler. Sonra bedenini bir öküz gibi askıya asmışlar. Onları bir yana bırakıp askere dönelim. Asker cennete gittiğinde yüce Tanrı bir süre onu bekletmiş. “Şu ihtiyar askere gidip burada ne aradığını sordun mu Peter?” Peter, askerin yanına gelmiş. “Ne istiyorsun?”

“Yalnızca Tanrı’nın huzurunu istiyorum.”

“Hah! Tanrı’ya burada kalmana izin verip vermeyeceğini sorayım.” Peter, yüce Tanrı’ya gidip “Tanrım, o ihtiyar asker senin huzurunu istiyor,” demiş.

“İblislere git ve hepsinin onu yakalamasını ve parçalara ayırmasını söyle. Kazanın altına olabildiğince odun koyun ki düzgün kızarsın.” Askerin parçalarını pişirmişler ancak daha sonra yaka paça dışarı atmak zorunda kalmışlar, çünkü onların kemiklerini kırana kadar dövmüş hepsini. Tanrı, Ölüm’ü ikinci kez ona göndermiş ve o da askeri yakalayamamış. Ama şimdi asker ölü ve çürümüş, bizse hayattayız.

Ejderha

Bir lort, karısı ve kızı, büyük bir kalede yaşıyormuş. Fakir bir delikanlıysa koyunlara bakmakla görevliymiş. Lordun kızı ögle yemeği olarak bir sepetin içinde ekmek ve bira götürmüş ona. İhtiyar lort, önceki uşakların hep bir ineği eksik getirdiklerini söylemiş. O tarlada küçük bir adam Jack'in yanına yaklaşmış. Jack ona yiyebileceği kadarını vermiş ve küçük adam da Jack'e bir erik vermiş. Küçük adam, komşu kalede yaşayan bir devin her gün bir inek çaldığını söylemiş. Jack'e bir tutam saksıgüzeli vererek devin içeceğine karıştırmasını söylemiş. Jack deve gitmiş ve iş istemiş. Dev içecek bir şeyler almaya gitmiş. Jack de tozu devin bardağına döküp karıştırmış. Dev bardaktakini içmiş, hastalanmış ve ölmüş. Jack, küçük adama işi hallettiğini söyleyerek ineklere bakmaya dönmüş. Efendisi şaşkınmış. Sonra kız gelip ertesi gün bir ejderhanın kendisini öldüreceğini söylemiş. Jack'in de olanları görmesi için orada olmasını istemiş. Jack reddetmiş ama kıza eriği vermiş. Kız da meyveyi yemiş. Ertesi sabah Jack'e yemeğini getirmiş ve Jack çıkıp gitmiş. Yemeğini küçük adamla paylaşmış. Küçük adam ona bir anahtar almasını, büyük kapının kilidini açmasını ve siyahlar giyip siyah bir atın üzerine çıkmasını, içeride bir de kılıç bulacağını söylemiş. Daha sonra, atına su verecek ve gidip ejderhayla dövülecekmış. Gitmiş ve ejderhaya kılıcıyla vurmuş. Ejderha ağzından ateş çıkarmış ama at, az önce içtiği suyu püskürterek ateşi söndürmüştü. Jack atı geri götürmüş, kıyafetlerini değiştirmiş ve ineklerle birlikte eve dönmüş. Ertesi gün ejderhayla tekrar görüşecek olan ve Jack'in orada olmasını isteyen kıza bir erik daha vermiş. Ertesi sabah kız, Jack'in yemeğini getirmiş. Jack, küçük adamın isteği üzerine kıza daha fazlasını sormuş. Bilgi almış, sonra gidip bunu küçük adamla paylaşmış. Bir öncekiyle aynıymış. Ama bu kez beyaz kıyafetlerle beyaz bir atın üzerinde olacaktı. Küçük adam Jack'e ertesi günün, kavganın son günü olacağını, erken kalkmasını ve genç kızdan biraz daha yemek istemesini söylemiş. Jack, kıza bir erik daha vermiş. Bu kez kız yemeği geceden hazırlamış, çünkü ejderhayla şafak sökerken buluşması gerekiyormuş. Jack'in de gelip görmesini istemiş ama Jack reddetmiş. "İneklere bakmam gerek." Kırmızı

kıyafetlerle kırmızı bir ata binmiş bu kez. At, suyu kurutmuş. Ejderhanın ateşi genç kızın saçını yakmış ve atın püskürttüğü su ateşi söndürmüş. Bu sırada ejderhayı öldürmüşler. Genç kız, Jack'in saçından makasla bir parça kesmiş. Jack kaleye dönmüş. Kız ona kavgadan bahsetmiş ve bir erik daha almış. Sonra her zamanki gibi yemek yenmiş. Bütün konukların başlarını genç kadının kucağına yatırmak zorundaymış. Kız, kestığı saç buklesinin uyup uymadığına bakacaktı. Bu arada Jack de inekleriyle zaman geçirmiş ve yemeğini küçük adamla paylaşmış. Diğerleri saçını uyuşturamamışlar. Uşakları da çağırmışlar. En son gelen Jack, kendi paçavra kıyafetlerinin altında kırmızı kıyafetler giyiyormuş. Genç kızla evlenmiş. Önce ölen devin kalesinde yaşamışlar, kızın ailesi ölünce de babanın kalesine geçmişler.

Noman Topraklarının Yeşil Adamı

Büyük bir kumarbaz olan genç bir değirmenci varmış. Kimse onu yenememiş. Bir gün bir adam gelip değirmenciye meydan okumuş. Oyuna oturmuşlar. Jack kazanmış ve kaleyi istemiş. İşte böyle. Tekrar oynamışlar ve Jack kaybetmiş. Adam Jack'e adının Noman Topraklarının Yeşil Adamı olduğunu söylemiş. Jack bir yıl ve bir gün boyunca kaleyi bulamazsa başı kesilecekti. Zaman geçip gitmiş. Jack görevini hatırlamış ve karda kışta yollara düşmüş. Bir kulübeye varmış. İhtiyar bir kadın ona yemek ve yatacak yer vermiş. Jack, kadına Yeşil Adam'ı tanıyıp tanımadığını sormuş. "Hayır," demiş kadın. "Ama dünyanın dörtte birince tanınıyorsa sana söyleyebilirim." Sabah olunca kadın çatıya tırmanmış ve bir boru çalmış. Dünyadaki bütün insanların dörtte biri toplanmış. Kadın onlara sormuş. Hiçbiri Yeşil Adam'ı tanımıyormuş. Kadın hepsini geri göndermiş. Sonra boruyu bir kez daha çalmış, bu kez kuşlar gelmiş. Kadın onlara sormuş, onlar da bilmiyorlarmış. Kadın hepsini geri göndermiş. Kadın Jack'i, ablasına göndermiş. O, daha fazlasını bilirmiş. Jack'e atını ödünç vermiş, atın kulakları arasına da bir yün yumağı sıkıştırmış. Jack, ikinci kardeşin evine varmış. "Kardeşimin atını görmeyeli çok oldu," demiş kadın. Jack karnını doyurmuş ve uyumuş. Sonra Yeşil Adam'ı sormuş. Kadın bilmiyormuş ama dünyanın yarısının tanıyıp tanımadığını öğrenebilirmiş. Çatıya çıkıp bir boru çalmış. Dünyanın yarısı gelmiş ama Yeşil Adam'ı tanımıyorlarmış. "Gidin," demiş kadın ve yeniden borusunu öttürmüş. Dünyadaki kuşların yarısı gelmiş ama sonuç değişmemiş. Kadın, kardeşinin atını tutup kendi atını Jack'e vermiş, bir yün yumağı tutuşturmuş ve onu ablasına göndermiş. Orada da aynı şeyler olmuş. Üçüncü kardeş de Yeşil Adam'ı tanımıyormuş ama sabah çatıya çıkıp borusunu çalmış. Dünyadaki bütün insanlar gelmiş ama Yeşil Adam'ı tanımıyorlarmış. "Gidin." Borusunu bir kez daha çalmış ve bütün kuşlar toplanmış ama Yeşil Adam'ı bilmiyorlarmış. Kadın aşağı inmiş, kitabına bakmış ve kartalın gelmediğini görmüş. Boruyu tekrar çalmış, kartal gelmiş. Kartal, Noman Topraklarının Yeşil Adamı'nın yanından yeni döndüğünü söylemiş. Kadın Jack'e atını ödünç vermiş ve bir havuza varıp içinde üç beyaz kuş

görene kadar ilerlemesini söylemiş. Onları görünce saklanacak, suya son girenin tüylerini çalacakmış. Jack, kadının dediklerini yapmış. Kuş ağlayarak tüylerini istemiş. Jack, kuşun onu babasının kalesine götürmesi konusunda ısrarcı olmuş. Kuş başta Yeşil Adam'ın kızı olduğunu reddetmiş ama sonunda onu taşımış ve suyun karşısına geçer geçmez genç bir hanımefendiye dönüşmüş. Jack kaleye gidip kapıyı çalmış. Yeşil Adam dışarı çıkmış. "Demek evi buldun Jack." "Evet." Yeşil Adam ona görevler vermiş. Başaramazsa ceza olarak başı kesilecekmış. İlk görev ahır temizlemekmiş. Jack ne zaman bir kürek pislik atsa, üç kürek pislik çıkıyormuş ortaya. Jack sonunda vazgeçmiş ve ona yemek getiren kız onun yerine görevi yerine getirmiş. Yeşil Adam, Jack'i yardım almakla suçlamış, Jack ise reddetmiş. İkinci görev, öğlen olmadan ormandaki bütün ağaçları kesmekmiş. Jack üç ağaç kestikten sonra ağlamaya başlamış. Kız ona yemeğini getirmiş ve işi onun yerine yapmış, babasına söylememesi için de uyar-mış. Akşam aynı suçlamayla karşılaşp aynı şekilde inkâr etmiş. Üçüncü görev, her bir kuştan sadece tek bir tüy alarak bir ahır inşa etmekmiş. Jack bir narbülbülü yakalayıp bir tüyünü koparmış, sonra kuşu serbest bırakmış ve çaresizce oturmuş. Kız ona yemek getirmiş ve işi onun yerine tamamlamış ve bir sonraki görev için, dördüncü görev için uyarmış. Bu görev, bir gölün ortasındaki camdan bir dağa tırmanmak ve zirvesinden, sadece tek bir yumurtanın üzerine yatan kuşun yumurtasını getirmekmiş. Kız, gölün kıyısında Jack'le buluşmuş. Kızın önerisi üzerine Jack ondan bir tekneye dönüşmesini istemiş. Dağa ulaşmışlar. Jack, kızın parmaklarının bir merdivene dönüşmesini dilemiş. Kız, her basamağa basması, hiçbirini atlamaması konusunda onu uyar-mış. Jack unutup son basamağın üzerinden atlamış ve yumurtayı almış ama kızın parmağı kırılmış. Kız, ondan yardım aldığını inkâr etmesi konusunda Jack'i uyarmış. Beşinci görev, hangi kızın hangisi olduğunu tahmin etmekmiş. Hepsi kuş kılığında kale-nin üzerinde üç defa uçmuşlar. Kız tarafından önceden uyarılan Jack hepsinin ismini doğru söylemiş. Yeşil Adam bundan sonra pes etmiş ve Jack, adamın kızıyla evlenmiş.

On Tavşan

Bir tepedeki küçük bir evde ihtiyar bir kadın ve üç oğlu yaşırmış. En küçük oğlan biraz ahmakmış. En büyük oğlan talihi- nin peşine düşmüş ve annesinden ona bir kek pişirmesini iste- miş. “Hangisini istersin? Büyük bir kek yapıp lanet mi edeyim, küçük bir kek yapıp kutsayayım mı?” Oğlan büyük keki seçmiş. Bir merdivenin ve bir kaleye giden güzel bir yolun başına var- mış. Kalenin kapısını çalıp ihtiyar centilmenden iş istemiş. Cen- tilmenin tavşanlarıyla birlikte bir tarlaya yollanmış. Yemeğini yemiş ve ondan yemek isteyen küçük adama yemek vermeyi reddetmiş. Tavşanlar oraya buraya kaçışmış. Onları yakalamaya çalışmış ama yarısını bile yakalayamamış. Centilmen tavşanları saymış, bir kısmının kayıp olduğunu görmüş. En büyük kardeşin başını kesip kapı direğine asmış. İkinci kardeş de aynı şekilde davranıp aynı kaderle karşılaşmış. Ahmak da talihinin peşinden yola düşmüş. O, kutsanmış küçük keki tercih etmiş. Annesi onu bir elekle su almaya göndermiş. Bir narbülbulü çocuğa delikleri yaprak ve kille kapamasını söylemiş. Oğlan da öyle yapmış ve an- nesine su götürmüş. Keki alıp yola çıkmış. İki abisinin başlarını kapı direğinde görmüş. Onlara bakıp gülerek, “Siz iki ahmak ne yapıyorsunuz orada?” demiş ve onlara taş fırlatmış. İçeri girmiş, yemek yemiş ve ihtiyar centilmenin kızına gülümsemiş. Kız ona âşık olmuş. Oğlan tarlaya gitmiş, tavşanları serbest bırakmış ve uyuyakalmış. Tavşanlar oraya buraya kaçışmışlar. Kuyu başın- da ihtiyar bir adam yemek dileniyormuş. Jack yemeğini onunla paylaşmış. Jack kirpileri avlamış. Tavşanları geri alamamış ama ihtiyar adam ona gümüş bir düdük vermiş. Jack düdüğü çalın- ca tavşanlar geri dönmüş. İhtiyar centilmen tavşanları saymış ve sayının tam olduğunu görmüş. Kız, tarladaki Jack’e yemek gö- türmüş. İhtiyar adam, Jack’e kızla evlenmesini söylemiş. Jack de öyle yapmış. İhtiyarların ölümüne kadar ahırda hizmetçi olarak çalışmış. Sonra kaleyi almış ve annesini ve onunla yaşaması için yanına almış.*

* Bu masalın Çingene dilindeki adı I Shuvali Râni.

Üç Dilek

Ahmağın biri annesiyle birlikte yaşıyormuş. Bir gün bir tepe de kızgın güneşe maruz kalan genç bir kadın görmüş. Onu korumak için etrafına çalılardan bir çardak yapmış. Genç kadın uyanmış ve adama üç dilek hakkı vermiş. Adam evde olmayı dilemiş, der demez de kendini evde bulmuş. Yolda pencerede duran bir kadın görmüş bir an ve içinden kadının ondan hamile olmasını dilemiş. Kadın hamile oluvermiş ama nedenini bilmiyormuş. Kadın çocuğu doğurmuş ve ailesi uzak yakın herkesi ziyarete çağırılmış. Ahmak içeri girince bebek “Baba, baba!” demiş. Aile, sevgilinin alt tabakadan olmasından hoşlanmayınca üçünü birden bir tekneyle akıntıya bırakmışlar. Kadın, ahmağa nasıl hamile kaldığını sormuş, ahmak da anlatmış. “O zaman bir dileğin daha kalmış olmalı.” Adam, kıyıda, kendilerine ait bir kalede güven içinde olmayı dilemiş. Bir süre orada mutlu mesut yaşadıktan sonra eve dönmüş, görkemli kıyafetler içinde kızın ailesini ziyaret etmişler. Aile, karşılarındakinin aynı adam olduğuna inanmayı reddetmiş. Adam eski kıyafetlerini giyince inanmışlar.

Peri Gelin

Bir kralın üç oğlu varmış ve krallığını hangisine bırakacağını bilemiyormuş. Oğullar krallık için ok atmışlar. En küçük o kadar uzağa atmış ki ok kaybolmuş. Uzun süre oku aramış, sonunda camdan bir kapıya saplandığını görmüş. İçeri girdiğinde kendini Peri Kraliçesi'nin evinde bulmuş ve onunla evlenmiş. Bir süre sonra karısıyla birlikte eve dönmüş. Parkta yaşayan ihtiyar bir cadı, krala gidip peri gelininden tüm parkı kaplayacak bir mendil istemesini söylemiş. Gelin mendili getirmiş. Daha sonra erkek kardeşini getirmesini istemişler. Önce reddetmiş ama sonunda kardeşini çağırmış. Adam içeri girmiş ve korkutucu görüntüsüyle kralı dehşete düşürmüştü. “Neden çağırdın beni?” Kral doğru dürüst bir cevap veremeyecek kadar korkmuş. Perinin kardeşi kralı ve ihtiyar cadıyı öldürerek yok olmuş. Karı koca kalede yaşamışlar.

Külkedisi

Yazılamayacak kadar uzun ve artık neredeyse unutulmuş bir versiyon. Külkedisi'nin evlenmesinden sonra kız kardeşleri onunla yaşamış ve prensle flört etmişler. Çocukları çalınmış ve Külkedisi dişi bir domuza dönüşmüş. Çocukları koruyormuş ama kız kardeşlerinin (ya da üvey annesinin) kışkırtmasıyla prensin tazıları tarafından yakalanıp öldürülmüş. Üç çocuk salona gelip domuzun ciğerini almak için yalvarmış (özel faydası unutulmuş). Çocuklar babalarına iade edilmiş. Belki Külkedisi de yeniden canlanmıştı.

İnsanın daha fazlasını istemesine yetiyor. Ancak bir gün bütün hikâyenin yazılması gerek.

Kış

Çok fakir olan ihtiyar bir adamla ihtiyar bir kadın, bir kulübede yaşarmış. İhtiyar adam kış için çorabında para biriktirmiş. Kapıya bir dilenci gelmiş. İhtiyar kadın ismini sormuş. “Kış.” “Al, kocamın senin için biriktirdiği para.” İhtiyar koca eve dönmüş. Kulübeden ayrılmışlar. İhtiyar kadın kapıyı yanına almış (sebebi belirtilmiyor) ve bir ağaca kamp kurmuşlar. Haydutlar da gelip ağacın altına kamp kurmuş ve ganimetlerini bölüşme konusunda kavga etmeye başlamışlar. 1£ bozukluk istiyorlarmış. Biri bunun için şeytana giderse bozukluğu alabileceğini söylemiş. Kapı aşağı düşmüş. Haydutlar şeytanın geldiğini sanıp kaçarken parayı orada bırakmışlar. İhtiyar adamla kadın parayı alıp kulübelerine dönmüşler.

Vahşi Ormanın Siyah Köpeği

İrlanda'nın kuzeyinde bir kral ve kraliçe yaşarmış ve tek oğulları varmış. Oğulları yaşı gelince Vahşi Ormanın Siyah Köpeği tarafından yenecekmiş. Baba, oğluna çok düşkünmüş. Yeneceği zaman yaklaşırken babası onu her gün kısa bir yolculuğa çıkarmaya başlamış. Bir gün ahıra gidip en iyi atını eyerlemiş ve oğlana taşıyabileceği kadar para vermiş. Oğlan gece olana kadar dörtnala ilerlemiş. Yüzlerce kilometre gitmiş. Sonunda biraz ileride, belki yüz kilometre kadar ötesinde zayıf bir ışık görmüş karanlıkta. O ışığa doğru ilerlemiş. Orada ihtiyar bir cadı yaşamış.

“Hoş, gel içeri* Prensım,” demiş kadın. “İrlanda'nın kuzeyinden... İyi olmadığını biliyorum.”

Prens içeri girince kadın onu şöminenin altındaki kül deliğine oturtmuş. Çocuğun içeri girmesinin üzerinden yirmi dakika bile geçmeden Vahşi Ormanın Siyah Köpeği, ağzından ateşler saçarak gelmiş. İhtiyar kadın ve Hear-all adındaki küçük köpeği ona karşı çıkmış ve onu yenmişler.

“Artık çıkabilirsin Prensım,” demiş kadın. “Çayını içebilirsin. Onu yendik.”

Prens çıkıp kadınla çay içmiş ve ona bir sürü para vermiş. Kadın ona buradan dört yüz elli kilometre uzakta bir kardeşinin yaşadığını söylemiş. “Eğer bire kadar oraya ulaşabilirsen sana güvende olmak için tavsiye verecektir. Sana iyi dileklerimi sunacağım, ağzımdaki ekmeği vereceğim. Bir de Hear-all'u, köpeği. Köpeği de seninle göndereceğim.”

Prens gece çökene kadar dörtnala ilerlemiş de ilerlemiş. Arkasını dönüp geçtiği yollara bakmış. Atı yoruluyormuş. Vahşi Ormanın Siyah Köpeği'nin da peşinde olduğunu görebiliyormuş. Diğer kardeşin evine varana kadar dörtnala koşmaya devam etmiş.

* İngilizce metinde “well, come in” olarak geçen ifade, muhtemelen “hoş geldin”in yanlış söylenmiş hali.

“Hoş, gel içeri,” demiş kadın. “İrlanda’nın kuzeyinden gelen kral oğlu. İyi olmadığını biliyorum.”

O da Prens’i kül deliğine götürmüş. Onun da Spring-all denen küçük bir köpeği varmış. Kadın ve Spring-all, ilk gece Hear-all ve sahibi olan kadının verdiğiinden on beş kat daha zor bir mücadele vermişler.

“Evet,” demiş, “Prensim, senin için elimden gelen ne varsa yapacağım. Sana Spring-all’u ve değneği vereceğim. Bu değnekle ilgili söyleyeceklerimi sakın unutma. Bu yün yumağının peşinden git. Seni doğruca nehre götüreceksin. Orada Vahşi Ormanın Siyah Köpeği’ni göreceksin. Nehri geçmek için bu değnekle suya vur, güzel bir köprü belirecek. Diğer tarafa geçtiğinde tekrar suya vur. Köprü yok olacak ve Vahşi Ormanın Siyah Köpeği seni yakalayamayacak.”

Prens, suya doğru gitmek için başka bir vahşi ormanın içinden geçiyormuş. İyice ıssızlaşana kadar ormanın içinde gezinip durmuş. Dolaşırken bir kale bulmuş. Yaklaşınca kralın kalesi olduğunu görmüş. Kaleye gitmiş ve beyefendi ona kalede iş vermiş.

“Jack, iyi atış yapar mısın?” diye sormuş adam.

“Evet efendim,” demiş. “Atıştan biraz anlarım. Uzak mesafeden de vurabilirim.”

“Bugün dışarı çıkıp ormanda bir iki atış yapalım mı Jack?”

Ormanda birkaç kuş ve hayvan öldürmüşler. Jack, büyük salonda bir kızdı hoşlanmış. İkisi çok iyi anlaşmışlar. Jack, değneğiyle neler yapabileceğini göstermek için kızı nehre götürmüş. Gülüp şakalaşıyorlarmış. Kral nehrin üzerine bir köprü yaptırmak istiyormuş ama bunu yapabilecek kimse olmadığını söylüyormuş.

“Tatlım,” demiş Jack. “Ben yapabilirim.”

“Neyle?” diye sormuş kız.

“Değneğimle.”

Değneğiyle suya dokunmuş ve suların arasından daha önce görülmemiş güzellikte bir köprü yükselmiş. Bu genç kızla gülüp eğlenirken köprüyü kaldırmayı unutmuş. Eve dönmüş. Ertesi gün kralla birlikte yine atış yapmaya çıkmış ve Vahşi Ormanın Siyah Köpeği kralın evine gelmiş.

İhtiyar kadına, “Yarın Jack yine atış yapmaya gidecek. Sen de iki küçük köpeğini bırakmasını sağlayacaksın. Ben gidip Jack’i yiyeceğim. Ne yap et, sabah onları mahzene bağla. Ben de Jack’i ormana, atış yaptığı yere doğru takip edeceğim. Eğer Jack beni öldürürse atının üzerinde geri getirecektir. O zaman sen de ona ‘Ah Jack, onunla ne yapacaksın?’ diye sor. ‘Ateş yakacağım,’ diyecek. Beni yakıp küle çevirecek. Sen de küçük bir sopa bulacaksın. Jack beni ardında bırakıp uzaklaşınca gidip küllerimi karıştıracaksın ve şanslı bir kemik bulacaksın. Jack uyumaya gittiğinde bu küçük kemiği Jack’in kulağına sok, bir daha uyanmayacak. Onu götürüp gömebilirsin,” demiş.

İhtiyar kadın, orada uzun zaman kaldığı için Jack’e kızgın-mış. Vahşi Ormanın Siyah Köpeği de ona Jack’i öldürmenin yolunu göstermiş. “Jack beni geri getirip yakacak, küllerimi karıştırıp küçük bir kemik bulacaksın ve Jack yatmaya gittiğinde o kemiği kulağına sokacaksın. Jack o yataktan bir daha kalkmayacak, ölmüş olacak. Jack’i alıp göm.”

Jack atış yapmak için ormana gitmiş ve Vahşi Ormanın Siyah Köpeği onu takip etmiş. Jack bağırmaya başlamış. İlk seferinde ağzından çıkan alevlerin yüz katı çıkıyormuş bu sefer. Jack bağır-maya başlamış.

“Ah, olamaz!” diye haykırmış. “Benim sevgili Hear-all ve Spring-all’um nerede?”

Başka hiçbir şey söyleyememiş, beş dakika geçmiş geçmemiş iki köpek ortaya çıkmış. Korkunç bir kavga olmuş ama Jack onu yenmiş ve öldürmüş. Vahşi Ormanın Siyah Köpeği’ni atının üzerinde eve götürmüş. Jack, onu atının üzerinde eve getirdiğinde kral, “Onu ne yapacaksın?” diye sormuş.

“Yakacağım.”

Sonra onu yakmış, küle çevirmiş.

Vahşi Ormanın Siyah Köpeği, ihtiyar kadına, “Jack beni küle çevirdiğinde küçük bir sopa alıp küllerimi karıştır, küçük bir kemik bulacaksın,” demiş. “O kemiği uyumaya gittiğinde Jack’in kulağına sok. Jack bir daha uyanmayacak. Onu al ve göm. Jack gömüldükten sonra bir daha kimse ondan bahsetmeyecek.”

İhtiyar kadın da aynen böyle yapmış efendim. Jack yatmaya gittiğinde küçük kemiği almış ve Vahşi Ormanın Siyah Köpeği'nin ona söylediğini yapmış. Kemiği Jack'in kulağına sokmuş ve Jack ölmüş. Gömmek için almışlar. Jack üç gün gömülü kalmış ve papaz, iki küçük köpeğin neden sürekli mezarın etrafında dolaştığını merak etmiş. Onları bir türlü uzaklaştıramıyormuş.

"Sanırım Jack'i tekrar kaldıracamız," demiş.

Onu çıkarıp da tabutu açtıklarında küçük Hear-all hemen başının yanına atlamış ve küçük kemiği yalaya yalaya kulağından çıkarmış. Jack birden canlanmış.

"Kim koydu beni buraya?" diye sormuş Jack.

"Seni buraya gömen kraldı Jack."

Jack anne babasının evine dönmüş. Yolda giderken atının sırtında gidiyormuş. Hear-all ona, "Jack," demiş, "gel, benim başımı kes."

"Ah, tatlım, olmaz. Hear-all, bana gösterdiğin nezaketten sonra sana bunu yapamam."

"Eğer bunu yapmazsan seni yemem gerekir Jack."

Jack atından inmiş ve küçük Hear-all'u öldürmüştü. Başını kesmiş ve sık sık Hear-all'a yaptıkları için ağlamaya başlamış. Biraz daha ilerlemiş. Spring-all, "Jack, atından inip bana da aynısını yapmalısın," demiş.

"Ah, tatlım, olmaz!" demiş Jack. "Spring-all, bu beni çok üzer."

"Ama," demiş köpek, "eğer inmezsen seni yerim."

Jack atından inmiş, köpeğin kafasını kesmiş ve iki küçük köpeği için ağlaya ağlaya yoluna devam etmiş. Böyle ağlayarak ilerlerken başını arkaya çevirip baktığında hayatında hiç görmediği kadar güzel iki kızın peşinden geldiğini görmüş.

"Neden ağlıyorsun?" diye sormuş kızlar.

"İki küçük, sadık köpeğe yaptıklarına ağlıyorum."

"Köpeklerinin adı neydi?"

"Birinin adı Hear-all, diğerininki Spring-all'du."

“Bu iki köpeği tekrar görsen tanır mısın?”

“Ah, tanırım elbette,” demiş Jack. “Elbette tanırım.”

“O zaman ben Hear-all’um, bu da Spring-all.”

Jack babasıyla annesinin evine ulaşmış ve hayatının geri kalanını orada mutlu mesut geçirmiş.

Dokuzuncu Bölüm

İSKOÇ ÇİNGENE MASALLARI

Yeşil Vadinin Kahverengi Ayısı

Bir zamanlar Erin’de üç oğlu olan bir kral varmış. En küçük oğlunun adı John’muş ve pek de akıllı olmadığı söylenirmiş. Bu iyi yürekli, görmüş geçirmiş kral günün birinde görme yetisini kaybetmiş ve ayakları güçten düşmüş. İki büyük oğlu yeşil adada bol bol bulunan sudan üç şişe bulmak için yola çıkacaklarını söylemişler. Ahmak olan inanmadığını ama kendisinin de gideceğini söylemiş. Babasının krallığındaki büyük şehirlerden birine ilk gittiğinde iki abisinin orada olduğunu ve rezilliklere imza attıklarını görmüş.

“Ah, beyler,” demiş en küçükleri. “Siz böyle insanlar mısınız?”

“Hemen topukla,” demişler. “Eve dön, yoksa canını alırsız.”

“Korkmayın beyler. Sizinle kalmak gibi bir niyetim yok.”

John yola devam etmiş ve büyük bir ormana varmış. “Ooo,” demiş John kendi kendine. “Bu ormanda bir başına yürümek benim için akıllıca olmaz.” Gece yaklaşıyor, hava yavaş yavaş kararıyor. John sakatlanmış olan beyaz atını bir ağacın köküne bağlamış ve kendi de ağacın üzerine çıkmış. Ama az sonra bir ayının, ağzında sihirli bir közle yaklaştığını görmüş.

“İn aşağı Erin Kralı’nın oğlu,” demiş ayı.

“İnemem. Burada daha güvende olduğumu düşünüyorum.”

“Ama sen inmezsen ben yukarı çıkarım,” demiş ayı.

“Sen de mi beni aptal zannediyorsun?” demiş John. “Senin gibi tüylü, paytak yürüyen bir yaratık, bir ağaca tırmanacak öyle mi?”

“Ama yine de sen aşağı gelmezsen ben yukarı çıkarım,” demiş ayı ve ağaca tırmanmak için harekete geçmiş.

“Tanrım! Aynısını yapamazsın!” demiş John. “Ağacın dibinden çekil o zaman. Konuşmak için aşağı ineceğim.”

Erin Kralı’nın oğlu aşağı inince sohbet etmeye başlamışlar. Ayı, ona aç olup olmadığını sormuş.

“İzninizle,” demiş John. “Şu anda biraz açım.”

Ayı dikkatli bir dönüşle bir karaca yakalamış. “Söyle bakalım Erin Kralı’nın oğlu,” demiş ayı. “Payına düşen karacayı pişmiş mi istersin çiğ mi?”

“Ben genelde pişmiş et yemeye alışkınım,” demiş John. Et bölünmüş, John payını pişmiş almış.

“Şimdi,” demiş ayı, “pençelerimin arasına uzan. Sabaha kadar soğuktan ya da açlıktan korkman için hiçbir neden yok.”

Sabah erkenden ayı, “İyi uyudun mu Erin Kralı’nın oğlu?” diye sormuş.

“Çok fazla uyumadım,” demiş John.

“Artık ayaklanmanın vakti geldi. Yolun uzun, üç yüz kilometre var. Ama iyi bir at binicisisin, öyle değil mi John?”

“Benden daha kötüler var,” demiş John.

“O zaman benim üzerime çıksan daha iyi.”

John, ayının dediğini yapmış ve ilk sıçrayışta yere düşmüş. “Dur! Dur!” demiş John. “Ne! Kendi işinde kötü değilsin. En iyisi gel de tekrar deneyelim.”

John, tırnakları ve dişleriyle ayıya sıkıca tutunmuş, üç yüz kilometreyi aşip bir devin evine varmışlar.

“Şimdi John,” demiş ayı, “geceyi bu devin evinde geçireceksin. Çok huysuz bir devdir ama seni geceyi geçirmen için oraya gönderenin Yeşil Vadinin Kahverengi Ayısı olduğunu söyle. On-
dan sonra sakın korkma, yemeğini yiyecek ve rahat edeceksin.”

John ayıdan ayrılarak devin evine gitmiş.

“Erin Kralı’nın oğlu,” demiş dev. “Geleceğini görmüştüm. Madem babasını alamıyorum, ben de oğlunu alırım. Seni ayağım-
la yere mi koysam yoksa nefesimle göğe mi bilemiyorum.”

“İkisini de yapmayacaksın,” demiş John. “Çünkü beni buraya Yeşil Vadinin Kahverengi Ayısı gönderdi.”

“İçeri gel Erin Kralı’nın oğlu,” demiş dev. “Bu gece çok iyi ağırlanacaksın.”

Dediği doğruymuş. John yemek yemiş ve sınırsızca içmiş. Lafı uzatmayalım, ayı sonraki gün John’u üçüncü deve götürmüş. “Şimdi,” demiş ayı, “bu dev pek tanımam ama onunla görüşmek zorunda kalırsan evinde uzun kalmayacaksın. Eğer çok

zorlanırsan, ‘Yeşil Vadinin Kahverengi Ayısı burada olsaydı seni yenerdi,’ de.”

John içeri girer girmez “Ay! Ay!” ya da “Ee! Ee!” demiş dev. “Babasını alamadıysam oğlunu alırım.”

Hemen işe koyulmuşlar. Taşlı kayalıkların bataklığına gitmişler. En sert yerinde dizlerine kadar, en yumuşak yerinde kalçalarına kadar batıyorlarmış. Bütün kayalardan kaynak suyu dolu kuyular açmışlar. Dev, John’da bir iki yara açmış.

“Dur! Dur!” demiş. “Eğer Yeşil Vadinin Kahverengi Ayısı burada olsaydı bu kadar kuvvetli sıçrayamazdın.”

Adını anar anmaz ayı, John’un yanında bitmiş.

“Evet! Evet!” demiş dev. “Erin Kralı’nın oğlu, meselenin senden çok daha iyi olduğunu biliyorum artık.”

Dev hemen çobanını çağırarak tepedeki en iyi koçu getirmesini istemiş ve koçun cesedini büyük kapının önüne fırlatmış. “Şimdi, John,” demiş dev, “bir kartal gelecek ve bu koçun ölüsünü alacak. Bu kartalın kulağında bir siğil var. O siğili bu kılıçla kesmelisin. Ama bir damla bile kan akmamalı.”

Kartal gelmiş ama John yanına yaklaştığında yemek yemeye yeni başlamış. John tek bir darbeyle hiç kan akıtmadan siğili kesmiş. (Ah! Korkunç bir yalan değil mi?) “Şimdi,” demiş kartal, “kanatlarımın altına gir. Çünkü meselenin senden daha iyi olduğunu biliyorum artık.”

John, kartalın dediğini yapmış. Bir denizin üzerinde bir karanın üzerinde bir rüzgârın üzerinde ilerlemiş, Yeşil Ada’ya varmışlar.

“Şimdi John,” demiş kartal, “çok hızlı ol ve üç şişeyi de doldur. Unutma, siyah köpekler şu an uzakta.” (“Ne köpeği?” Siyah köpekler. Gregorach’ı takip eden siyah köpekler olduğunu bilmiyor musun?)

John, kuyudan şişeleri doldururken yan tarafta küçük bir ev görmüş. Kendi kendine eve gidip ne olduğuna bakacağını söylemiş. İlk odaya girdiğinde dolu bir şişe görmüş. (“Peki içinde ne varmış?” İçinde viski olmalı.) İçindeki bir bardağa doldurup içmiş. İçerken bir bakmış ki şişe eskisi kadar dolu, hiç azalmamış. “Su şişeleriyle birlikte bunu da alacağım,” demiş. Başka bir odaya girdiğinde bir somun görmüş. Bir parça kesmiş ama somun hâlâ

eskisi gibi bütünmüş. “Ah Tanrım! Bunu bırakmam,” demiş John. Başka bir odaya gelene kadar yürümüş. Orada kocaman bir peynir görmüş, bir parça kesmiş ama peynir eskisi gibi bütünmüş. “Bunu da diğerleriyle birlikte alacağım,” demiş. Sonra başka bir odaya girmiş ve o güne dek karşılaştığı en güzel kızı görmüş. “Dudaklarını öpememek ne acı sevgilim,” demiş John.

John, kartalın sırtına atlar atlamaz, büyük devin evine doğru aynı yollardan geçmişler. Deve kira ödemeye gittiklerinde kiracılarla devlerin yiyip içtiklerini görmüşler.

“Eee John,” demiş dev, “babanın Erin’deki evinde böyle bir içecek gördün mü?”

“Peh!” demiş John. “Hey, kahramanım, diğer insanlar, buna hiç benzemeyen bir içkim var.” Deve, şişesinden bir bardak doldurmuş ama şişe eskisi gibi doluymuş.

“Peki!” demiş dev. “Sana şişe için bizzat iki yüz kâğıt*, bir dizgin ve eyer veririm.”

“Anlaştık o zaman,” demiş John. “Ama ilk aşkım bu tarafa gelirse onu alacak.”

“Alacak,” demiş dev.

Lafı uzatmayalım, somunu ve peyniri de diğer iki deve bırakmış ve ilk aşkının o tarafa yolu düşerse verdiklerini geri alacağını söylemiş. John, babasının Erin’deki büyük şehrine varmış ve iki abisinin bıraktığı gibi rezilliklerine devam ettiğini görmüş. “Benimle gelseniz iyi olur beyler,” demiş. “İkinize de birer kıyafet, dizgin ve eyer vereceğim.” Abileri John’un dediğini yapmış. Ama babalarının evine yaklaştıklarında abileri John’u öldürmelerinin daha iyi olacağını düşünüp üzerine saldırmışlar. Öldüğünü sanınca da bir kanala atmışlar. Üç şişe suyu alıp eve gitmişler.

John orada çok kalmamış. Babasının demircisi bir araba dolusu paslı demirle birlikte oradan geçiyormuş. John seslenmiş, “Oradaki hangi iyi Hristiyanısa Tanrı ona yardım etsin.” Demirci onu kurtarmış ve demirlerin arasına atmış. Demirler o kadar paslıymış ki John’un yaralarına bulaşmışlar. John’un derisi sertleşmiş ve saçları dökülmüş.

John’u burada bırakıp Yeşil Ada’daki küçük, güzel kıza dönelim. Solgunlaşıp ağırlaşmış ve bir zaman sonra bir oğlan ço-

* Tabii İskoçya’da kâğıt 1 pound değerinde.

cuğu doğurmuş. “Ah, koca dünyada bunu yapanı nasıl bulacağım?” demiş.

“Dur! Dur!” demiş kocakarı. “O kadar düşünme. Al sana bir kuş. Bu kuş, oğlunun babasını görür görmez başının tepesine konacak.”

Yeşil Ada’daki herkes toplanmış ve insanlar hem ön hem arka kapıda birikmişler ama kuş kıpırdamamış bile. Bebeğin babası bulunamamış. Kız, bebeğinin babasını bulana kadar bütün dünyayı dolaşacağını söylemiş. Büyük devin evine gelip şişeyi görmüş. “Ay! Ay!” demiş. “Bu şişeyi sana kim verdi?”

Dev, “Erin Kralı’nın oğlu genç John bıraktı,” demiş.

“Tamam, şişe benim,” demiş kız.

Uzun lafın kısıası, kız bütün devlerin evine tek tek gitmiş ve hem şişeyi hem somunu hem peyniri almış. Sonunda Erin Kralı’nın evine gelmiş. Erin’in hepsi toplanmış, bütün soylular gelmiş. Ön kapıda ve arka kapıda toplanmışlar ama kuş kıpırdamamış. Kız, Erin’de oraya gelmemiş başka kimse olup olmadığını sormuş.

Demirci, “Dükkânda derisi sert, kel bir uşağım var ama...” demiş.

“Nasıl olursa olsun, gönder onu buraya,” demiş kız.

Kuş, derisi sertleşmiş, kel kalmış uşağı görür görmez havalanıp delikanlının kel başına konuvermiş. Kız, delikanlıyı yakalayıp öpmüş: “Sen bebeğimin babasısın.”

“Ama John,” demiş Erin’in büyük kralı, “benim için suları sen buldun o zaman.”

“Bendim,” demiş John.

“O halde iki abine ne yapmak istersin?”

“Onların bana yapmak istedikleri şeyi yapmak isterim.”

Öyle de yapılmış. John, Yeşil Ada kralının kızıyla evlenmiş. Yedi yıl yedi gün süren gösterişli bir düğün yapmışlar. Leeg, leeg ve beeg, beeg seslerini ve çivi çakma sesleri duyulmuş. Tepeden tırnağa âşıkarmış ve yedi yıl yedi gün boyunca bu sürmüş.

Askerin Hikâyesi

Bir zamanlar ihtiyar bir asker ordudan ayrılmış. Şehir topraklarının yukarı ucundaki bir tepenin zirvesine gitmiş ve “Şehrin manzarası için tekrar geldiğimde bir kötülük gelip beni de sırtında götürsün,” demiş.

Öylece yürürken bir beyefendinin evine gelmiş. John, centilmene o gece evinde kalıp kalamayacağını sormuş.

“Peki,” demiş centilmen. “Madem eski bir askersin ve cesur bir adam gibi görünüyorsun. Yüzünde korkudan eser yok. Yandaki korulukta bir kale var. Gün doğana kadar orada kalabilirsin. Pipo ve tütünün, viski dolu bir şişen ve okumak için İncil’in olacak.”*

John yemeğini yedikten sonra kaleye geçmiş. Büyük bir ateş yakmış. Gece olunca iki sarışın kadın girmiş içeri. Aralarında ölü bir adamın durduğu bir sandık varmış. Onu ateşin kenarına atıp kaçmışlar. John kalkmış, topuklarıyla sandığı kırmış, içinden kır saçlı adamı çıkarmış. John onu büyük bir sandalyeye oturtmuş. Ona pipo ve tütün vermiş, viski ikram etmiş ama ceset hepsini yere düşürmüştü.

“Zavallı adam,” demiş John. “Üşümüşsün.”

John yatağa uzanmış ve cesedi ateşin başında ısınmaya bırakmış. Sabah horozlar öterken adam gitmiş.

Centilmen sabah erkenden gelmiş. “İyi dinlendin mi John?”

“İyiydi,” demiş John. “Beni korkutacak olan baban değildi ya.”

“Doğru, aferin John. Bu gece de kalede kalırsan iki yüz pound kazanacaksın.”

“Bu işi yapacak olan benim,” demiş John.

O akşam da hemen hemen aynıymış. Üç sarışın kadın gelmiş, ortalarında ölü bir adam varmış. Onu şöminenin yanına bırakıp kaçmışlar. John kalkmış, ayakkabısının topuğuyla sandığı kırmış ve ihtiyar adamı çıkarmış. Bir gece önce olduğu gibi onu büyük sandalyeye oturtmuş, pipo ve tütün vermiş, adam hepsini düşürmüştü.

* Galler-Çingene masalı Ashypelt’te viski ve İncil yoktu.

“Ah, zavallı adam,” demiş John. “Üşümüştün.”

Sonra ona içki uzatmış ama adam onu da düşürmüş.

“Ah, zavallı adam. Üşümüştün.”

Ceset tıpkı bir gece önceki gibi yok olmuş. “Ama,” demiş John kendi kendine, “bu gece burada kalırsam ve sen yine gelirsen bana pipomun, tütünümün ve içkimin parasını ödemelisin.”

Centilmen sabah erkenden gelmiş ve “Akşam dinlenebildin mi John?” diye sormuş.

“İyi dinlendim,” demiş John. “O kır saçlı adam, baban beni korkutamadı.”

“Ah!” demiş centilmen. “Bu gece de kalırsan üç yüz pound alacaksın.”

“Anlaştık,” demiş John.

Gece olduktan hemen sonra dört sarışın kadın gelmiş ve ölü adamın sandığı da yanlarındaymış. Sandığı John’un yanına bırakmışlar. John kalkmış, ayağını vurmuş ve adamın başını sandıktan çıkartmış. Sonra ihtiyar adamı çekmiş ve büyük sandalyeye yerleştirmiş. Pipoyu ve tütünü, bardağı ve içkiyi uzatmış ama adam onları yere düşürmüş ve hepsi kırılmış.

“Ah!” demiş John. “Bu gece gitmeden önce bana kırdıklarının parasını ödemelisin.”

Ama adamdan hiçbir cevap gelmemiş. John bunun üzerine asker çantasının kemerini almış ve adamı yanına bağlamış, onu da yatağa götürmüş. Sabah horozlar öttüğünde adam John’a onu bırakmasını söylemiş.

“Önce kırdıklarının parasını öde,” demiş John.

“Sana anlatayım o zaman,” demiş adam. “Aşağıda, benim altımda bir içki mahzeni var. İçeride bir sürü içki, tütün ve pipo var. Mahzenin yanında da ona benzeyen küçük bir oda var. Onun içi de sandık sandık altınla dolu. Büyük kapının eşiğinin altında da gümüş dolu bir çömlek var. Gece benimle gelen kadınları gördün mü?”

“Gördüm,” demiş John.

“Ellerinden ineklerini aldığım dört kadın var orada ve büyük bir üzüntü içindeler. Her akşam böyle benimle geliyor, beni cezalandırıyorlar. Ama sen gidip oğluma ne kadar yorulduğumu

anlat. Gidip ineklerin parasını ödesin ve fakirlere çok yüklenmesin. Altınları ve gümüşleri kendi aranızda bölüşürsünüz. Sen de benim büyük kızım ile evlen. Ancak kalan altınların önemli bir kısmını fakirlere ve kötü davrandıklarına dağıtın lütfen. Ancak o zaman dünyalar dünyasında huzur bulacağım.”

Centilmen gelmiş ve John ona benim size anlattıklarımı anlatmış. Ama John o kır saçlı adamın kızıyla evlenmemiş. Bir iki gün sonra gitmeye karar vermiş. Ceplerini altınla doldurmuş ve centilmenden altınların çoğunu fakirlere vermesini istemiş. Eve varmış* ama ev çok yorucuymuş. Yeniden bölükte olmayı tercih edermiş. Günlerden bir gün yola çıkmış ve uzak duracağına söz verdiği, şehre bakan tepeye gitmiş. Kim gelse beğenirsiniz? Kötülük!

“Kış kış! John, demek geri geldin.”

“Asıl sana kış!” demiş John. “Geldim. Sen kimsin?”

“Ben Kötülük, buraya son geldiğinde kendini verdiği adam.”

“Ay! Ay!” demiş John. “Senin bahsini çok duymuştum ama daha önce hiç görmemiştim. Gözlerim kamaştı. Sen olduğuna inanmam. Yılana dönüş de inanayım.”

Kötülük, John’un istediğini yapmış.

“Şimdi aslan olup kükre.”

Kötülük bu isteği de yerine getirmiş.

“On kilometre arkana, on kilometre önüne ateşler gönder.”

Kötülük bunu da yapmış.

“Eh,” demiş John, “madem senin uşağın olacağım, sırt çantama gir de seni taşıyayım. Ama ben sana söyleyene kadar oradan çıkmamalısın, yoksa anlaşma bozulur.”

Kötülük söz vermiş ve dediğini yapmış.

“Şimdi,” demiş John, “bölükteki kardeşlerimden birini görmeye gideceğim. Sen sessiz ol.”

John şehre inmiş. Oradan buradan insanlar “Felaket John geldi!” diye bağırmaya başlamışlar. John yakalanmış ve yargılanmış. Ertesi gün gün ortasında asılmasına karar verilmiş. John sadece mermiyle öldürülmek istemiş.

* Eve gitmiş.

Hâkim, “Eski bir asker olduğu ve orduda uzun süre görev yaptığı için isteği yerine getirilmeli,” demiş.

Ertesi gün tam John vurulacağı sırada dört asker etrafını sarmış. “Ne diyor onlar?” diye sormuş Kötülük. “Beni aralarına bırak, korkutup kaçırırım.”

“Hişt! Hişt!” demiş John.

Hâkim, “Seninle konuşan da ne?” diye sormuş.

“Ah, beyaz bir fare,” demiş John.

“Siyah da olsa beyaz da olsa,” demiş hâkim, “onu çantandan çıkarma. Boş boş da konuşma. Gözüm görmesin seni.”

John oradan uzaklaşmış ve gece olurken on iki adamın tahıl dövdüğü bir çiftliğe varmış. “Ah, çocuklar,” demiş John. “Eski sırt çantamı size bırakıyorum, biraz dövük. O kadar sert ki sırtımdaki deriyi söküyor.”

İki saat kadar on iki tokmakla sırt çantasına bakmışlar. Sonunda ne zaman vursalar çanta ağılın içinde sıcıyor ve adamlardan birinin sırtına çarpıyormuş. Bunu görünce adamlar John’dan çantasını alıp çıkmasını istemişler. İçindeki Kötülük olduğuna inanmamışlar.

John yolculuğuna devam etmiş ve on iki demircinin kocaman çekiçlerle demir dövdükleri bir dükkâna girmiş. “Size eski bir çanta getirdim çocuklar. On iki çekicinizle onu biraz döverseniz size yarım altın veririm. O kadar sert ki sırtımın derisi soyuluyor.”

Demirciler için eğlenceliymiş. Askerin çantası onlar için iyi bir eğlence olmuş. Ama çanta aldığı her darbeye dükkânın tavanına kadar sıcıyormuş. “Çantanı al git buradan,” demişler. “Bramman’ın* onun içinde olduğuna inanmıyoruz.”

John, sırtında Kötülük’le yoluna devam etmiş ve kocaman bir fırına ulaşmış.

“Nereye gidiyorsun John?” diye sormuş Kötülük.

“Azıcık sabret, öğreneceksin,” diye cevaplamış John.

“Beni dışarı çıkart,” demiş Kötülük. “Bu dünyada sana asla bela olmayacağım.”

“Öbür dünyada?” diye sormuş John.

* Campbell, “Bu sözcüğü daha önce hiç duymadım,” diyor.

“O kadar,” demiş Kötülük.

“O zaman duman olana kadar bekle,” demiş John.

Bunu dedikten sonra da sırt çantasını ve Kötülük’ü fırının ortasına atıvermiş. Sonra fırından gökyüzüne süzülen yeşil alevleri izlemiş.

Tilki

Yunan kralının oğlu Brian, bir kocakarının kızına âşık olmuş ve ondan başka kimseyle evlenmeyeceğini söylemiş. Babası günlerden bir gün evlenmeden önce ona dünyadaki en olağanüstü kuşu getirmesi gerektiğini söylemiş. Bunun üzerine Brian yola düşmüş ve dünyayı arşınlamış. Benim anlatamayacağım sizin düşünemeyeceğiniz kadar gittikten sonra buskinli* Cadaloz'un evine varmış. O gece Cadaloz tarafından güzel ağırlanmış. Kadın sabah olunca, "Kalkma zamanı geldi, yolun uzun," demiş.

Brian kapıya gittiğinde lapa lapa, savrula savrula kar yağdığını görmüş. Etrafa bakınmış ama yalnızca onun çoraplarını ve ayakkabılarını giyen bir tilki görmüş. "Hey! Hayvan," demiş Brian. "Benim çoraplarımı ve ayakkabılarımı bıraksan iyi olur."

"Ah!" demiş tilki. "Bir çorap ya da ayakkabı giymeyeli uzun zaman oldu. Sadece bugünlüğüne onları kullanacağım sanırım."

"Sen, çirkin hayvan, ayaklarıma giyeceklerimi çalacağını ve benim de seni izleyeceğimi mi düşünüyorsun?"

"Peki," demiş tilki. "Eğer beni uşağın olarak yanına alırsan çoraplarını ve ayakkabılarını alırsın."

"Ah, zavallı hayvan!" demiş Brian. "Benimle gelersen açlıktan ölürsün."

"Ha ha!" demiş tilki. "Böyle zamanlarda kendi ve efendisi için bir şeyler yapmamak, uşağa pek fayda sağlamaz."

"Evet, evet," demiş Brian, "Önemli değil. Her hâlükârda benimle gelebilirsin."

Yola çıkmalarının üzerinden çok geçmemiş ki tilki ona iyi bir binici olup olmadığını sormuş. Brian iyi olduğunu ama neye bindiğinin önemli olduğunu söylemiş.

"Bir süreliğine benim üzerime bin," demiş tilki.

"Senin üzerine mi? Zavallı hayvan, sırtını kırarım."

"Hah! Yunan kralının oğlu," demiş tilki, "Beni, benim seni

* Dövülmemiş deriden bir çorap ya da ayakkabı, genellikle tüylü tarafı dışarıda kalacak şekilde giyilir. Lat. cothurnus, Gallerce cwaran, Fransızca cothurne.-J. F. C.

tanıdığım kadar iyi tanımıyorsun. Merak etme, seni taşıyabilirim.”

Neyse, Brian tilkinin üzerine bindiğinde bütün su birikintilerini sıçratmış, bütün taşlara çarpmaya başlamışlar. Beş başı, beş kamburu ve beş boğazı olan devin evine varana kadar durup dinlenmemişler.

“İşte sana olağanüstü kuşu elinde tutan devin evi,” demiş tilki. “İçeri girdiğinde ne diyeceksin?”

“Olağanüstü kuşu çalmaya geldiğimi söylemekten başka ne diyebilirim ki?”

“Hu hu!” demiş tilki. “Oradan çıkamazsın. Devin yanında seyis olarak çalışmaya başla. Yedi kat gökteki her tür kuş vardır onda. Dev, olağanüstü kuşu getirdiğinde de ki, ‘Hey! Hey! Yaramaz kuş, çekil gözümün önünden. Evimin çöpünde bile ondan daha cesur kuşlar bulabilirim.’”

Brian aynen öyle yapmış.

“Olamaz!” demiş büyük adam. “O zaman ülkeneye gidip onların bir kısmını toplamalıyım.”

Dev, Brian’ın hizmetinden memnunmuş. Gecelerden bir gece Brian olağanüstü kuşu çalmış ve onunla birlikte dışarı çıkmış. Devin evinden çok uzaklaşmamışken, “Olamaz!” demiş Brian kendi kendine. “Bu aldığımın doğru kuş olup olmadığını bilmiyorum.” Brian, kuşun başındaki örtüyü kaldırmış ve öyle bir çılgınlık atmış ki dev uyanmış.

“Ah! Ah! Yunan kralının oğlu,” demiş dev. “Olağanüstü kuşu çalmaya gelen prens. Kehanetler hazırlanıp geleceğini söylüyordu.”

Dev daha sonra her adımda on beş kilometre ilerleten ayak-kabıllarını giymiş ve zavallı Brian’ı yakalaması çok sürmemiş. Dev’in evine dönmüşler. Dev, üçünü de kendine bağlamış ve Brian’ı bataklığın olduğu köşeye fırlatmış. Brian, ertesi sabaha kadar orada kalmış.

“Şimdi,” demiş dev, “Yunan kralının oğlu, iki seçeneğin var. Ya başın kesilecek ya da Büyük Kadınlar ülkesinden Işığın Beyaz Kılıcı’nı çalacaksın.”

“İnsan yaşamına düşkündür,” demiş Brian. “Gidip Işığın Beyaz Kılıcı’nı çalacağım.”

Neyse, Brian devin evinden çok da uzaklaşmamışken tilki karşısına çıkmış. “Aklini mantığını mı kaçırdın da benim tavsiyemi dinlemedin? Şimdi nelerle karşılaşacaksın? Büyük Kadınlar ülkesine, Işığın Beyaz Kılıcı’nı çalmaya gidiyorsun. Bu, o devden olağanüstü kuşu çalmaktan yirmi kat daha zor.”

“Ne faydası var ki artık, yola koyulmalıyım, öyle değil mi?” demiş zavallı Brian.

“Tamam o halde,” demiş tilki. “Üzerime bin. Umarım bir dahaki sefere daha akıllı davranırsın.”

Anlatamayacağım kadar çok yol gitmiş, sonunda rüzgârın ardındaki, güneşin altında yer alan tümseğe gelmişler. Büyük Kadınlar ülkesiymiş burası.

“Şimdi,” demiş tilki. “Burada otur, dövünüp ağlamaya başla. Büyük Kadınlar sana bakmaya çıktığında seni kollarıyla kaldıracaklar. Seni eve götürdüklerinde de sana diller dökecekler. Sakın ola Işığın Beyaz Kılıcı’nı alana kadar ağlamayı bırakma. Seni sessiz tutmak için kılıcı bütün gece yatağında seninle bırakacaklar.”

Saygın Brian’ın ağlamaya başlamasının üzerinden çok geçmeden Büyük Kadınlar çıkıp gelmiş ve Brian’ı tıpkı tilkinin dediği gibi alıp götürmüşler. Brian evin sessizliğe gömülmesini bekledikten sonra Işığın Beyaz Kılıcı ile birlikte uzaklaşmış. Evden yeterince uzaklaştığını düşününce doğru kılıç olup olmadığını anlamak için artık bakabileceğini düşünmüş. Kınından çıkarmış ve kılıç birden bir zil çalmaya başlamış. Ses, Büyük Kadınları uyandırmış. Hemen yola düşmüşler. “Bakın burada kim varmış,” demişler. “Yunan kralının oğlu Işığın Beyaz Kılıcı’nı çalmaya gelmiş.”

Brian’ın peşine düşmüşler ve çok geçmeden yakalayıp onu geri götürmüşler. Yusuvarlak (top gibi) bağlamışlar ve ertesi güne kadar bataklığa atmışlar. Sabah olunca ona körüklerin kıvılcımı altında olmayı* mı yoksa gidip Fionn topluluğunun

* “BOLG SEIDIDH, körük torbası. Körük, 1841’de Tangier’deki darphanede bakırı eritmek için kullanılırdı. İki insan tarafından kullanılan iki koyun derisinden oluşur. Postun boyun kısmı, demir bir borunun ucuna bağlanır ve bacıklar bağlanır. Her bir torba, iki düz sopayla açılır. Çalışanlar, el becerisi olan adamlar, sopaları kaldırarak torbayı havayla doldurur ve sonra sopaları aşağı indirerek dışarı çıkarırlar. İki torbanın sırayla çalışması sayesinde ocaktaki köz sürekli harlanır ve bakır kısa sürede erir. İskoçça sözcük, açıkça böyle bir aletin kullanımından bahsediyor. Hindistan’da kullandıkları bir şey olduğunu düşünüyordum ama Tangier’deki darphanede çalışan bir örneğini gördüm.” –J. F. C.

kralının kızından Güneş Tanrıçası'nı çalmayı mı tercih eder diye sormuşlar.

Neyse. Brian yola çıkmış ama çok geçmeden tilkiyle karşılaşmış. "Ah, zavallı ahmak," demiş tilki. "Yine önceki gibi aptalca davrandın. Sana tavsiye vermek ne işime yarıyor ki? Şimdi de Güneş Tanrıçası'nı çalmaya gidiyorsun. Senden çok daha iyi bir hırsız da bu yolculuğa çıktı ama asla geri dönemedi. Onu koruyan dokuz muhafız var ve yedi kat dünyada o kızın üzerindeki benzer tek bir elbise bile yok. Al, bu da senin elbisen. Ayrıca unutma, sana ne söylediysem yapacaksın," demiş tilki. "Eğer yapmazsan bir sonraki masala gelmeyeceksin."

Neyse, yola düşmüşler ve muhafızlara yaklaştıklarında tilki, Brian'ın elbisesini giydirerek ona dosdoğru üzerlerine gitmesini, Güneş Tanrıçası'na ulaştığında da ona söylediklerini yapmasını söylemiş. "Onu dışarı çıkardığında Brian, çok uzağında olmayacağı."

Neyse işte. Brian cesaretini toplamış, ilerlemeye başlamış. Bütün muhafızlar ona tek tek yol vermişler. Güneş Tanrıçası'nın, Fionn topluluğunun kralının kızının bulunduğu yere girmiş. Kadın ona selam verip iyi şanslar dilemiş. Onu karşılamaktan zevk duyacağını, babasının yanına erkeklerin yaklaşmasına izin vermediğini söylemiş. Böylece bir araya gelmişler.

"Ama nasıl dışarı çıkacağız ki?" demiş kız sabah.

Brian pencereyi kaldırmış ve Güneş Tanrıçası'nı dışarı çıkarmış.

Tilki onları karşılamış. "Başardın demek," demiş. "Atla sırtıma."

Gitmişler gitmişler ve Büyük Kadınlar ülkesine yaklaşmışlar. "Şimdi Brian," demiş tilki. "Güneş Tanrıçası'nı, Işgın Beyaz Kılıcı karşılığında vermen çok yazık değil mi?"

"Tam da bu zamanda beni yaralayan bu değil mi?" demiş Brian.

"Ben kendimi Güneş Tanrıçası'na çevireceğim ve Büyük Kadınlar'a beni vereceksin," demiş tilki.

"Senden ayrılmaktansa Güneş Tanrıçası'ndan ayrılmayı tercih ederim."

"Merak etme Brian, beni uzun süre tutamazlar."

Brian, Güneş Tanrıçası kılığına giren tilkiyle birlikte gitmiş ve Işığın Beyaz Kılıcı'nı almış. Brian, tilkiyi Büyük Kadınlar'la birlikte bırakarak yola devam etmiş. Bir iki gün içinde tilki onlara yetişmiş ve sırtına almış. Büyük devin evine yaklaşırlarken, "Işığın Beyaz Kılıcı'ndan o pis olağanüstü kuş için ayrılacak olman yazık değil mi Brian?" diye sormuş tilki.

"Başka çaresi yok," demiş Brian.

"Ben kendimi Işığın Beyaz Kılıcı'na dönüştüreceğim," demiş tilki. "Belki sen daha sonra Işığın Beyaz Kılıcı'nı kullanırsın."

Brian bu kez tilkiye karşı çıkmamış, çünkü Büyük Kadınlar'dan kurtulduğunu görmüş.

"Onu getirmişsin," demiş büyük adam. "Kehanete göre şu kocaman meşe ağacını tek bir darbeye keseceğim. İki yüz yıl önce babam da aynı kılıçla kesmiş."

Brian, olağanüstü kuşu alıp yola düşmüş. Devin evinden çok da uzaklaşmamışken tilki, ağzında bir şişlikle ona yetişmiş.

"Ne oldu sana?" diye sormuş Brian.

"Ah! Büyük olanın oğlu," demiş tilki. "Beni eline aldığı anda, ilk darbeye gövdeden yalnızca küçük bir kabuk parçası kesebildi. Gel de kendin bak, o pis Bodach'ın kırmadığı tek bir diş bile kalmadı ağzımda."

Brian, tilkinin dişlerini kaybetmiş olmasına çok üzülmüş ama yapacak bir şey yokmuş. Bazen yürüyerek bazen tilkinin sırtına binerek ilerlemeye devam etmişler. Derken bir yolun kenarında yer alan bir pınara ulaşmışlar. "Şimdi Brian," demiş tilki, "eğer Işığın Beyaz Kılıcı ile tek darbede başımı koparmazsan, ben seninkini kopartacağım."

"Olamaz," demiş Brian. "İnsan kendi yaşamına düşkündür."

Tek darbeye tilkinin başını koparmış ve tilkinin kafası kuyuya düşmüş. Göz açıp kapayana kadar kuyudan ne çıksa beğenirsiniz? Güneş Tanrıçası'nın babası olan kralın oğlu.

Babasının evine kadar yürümüşler. Babası, müthiş bir mutluluk ve neşeye büyük bir düğün kurmuş. Ben onlardan ayrılırken cadaloz kadının kızıyla evlenmenin sözü bile geçmiyordu.

*Sihirli Gömlek**

“Daha önce hep olduğu ve hep de olacağı gibi bir kral ve bir şövalye varmış. Köknarlar büyürken bazıları kıvrılır bazıları dümdüz büyürmüş. Adam Eirinn kralıymış,” dedi ihtiyar lehimci. Sonra ortaya kötücül bir üvey anne çıktı. Kötü bir dişi tarafından kötülüğe teşvik edilmiş. İlk kraliçenin oğlu, on iki arkadaşıyla birlikte okuldaymış. Çocuklar her gün gümüş inciklerle ve altın bir topla oynuyorlarmış. Kötü eş, ilginç bir mükâfat olarak üvey kızına sihirli bir gömlek vermiş ve üvey oğluna, “Sheen Billy”ye göndermiş ve çocuğu gömleği giymeye ikna etmesini istemiş. Çocuk önce reddetmiş ama sonunda razı gelmiş. Gömlek, boyununun etrafında devasa bir yılanı dönüşmüş. Daha sonra çocuk büyülenmiş ve büyü altında bir dolu maceraya girişmiş. Sonunda güzel bir kızı olan bir şifacının evine denk gelmiş. Kız, büyü altındaki prense âşık olmuş ve ona sahip olması gerektiğini ve olacağını söylemiş.

“Bu sana çok acı çektirir,” demiş anne.

“Umurumda değil,” demiş kız. “Onu almalıyım.”

“Saçların dökülecek.”

“Umurumda değil.”

“Sağ göğsünü kaybedeceksin.”

“Hayatıma bile mal olsa umurumda değil,” demiş kız.

İhtiyar kadın, isteğini elde etmesi için ona yardım etmeyi kabul etmiş. Bir kazan hazırlanmış ve bitkilerle doldurulmuş. Kralın oğlu kazana atılmış, üzerindeki sihirli gömlek çıkarılmış ve kız da beline kadar soyunmuş. Anne, büyük bir bıçakla yanlarında duruyormuş. Bıçağı kızına uzatmış. Sonra kralın oğlu kazandan çıkarılmış. Üzerindeki gömlek olduğu anlaşılan büyük yılan kendi şekline dönmüş ve kıza doğru atılıp ona dolanmış. Kız bağı kesmiş ve kralın oğlu sihrin etkisinden kurtulmuş. İkisi evlenmişler ve kadın için altından bir göğüs yapılmış.

* Bu isimsiz masala ben isim verdim, Campbell’ın gezici bir lehimci olan İhtiyar Macdonald’dan aldığı uzun bir masal. İsim vermiş olsa, onunkini kullandım.

“Sonra,” diye ekler Bay Campbell, “şimdi tam hatırlamadığım bir sürü macera yaşıyorlar. İhtiyar lehimci Ağustos 1860’da boş yere tekrar tekrar anlatmayı denedi ama eski Highland masalları anlatma konusunda babası kadar iyi değildi. Kelt popüler mitolojisinde yılan kötülüğün ve bilgeliğ n sembolü olarak görülüyor.”

Dünya Masalları Dizisi

